fondată în 1895
bpt
serie nouă

karl may

winnetou

★

bpt
pentru toți

Ilustrația copertei : *Victor Feodorov*

karl may

winnetou

ROMAN

*

TRADUCERE DE EUGEN FRUNZĂ

TABEL CRONOLOGIC DE
ALEXANDRU BONDOC

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1972

EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

CUVÎNTUL TRADUCĂTORULUI

Aproape întreaga operă a lui Karl May, întinsă ca o prerie sud-americană (comparația m-a solicitat datorită preferinței autorului pentru acest peisaj exotic) evoluează sub zodia literaturii de aventuri. Chiar și volumul autobiografic *„Eu"* nu e lipsit de situații și accente specifice unui asemenea gen de proză. Maestru al acțiunii, Karl May te obligă să alergi gîfîind cu personajele sale, care nu cunosc răgazul decît în pregătirea unor noi și teribile bătălii. Generații după generații i-au citit cărțile pe nerăsuflate.

Să obiectăm că, supusă unei severe optici critice, opera sa nu atinge culmi? Că paginile sale gîndesc puțin? Că stilul e oral, cîteodată expediat, ca la mai toți prozatorii foiletoniști din rîndul cărora face parte?

Toate acestea, și încă altele, s-au mai spus, nu fără temei, de un secol încoace, de cînd Karl May a intrat în lume cu primele sale povestiri. Și totuși, de ce vîntul bun îi mînă mereu corabia spre țărmurile neuitării? În 1972 se împlinesc șase decenii de la moartea scriitorului, dar milioane de oameni de pe toate continentele, mai cu seamă tineri, continuă să-l citească în aproape 30 de limbi, iar casa-muzeu din Radebeul, lîngă Dresda, atrage și azi pe nenumărații săi admiratori.

După opinia mea, explicația acestui succes nu trebuie căutată numai în caracterul antrenant al aventurii propriu-zise, pe care scriitorul știe într-adevăr să o ridice la maximă tensiune, cu un meșteșug rar întîlnit și cu o fantezie debordantă. Aventura în sine, oricît de bine condusă, dacă ținem cont și de limitele

artistice pomenite mai sus, nu i-ar fi deschis drumul către un veac, pînă acum, de celebritate mondială. Hotărîtor în această privinţă ni se pare faptul că aventura nu e nicidecum gratuită, nu se consumă în cercul ei sterp şi nici în patologic sau în abjectă criminalitate, cum se întîmplă cu multa maculatură de acest soi, care moare imediat după naştere, în propriul ei venin.

Karl May îşi plasează de obicei acţiunea într-un cadru geografic, istoric şi social determinat, ceea ce îi dă prilejul să zugrăvească un destul de veridic şi multilateral tablou al condiţiei umane. Scrierile sale cele mai izbutite, printre care la loc de frunte se numără *Winneton*, conţin o sumedenie de referiri interesante, chiar dacă nu scutite de erori, privind civilizaţia unor popoare, tradiţiile, credinţele, felul de a gîndi, limba, portul, năzuinţele, ca şi specificul naturii în care trăiesc. Astfel lectura cărţilor lui Karl May devine şi o plăcută ocazie de instruire pentru marele public.

Aceasta pe de o parte. Pe de altă parte, autorul se situează net pe poziţii umanitariste, înfierînd nedreptatea, opresiunea, teroarea rasială şi religioasă, deposedarea, exterminarea semenilor, a naţiunilor mai mici, de către altele mari, în numele unui drept barbar al forţei, pe care imperialismul şi-l arogă, drapîndu-l de ochii lumii în aşa-zise principii morale. Scriitorul creiază eroi cinstiţi, drepţi, puternici, fără teamă de moarte, al căror mod de existenţă e aventura, dar nu orice fel de aventură, ci una pusă în slujba echităţii, a binelui, împotriva degradării fiinţei omeneşti. Eroii aceştia învinge, infamii pier, spre satisfacţia lectorului. Fără a neglija petele obscurantiste, mistice, care întunecă uneori chiar şi cele mai reuşite scrieri ale lui Karl May, trebuie subliniată ca principală trăsătură a lor mesajul generos de încredere în virtuţile omului, de respect, prietenie şi solidaritate.

Astfel se explică şi longevitatea povestirii *Winneton*, a cărei traducere apare azi sub auspiciile colecţiei „Biblioteca pentru toţi". Traducătorul nu găseşte necesar să revendice, în cazul de faţă, şi rolul de exeget amator. Sensurile sînt atît de clare, procedeul literar atît de sincer mărturisit prin însăşi factura

compoziției, prin tonalitatea și ritmul în care se desfășoară povestirea, încît îmi face impresia că a mă lansa în speculații pe marginea ei ar însemna să bat la porți deschise.

Un singur lucru doresc să relev, și acesta nu de natură estetică: *Winnetou* iese la lumina tiparului în 1892, într-un moment de acută agresivitate a imperialismului pe continentul american. Poporul străvechi al indienilor, frustat de drepturi în propria lui țară, supus celor mai grele privațiuni, hăituit și decimat, mai luptă cu cele din urmă forțe ca să-și păstreze o fărîmă de libertate. Tone de hîrtie se consumă pentru a „demonstra" că indianul e un rebut al istoriei, o ființă subumană, care trebuie imobilizată și cetluită de stînci, ca să nu cășuneze pasă-mi-te suavei perfecțiuni a omului alb. În aceste condiții, Karl May lansează, prin *Winnetou*, un strigăt de revoltă împotriva tîlharului deghizat în „civilizator" și elogiază spiritul onest, vitejia, demnitatea indianului maltratat. Este fără îndoială un merit de noblețe, pe care înșiși indienii l-au prețuit imens, copleșindu-l pe autor cu nenumărate daruri și scrisori de mulțumire.

Mai ales vîrstele tinere s-au apropiat întotdeauna de literatura lui Karl May cu lăcomie și entuziasm. Dar nu numai ele. Iată și o mărturie de prestigiu în acest sens:

„*Nota captivantă pe care Karl May o adaugă bucuriei noastre* (de a călători împreună cu eroii săi și a cunoaște peisagii inedite, E. F.) *este, fără îndoială, grija lui de a cultiva tot timpul o etică sănătoasă și regeneratoare*".

Rîndurile citate, care se referă îndeosebi la *Winnetou*, au apărut în 1935 și aparțin lui Ion Minulescu. Poetul vedea în Karl May „*un autor cu adevărat celebru*", ale cărui scrieri „*cultivă o nouă și bogată plantație de sentimente și virtuți*".

Cred că observația corespunde adevărului.

EUGEN FRUNZĂ

TABEL CRONOLOGIC

1842 *25 februarie.* S-a născut Karl May, la Hohenstein-Ernsthal, în landul Saxonia din Germania. Tatăl era ţesător. Dintre cei 14 copii, 9 au murit înainte de împlinirea vîrstei de un an. În afară de Karl May au mai rămas în viaţă patru fete.

1847—1856 De la vîrsta de 5 ani pînă la 14 ani, Karl May urmează şcoala generală.

1857—1861 Frecventează cursurile seminarului pedagogic din Waldenburg şi Plauen, obţinînd, în septembrie 1861, diploma de învăţător.

1862—1863 Prima călătorie în America de Nord. Avea 20 de ani. Lipsit de mijloace materiale, se angajează ca fochist pe un vapor. În America stă aproape un an. O vreme este învăţător pe lîngă copiii unei familii înstărite, apoi lucrează ca topograf-supraveghetor la căile ferate, ajungînd pînă la Munţii Stîncoşi şi Parcul Naţional din Yellowstone.

1862—1876 Apar o serie de schiţe umoristice, povestiri, nuvele[1]: *Predici geografice, Povestiri de*

[1] În ce priveşte anul de apariţie al unor lucrări de Karl May, nu se poate da întotdeauna un răspuns precis. Autorul a scris

prin satele din Munții Metalici (Bătrînul din Dessau, Din întunericul pădurilor de brazi, Omul cel negru din pădure), Profesorul Vitzliputzli (povestirile 3—13), *Apa vrăjită* (povestirile 2—5, 8).

Între anii 1868—1899 a călătorit prin mai multe țări europene: Anglia, Franța Elveția, Italia, Ungaria, Iugoslavia, Albania, Grecia, Turcia.

1869 Cea de a doua călătorie în America de Nord. De astă dată ajunge prin statele sudice ale S.U.A., trecînd și în Mexic. Mărturii ale acestor călătorii sînt numeroase obiecte păstrate în „Muzeul Karl May", înființat după moartea scriitorului. Printre obiecte se află și cele trei puști despre care scrie în povestirile sale: „doborîtorul de urși", „carabina cu 25 de focuri", confecționată de armurierul Henry, și „pușca cu ținte de argint".

1870 Trecînd prin Elveția și Italia, Karl May întreprinde o călătorie de cca. 5 luni în Africa.
În legătură cu călătoriile lui Karl May, trebuie reținut faptul că scriitorul vorbea o englezească

---

o serie de povestiri mai scurte sau mai lungi, care la început au apărut în diverse publicații și pe care ulterior le-a adunat în volume. Ceea ce se prezintă în acest tabel cronologic, a fost întocmit pe baza însemnărilor cuprinse în vol. 34 din *Opere complete*, intitulat *„Eu"*. Acest lucru poate fi exemplificat chiar cu cele 3 volume despre Winnetou. Astfel, în 1876, au fost scrise capitolele 5 și 6 din vol. II, în 1879 — capitolele 1—4 din vol. III, în 1883 — capitolele 5—7 din vol. III, în 1887 — ceea ce nu apăruse pînă atunci din cele 3 volume ale ediției originale. Menționăm că titlurile cărților au fost traduse liber după original, urmînd ca, la eventuala editare a unor lucrări în limba română, autorii versiunii românești să găsească titlul cel mai potrivit.

specifică marinarilor și locuitorilor din Vestul sălbatic ; de asemenea, el vorbea curent limba arabă.

1876 Apar : *Metisul* (povestirile 2—4) și *Winnetou* (capitolele 5—6 din vol. II).

1877 *Căpitanul Kaiman* (povestirile 1, 4).

1878 *Căpitanul Kaiman* (povestirea 2) și *Portocale și curmale* (povestirea 1).

1879 *Apa vrăjită* (povestirea 1), *Pe malurile Oceanului Pacific* (povestirile 1, 3, 4), *Pe poteci străine* (povestirea 2), *Winnetou* (capitolele 1—4 din vol. III), *Între sceptru și ciocan.*

1880 *Insula perlelor, Pe malurile Oceanului Pacific* (povestirea 2), *Traversînd deșertul Africii.*

1881 *Kurdistanul sălbatic, Pe poteci străine* (povestirea 1).

1882 *Metisul* (povestirile 5—6), *Castelul Rodriganda, De la Rin pînă la Deșertul Mapini, Benito Juarez, Vînătorul „Cioc de vultur", Împăratul muribund, De la Bagdad la Istanbul.*

1883 *Winnetou* (capitolele 5—7 din vol. II), *Portocale și curmale* (povestirea 6), *Drumul spre Watterloo, Secretul lui Marabut, Spionul din Ortry, Stăpînii din Greifenklau.*

1884 *Stafia din tufiș, Printre defileurile Munților Balcani.*

1885 *Alah il-Alah I, Dervişul, În valea morţii, Vînătorul de samuri.*

1886 *Căpitanul Kaiman* (povestirea 3), *Morarul zis „Biciul“, Ţăranul de argint, Risipitorul de bani, Sepp, zis „Rădăcină“.*

1887 *În ţara skipetarilor, Şeful bandei, zis „Şut“-ul, Printre vulturii lacomi, Winnetou* (capitolele 1—4 din vol. II), *Portocale şi curmale* (povestirea 3).

1889 *Matusalemul roş-albastru* şi *La Rio de la Plata.*

1890 *În Munţii Cordilieri, Caravana de sclavi.*

1891 *În ţara lui Mehdi (vol. I—III), Comoara din Lacul de Argint.*

1892 *Winnetou* (ceea ce nu apăruse încă), *Testamentul incaşului.*

1893 *Portocale şi curmale* (ceea ce nu apăruse încă), *Pe malurile Oceanului Pacific* (povestirea 5), *Iscariot şi diavol, Profesorul Vitzliputzli* (povestirile 1—2).

1894 *Old Surehand* (vol. I—II).

1895 *Prinţul petrolului.*

1896 *Metisul* (povestirea 1), *Pe poteci străine* (ceea ce nu apăruse încă), *Apa vrăjită* (povestirea 9).

1897 *Crăciun, În împărăţia leului de argint* (vol. I—II).

1898 *De partea cealaltă, Apa vrăjită* (povestirile 6—7), *Acorduri grave* (compoziții muzicale).

1899—1900 La 4 aprilie 1899, Karl May pornește într-o lungă călătorie în Orientul Mijlociu și Orientul Îndepărtat. Drumul lui trece de la Port Said la Cairo, apoi în Valea Nilului, se întoarce și vizitează orașele Beirut, Ierusalim, Damasc, Bagdad, ruinele unor așezări vechi ca Babilonul, Persepolis, Pasargadae. Trece apoi în Sudan, ajungînd pînă la Massua. De aici pleacă în India, Ceylon și Sumatra. Întors la Port Said, face o nouă călătorie, de astă dată împreună cu soția — Clara May — pînă la Assuan, apoi în Palestina, Iordania, Liban, vizitează Grecia și Italia ajungînd în Germania în august 1900.

1900 *Gînduri îndreptate spre cerul luminos* (poezii), *Pace pe pămînt.*

1902—1903 *În împărăția leului de argint* (vol. III—IV).

1907—1908 *Ardjistan și Djinistan.*

1908 Ultima călătorie în America, împreună cu soția. New York, Fluviul Hudson, Albany, Buffalo, Cascada Niagara, Toronto, lacurile Ontario și Erie, diferite rezervații de triburi indiene, Colorado, New Mexico, Arizona, Boston, Lawrence, Andover, New York — iată itinerariul acestei călătorii.

1909 *Moștenitorii lui Winnetou.*

1910 Viața și năzuințele mele.

1912 30 martie. Karl May moare.

În legătură cu opera lui Karl May se cere făcută o remarcă :

O parte însemnată din lucrările lui este scrisă la persoana întîia, acel „Eu", care în țările din America este numit Old Shatterhand, iar în țările Orientului Apropiat — Cara ben Nemzi. Alături de acest „Eu", în povestirile care se referă la Vestul sălbatic apare ca personaj central Winnetou, iar în Orient Hadji Halef Omar. În descrierea acestor personaje, autorul s-a inspirat probabil din figurile întîlnite în călătoriile sale, la fel în ceea ce privește alte personaje descrise, cum sînt Sam Hawkens, Old Firehand etc. De altfel, Old Shatterhand, Winnetou și personajele amintite apar nu numai în cele trei volume care poartă numele căpitanului apașilor, ci și în romanele *Old Surehand, În împărăția leului de argint* etc. Și astfel se naște întrebarea : este oare posibil ca tot ceea ce este scris la persoana întîia — cca. 30 de volume — să fi fost „trăit" de Old Shatterhand și Cara ben Nemzi ? Pentru a răspunde la această întrebare, considerăm util să reproducem cîteva fragmente din lucrarea cu caracter autobiografic „*Eu*", din vol. 34 al *Operelor complete :*

„Pentru a asigura unitatea tuturor acestor povestiri, personajul principal trebuia să fie unul și același, un om cu însușiri deosebite și în continuă perfecționare, care treptat-treptat se curăță de zgura zilnică. Pentru America urma să-l cheme Old Shatterhand, pentru Orient — Cara ben Nemzi"...

„El trebuia prezentat povestind întîmplări la persoana întîia. Acest «Eu» nu este o realitate, ci o ficțiune poetică. Însă chiar dacă acest «Eu» nu există, tot ceea

ce povestește trebuia să fie inspirat din realitate și să o ajute în dezvoltarea ei"...

„Old Shatterhand — Cara ben Nemzi trece prin diferite țări pentru a căuta oameni cu caracter nobil (*Edelmensch*). Și dacă nu găsește, atunci tocmai prin comportamentul său dovedește ce înseamnă a fi un asemenea om imaginat de el. Acest Old Shatterhand fictiv, acest Cara ben Nemzi fictiv, acest «Eu» poetic, trebuie să devină prin ficțiune realitate, și anume în cititorul meu, care, retrăind întîmplările descrise, crește și se perfecționează alături de personajele mele"...

„Simțeam că procedînd astfel, mă expun unui anumit pericol: ce se întîmplă dacă această poetizare nu este înțeleasă, adică dacă acest «Eu» este interpretat greșit? Dacă se va crede că prin acest «Eu» mă refer la mine însumi? Nu este oare firesc ca toți cei ce nu sînt în stare să facă o deosebire între realitate și ficțiune poetică să mă considere un fel de Münchhausen? Da, îmi spuneam, există și această posibilitate, însă în mică măsură. Intenționam să-l înzestrez pe acest «Eu» cu toate calitățile la care a ajuns pînă azi omenirea în dezvoltarea sa ascendentă. Eroul meu trebuia să aibă mintea cea mai ascuțită, sensibilitatea cea mai înaltă, cea mai mare îndemînare în toate exercițiile fizice. Se înțelege de la sine că este imposibil ca astfel de însușiri să se regăsească toate la un singur om. Și dacă voi scrie un număr mare de volume, așa cum mi-am propus de la început, puteam să cred cu toată siguranța că oricine are mintea întreagă nu se va gîndi că un singur om să fi trecut prin toate întîmplările descrise"...

„Intenția mea de a-mi prezenta personajele, pe de o parte în mediul triburilor indiene, pe de alta, în țările orientale, m-a condus în mod firesc la o adîncă compasiune pentru soarta popoarelor respective. Mă preocupa tot mai mult prăbușirea rasei pieilor-roșii, considerată ca fiind inevitabilă. De asemenea, mă întrista profund

lipsa de recunoştinţă a Apusului faţă de Orient, ştiut fiind faptul că tocmai Orientului îi datorăm cultura noastră. Propăşirea omenirii presupune ca în relaţiile dintre ţările din Apus şi Orient să nu mai existe exploatare şi vărsări de sînge, să fie pace. Mi-am propus să accentuez mereu acest lucru, să trezesc în cititorii mei acea dragoste pentru rasa pieilor-roşii şi pentru popoarele Orientului. Azi mi se spune că am reuşit să realizez acest lucru nu numai cu cîţiva oameni, ci cu sute de mii, şi doresc să fie aşa."

ALEXANDRU BONDOC

CUVÎNT ÎNAINTE

De cîte ori gîndul mă poartă la pieile-roşii, de atîtea ori îmi aminteşc, fără să vreau, de Turcia. Oricît de ciudat, faptul are o justificare. Deşi indianul şi turcul au foarte puţine trăsături comune, totuşi există ceva care îi aseamănă: într-un grad mai mare sau mai mic, socotelile cu ei au fost încheiate. Despre turc nu se discută altfel decît ca despre „omul bolnav" [1]*, în timp ce indianul — aşa susţin toţi cei care cunosc situaţia — e „pe moarte".*

Da, rasa pieilor-roşii este pe moarte! Acest pacient uriaş, doborît de o soartă cumplită ce nu cunoaşte îndurare, zace întins de la Ţara de Foc pînă dincolo de Marile Lacuri ale Americii de Nord. Împotrivirea lui disperată a fost în van. Forţele i s-au stins treptat. Abia de mai respiră. Răzvrătirile periodice ale trupului său golaş sînt convulsiuni care anunţă sfîrşitul.

Are vreo vină, a meritat indianul acest sfîrşit prematur?

Dacă acceptăm ideea că tot ceea ce trăieşte are dreptul la viaţă şi că un atare adevăr se referă atît la individ cît şi la specia întreagă, atunci indianul are şi el dreptul la existenţă, asemenea omului alb;

[1] Autorul se referă la perioada de descompunere a vechiului Imperiu otoman (sec. XIX).

el poate chiar să pretindă libertatea de a se dezvolta din punct de vedere social și statal potrivit personalității sale. Unii afirmă că indianul nu ar poseda însușirile necesare pentru a-și făuri un stat. Oare așa să fie? Eu spun răspicat: Nu! Însă n-am de gînd să dovedesc aceasta printr-o lucrare savantă. Omul alb a avut norocul să urce un lung drum istoric, trecînd de la treapta vînătoarei la păstorit, apoi la agricultură și, în sfîrșit, la civilizația industrială. Indianul nu a parcurs o asemenea evoluție. Totuși unii îi cer să realizeze saltul gigantic de la treapta cea mai de jos la cea mai de sus, fără a lua în considerare faptul că, sărind astfel, ar putea să cadă și să se răneasscă mortal.

Natura vie se guvernează după o lege cruntă: cel mai slab e nevoit să cedeze în fața celui mai tare. Cînd e vorba însă de oameni, această lege sălbatică trebuie să devină mai clementă, pentru că o lege de asemenea veșnică este și iubirea între oameni. Putem să spunem oare că față de indianul muribund s-a aplicat o astfel de clemență?

Primii albi nu numai că s-au bucurat de toată ospitalitatea indienilor, dar aproape că au fost divinizați. Și cu ce răsplată s-au ales indienii? Țara ce o stăpîneau le-a fost răpită; nimeni nu o poate nega. Cine a citit istoria „vestiților" conchistadori știe cît sînge a curs și cîte cruzimi s-au săvîrșit; iar exemplul lor a fost continuat de urmași. Omul alb a venit cu vorbă mieroasă pe buze, dar purtînd cuțitul tăios la brîu și în mîini arma încărcată. El făgăduia iubire și pace, dar semăna ură și sînge. Indianul trebuia să se retragă pas cu pas. De repetate ori i s-au promis drepturi „veșnice" asupra teritoriului care de fapt îi aparținea, pentru ca după scurt timp să fie alungat din nou mai departe, tot mai departe. I s-au „cumpărat" pămînturile, cu plata în obiecte

fără valoare, de care nu se putea folosi. Ori nu i se plătea nimic. În schimb, a fost blagoslovit cu otrava perfidă a „apei de foc", precum şi cu vărsatul sau cu alte boli rele, dezgustătoare, care au decimat triburi întregi, depopulînd satele. Dacă indianul încerca să-şi apere drepturile, i se răspundea cu gloanţe; şi din nou trebuia să se retragă, cedînd în faţa superiorităţii armelor omului alb. Plin de amărăciune, se răzbuna pe feţele palide, ca indivizi; urmau atunci acele masacre odioase printre indieni. Şi astfel, vînătorul de odinioară, mîndru, curajos, viteaz, iubitor de adevăr şi profund devotat prietenilor săi, a devenit un om bănuitor, prefăcut, care se furişează pe ascuns; nu el a vrut-o, ci omul alb l-a obligat să fie aşa.

Unde au dispărut hergheliile de mustangi, din mijlocul cărora indianul îşi alegea cu îndrăzneală calul de călărie? Unde sînt bizonii care hălăduiau, milioane, în prerie şi îl hrăneau? Din ce trăieşte indianul de azi? Din făina şi carnea pe care le primeşte? Dar cum arată făina? Amestecată cu ipsos şi cu alte murdării, încît nici nu poţi să o consumi? Unui trib i se promit o sută de „vaci grase" dar pe drum acestea se transformă în două-trei vite jigărite, a căror carne nu ar sătura nici măcar un vultur mîncător de stîrvuri. Sau poate că indianul ar trebui să se apuce de agricultură? Dar este el sigur că va ajunge să-şi strîngă recolta, el, omul lipsit de drepturi, mînat mereu mai departe, fără a i se da putinţa de a se aşeza undeva? Înainte vreme puteai să admiri figura semeaţă, frumoasă a indianului zburînd peste savana întinsă pe mustangul lui cu coada în vînt; şi cît de mizer, de obidit arată el azi în zdrenţele sale, care nici măcar nu sînt în stare să-i acopere goliciunea trupului! Indianul care altădată înfrunta cu mîna goală pe ferocele urs cenuşiu

se furişează acum prin unghere ca un cîine rîios, pentru a cerşi o ciosvîrtă de carne sau pentru... a fura.

Da, indianul a ajuns un om bolnav, un muribund, iar noi, la căpătîiul lui, aşteptăm să-i închidem ochii. Să stai la căpătîiul unui muribund este un lucru foarte grav, dar de mii de ori mai grav e să stai la căpătîiul unei rase sortită morţii. În acest din urmă caz, se pot pune multe, foarte multe întrebări, şi mai ales următoarea : ce ar fi înfăptuit această rasă dacă i s-ar fi lăsat timp şi spaţiu pentru a-şi valorifica forţele şi talentele, înălţimul ei ca şi în afară? Ce forme specifice de cultură pierde omenirea prin dispariţia acestei rase? Indianul aflat astăzi pe moarte avea un caracter ferm, nu se lăsa asimilat ; era oare acesta un motiv ca să-l omori, nu putea fi păstrat în viaţă? Dacă pentru prevenirea dispariţiei bizonilor s-a găsit un azil protector în Parcul Naţional din Montana şi cel din Wyoming, de ce oare nu se găseşte şi un loc unde să poată trăi, propăşind în linişte, fostul stăpîn legitim al ţării?

Ce rost mai au însă astfel de întrebări în pragul morţii! Ce să ajute reproşurile, cînd nimic nu mai poate ajuta! Pot numai să deplîng situaţia, dar nu s-o schimb ; pot să umblu îndoliat, dar nu pot învia nici o victimă. De ce mă refer la persoana mea? Pentru că sînt unul dintre aceia care i-au cunoscut pe indieni de-a lungul mai multor ani, şi am cunoscut îndeosebi pe unul a cărui făptură deosebit de luminoasă şi minunată sălăşluieşte adînc şi la loc de cinste în inima mea, în gîndurile mele. Dintre toţi prietenii el a fost cel mai bun, cel mai credincios, oricînd gata să se sacrifice pentru alţii, un adevărat tip reprezentativ al rasei sale. Şi aşa cum rasa îi e osîndită la moarte, a pierit şi el, răpus de un glonte ucigaş al duşmanului. A fost cel mai nobil fiu al acestei naţiuni în agonie, pe care o iubesc şi azi,

așa cum l-am iubit pe el. Mi-aș fi dat bucuros viața ca să-l salvez, precum și el și-a pus de mii de ori viața în primejdie pentru mine. Dar în timp ce mie nu mi-a fost dată fericirea să-l scap de la moarte, el a murit salvîndu-și prietenii. Și totuși, dispariția lui nu e decît fizică, pentru că Winnetou, căpetenia cea mare a apașilor, va continua să trăiască în paginile cărților mele. Scriindu-le, voi căuta să-i ridic un monument binemeritat. Și dacă tu, cititorule, privindu-l cu ochii minții, vei judeca fără părtinire poporul pe care această căpetenie l-a întruchipat atît de fidel, atunci voi fi întru totul mulțumit.

AUTORUL

Capitolul I

UN «GREENHORN»

Ştii dumneata, dragă cititorule, ce înseamnă cuvîntul *greenhorn*? Ei bine, e o poreclă foarte supărătoare şi jignitoare pentru cel căruia i se adresează. *Green*, în englezeşte, înseamnă *verde*; iar prin *horn* — *corn*, în limba noastră — se înţelege antena, adică acel mănunchi de firişoare subţiri cu care gîza pipăie împrejurimile. Un *greeenhorn* este deci un om încă *verde*, adică necopt, un nou-sosit în ţinuturi necunoscute lui, un ins care trebuie să-şi întindă bine antenele dacă nu vrea să se facă de rîs.

Un *greenhorn* nu se ridică de pe scaun pentru a-l ceda unei doamne care se apropie; salută pe stăpînul casei înainte de a se înclina în faţa doamnei şi domnişoarei de gazdă; îşi încarcă arma vîrînd gloanţele de-a-ndoaselea, sau bagă mai întîi dopul, apoi cartuşul şi abia la urmă praful de puşcă. Un *greenhorn* ori nu ştie deloc limba engleză, ori o vorbeşte prea corect şi înflorit; îi este groază de englezeasca „yankeilor" şi mai ales de acel idiom folosit în regiunile cu codri neumblaţi, care nu-i intră în cap şi încă mai puţin îi vine pe limbă. *Greenhorn*-ul ia un racoon drept un oposum, şi o mulatră cît de cît frumoasă drept metisă. Un *greenhorn* fumează ţigarete şi nu poate suferi pe cei care mestecă tutun. Cînd un *greenhorn* e pălmuit de un „paddy", adică de un irlandez, dă fuga să se plîngă judecătorului de pace,

în loc să-l împuște fără multă vorbă pe individul cu pricina, cum ar face un yankeu autentic. Un *greenhorn* ia urmele pașilor de curcă drept urme de urs și o ambarcație ușoară, destinată sportului, drept un vapor cu aburi de pe Mississippi. Un *greenhorn* se sfiește să-și urce cizmele pline de noroi pe genunchii călătorului de alături și să soarbă supa ca și cînd ar horcăi un bivol în agonie. Un *greenhorn* cară după el în preerie buretele de spălat cît un dovleac uriaș, o busolă care, după trei sau patru zile, indică toate punctele cardinale afară de nord. Un *greenhorn* notează opt sute de expresii ale indienilor și, cînd întîlnește prima piele-roșie, bagă de seamă că a expediat din greșală însemnările într-un plic celor de acasă, reținînd în schimb scrisoarea destinată lor. Un *greenhorn* cumpără praf de pușcă și abia cînd vrea să tragă primul glonte, constată că i s-a dat cărbune de lemn pisat. Un *greenhorn*, deși a studiat timp de zece ani astronomia, poate să se uite alți zece ani la cerul înstelat fără să afle cît e ceasul. Un *greenhorn* își vîră cuțitul de vînătoare la brîu în așa fel, încît, atunci cînd se apleacă, îi intră vîrful în coapsă. Un *greenhorn* aprinde în vestul sălbatic un foc de tabără atît de semeț, încît vîlvătaia se înalță cît prăjina, și apoi se miră că indienii l-au dibuit și au tras în el. În sfîrșit un *greenhorn* e, ca să zic așa, un *greenhorn*, și un asemenea *greenhorn* eram pe atunci și eu.

Dar să nu se creadă cumva că aș fi știut sau măcar bănuit vreo legătură între mine și această poreclă jignitoare! Nicidecum! Pentru că tocmai asta e cea mai de seamă ciudățenie a oricărui *greenhorn*: el îi socotește „boboci" pe toți în afară de sine.

Dimpotrivă, mă credeam foc de deștept și de priceput; făcusem doar ceea ce se cheamă studii și nu tremurasem niciodată înaintea unui examen. Că de

fapt viața este adevărata școală, unde dai examene zi de zi și ceas de ceas, obligat fiind să treci prin nenumărate probe — toate acestea mintea mea tînără de atunci nu voia să le priceapă. Unele împrejurări neplăcute din patrie și, aș putea spune, un fel de neastîmpăr înnăscut, m-au mînat peste ocean, către Statele Unite, unde condițiile de reușită ale unui tînăr sîrguincios erau pe atunci mult mai bune și mai prielnice decît azi. Poate că în statele din est aș fi putut găsi mai ușor o slujbă bună, dar mă atrăgea vestul. Lucrînd scurtă vreme ba ici, ba colo, am agonisit destul pentru a mă echipa cuviincios și pentru a-mi asigura buna dispoziție. Am ajuns astfel la Saint Louis. Acolo, norocul m-a adus într-o familie germană, unde am găsit, pînă una alta, adăpost ca meditator. Venea aici, în familie, un oarecare mister Henry, om ciudat, meșter de puști, care-și făcea cu pasiune de artist meseria și se recomanda el însuși, cu o mîndrie patriarhală: „Mister Henry, the Gunsmith" — domnul Henry, făuritorul de puști.

Bărbatul acesta era un mare iubitor de oameni, deși părea mai curînd contrariul, deoarece, în afară de pomenita familie, nu avea legături de prietenie cu nimeni, iar pe clienți îi trata rece și aspru, încît nu-l căutau decît pentru calitatea produselor sale. Își pierduse soția și copiii într-o împrejurare îngrozitoare, despre care nu vorbea niciodată; totuși, după unele aluzii ale sale, bănuiam că fuseseră uciși într-un atac neașteptat. Asta îl făcea atît de aspru în aparență, și poate că nici dînsul nu-și dădea seama cît de grosolan se purta; dar în fond era blînd și bun, și am observat adeseori cum i se umezeau ochii cînd povesteam despre patrie și despre ai mei, la care țineam și țin din toată inima.

De ce bătrînul acesta ursuz îmi arăta preferință tocmai mie, tînărul străin — asta n-am înțeles-o,

pînă ce, într-o bună zi, m-a lămurit chiar dînsul. De cînd mă aflam în familia respectivă, omul venea pe acolo mai des ca înainte, trăgea cu urechea la lecţiile mele, se ţinea în preajma mea, cercetîndu-mă şi rugîndu-mă chiar să-l vizitez. Nu mai făcuse nimănui o asemenea favoare şi de aceea mă feream să abuzez de ea. Dar reţinerea mea nu părea să-i fie pe plac ; îmi amintesc şi astăzi chipul său mînios cînd, într-o seară, căutîndu-l acasă, m-a întîmpinat răstit şi, la respectuosul meu salut, *good evening* — bună seara, mi-a răspuns :

— Unde naiba v-aţi ascuns ieri, *sir* ?

— Acasă.

— Şi alaltăieri ?

— Tot acasă.

— Ia nu-mi mai vindeţi braşoave !

— Spun adevărul, mister Henry !

— *Pshaw !* Fleacuri ! O pasăre tînără ca dumneavoastră nu stă ghemuită în cuib, ci îşi vîră pliscul pretutindeni, numai unde trebuie nu !

— Şi unde, mă rog, ar trebui să mi-l vîr, dacă-mi permiteţi ?

— Ei, unde ! Aici, la mine, bineînţeles ! Voiam încă de multă vreme să vă întreb ceva.

— Şi de ce n-aţi făcut-o ?

— Fiindcă n-am vrut ! Înţeles ?

— Şi cînd o să vreţi ?

— Poate chiar azi.

— Atunci n-aveţi decît să mă întrebaţi. Voia dumneavoastră !

Mă privi mirat drept în faţă, clătină din cap nemulţumit, apoi izbucni :

— Voia mea ! Ca şi cînd unui *greenhorn* ar trebui să-i cer mai întîi voie cînd vreau să-i vorbesc !

— *Greenhorn ?* întrebai, încreţindu-mi fruntea, căci mă simţeam adînc jignit. Vreau să sper, mister

Henry, că ați rostit acest cuvînt fără intenție și fără control.

— Nu vă faceți iluzii, *sir!* Am vorbit cu toată chibzuiala ; sînteți un *greenhorn*, și încă un *greenhorn* sadea! Ceea ce scrie-n cărți, fireşte, v-a intrat în cap. Să te crucești, nu alta, cîte mai învățați voi ăștia, de dincolo! Orice tinerel știe pe dinafară distanța de-aici pînă la stele, știe ce-a scris regele Nabucodonosor pe cărămizi și cît cîntărește aerul pe care nici măcar nu-l poate vedea! Și fiindcă știe toate astea, se crede băiat deștept! Dar ia băgați-vă nasu-n viață, așa vreo cincizeci de ani, adînc în viață! Atunci veți afla, și poate nici atunci, ce înseamnă adevărata înțelepciune! Tot ce cunoașteți pînă acum e nimica toată — absolut nimic! Și ceea ce sînteți în stare să faceți e și mai puțin. Nici măcar cu pușca nu știți să trageți!

Spusese toate acestea pe un ton de adînc dispreț și cu o asemenea siguranță de sine, încît ai fi zis că se bizuie pe temeiuri serioase.

— Dacă știu să trag cu pușca? Hm! răspunsei zîmbind. Să fie asta întrebarea ce voiați să mi-o puneți?

— Întocmai asta e. Aștept răspunsul!

— Dați-mi mai întîi o pușcă bună și apoi vă răspund. Înainte, nu!

Meșterul puse deoparte țeava de pușcă la care tocmai lucra, se ridică, se apropie de mine, mă privi cu ochi uimiți și strigă :

— Să vă dau o pușcă, *sir?* Nici prin gînd nu-mi trece! Nicidecum! Puștile mele nu ajung decît în mîini cărora pot fi încredințate cu cinste!

— Am asemenea mîini! mă încumetai eu.

Mă mai privi odată, pieziș, se așeză iar, își reluă lucrul la țeavă și mormăi ca pentru sine :

— Ce mai *greenhorn* ! Zău că mă scoate din pepeni cu îndrăzneala lui !

Îl lăsai să creadă ce vrea, căci îl cunoșteam ; scosei un trabuc și-i dădui foc.

Timp de un sfert de oră păstrarăm tăcere. Dar mai mult bătrînul nu putu răbda ; ridică țeava la lumină, se uită prin ea și zise :

— Să tragi cu pușca e mai greu decît să caști gura la stele sau să dezlegi ce scrie pe cărămizile lui Nabucodonosor. Înțeles ? Ați ținut vreodată o pușcă în mînă ?

— Cred și eu !

— Cînd ?

— Demult, și nu o singură dată.

— Și ați ochit ? Ați apăsat pe trăgaci ?

— Da.

— Și ați nimerit ?

— Firește !

Lăsă să-i scape din mînă țeava pe care o cercetase, mă privi din nou și rosti :

— Da, ați nimerit, firește, dar ce ?

— Ținta, bineînțeles !

— Cum ? Și vreți s-o cred și pe asta ?

— Nu insist să mă credeți pe cuvînt ; aș vrea să vă conving ; e purul adevăr !

— Dracu să vă ia, *sir* ! Cine să vă priceapă ? Sînt sigur că ați tras peste zid, chiar dac-ar fi înalt de douăzeci de coți și lat de cincizeci, și totuși îmi vindeți toate astea cu o mutră atît de hotărîtă și serioasă, încît simt că se răsucește firea în mine ! Eu nu sînt un puști pe care să-l meditați. Limpede ? Un *greenhorn* cu nasu-n cărți, ca dumneavoastră, pretinde că știe să ochească ! A cotrobăit prin tot felul de hîrțoage turcești, arăbești și prin alte tîmpenii, și mai zice că a găsit timp să tragă cu pușca. Luați, vă rog, din cui, *gun*-ul acela vechi, pușca de

colo, duceți-o la ochi ca și cînd ați ținti! E un doborîtor de urși, cea mai bună armă pe care am avut-o vreodată în mînă.

Luai puşca din cui şi o dusei la ochi.

— *Hello!* strigă meşterul, încît tresării. Ce treabă-i asta? Umblați cu arma de parc-ar fi un bastonaş, şi totuşi e cea mai grea puşcă din cîte cunosc! Sînteți chiar atît de puternic?

Drept răspuns, îl apucai cu dreapta de surtuc şi de cureaua pantalonilor şi îl ridicai în sus.

— *Thunder-storm!* Măi să fie! strigă el şi mai tare. Dați-mi drumul! Sînteți mai puternic şi decît Bill al meu!

— Bill al dumneavoastră? Dar despre cine-i vorba?

— Feciorul meu care... dar să lăsăm asta! E mort, ca şi ceilalți. Făgăduia să ajungă un băiat destoinic, dar pe cînd lipseam de acasă a fost lichidat şi el. Îi semănați la statură. Aveți cam aceiaşi ochi şi aceeaşi cută în jurul gurii. De aceea dumneavoastră... na, restul nu vă priveşte!

O expresie de adîncă mîhnire i se ivi pe chip; îşi trecu mîna peste faţă şi continuă, de astă dată ceva mai calm:

— Dar, *sir*, cu asemenea muşchi e mare păcat că ați tăbărît asupra cărților. Trebuia să vă antrenați.

— Ceea ce am şi făcut.

— Zău?

— Da!

— Box?

— Nu se obişnuieşte la noi. Dar de la gimnastică şi de la luptă dreaptă nu mă dau în lături.

— Călărie?

— Da.

— Scrimă?

— Am dat şi lecții.

— Ia nu mai minţiţi atîta !

— Poate doriţi să încercaţi ?

— Mulţumesc ! Îmi ajunge ce-am văzut pînă acum. Afară de asta, mai am şi de lucru. Aşezaţi-vă la loc !

Se reîntoarse la strung. Conversaţia se desfăşură apoi aproape monosilabic. Henry părea să clocească în minte ceva foarte important. Deodată, îşi ridică ochii spre mine şi întrebă :

— V-aţi ocupat cîndva de matematică ?

— Era unul din obiectele mele preferate.

— Aritmetică, geometrie ?

— Firește !

— Topografie ?

— Îmi făcea mare plăcere. Ieşeam adeseori, aşa, fără nici o treabă, la cîmp cu teodolitul şi ridicam planuri.

— Şi ştiţi să măsuraţi, adică să măsuraţi cu adevărat ?

— Bineînţeles. Am participat atît la măsurători orizontale, cît şi la cele de altitudine, deşi nu pot să afirm că sînt specialist în geodezie.

— *Well...* foarte bine, foarte bine !

— Dar de ce vă interesează, mister Henry ?

— Oi fi avînd motivele mele. Înţeles ? Nu e nevoie s-o ştiţi acum ; veţi afla la timp. Trebuie mai întîi... hm ! Da, trebuie mai întîi să mă încredinţez cum staţi cu mînuirea puştii.

— N-aveţi decît să mă puneţi la încercare !

— Asta am s-o şi fac, firește, am s-o şi fac ! Vă puteţi bizui pe mine ! La ce oră începeţi mîine dimineaţă lecţiile ?

— La opt.

— Atunci poftiţi aici la orele şase. Vom urca sus, la poligonul de tir, unde-mi încerc eu puştile.

— De ce aşa devreme ?

— Fiindcă nu vreau să mai aştept. Ard de nerăb-

dare să vă dovedesc că sînteţi un *greenhorn*, şi nimic mai mult. Dar acum, destul! Am altceva de făcut; ceva mult mai important.

Părea să fi terminat lucrul la ţeava de puşcă. Scoase dintr-un dulap o bucată de fier în formă de prismă şi începu să-i pilească muchiile. Observai că fiecare latură a piesei avea cîte un orificiu.

Se cufundase atît de adînc în lucrul lui, încît părea să fi uitat cu totul de mine. Ochii îi scînteiau şi, de cîte ori îşi cerceta mai îndeaproape lucrarea, constatam că o privea cu o expresie de adîncă dragoste. Piesa aceea de fier părea să aibă pentru el o valoare deosebită. Eram curios să ştiu de ce; aşadar, îl întrebai:

— Nu cumva e şi asta o componentă a vreunei puşti, mister Henry?

— Da, îmi răspunse, ca şi cînd abia atunci şi-ar fi amintit de prezenţa mea.

— Nu cunosc nici un sistem de armă care să aibă o asemenea piesă.

— Cred şi eu! Dar o să fie. I se va spune, desigur, „sistem Henry".

— Ah, o nouă invenţie?

— *Yes!*

— Atunci vă rog să-mi iertaţi curiozitatea. E de bună seamă un secret.

Privi lung, fiecare gaură în parte, întoarse piesa pe toate feţele, o cercetă de cîteva ori la capătul ţevii şi zise în cele din urmă:

— Da, e un secret; dar am încredere în dumneavoastră. Sînt convins că puteţi păstra o taină, deşi sînteţi un *greenhorn* în lege; de aceea am să vă spun ce-o să iasă de-aici. Va fi o carabină, o carabină cu repetiţie. Douăzeci şi cinci de focuri!

— Cu neputinţă!

— Ia mai ţineţi-vă pliscul! Nu sînt atît de prost, încît să mă apuc de ceva irealizabil.

— Păi, în cazul acesta se cer încărcătoare pentru douăzeci şi cinci de gloanţe!

— Am!

— Atunci trebuie să fie foarte mari şi greu de mînuit.

— Nu-i decît un singur încărcător; se mînuieşte uşor şi nu stînjeneşte deloc. Fierul ăsta e încărcătorul.

— Hm! Nu mă pricep în meseria dumneavoastră, dar ce facem cu temperatura? N-o să se încingă ţeava peste măsură?

— Nici gînd! Materialul ţevii şi tratamentul ce-i aplic sînt secretul meu. Afară de asta, parcă e totdeauna nevoie să tragi toate cele douăzeci şi cinci de gloanţe la rînd?

— Nu prea!

— Păi, vedeţi! Această piesă de fier devine un butoiaş care se roteşte excentric; douăzeci şi cinci de orificii conţin tot atîtea gloanţe. După fiecare împuşcătură reuşită, butoiaşul se mişcă atît cît să ajungă în dreptul ţevii glonţul următor. De ani de zile mă lupt cu ideea asta; nu izbutesc în nici un chip; acum pare să meargă. Ca făurar de puşti, am de pe acum un nume respectabil, dar de-aci încolo am să ajung renumit şi voi cîştiga bănet, nu glumă!

— Dar veţi trăi cu conştiinţa încărcată.

Preţ de cîteva clipe mă privi drept în ochi, apoi întrebă:

— Cu conştiinţa încărcată? Cum aşa?

— Credeţi oare că un ucigaş poate avea conştiinţa curată?

— *Zounds!* La naiba! Vreţi să spuneţi că aş fi un ucigaş?

— Pentru moment, nu.

— Adică aș putea deveni un ucigaș ?

— Da. A înlesni omorul e tot atît de grav ca și cînd l-ai săvîrși tu însuți.

— Să vă ia dracu ! Mă voi feri pe cît posibil ca să ajung părtaș la vreun omor.

— La unul singur, firește, se poate ; ce te faci însă cu masacrul ?

— Cum asta ? Nu înțeleg !

— Dacă veți face o armă care trage în serie douăzeci și cinci de focuri și dacă o astfel de armă încape pe mîna oricărei haimanale, atunci se va dezlănțui dincolo, în prerii, în pădurile seculare și în văgăunile munților, un măcel înspăimîntător ; bieții băștinași vor fi împușcați ca lupii și în cîțiva ani nu va mai exista un singur indian. Vreți să vă încărcați astfel conștiința ?

Mă privi lung și în tăcere.

— Și, urmai eu, dacă oricine poate cumpăra această armă, veți vinde, ce-i drept, în scurtă vreme mii de bucăți, dar caii sălbatici și bizonii vor fi stîrpiți, pînă la unul și, odată cu ei, tot felul de vînat de care piele-roșii au nevoie pentru hrană. Sute și mii de braconieri se vor înarma cu carabina dumneavoastră și se vor îndrepta spre vest. Sîngele oamenilor și al animalelor va curge șiroaie și, foarte curînd, ținuturile de dincoace și de dincolo de Munții Stîncoși vor fi pustiite.

— *'s death !* Ho ! strigă el deodată. Ia spuneți, sînteți chiar atît de proaspăt venit din Germania ?

— Da.

— Și n-ați mai fost nicicînd pe-aci ?

— Nu.

— Nici în vestul sălbatic ?

— Nici.

— Așadar, un *greenhorn* desăvîrșit ! Și totuși, acestui „boboc" îi turuie gura de parc-ar fi strămo-

şul tuturor indienilor şi-ar fi trăit aici o mie de ani, şi mai trăieşte încă! Omuleţule, să nu vă închipuiţi că mă puteţi scoate cumva din fire! Şi chiar de-ar fi aşa cum spuneţi, n-o să-mi treacă niciodată prin minte să deschid o fabrică de armament. Sînt însingurat şi vreau să rămîn singur. N-am poftă să-mi bat capul cu sute de lucrători sau cu şi mai mulţi.

— Dar, aţi putea, totuşi, pentru a cîştiga bani, să vă patentaţi invenţia şi să vindeţi brevetul?

— Puteţi aştepta mult şi bine, *sir!* Pînă acum am avut totdeauna din ce trăi şi cred că şi de-aci încolo am să ştiu s-o scot la capăt fără vreun brevet. Şi-acum, hai, căraţi-vă acasă! Destul pentru azi! Nu am chef să ascult ciripit de pui abia răsărit din găoace; mai întîi să-nveţe zborul, pe urmă, mă rog, să fluiere sau să cînte!

Nici gînd să-i iau în nume de rău aceste expresii brutale. Aşa era dînsul şi îi cunoşteam prea bine tîlcul cuvintelor. Mă îndrăgise şi de bună seamă că dorea, pe cît îi sta în putere, să mă servească, să-mi fie de folos. Ne scuturarăm zdravăn mîinile şi plecai.

Nu bănuiam cîtă însemnătate avea să aibă pentru mine seara aceea, nici nu-mi trecea prin minte că doborîtorul de urşi, căruia meşterul îi zicea „bătrînul *gun*", ca şi carabina neterminată a lui Henry, vor juca un rol atît de mare în viaţa mea. Mă bucura însă perspectiva dimineţii următoare, căci într-adevăr trăsesem în trecut la ţintă mult şi cu succes şi eram întru totul convins că voi cîştiga preţuirea bunului, ciudatului şi bătrînului meu prieten.

A doua zi dimineaţă, exact la ora şase, mă înfăţişai la dînsul. Mă aştepta în prag; îmi strînse mîna şi, în timp ce chipul lui aspru se înseninâ de un zîmbet şiret, îmi spuse:

— *Welcome, sir!* Bun-venit domnule! Văd că faceţi o mutră de parc-aţi fi sigur de izbîndă. Cre-

deți că veți nimeri zidul de care vă vorbeam aseară ?

— Sper.

— *Well*, atunci să mergem ! Iau cu mine o pușcă mai ușoară și dumneavoastră o să cărați doborîtorul de urși ; nu-mi vine să trag după mine o asemenea greutate.

Își agață de umăr o pușcă ușoară cu două țevi, iar eu înșfăcai arma aceea grea cu care meșterul nu voia să se împovăreze. Ajunși la poligon, Henry încărcă amîndouă armele și trase mai întîi cu pușca lui două focuri. Apoi venii eu la rînd, cu doborîtorul de urși. Nu cunoșteam încă bine arma. De aceea, la primul glonț nu nimerii decît marginea neagră a discului ; al doilea glonț lovi mai bine, iar al treilea găuri exact centrul discului ; celelalte trecură toate prin gaura lăsată de al treilea. Mirarea lui Henry creștea cu fiecare împușcătură ; a trebuit să trag și cu arma lui ușoară și, cînd izbutii la fel de bine, bătrînul sfîrși prin a exclama :

— Ori îl aveți pe dracu, *sir*, ori sînteți sortit să fiți un om al vestului ! N-am mai pomenit un *greenhorn* să tragă cu atîta precizie !

— Nu-l am pe dracu, mister Henry, rîsei eu. De o astfel de alianță mă lipsesc.

— Atunci, nu aveți numai menirea, ci și datoria să deveniți om al vestului. Vă trage inima la așa ceva ?

— De ce nu ?

— *Well*, vom vedea ce se poate face cu acest *greenhorn*. Știți să și călăriți ?

— La nevoie.

— La nevoie ? Hm !

— *Pshaw !* Mare lucru și călăria ! Să încaleci, asta-i cel mai greu. Dar dacă mă văd în șa, nu mă mai răstoarnă nici un cal din lume.

Mă privi cercetător, să vadă dacă am vorbit serios

sau în glumă. Făcui o mină cît se poate de nevinovată, după care el mi se adresă iar :

— Credeţi cu adevărat ? Vreţi cumva să vă ţineţi cu mîinile de coamă ? Atunci vă înşelaţi. Aţi spus bine : încălecatul e cel mai greu lucru, căci treaba asta o faci singur. Descălecatul e mult mai uşor. Îţi poartă de grijă calul, de aceea merge mult mai lesne.

— Numai că în ce mă priveşte, nu apelez la serviciile calului.

— Aşa ? Vom vedea ! Aţi vrea să faceţi o probă ?

— Cu plăcere !

— Bine. Atunci, haideţi ! Nu-i decît ceasul şapte, şi mai aveţi o oră întreagă. Să mergem la Kim Korner, geambaşul ; are el un cal dereş care o să vă cam dea de furcă.

Ne înapoiarăm în oraş şi intrarăm la geambaş. Acolo se afla un mare manej de călărie, înconjurat de garduri. Ne întîmpină chiar Korner în persoană şi ne întrebă ce poftim.

— Acest june, *sir*, susţine că nici un cal nu-l poate arunca din şa, răspunse Henry. Ce părere aveţi, mister Korner ? N-aţi vrea să-l vedeţi cocoţat pe dereşul dumneavoastră ?

Negustorul mă cercetă cu privirea, dădu apoi satisfăcut din cap şi răspunse :

— Osatura pare bună şi destul de elastică ; afară de asta, tinerii nu-şi frîng gîtul atît de lesne ca oamenii mai în vîrstă. Dacă gentlemanul vrea să încerce calul, n-am nimic împotrivă.

Dădu poruncile cuvenite şi, după puţin, doi argaţi aduseră din grajd calul gata înşeuat. Animalul era cît se poate de neastîmpărat şi căută să le scape din mîini. Bătrînului meu Henry începu să-i fie teamă pentru mine ; mă rugă chiar să renunţ la încercare. Dar mie, mai întîi de toate, nu-mi era deloc frică, şi apoi consideram examenul ca o chestiune de onoare.

Cerui o cravașă și o pereche de pinteni ; apoi, ce-i drept, după unele tentative nereușite, mă avîntai în șa. Argații săriră grăbiți în lături, iar calul se săltă pe toate patru picioarele, mai întîi în sus, apoi într-o parte. Mă ținui vîrtos în șa, deși nu-mi vîrîsem încă bine picioarele în scări ; dar mă sileam să le vîr. Cînd izbutii, calul începu să se cabreze ; văzînd că nu-i ajută la nimic, o porni glonț spre zid, ca să mă strivească, dar cravașa îl corectă curînd. Se încinse o luptă crîncenă, pentru mine de-a dreptul primejdioasă, între călăreț și cal. Întrebuințai toate mijloacele de care dispuneam, puțina dibăcie și neîndestulătoarea mea pricepere de atunci, precum și forța genunchilor mei și, în fine, biruii. Cînd descălecai îmi tremurau picioarele de încordare, iar calul, leoarcă de sudoare, părea nins cu spumă. Asculta de fiecare îndemn al meu.

Pe negustor îl cuprinse grija de cal. Porunci să fie învelit cu pături și plimbat încet de dîrlogi ; apoi se întoarse către mine.

— Asta, domnule, nu mi-aș fi închipuit-o! Credeam că o să vă întindeți pe jos la prima smucitură. Firește că nu-mi datorați nimic și, dacă vreți să-mi faceți o favoare, mai poftiți și cumințiți-mi pînă la urmă bestia. Nu mă zgîrcesc la zece dolari ; animalul e de rasă și, dacă învață să asculte, realizez o afacere bună.

— Cum doriți. Mi-ar face chiar multă plăcere ! răspunsei.

De cînd descălecasem, Henry nu mai scoase o singură vorbă, mulțumindu-se să mă privească și să clatine din cap. Apoi își lovi palmele și strigă :

— Acest *greenhorn* e, fără îndoială, nemaipomenit, sau măcar neobișnuit ! Mai-mai să-l înăbușe din strînsoare pe bietul animal, în loc să cadă plăcintă în nisip ! Cine v-a învățat călăria, *sir* ?

— Întîmplarea. O întîmplare care mi-a potrivit

între pulpe un armăsar unguresc de pustă, atît de sălbatic, încît nu răbda pe nimeni în spinare. L-am domolit încetul cu încetul, dar mi-am pus viața în joc.

— Mulțumesc de asemenea creaturi! Atunci se cuvin laude bătrînului meu jilț care n-are nimic împotrivă cînd mă odihnesc în el. Haideți! M-a prins ameteala. Dar nu de florile mărului v-am văzut cum trageți și călăriți. Vă puteți bizui pe asta!

Plecarăm fiecare spre casele noastre. În timpul acelei zile și în următoarele două, meșterul nu s-a mai arătat și nici eu nu avui prilejul să trec pe la el; dar în a treia zi, după prînz, m-a căutat acasă; știa că era ziua mea liberă.

— Ați avea chef să faceți o plimbare cu mine?

— Încotro?

— La un gentleman căruia i-ar face plăcere să vă cunoască.

— De ce tocmai pe mine?

— Nu-i greu de ghicit: omul n-a mai văzut pînă azi un *greenhorn*.

— Atunci merg! O să mă cunoască dumnealui, n-aveți grijă!

Henry mă privea cu atîta șiretenie, încît bănuiam că-mi pregătise o surpriză. Străbăturăm cîteva străzi și ne oprirăm la un birou în care se intra din stradă printr-o ușă mare de sticlă. Meșterul mi-o luă repede înainte; nici nu-mi lăsase vreme să citesc firma aurie zugrăvită pe geam. Dar deslușii ceva ca „Office și Surveying", adică birou de măsurători de terenuri. Aflai curînd că nu mă înșelasem.

Înăuntru, trei domni ne primiră foarte prietenos și curtenitor; pe mine mă cercetară din cale-afară de curioși. Mesele erau încărcate cu hărți, cu planuri. Printre mese — tot soiul de instrumente de măsurat. Ne aflam la un serviciu de geodezie.

Nu înțelegeam ce scop urmărea prietenul meu cu

această vizită ; n-avea de făcut nici o comandă şi nici vreo informaţie de cerut ; părea să fi venit numai de dragul unei discuţii amicale. În orice caz, conversaţia luă în curînd un curs vioi şi nu s-ar fi zis că avea vreo legătură cu obiectele de pe masă ; îmi convenea, fiindcă puteam astfel să particip mai activ la discuţii decît în cazul cînd s-ar fi abordat subiecte pur americane sau de altă natură, care nu-mi erau încă destul de familiare.

Henry părea să se intereseze de astă dată deosebit de mult de ştiinţa măsurării terenurilor ; voia să ştie totul, şi eu mă lăsai cu plăcere antrenat în discuţie ; în cele din urmă, ajunsesem să răspund eu la întrebări, să descriu întrebuinţarea diverselor instrumente, să explic felul cum se desenează hărţile şi cum se ridică planurile. Eram într-adevăr un *greenhorn* desăvîrşit, căci nu le ghicisem intenţiile. Abia după ce mă pronunţasem cu privire la natura şi la deosebirile dintre metoda de stabilire a coordonatelor pe de o parte şi metoda polară şi diagonală pe de altă parte, dintre măsurătoarea perimetrelor şi procedeul repetării, după ce explicasem calculul trigonometric şi observasem că cei trei domni îi fac cu ochiul meşterului Henry — abia atunci lucrul îmi deveni suspect ; mă ridicai de la locul meu, arătîndu-mi intenţia de a pleca. Bătrînul nu se împotrivi. La despărţire furăm salutaţi şi mai amical ca la început.

Ne depărtasem suficient ca să nu ne mai zărească funcţionarii din birou. Atunci Henry se opri locului, îmi puse mîna pe umăr şi, în timp ce faţa-i strălucea de satisfacţie, îmi strigă :

— *Sir*, domnule, omule, tinere, *greenhorn* ce sînteţi, mi-aţi făcut o mare bucurie ! Sînt de-a dreptul mîndru de dumneavoastră !

— De ce ?

— Aţi întrecut cu mult atît recomandările mele cît şi aşteptările acelor oameni.

— Recomandări ? Aşteptări ? Nu înţeleg !

— Nici nu-i nevoie, dar chestiunea e cît se poate de simplă. Aţi afirmat nu demult că vă pricepeţi în topografie, şi, pentru a mă convinge că n-a fost doar o fanfaronadă, v-am introdus la acei gentlemeni, buni cunoscuţi de-ai mei, ca să vă sondeze. V-aţi descurcat mai mult decît lăudabil în această probă.

— Fanfaronadă ? Mister Henry, dacă mă credeţi capabil de aşa ceva, nici n-am să mai trec pe la dumneavoastră !

— Nu vă faceţi de rîs ! Doar n-o să-i răpiţi unui nătărău bătrîn ca mine bucuria de a vă vedea ! Ştiţi : din pricina asemănării cu feciorul meu... Aţi mai fost pe la geambaş ?

— Zilnic.

— Şi i-aţi călărit dereşul ?

— Da.

— Iese ceva din calul ăsta ?

— Cred şi eu ! Mă tem însă că eventualul cumpărător nu se va înţelege cu el tot atît de bine. Calul s-a obişnuit cu mine şi pe oricare altul îl aruncă jos.

— Mă bucură, mă bucură nespus ! Aşadar, nu vrea să fie încălecat decît de un *greenhorn*... Haideţi acum cu mine pe uliţa asta dosnică. Ştiu aici un faimos *dining-house*, un birt, unde se mănîncă bine şi se bea şi mai bine. Se cade sărbătorit examenul pe care l-aţi trecut astăzi cu atîta succes.

Nu-l puteam înţelege pe bătrîn ; părea cu totul schimbat. El, singuraticul, omul atît de retras, să cineze într-un *dining-house* ! Pînă şi la faţă arăta altfel, iar glasul îi era mai limpede, mai tinerese ca de obicei. Examen, aşa spusese. Cuvîntul m-a sur-

prins, dar poate că-l folosea fără a-i da vreo importanță.

De atunci venea zilnic pe la mine și mă trata ca pe un prieten drag pe care ți-e teamă să nu-l pierzi. Dar nu-mi îngăduia ca, pe temeiul acestei simpatii, să mă umflu în pene; avea totdeauna frîna pregătită, și aceasta era fatalul cuvînt *greenhorn*.

În chip cu totul ciudat se schimase în acest răstimp și purtarea familiei unde lucram ca meditator. Părinții îmi acordau în mod vizibil mai multă atenție, iar copiii deveniseră mai afectuoși. Îi surprindeam aruncîndu-mi priviri al căror tîlc nu izbuteam să-l dezleg; le-aș putea numi pline de dragoste amestecată cu regrete.

Cam la trei săptămîni de la curioasa noastră vizită în biroul mai sus pomenit, stăpîna casei mă rugă să nu ies seara în oraș, deși era ziua mea liberă, ci să iau cina în familie. Ca motiv al acestei neobișnuite invitații mi-a învocat faptul că vor fi de față mister Henry și alți doi domni, dintre care unul se numește Sam Hawkens și e, în lumea vestului, o personalitate. Eu, ca un *greenhorn* ce mă aflam, nu auzisem de acest nume, totuși mă bucurai la gîndul că voi cunoaște un adevărat *westman*, și încă unul atît de renumit.

Cum eram de-ai casei, nu trebuia să aștept mai întîi sunetul clopoțelului, așa că intrai în sufragerie cu cîteva minute mai devreme. Spre surprinderea mea, constatai că aspectul obișnuit al încăperii fusese transformat ca pentru o festivitate. Mica Emmy, fetița de cinci ani, se afla singură în sufragerie și își vîrîse degetul în compotul de mure. Cum mă zări, și-l retrase, ștergîndu-l în grabă de buclele ei blonde. Cînd, privind-o mustrător, o amenințai cu degetul, alergă spre mine și-mi gînguri cîteva cuvinte la ureche. Ca să-i iert purtarea, îmi destăinui secretul

pe care, în ultimele zile, îl ţinuse ascuns în inimioara ei. Crezui că nu înţeleg bine, dar la stăruinţele mele, copila repetă : „Serbarea ta de bun rămas".

Ospăţul meu de despărţire ! Cu neputinţă ! Cine ştie prin ce confuzie ajunsese copilul să înţeleagă anapoda rostul acestei mese. Am ascultat-o zîmbind.

Se auziră apoi voci în salonaşul de alături ; sosiseră oaspeţii, iar eu trecui dincolo pentru a-i saluta. Veniseră tustrei în acelaş timp, aşa cum se înţeleseseră — fapt pe care îl aflai mai tîrziu. Henry mă prezentă unui bărbat tînăr, cam rigid şi stîngaci, care se numea mister Black, şi apoi lui Sam Hawkens, omul din vest.

Omul din vest ! Mărturisesc deschis că, în clipa cînd privirea mea uluită se opri asupra lui, trebuie că arătam foarte puţin deştept. O astfel de apariţie nu mai întîlnisem de cînd sînt. Fireşte că, mai tîrziu, am văzut altele şi mai şi. Era omul şi aşa destul de ciudat, dar ciudăţenia lua proporţii prin faptul că, aici, în acest salon luxos, dumnealui se înfăţişa ca şi cînd s-ar fi aflat departe, în plin vest sălbatic, şi anume, cu pălăria pe cap şi cu puşca în mînă. Imaginaţi-vă cum arăta !

Sub borul lat al pălăriei de pîslă, care, în ce priveşte vechimea, culoarea şi forma, ar fi provocat dureri de cap şi celui mai calm observator — se detaşa dintr-o pădure de păr — barbă şi mustăţi — atîrnînd melancolic, un cogeamite nas de dimensiuni aproape înspăimîntătoare, care ar fi putut servi, cu cinste, de arătător oricărui cadran solar. Din pricina acestei bărbi uriaşe, în afara organului olfactiv atît de măreţ edificat, nu se vedeau pe restul figurii decît doi ochi mici, isteţi, înzestraţi cu o mobilitate neobişnuită şi cu o expresie de şiretenie şăgalnică. Ne uitam unul la altul cu aceeaşi atenţie ; abia mai

tîrziu aflai de ce prezentasem atîta interes pentru dînsul.

Aşadar, această porţiune superioară a făpturii sale se planta pe un trup invizibil pînă la genunchi, pierdut într-o haină de vînătoare din piele de ţap, destinată, pe cît se părea, unei persoane mult mai voluminoase şi dînd acestui om mărunţel o înfăţişare de copil care, în joacă, şi-a pus halatul bunicului. De sub veşmîntul acesta, mai mult decît abundent, se iţeau o pereche de picioare subţiri, încovoiate ca secera, scufundate în nişte jambiere rupte şi atît de vechi, încît trebuie să fi ostenit pînă atunci cel puţin două decenii, după care ieşeau la iveală cizmele indiene ; într-acestea, la nevoie, posesorul ar fi putut intra cu totul.

Faimosul *westman* ţinea în mînă o flintă pe care numai cu cea mai mare precauţie aş fi atins-o ; semăna mai curînd a măciucă decît a puşcă. În acele clipe, cu greu mi-aş fi putut închipui o caricatură mai şarjată a vreunui vînător de prerie, dar nu avea să treacă mult timp pînă se recunosc pe deplin valoarea acestui original omuleţ.

După ce mă cercetă atent, îl întrebă pe meşterul de puşti, cu o voce subţirică de copil :

— O fi ăsta tînărul *greenhorn* de care mi-aţi vorbit, mister Henry ?

— *Yes !* încuviinţă meşterul.

— *Well !* Nu-mi displace. Nădăjduiesc să-i placă şi dumisale Sam Hawkens, hi-hi-hi !

Cu acest rîs piţigăiat şi neobişnuit pe care, mai tîrziu, aveam să-l aud de mii de ori, îşi întoarse faţa către uşa care tocmai se deschidea. Intrară stăpînul şi stăpîna casei, salutîndu-l pe vînător cu deosebită prietenie, ceea ce dădea de bănuit că l-au mai văzut odată, fără ca eu s-o fi ştiut. Apoi furăm invitaţi să trecem în sufragerie.

Am dat urmare invitației. Spre mirarea mea, Sam Hawkens nici nu-și scoase pălăria. Abia după ce ni se indicaseră locurile la masă, arătă spre puișcociul lui și zise :

— Un adevărat *westman*, și cu atît mai mult eu, nu-și lasă niciodată puișca din ochi. Pe mult stimata mea Liddy am s-o agăț acolo, de cîrligul perdelei.

Așadar, puișcociul se chema Liddy. Mai tîrziu am aflat că era în obiceiul oamenilor din vest să-și trateze armele ca pe niște ființe dragi și să le boteze.

Agăță deci puișca și dădu să-și anine alături faimoasa pălărie ; cînd și-o scoase, constatai cu groază că toată podoaba lui capilară rămăsese în fundul pălăriei. Țeasta lui jupuită de piele și roșie ca sîngele era într-adevăr înfricoșătoare. Doamnei îi scăpă un țipăt de groază și copiii se porniră să urle cît îi ținea gura. Dar Sam se întoarse către noi și rosti calm :

— Nu vă speriați, doamnelor și domnilor ! Nu e nimic grav. Aveam propriul meu păr în deplină proprietate și îl purtam cu cinste din anii copilăriei, de pe cînd mergeam încă de-a buișilea ; nici un avocat din lume n-ar fi îndrăznit să-mi pună în discuție dreptul la părul din cap, pînă au tăbărît pe mine o duzină sau două de pawnes, băștinași de pe Mississippi, și mi l-au smuls cu piele cu tot. A fost o senzație a dracului de neplăcută, dar am suportat-o cu vrednicie, hi-hi-hi-hi ! M-am dus apoi la Tekama și mi-am cumpărat un alt scalp, dacă nu mă înșel îi zice „perucă", și m-a costat destule blănuri de biber, trei baloturi grele. Nu-i nimic. Pielea cea nouă e mult mai practică, mai ales în timpul verii ; o pot scoate la nevoie, cînd transpir, hi-hi-hi-hi !

Își cocoță pălăria pe flintă și își potrivi peruca la loc, pe cap. Apoi își scoase haina și o așeză pe spătarul scaunului. Haina, care fusese țesută și cîrpită

de foarte multe ori, petic peste petic, ajunsese atît de ţeapănă şi de groasă, încît cu greu s-ar fi lăsat străpunsă de o săgeată indiană.

Acum picioarele lui subţiri şi strîmbe se vedeau pe de-a-ntregul. Partea de sus a trupului era strînsă într-un surtuc de piele, vînătoresc. La brîu purta un cuţit şi două pistoale. După ce se înapoie la locul lui, îmi aruncă întîi mie, apoi doamnei de gazdă, o privire şireată şi glăsui :

— N-ar vrea cumva *my lady*, pînă a nu ne pune pe mîncat, să-l informeze pe acest *greenhorn* despre ce e vorba, dacă nu mă-nşel ?

Expresia „dacă nu mă-nşel" era un tic. Doamna consimţi, se întoarse către mine, arătă spre celălalt oaspete, mai tînăr, şi începu :

— Desigur, nu ştiţi încă, domnule, că mister Black este succesorul dumneavoastră.

— Suc... ceso... rul meu ? bîlbîii eu uluit.

— Da ! sărbătorim astăzi plecarea dumneavoastră din această casă, nu-i aşa, şi ne-am văzut nevoiţi să căutăm un alt mediator.

— Plecarea... mea ?...

Astăzi mulţumesc soartei că n-am fost fotografiat în clipa aceea, căci trebuie să fi arătat ca o personificare a zăpăcelii.

— Da, *sir*, plecarea dumneavoastră ! îmi surîse ea cu o bună dispoziţie pe care n-o prea găseam la locul ei, pentru că mie nu-mi venea deloc să zîmbesc. Ar fi trebuit, poate, urmă ea, să stabilim mai întîi un termen, dar pentru că v-am îndrăgit cu toţii, n-am fi vrut să vă întîrziem în căutarea norocului. Regretăm din toată inima că plecaţi şi vă facem cele mai bune urări. Plecaţi, în numele Domnului, chiar mîine.

— Să plec ? Mîine ? Încotro ? îngăimai cu greutate.

Atunci Sam Hawkens, care şedea lîngă mine, mă bătu pe umăr şi răspunse rîzînd :

— Încotro ? Cu mine, spre vestul sălbatic. Aţi trecut cu laude examenul, hi-hi-hi-hi ! Ceilalţi experţi pornesc călare mîine în zori şi n-au timp să vă aştepte, trebuie să veniţi fără multă vorbă. Eu, Dick Stone şi Will Parker am fost angajaţi călăuze de-a lungul lui Canadian River pînă la New Mexico. Nu cred că aţi prefera să rămîneţi un *greenhorn* şi să staţi mereu în acelaşi loc !

Atunci mi-a căzut ca un văl de pe ochi. Aşadar, totul fusese pus la cale dinainte ! Expert topograf ! Poate pentru noile drumuri de fier aflate în proiect. Ce idee grozavă ! Nici n-a mai fost nevoie să-i descos ; căpătai lămuririle fără să le mai cer ; bătrînul, bunul meu Henry, mă apucă de mînă şi-mi zise :

— V-am mai spus, de altfel, de ce mi-aţi căzut cu tronc la inimă. Vă aflaţi aci la oameni cumsecade, însă o slujbă de meditator, *sir*, nu e potrivită pentru dumneavoastră. Trebuie să plecaţi în vest. Am intervenit pentru asta la „Atlantic and Pacific Company" şi, fără să bănuiţi, aţi fost supus unui examen. L-aţi trecut cu bine. Iată angajamentul !

Îmi întinse hîrtia ; dintr-o ochire, citii salariul meu probabil, şi simţeam că-mi sar ochii din orbite. El însă continuă :

— Veţi porni călare ; vă trebuie aşadar un cal bun. Am cumpărat dereşul pe care l-aţi îmblînzit ; păstraţi-l din partea mea. Şi de arme e nevoie ; vă ofer doborîtorul meu de urşi, arma aceea veche şi grea pe care eu n-o pot folosi, dar cu care dumneavoastră aţi tras drept în centrul discului. Ei, *sir*, ce spuneţi ?

Mai întîi n-am spus nimic ; apoi, cînd mi-a revenit graiul, am încercat să refuz darurile, însă fără

succes. Acești oameni atît de buni hotărîseră să mă facă fericit, și un refuz al meu i-ar fi rănit adînc. Spre a curma, cel puțin pentru moment, orice alte formalități, doamna luă loc la masă, încît ne văzurăm obligați să-i urmăm exemplul ; atacarăm bucatele și discuția fu întreruptă.

Abia după cină aflai ce trebuia să știu. Calea ferată avea să parcurgă distanța de la Saint Louis prin India Territory, New Mexico, Arizona și California, pînă la coasta Pacificului. Se elaborase un plan de cercetare și de măsurare în secțiuni aparte a acestui lung traseu. Secțiunea căreia fuseserăm repartizați eu și alți trei experți, sub conducerea unui inginer-șef, se afla între ținutul de la izvoarele lui Rio Pecos și cursul sudic al lui Canadian River. Cele trei călăuze încercate, Sam Hawkens, Dick Stone și Will Parker trebuiau să ne conducă într-acolo, unde ne aștepta un întreg detașament de oameni ai vestului, bărbați curajoși, însărcinați cu securitatea noastră. Firește că mai contam și pe sprijinul trupelor din forturi. Era, în orice caz, inutil ca lucrurile ce le aflam în acea seară că mă tulbure. Mă liniștea în același timp faptul că oamenii se îngrijiseră pînă în cele mai mici amănunte chiar și de echipamentul meu. Nu-mi mai rămînea altceva de făcut decît să mă prezint colegilor care mă așteptau în locuința inginerului-șef. Mă dusei acolo, însoțit de Henry și de Sam Hawkens, și mă bucurai de o primire cît se poate de amicală. Știau că fusesem luat prin surprindere și, ca urmare, nu-mi reproșară întîrzierea.

După ce, în dimineața următoare, îmi luasem rămas bun de la gazdele mele, îl căutai pe Henry. Acesta îmi opri repede avalanșa de mulțumiri, scuturîndu-mi mîna cu toată căldura și adresîndu-mi-se în felul lui aspru :

— Tacă-vă clanța, *sir* ! Dacă vă trimit pe alte me-

leaguri, apoi vreaŭ ca *gun*-ul meu să aibă iarăşi un cuvînt de spus. Cînd vă întoarceţi, binevoiţi a pofti pe la mine, să-mi povestiţi cîte aţi petrecut şi învăţat. Se va vedea atunci dacă aţi rămas ceea ce sînteţi şi nu vă credeţi a fi — adică un *greenhorn* cum scrie la carte!

Zicînd acestea, mă împinse pe uşă afară. Dar înainte de a o închide, îi zării ochii înlăcrimaţi...

KLEKIH-PETRA

Ne aflam către sfîrşitul superbei toamne nord-americane şi, de mai bine de trei luni, în plină activitate. Dar nu ne împlinisem încă sarcinile, în timp ce oamenii din celelalte sectoare se întorseseră în bună parte acasă. Întîrzierea noastră se datora următoarelor două împrejurări :

Întîi de toate lucram într-o regiune foarte dificilă. Linia ferată trebuia să treacă prin prerii şi să urmeze cursul sudic al lui Canadian River ; aşadar, direcţia ce ni se indicase ducea pînă la izvoarele fluviului şi pornea de la New Mexico peste văi şi trecători. Dar sectorul nostru se găsea între Canadian River şi New Mexico şi ne revenea nouă misiunea de a stabili pe teren direcţia prevăzută. Pentru aceasta făceam drumuri lungi călare, cu nesfîrşită pierdere de vreme şi umblam mult pe jos, executînd măsurători complicate. Toate astea înainte de a putea trece la construcţia propriu-zisă. În plus, regiunea era foarte primejdioasă, mişunau diferite triburi de indieni, kiowaşi, comanşi, apaşi, care nici nu voiau să audă de o cale ferată pe pămînturile lor. Trebuia să fim atenţi, să ne ferim, să fim în permanentă stare de alarmă, ceea ce, bineînţeles, ne stînjenea mult activitatea şi încetinea ritmul.

Din pricina indienilor eram nevoiţi să renunţăm la vînat. Altminteri i-am fi pus pe urmele noastre.

Ne procuram cele necesare transportîndu-le din Santa Fé în care cu boi. Dar și acest mijloc de aprovizionare era, din păcate, foarte nesigur. Ne vedeam adeseori obligați ca, în așteptarea carelor, să întrerupem măsurătorile.

Alte greutăți proveneau din însăși componența grupului nostru. Am arătat în primul capitol că, la Saint Louis, fusesem întîmpinat cît se poate de amical de către inginerul-șef și cei trei experți. Primirea de care m-am bucurat atunci mă îndreptățea să sper într-o conlucrare rodnică, dar mă aștepta o cruntă dezamăgire.

Colegii mei erau niște veritabili yankei, care vedeau în mine un *greenhorn* și un *dutshmann*, cuvînt rostit cu intenție injurioasă, cum ai spune „șoacăț". Urmăreau să cîștige bani fără să le pese prea mult dacă-și îndeplinesc conștiincios datoria. Și iată că eu, neamțul cinstit, le stăteam în cale. Simpatia ce mi-o arătaseră la început mi-au retras-o cît se poate de repede. Ce-i drept, faptul nu mă demoraliza și-mi vedeam de treabă. În scurt timp mi-am dat seama că nici cunoștințele lor nu erau prea strălucite ; îmi repartizau cele mai grele lucrări și își făceau viața cît mai ușoară. Eu le acceptam. Totdeauna am fost de părere că omul e cu atît mai puternic, cu cît duce mai multe sarcini în spinare.

Mister Bancroft, inginerul-șef, era cel mai pregătit dintre toți ; din păcate îi plăcea prea mult rachiul. Sosiseră de la Santa Fé cîteva butoiașe pline, și de-atunci Bancroft se ocupa mai mult de alcool decît de instrumentele de măsurat. Se întîmpla uneori să zacă beat-turtă cîte o jumătate de zi pe pămîntul gol. Riggs, Marcy și Wheeler, cei trei experți, suportau, ca și mine de altfel, o cîtime din costul bău-

turii şi, pentru a nu rămîne în pagubă, beau şi ei pe întrecute. Firește că nici acești gentlemeni nu se aflau totdeauna în cea mai bună formă. Cum eu nu consumam nici o picătură de rachiu, ajunsesem să duc greul muncii, pe cînd dumnealor beau cu schimbul şi dormeau ca să-şi alunge ameţeala. Dintre toţi, Wheeler îmi era totuşi mai apropiat; avea măcar atîta bun-simţ ca să recunoască eforturile pe care eu, fără à fi obligat, le depuneam în locul lor. E limpede că, în asemenea condiţii, lucrul suferea.

Nici restul grupului nu lăsa mai puţin de dorit. La sosirea noastră, găsirăm în sector pe *westmen*-ii care ne aşteptau. Eu, ca novice, nutream la început o stimă deosebită pentru aceşti oameni, dar constatai mult prea curînd că aveam de-a face cu nişte inşi de un nivel moral foarte scăzut.

Le revenea misiunea de a face de gardă şi de a ne ajuta în muncă. Din fericire, timp de trei luni nu se întîmplă nimic şi nu avui prilejul de a apela la această foarte îndoielnică apărare. Iar în ce priveşte ajutorul în muncă, pot să afirm fără exagerare că-şi dăduseră întîlnire aici doisprezece dintre cei mai înrăiţi pierde-vară ai Statelor Unite.

Nu e greu de înţeles că, în astfel de împrejurări, stăteam extrem de prost cu disciplina.

Bancroft era, după titlu şi sarcină, şeful nostru, şi îşi dădea chiar aerul de a fi. Numai că nimeni nu-l asculta. Cînd emitea un ordin, rîdeau de el. Atunci pornea să înjure cum n-am mai auzit un om înjurînd şi alerga la butoiaşul cu rachiu, unde-şi afla răsplata pentru efortul făcut. Nici Riggs, Marcy şi Wheeler nu se purtau altfel. Aveam deci toate motivele să iau în mîinile mele frîul, dar o făceam pe nesimţite. Un ins ca mine, tînăr şi lipsit de experienţă, n-ar fi fost luat în serios. Dacă m-aş fi încumetat, nedibaci, să le vorbesc de sus şi să le dau ordine,

atunci totul s-ar fi soldat cu un hohot de rîs. Trebuia să procedez cu prudenţă, asemenea unei soţii inteligente care ştie să-şi struneaască şi să-şi conducă bărbatul nărăvaş fără ca el să-şi dea seama. E drept că aceşti *westmen*-i jumătate sălbăticiţi şi greu de astîmpărat nu mă scoteau din *greenhorn;* totuşi se lăsau, în mod inconştient, conduşi de mine; îi făceam să creadă că nu se supuneau decît propriei lor voinţe.

Aveam, în acest sens, un sprijin excelent în Sam Hawkens şi în ceilalţi doi însoţitori. Dick Stone şi Will Parker. Erau tustrei oameni întregi şi, ceea ce nu puteam şti încă la prima mea întîlnire cu micul Sam — la Saint Louis — erau toţi bărbaţi încercaţi, săritori, deştepţi şi curajoşi, renumiţi pînă hăt departe. Se ţineau mai mult în preajma mea, izolaţi de ceilalţi, dar aşa fel, ca să nu-i jignească. Mai ales Sam Hawkens, cu toată înfăţişarea lui caraghioasă, ştia să se impună acelui colectiv îndărătnic şi de cîte ori, cu tonul lui jumătate aspru, jumătate glumeţ, dobîndea ascultare, mă făcea să înţeleg că-mi acordă asistenţă în vederea scopului ce-l urmăream.

Se statorniciseră între mine şi el, în mod tacit, relaţii pe care cel mai bine le-aş defini prin cuvîntul „suzeranitate". Mă luase sub protecţia lui ca pe un om căruia n-ar fi nevoie să-i ceri în prealabil părerea. Eu eram *greenhorn*-ul, iar el încercatul om din vest, ale cărui vorbe şi fapte urma să le consider infailibile. De cîte ori aveam timp şi se ivea prilejul, îmi oferea sfaturi teoretice şi practice în tot ce interesa existenţa mea de om al vestului. Şi dacă astăzi, credincios adevărului, trebuie să recunosc că Winnetou mi-a fost dascăl în clasele superioare, mărturisesc cinstit că Sam Hawkens m-a instruit în cursul elementar. Mi-a confecţionat cu propria-i mînă un *lasso* şi îngăduia să mă exersez cu această periculoasă

unealtă asupra măruntei sale făpturi și asupra calului său. Cînd mi-am însușit, în fine, îndemînarea de a strînge fără greș, dintr-o aruncătură, lațul în jurul țintei s-a bucurat din inimă și a strigat :

— Foarte frumos, tînărul meu *sir ;* așa e bine ! Numai să nu vă îngîmfați de pe urma laudelor mele ! Un profesor trebuie să laude din cînd în cînd și pe cel mai slab dintre elevii săi, pentru ca acesta să nu rămînă cu totul și cu totul în urmă. Am fost dascălul multor tineri *westmen*-i care au învățat meșteșugul mai repede ca dumneavoastră, însă cu străduință veți ajunge, poate, peste șapte-opt ani, să ieșiți din stadiul *greenhorn*-ului. Pînă atunci vă puteți mîngîia cu vechiul adevăr că prostul poate uneori să-l ajungă, ba chiar să-l întreacă pe deștept, dacă nu mă-nșel !

Spunea toate acestea la modul cel mai serios din lume și eu mă prefăceam că-l cred ; știam însă că altele erau gîndurile lui.

Din toate învățămintele lui, cele practice îmi erau îndeosebi necesare, pentru că eram atît de prins de treburile zilnice, încît, dacă n-ar fi fost Sam Hawkens, n-aș fi găsit răgazul să mă exersez în diversele meșteșuguri specifice vînătorului de prerie. De altfel, țineam exercițiile astea în cel mai mare secret ; le făceam la o asemenea depărtare de tabără, încît nu puteam fi observați. Sam hotărîse aceasta și cînd l-am întrebat de ce, mi-a răspuns :

— De dragul dumneavoastră, *sir !* Sînteți atît de neîndemînatic, încît mi-ar fi rușine dacă v-ar zări dumnealor. Acuma știți de ce, hi-hi-hi-hi ! Să nu vă faceți inimă rea !

Prin urmare, în ce privește mînuirea armelor și pregătirea fizică, nimeni din tot colectivul n-ar fi dat un ban pe mine ; faptul însă nu mă supăra cîtuși de puțin.

Cu toate obstacolele pomenite, ajunserăm în cele din urmă atît de departe, încît, peste o săptămînă, am fi putut realiza joncţiunea cu sectorul vecin. Pentru a transmite mai departe această ştire, ne trebuia un curier. Bancroft luă misiunea asupră-şi. Va face drumul călare luîndu-şi însoţitor pe unul din *westmen*-i. Se mai făcuseră comunicări şi mai înainte, cu alte ocazii ; eram în permanentă legătură prin curier atît cu sectorul din spatele nostru, cît şi cu cel din faţă. Ştiam că inginerul însărcinat cu conducerea întregului şantier era un om foarte capabil.

Sosi şi dimineaţa de duminică în care Bancroft hotărîse să pornească la drum. Crezu necesar să golească mai întîi un păhărel împreună cu fîrtaţii lui. Numai eu nu fusesem chemat, iar Hawkens, Stone şi Parker nu dădură urmare invitaţiei. Se încinse un chef teribil, aşa cum bănuisem. Şi cheful se prelungi pînă cînd Bancroft abia mai reuşea să lege două vorbe. Camarazii de beţie ţinură pasul cu el şi, pînă la urmă, nu erau mai puţin piliţi decît şeful. Cine să mai plece la drum în asemenea stare ? Indivizii făcură şi acum ceea ce obişnuiau să facă şi în alte ocazii : se retraseră în tufişuri şi adormiră buştean.

Cum s-o descurcăm ! Curierul trebuia să plece, şi oamenii ăştia aveau să doarmă mult şi bine, pînă seara. Aş fi preferat să pornesc chiar eu ; dar puteam s-o fac ? Eram convins că pînă la înapoierea mea, cel puţin patru zile lucrul ar fi rămas pe loc. Pe cînd mă sfătuiam cu Sam Hawkens, acesta arătă cu mîna spre apus şi zise :

— Nu mai e nevoie să plecaţi, *sir*. Puteţi preda mesajul celor doi oameni care sosesc acum. Iată-i !

Privind în direcţia indicată zării într-adevăr doi călăreţi care se apropiau. Erau doi albi şi şi într-unul din ei îl recunoscui pe bătrînul *scout*, cercetaşul care mai fusese de cîteva ori pe şantierul nostru şi ne

adusese veşti de la sectorul învecinat. Alături călărea un bărbat mai tînăr care nu purta haine de *westman*. Pe acesta nu-l mai văzusem.

Le ieşii în întîmpinare. Cînd ajunsei în dreptul lor, călăreţii se opriră şi tînărul se interesă de numele meu. Auzind cum mă cheamă, mă privi amical şi zise :

— Aşadar, dumneavoastră sînteţi tînărul gentleman care face aici toată treaba, în timp ce alţii trîndăvesc ! Îmi daţi voie să mă recomand, *sir*. Sînt White.

Era însuşi şeful sectorului învecinat unde urma să fie trimis curierul nostru. Trebuia să existe un motiv serios ca să se deplaseze chiar dînsul pînă aici. Descălecă, îmi întinse mîna, după care îşi plimbă privirea peste tabăra noastră, căutînd parcă pe cineva. Îi zări pe oamenii adormiţi prin tufişuri, cu butoiaşul de rachiu alături şi un zîmbet amar i se ivi pe faţă.

— Sînt beţi ? întrebă el.

Confirmai cu capul.

— Toţi ?

— Da. Mister Bancroft se pregătea să plece spre dumneavoastră şi, la despărţire, a oferit cîte un păhărel. Am să-l trezesc şi...

— Staţi ! mă opri. Lăsaţi-l să doarmă ! Prefer să stau de vorbă cu dumneavoastră în absenţa lor. Să ne retragem mai la o parte. Nu-i treziţi ! Cine sînt cei trei bărbaţi cu care eraţi adineauri ?

— Sam Hawkens, Will Parker şi Dick Stone, însoţitorii noştri încercaţi, călăuze.

— Ah, Hawkens, vînătorul acela mărunţel şi ciudat ! Vrednic om ! Am auzit de numele lui. Să vină tustrei cu noi.

Făcui semn celor trei, după care întrebai :

— Aţi venit în persoană, mister White. E ceva important care v-a adus încoace ?

— Nimic altceva decît dorința de a face puțină rînduială ; aș vrea să stăm de vorbă. Noi am terminat, ne-am realizat sarcinile în sectorul nostru. Aici însă, la dumneavoastră, lucrurile întîrzie.

— Terenul e dificil... și...

— Știu, știu ! mă întrerupse. Din păcate știu totul. Dacă n-ați fi depus dumneavoastră singur eforturi întreite, Bancroft s-ar mai găsi cu lucrările ca la început.

— Nu e cazul, mister White. Cum de ați ajuns la concluzia greșită că numai eu singur aș fi activ ? Este, în orice caz, de datoria mea...

— Domol, *sir*, domol ! Au circulat curieri între noi și au văzut ce se petrece. Am tras cu urechea la comentariile lor. Sînteți prea generos apărîndu-i pe acești bețivani. Totuși vreau să cunosc întreg adevărul. Și cum, din cîte aud și văd, sînteți un om prea discret ca să-mi dezvăluiți realitatea, vă voi scuti de întrebări ; mă voi adresa lui Sam Hawkens. Hai să ne așezăm !

Ajunsesem la corturile noastre. White se așeză pe iarbă și ne îndemnă să-i urmăm exemplul. Apoi începu să-i iscodească pe rînd, pe Sam Hawkens, pe Stone și pe Parker. Îi mărturisiră totul, fără să îngroașe deloc adevărul. Totuși, aruncai și eu din cînd în cînd o vorbă pentru a îndulci anume asprimi și a-mi apăra colegii, deși intervențiile mele nu reușeau să influențeze impresia lui White. Dimpotrivă, mă rugă în cîteva rînduri să nu mă mai ostenesc degeaba.

După ce află totul, îmi ceru să-i arăt desenele și jurnalul de șantier. Nu eram obligat să-i satisfac cererea. O făcui însă pentru a nu-l jigni și pentru că vedeam că-mi acordă multă încredere. Cercetă totul cu luare-aminte, iar eu — luat de întrebări — nu putui nega faptul că eram unicul autor al desenelor

şi al însemnărilor. Ceilalţi nu interveniseră nici măcar cu o virgulă, necum cu vreun cuvînt.

— Dar de aici nu reiese cît de mult sau cît de puţin a muncit fiecare, constată el. Aţi mers prea departe cu lăudabila dumneavoastră colegialitate!

Sam Hawkens se amestecă în vorbă, zîmbind cu tîlc:

— Băgaţi-i mîna în buzunarul de la piept, mister White! Veţi găsi o drăcie de tinichea în care au locuit cîndva sardele. Peştii au dispărut şi acuma cutia e plină cu hîrtii. E jurnalul lui intim, dacă nu mă-nşel. Acolo lucrurile sună altfel decît în rapoartele oficiale menite să mușamalizeze trîndăvia colegilor.

Sam ştia că-mi făcusem însemnări personale şi că le purtam într-o cutie goală de sardele. Îmi era penibil că mă dăduse de gol. White mă rugă să-i arăt hîrtiile. Să fi refuzat? Meritau oare colegii să fac şi munca lor, fără să aud un cuvînt de mulţumire şi apoi să mai şi trec faptul sub tăcere? Nu voiam să le provoc neplăceri, dar nici să mă port urît cu White. Îi dădui, deci, însemnările, cu condiţia de a nu dezvălui nimănui conţinutul lor. Citi, îmi restitui jurnalul şi zise:

— De fapt, ar trebui să iau aceste file şi să le predau la locul cuvenit. Colegii dumneavoastră sînt nişte netrebnici, care n-ar merita drept plată nici un dolar; în schimb, dumneavoastră ar trebui să încasaţi onorariul întreit. În fine, cum doriţi! Vă atrag doar atenţia că veţi face bine păstrînd cu grijă aceste notiţe. Vă vor fi cîndva de folos. Şi acum, hai să-i trezim pe faimoşii gentlemeni!

Se ridică în picioare şi dădu alarma. „Gentlemenii" ieşiră la iveală cu ochii cîrpiţi de somn şi cu feţele buhăite. Bancroft era gata să facă urît că i se tulburase somnul, dar deveni cuviincios după ce-l informai că a sosit mister White de la sectorul vecin. Nu se

văzuseră pînă atunci şi prima grijă a lui Bancroft fu să-i ofere musafirului un pahar cu rachiu ; dar nu dădu peste omul potrivit. White se folosi de prilej pentru a trece la un perdaf în lege cum Bancroft, desigur, nu mai înghiţise pînă atunci. Era atît de uluit, încît amuţi pentru o vreme. Apoi se repezi la White, îl apucă de braţ şi se răsti la el.

— Hei, domnule, fără multă vorbă ! Vreau să ştiu cum vă cheamă ?!

— Aţi auzit doar ! Mă cheamă White.

— Şi ce sînteţi, mă rog ?

— Inginerul-şef al sectorului învecinat.

— Şi are cineva dintre noi dreptul să se amestece în treburile dumneavoastră ?

— Cred că nu.

— Păi, vedeţi ! Mă numesc Bancroft şi sînt inginerul-şef al acestui sector. Nimeni nu are dreptul să-mi poruncească. Şi cu atît mai puţin dumneavoastră !

— Într-adevăr, stăm amîndoi pe aceeaşi treaptă ierarhică, răspunse calm White. Nici unul din noi nu poate să-i ordone celuilalt. Dar cînd constată că se aduc pagube întreprinderii în care lucrează amîndoi, atunci are datoria să-l facă atent pe colegul său. Scopul vieţii dumneavoastră pare să fie butoiul cu rachiu. Am numărat aici şaisprezece oameni, care, acum două ore, cînd am sosit, erau cu toţii beţi, aşa că...

— Două ore ? îl întrerupse Bancroft. Sînteţi de atîta vreme aici ?

— Întocmai. Am cercetat desenele şi m-am interesat de autorul lor. Păi, aţi dus-o aici ca trîntorii, în timp ce un singur om, cel mai tînăr dintre toţi, a cărat în spinare tot greul !

Atunci Baucroft se repezi spre mine şi-mi şuieră printre dinţi :

— Asta dumneata i-ai spus-o, şi nimeni altul ! Sau vrei să negi, mincinos ordinar şi perfid !

— Nu, răspunse White. Tînărul dumneavoastră coleg s-a purtat ca un gentleman şi nu v-a vorbit decît de bine. V-a luat apărarea şi vă sfătuiesc să-i cereţi scuze.

— Să-i cer scuze ? Nici prin gînd nu-mi trece ! rînji batjocoritor Bancroft. Acest *greenhorn*, nu poate deosebi un triunghi de un pătrat şi-şi vîră în cap că e expert. Dacă n-am progresat e din pricina lui. Toate le face pe dos şi ne trage îndărăt. Şi acum, în loc s-o recunoască, ne mai şi bîrfeşte în faţa altora. Aşteaptă numai, că...

Nu mai continuă. Răbdasem luni de zile în tăcere şi-i lăsasem pe aceşti oameni să mă creadă cum voiau. Acum sosise clipa să le arăt că se înşală. Îl apucai pe Bancroft de braţ şi-l strînsei atît de tare, încît, de durere îşi întrerupse fraza începută.

— Mister Bancroft, aţi băut prea mult şi aţi dormit prea puţin. Sînteţi încă beat, aşadar consider că n-aţi spus nimic.

— Eu, beat ? Eşti nebun ! se răţoi el.

— Da, beat ! Căci dac-aţi fi treaz şi aţi profera injuriile cu bună ştiinţă, aş fi nevoit să vă culc la pămînt ca pe un derbedeu obraznic. Înţeles ? Mai susţineţi că sînteţi treaz ?

Continuam să-i strîng braţul. Desigur, nu şi-ar fi închipuit vreodată că ar putea să se teamă de mine ; dar acum era limpede că se speriase. Nu-i lipsea forţa fizică, dar expresia feţei mele părea să-l înspăimînte. Nu vroia să accepte că mai e beat, dar nici nu se încumeta să-şi susţină acuzaţiile. De aceea, chemă în ajutor pe şeful celor doisprezece *westmen*-i, care ne fuseseră ataşaţi pentru securitate.

— Mister Rattler, puteţi răbda ca omul acesta să mă ameninţe ? Oare nu sînteţi aici pentru a ne apăra ?

Acest Rattler era un găligan înalt, lat în spate, care părea să aibă o forță cît trei-patru oameni la un loc, un tip brutal și totodată colegul preferat întru beție al lui Bancroft. Nu mă putea suferi și se folosi bucuros de prilej ca să-și dea arama pe față. Se apropie grăbit, îmi apucă brațul, în timp ce eu îl mai strîngeam pe-al lui Bancroft, și răspunse :

— Nu, mister Bancroft, asta n-o pot răbda. Băietașul însă nu și-a rupt încă primii ciorăpei și cutează să ne înfrunte pe noi, oameni în toată firea, să ne insulte, să ne bîrfească. Ia mîna, băiete, de pe mister Bancroft, altminteri îți arăt eu ce *greenhorn* de nimica îmi ești !

Provocarea mă viza pe mine. De altfel, preferam să mă răfuiesc cu el decît cu inginerul-șef. Arătîndu-i că nu sînt un laș, aș fi obținut un efect mai bun decît făcîndu-i morală. Îmi smulsei brațul din strînsoarea lui.

— Eu băiețaș, eu *greenhorn* ? ! Retrage-ți imediat cuvintele, mister Rattler, că de nu, te culc la pămînt !

— Tu, pe mine ? rîse el. Ia te uită *greenhorn*-ul, neghiobul care își închipuie că...

Nu mai putu continua ; îl lovii cu pumnul în tîmplă. Omul se prăbuși ca un sac și rămase așa, buimăcit. Cîteva clipe, domni tăcere adîncă ; apoi, unul din camarazii lui Rattler strigă :

— *All devils !* Pe toți dracii ! Să privim liniștiți cum veneticul ăsta îl lovește pe șef ? Ticălosul ! Pe el, băieți !

Se năpusti asupra mea. Îi împlîntai piciorul în burtă. E un mijloc sigur pentru a-l doborî pe adversar din prima clipă. Numai că trebuie să te reazemi bine în celălalt picior. Individul se prăbuși. Îngenuncheai rapid lîngă dînsul și îi repezii în tîmplă pumnul meu nimicitor. Mă ridicai apoi, scosei pistoalele de la brîu și strigai :

— Cine vine la rînd ? Să poftească !

Întreaga bandă a lui Rattler ar fi avut desigur, chef să răzbune înfrîngerea camarazilor. Se uitau întrebători unul la altul. Dar eu îi prevenii :

— Ascultați ce vă spun : cine face un singur pas spre mine sau pune mîna pe armă, se alege cu un glonț în scăfîrlie ! Credeți ce poftiți despre un *greenhorn ;* mi-e totuna ; dar în ce privește un *greenhorn* german vreau să vă asigur că se poate măsura oricînd cu vreo doisprezece *westmen*-i ca voi !

Atunci Sam Hawkens trecu lîngă mine și rosti :

— Eu, Sam Hawkens vreau să vă previn la rîndul meu, dacă nu mă-nșel, că acest tînăr *greenhorn* se află sub deplina mea ocrotire. Cine cutează să se atingă de un singur fir de păr din capul lui se alege cu un glonț în burtă. Vorbesc foarte serios ; băgați la cap, hi-hi-hi-hi !

Dick Stone și Will Parker găsiră de cuviință să se posteze de-a dreapta și de-a stînga mea, ca să arate că sînt și ei, întru totul, de părerea lui Sam Hawkens. Atitudinea lor i-a intimidat pe agresori. Se depărtară murmurînd în barbă blesteme și amenințări și ocupîndu-se apoi cu stăruință de camarazii lor loviți, ca să-i readucă în simțiri.

Bancroft înțelese că e mai cuminte să se strecoare în cortul lui și să dispară. White mă urmărise tot timpul cu ochii holbați. Clătină din cap și zise cu o uimire nereținută :

— Dar, *sir*, e îngrozitor ! N-aș vrea cu nici un preț să cad în mîinile dumneavoastră. Ar trebui să vi se spună Shatterhand, ceva ca Pumn-de-fier, dacă reușiți dintr-o singură lovitură să doborîți o namilă de om, tare ca stejarul. N-am mai văzut așa ceva !

Porecla păru să-i placă mărunțelului Hawkens. Chicoti voios :

— Shatterhand, hi-hi-hi-hi! Nu-i decît un *greenhorn* și iată că are și un supranume. Și încă unul grozav! Deh, cînd Sam Hawkens se ocupă de un *greenhorn*, apoi să știți că scoate ceva dintr-însul, dacă nu mă-nșel. Shatterhand, Old Shatterhand, Bătrînul Pumn-de-fier! Seamănă taman cu Old Firehand, Bătrînul Mînă-de-foc, și ăla om al vestului, zdravăn ca ursul. Voi ce ziceți, Dick, Will?

Nu apucai să aud răspunsul lor, deoarece îmi îndreptasem toată atenția asupra lui White, care, luîndu-mă de mînă și trăgîndu-mă mai la o parte, zise:

— Îmi place de dumneavoastră, *sir*! N-ați dori să veniți cu mine?

— Chiar dac-aș dori, nu am voie, mister White.

— De ce?

— Datoria mea e să rămîn aici.

— *Pshaw!* Îmi asum răspunderea.

— Asta nu ajunge, dacă eu însumi nu-mi iau răspunderea. Am fost trimis aici, în acest sector, și n-am dreptul să-l părăsesc pînă nu terminăm lucrările.

— Le termină Bancroft împreună cu ceilalți.

— Dar cînd și cum? Nu, nu! Trebuie să rămîn aici.

— Gîndiți-vă că vă aflați în primejdie!

— Cum așa?

— Mai întrebați? Doar v-ați făcut din acești oameni niște dușmani de moarte.

— Eu nu le-am făcut nimic.

— Asta-i adevărat sau, mai bine zis, a fost adevărat pînă mai adineauri. Acum însă, i-ați bușit pe doi dintre ei, și dușmănia lor va fi cruntă.

— Se poate, dar nu mă tem. Tocmai pumnii mei le impun respect; nu vor îndrăzni să mă provoace; de altfel, Hawkens, Stone și Parker sînt de partea mea.

— Cum doriți. Voința e raiul omului, dar nu numai odată se transformă în iad. Aș fi avut nevoie de

dumneavoastră. Nu veți refuza, sper, să mă însoțiți măcar o bucată de drum ?

— Cînd ?

— Imediat.

— Vreți să plecați, mister White ?

— Da. Am găsit aici o situație care-mi taie pofta să rămîn mai mult decît e nevoie.

— Totuși, trebuie să mîncați ceva înainte de plecare, *sir !*

— Nu e cazul. Avem în coburi alimente berechet.

— Și nu vă luați rămas bun de la Bancroft ?

— N-am chef.

— Păi, ați venit ca să discutați cu dînsul chestiuni de serviciu.

— Negreșit. Însă astea le pot discuta și cu dumneavoastră. Voi găsi mai multă înțelegere. Aș vrea, înainte de toate, să vă previn împotriva pieilor-roșii.

— V-au ieșit cumva în drum ?

— N-am văzut decît urmele lor. Acum e sezonul în care caii sălbatici, adică mustangii, precum și bizonii pornesc spre miazăzi ; băștinașii își părăsesc satele și se apucă de vînat, ca să-și procure carne. Kiovașii nu sînt primejdioși ; cu ei ne-am înțeles în privința căii ferate. Însă comanșii și apașii nu vor să știe de nimic. Aceștia nu trebuie să ne zărească. În ce mă privește, mi-am încheiat lucrările în sector și părăsesc regiunea. Grăbiți-vă să terminați și aici ! Terenul devine din zi în zi mai primejdios. Puneți șaua pe cal și întrebați-l pe Sam Hawkens dacă vrea să ne însoțească.

Sam Hawkens era, firește, gata la datorie.

De fapt, aș fi vrut să lucrez. Dar era duminică, ziua Domnului, în care fiecare creștin ar trebui să se reculeagă și să se ocupe de îndatoririle sale sufletești, chiar dacă s-ar afla în junglă. Pe deasupra o zi de odihnă mi se cuvenea și mie. Intrai deci în cortul lui

Bancroft şi îl informai că astăzi nu voi lucra şi că plec împreună cu Sam Hawkens, ca să-l conduc o bucată de drum pe White.

— Ei du-te la dracu şi rupeţi-vă amîndoi gîtul! îmi răspunse mînios.

N-aş fi bănuit atunci că această urare avea cît pe-aci să se împlinească.

Trecuseră zile de cînd nu mai urcasem în şa. Dereşul meu nechează bucuros cînd îi legai harnaşamentul. Se dovedise a fi un cal minunat şi eram de pe acum nerăbdător să-l informez şi pe bătrînul Henry, meşterul în puşti, despre valoarea calului ce mi-l dăduse în dar.

Călăream voioşi în acea dimineaţă de toamnă, discutînd despre perspectivele marii construcţii feroviare şi despre multe altele. White îmi dădu sfaturi privind joncţiunea cu sectorul lui, şi, către prînz, poposirăm lîngă un curs de apă, ca să ne înfruptăm nitel. White şi cercetaşul care-l însoţea porniră apoi mai departe, în timp ce noi mai zăboviram puţin tăifăsuind despre chestiuni religioase. Căci Hawkens era un om evlavios, cu toate că nu arăta acest lucru faţă de alţii.

Înainte de a încăleca şi a face cale-întoarsă, mă aplecai să beau apă din căuşul palmei. Zării atunci, prin transparenţa cristalină a apei, o urmă pe fundul pîrîului. Părea să fie urma unui picior de om. I-o arătai şi lui Sam. Dînsul o cercetă cu luare-aminte şi rosti :

— Mister White a avut multă dreptate cînd ne-a prevenit împotriva indienilor.

— Crezi că e o urmă de indian ?

— Clar ! Un mocasin, adică un fel de opincă indiană. Şi acum, cînd aţi aflat, ce simţiţi, *sir* ?

— Eu ? Nu simt nimic.

— Ei aș ! Doar trebuie să simțiți cîte ceva, să cugetați.

— La ce altceva să cuget decît că a trecut pe aici o piele-roșie ? !

— Așadar, nu vă e frică deloc ?

— Nici nu-mi pasă !

— Nu vă îngrijorează măcar ?

— Nici asta.

— Deh, nu cunoașteți pieile-roșii !

— Sper să-i cunosc. Sînt, desigur, la fel cu ceilalți oameni și anume dușmani față de dușmanii lor și prieteni față de prieteni. Cum nu intenționez să-i întîmpin cu dușmănie, presupun că n-aș avea motive să mă tem.

— Nu sînteți decît un *greenhorn* și așa veți rămîne toată viața. Să nu vă bizuiți prea mult pe imaginație în ceea ce privește felul de a vă purta cu indienii, pentru că o să iasă pe dos. Ceea ce urmează să se întîmple nu e în voia dumneavoastră. Veți afla în curînd adevărul și n-aș dori ca lecția ce o veți primi să vă coste o ciozvîrtă bună de carne din propriul dumneavoastră trup, dacă nu chiar viața !

— Cam cînd crezi să fi trecut indianul pe-aici ?

— Să tot fie vreo două zile. O să-i găsim urmele și în iarbă, dacă nu s-or fi șters între timp.

— Să fi fost o iscoadă ?

— O iscoadă, da, în căutare de bivoli. Cum în clipa de față domnește pacea între triburile din partea locului, nu poate fi vorba de un războinic în misiune. Individul a fost cît se poate de neprevăzător, probabil un tînăr.

— Cum așa ?

— Un războinic încercat nu calcă într-o apă atît de puțin adîncă și nu lasă urme care să nu se șteargă imediat. O asemenea prostie n-o poate realiza decît un prostănac, un *greenhorn* roșu, precum dumnea-

voastră sînteţi unul alb, hi-hi-hi-hi ! Şi *greenhorn*-ii albi sînt de obicei mai neghiobi decît cei roşii. Să ţineţi minte asta, *sir !*

Chicoti reţinut, mai mult în sinea lui, apoi se pregăti să încalece. Acestui Sam, dragul de el, îi plăcea să-şi arate afecţiunea faţă de mine amintindu-mi cu orice prilej că mă socoteşte un neisprăvit.

Am fi putut să ne întoarcem pe acelaşi drum, dar în calitatea mea de expert aveam datoria să studiez terenul. Făcurăm de aceea un drum paralel.

Dădurăm astfel într-o vale destul de largă, cu vegetaţie bogată ; povîrnişurile, străjuind jur-împrejur, erau acoperite la poale cu tufăriş, iar în creştet cu păduri. Valea era întinsă, cam de o jumătate oră de mers, şi atît de lină, încît o puteai cuprinde cu ochiul pînă la capăt. Abia înaintaserăm cîţiva paşi, că Sam îşi struni calul şi îşi pironi privirile în zare.

— *High-day !* Văleu ! exclamă el. Uite-i ! Chiar ei sînt. Capul coloanei !

— Cine ? întrebai.

Vedeam departe, în faţa noastră, vreo optsprezece-douăzeci de puncte negre, care se deplasau încet.

— Ei, cine ! mă îngînă Sam, foindu-se neliniştit în şa. Nu vă e ruşine să mai puneţi asemenea întrebări ? Ah, da, am uitat că sînteţi un *greenhorn* colosal ! Indivizi de teapa dumneavoastră nu văd nici cu ochii holbaţi. Aveţi vă rog, bunătatea, preastimate *sir*, să ghiciţi ce sînt punctuleţele alea la care s-au oprit frumoşii dumneavoastră ochi !

— Să ghicesc ? Hm ! Le-aş lua drept căprioare, dacă n-aş şti că animalele acestea trăiesc în turme sau în grupuri de cel mult zece laolaltă ; afară de asta, dacă ţin seama de distanţă, trebuie să constat că sălbăticiunile de colo, oricît de mărunte ar părea, sînt totuşi mai mari decît căprioarele.

— Căprioare, hi-hi-hi-hi ! rîse el. Căprioare aici, la izvoarele Canadian Riverului ? ! Asta le întrece pe toate ! Dar raţionamentul de la coadă nu e chiar atît de prost. Într-adevăr, animalele de colo sînt mult mai mari decît căprioarele.

— Ah, dragă Sam, n-or fi cumva bivoli ?

— Fireşte că bivoli ! Bizoni autentici, veritabili, care au pornit în pribegie sînt cei dintîi pe care-i văd anul acesta. Dar aflaţi că mister White avea dreptate : bizoni şi indieni. N-am văzut decît o urmă de picior de indian, în schimb, bivolii, iată-i în mărime naturală în faţa ochilor noştri. Mai aveţi ceva de spus în această problemă ?

— Să mergem în direcţia lor !

— Bineînţeles.

— Să-i privim !

— Să-i privim ? Adică să căscăm gura la ei ? întrebă el, în timp ce mă măsură chiorîş şi surprins.

— Da. N-am mai văzut bizoni şi aş dori să-i văd mai de aproape.

Se deşteptase în mine interesul zoologului ; lui Sam lucrul i se părea de-a dreptul bizar. Îşi împreună mîinile a mirare şi zise :

— Să-i vedeţi şi atît, să-i cercetaţi... Întocmai ca un băieţaş care se zgîieşte prin crăpătura cuştii la iepurii de casă ! Of, *greenhorn*, cîte mi-a fost dat să pătimesc de pe urma dumneavoastră ! Eu, unul, nu vreau să-i privim, ci să-i vînăm. Înţelegeţi ? Să-i vînăm !

— Azi, în sfînta zi de duminică ?

Întrebarea mi-a scăpat de pe buze fără să gîndesc. Sam se mînie de-a binelea şi se răsti la mine :

— Binevoiţi, rogu-vă, să vă ţineţi gura ! Ce-i pasă unui *westman* de duminică, atunci cînd îi răsar în faţă primii bivoli ! Aici e vorba de carne, înţeles ? Şi încă ce fel de carne, dacă nu mă-nşel ! Pulpa de

bizon e mai grozavă decît ambrozia din cer, sau cum dracu-i zice, din care se înfruptau vechii zei ai grecilor. Trebuie să-mi asigur o pulpă de bizon, fie şi cu preţul vieţii ! Vîntul bate în direcţia noastră ; asta-i bine. Aici, pe stînga, în partea de nord a văii, e soare mult ; în dreapta e umbră ; dacă ne adăpostim acolo, bivolii n-or să ne zărească uşor. Haideţi !

Îşi cercetă arma, pe Liddy a lui, ca să se convingă dacă ambele ţevi sînt în ordine, şi îşi îndemnă calul spre sud. Îmi examinai şi eu doborîtorul de urşi. Observîndu-mă, Sam îşi opri calul şi întrebă :

— Nu, zău, vă bate gîndul să participaţi la vînătoare, *sir* ?

— Fireşte.

— Lăsaţi-vă de năzbîtii, dacă nu doriţi ca în zece minute să fiţi fleaşcă ! Bizonul nu e un canar, să-l ţii pe deget şi să-l pui să cînte. Înainte de a vă încumeta la asemenea ispravă, trebuie să mai treacă multe vijelii şi zile senine peste Munţii Stîncoşi.

— Dar vreau să...

— Tăceţi din gură şi ascultaţi ce vă spun, mă întrerupse el pe un ton pe care nu-l mai folosise faţă de mine. N-am chef să vă am pe conştiinţă. Ar fi să vă aruncaţi singur în gura morţii. Altă dată faceţi ce poftiţi. Acum, însă, nu vă permit !

Dacă nu ne-am fi avut atît de bine, i-aş fi dat un răspuns usturător ; aşa însă mă mulţumii să tac şi îl urmai la un pas în umbra de la liziera pădurii. Revenind la un ton mai blînd, Sam ţinu să mă lămurească.

— Sînt vreo douăzeci de capete, precum văd eu. Dar închipuiţi-vă că vă aflaţi în faţa unei mulţimi de o mie de bizoni mugind prin savană ! Am văzut şi turme de cîte zece mii de capete, dacă nu mai multe. Asta era, ca să zic aşa pîinea indianului ; albii i-au răpit-o. Băştinaşul cruţă vînatul, fiindcă acesta îi asi-

gură hrana ; doboară atît cît îi trebuie. Albul, în schimb, s-a năpustit asupra turmelor ca o fiară de pradă ; după ce s-a săturat, încă mai ucide, numai pentru a vărsa sînge. Dacă mai durează mult, nu rămîne urmă de bivol şi apoi, în scurtă vreme, dispare şi ultimul indian. Mai mare jalea ! La fel se întîmplă cu herghelíile de cai. Găseai mii de mustangi laolaltă. Azi abia dacă întîlneşti cîte o sută de capete împreună.

Între timp, fără a fi observaţi, ajunseserăm cam la patru sute de paşi de turmă. Hawkens opri calul. Bizonii păşteau sub deal liniştiţi. Cel mai aproape de noi era un taur bătrîn, uriaş, pe care îl priveam cu uimire. Măsura, de bună seamă, vreo doi metri în înălţime şi trei în lungime ; pe atunci încă nu mă pricepeam să apreciez greutatea unui bizon ; astăzi pot spune că taurul acela cîntărea pe puţin treizeci de chintale. O masă uriaşă de carne şi oase. Dăduse peste o băltoacă de nămol şi se bălăcea într-însa.

— Ăsta e conducătorul turmei, îmi şopti Sam. E cel mai primejdios dintre toţi. Cine îl atacă trebuie mai întîi să-şi fi semnat testamentul. Eu mi-am ales bivoliţa aia tînără din dreapta. Fiţi atent unde o pocnesc ! Sub lopăţica umărului, piezişi, în inimă ; e procedeul cel mai sigur, exceptînd împuşcătura în ochi. Dar cine-i nebunul care să iasă în faţa bizonului ca să-l împuşte în ochi ! Staţi aici şi pitiţi-vă, cu cal cu tot, după tufişuri ! Cînd mă vor zări bizonii or s-o ia la fugă. Vor trece chiar pe aici. Nu cumva să vă părăsiţi locul înainte de mă întorc eu şi vă strig !

Aşteptă pînă mă strecurai cu calul între tufişuri, după care porni călare, încet, fără zgomot. Mă simţeam nu ştiu cum. Citisem adeseori cum se vînează bizonul ; în privinţa asta nu mai aveam ce afla, dar e o mare diferenţă între hîrtia pe care se tipăresc asemenea descrieri şi ţinutul sălbatic unde se des-

fășoară vînătoarea. Vedeam pentru întîia oară bizoni. Ce sălbăticiuni mai vînasem pînă atunci ? S-ar zice că nici una, în comparație cu aceste ființe gigantice și atît de primejdioase. Părea că aș fi în totul de acord cu interdicția lui Sam de a participa și eu la vînătoare, dar avea să se întîmple contrariul. La început, mă hotărîsem să observ și să trag cu urechea ; acum însă, simțeam un imbold puternic la acțiune. Sam pusese ochii pe o bivoliță tînără. Rușine ! îmi ziceam. Pentru așa ceva nu-ți trebuie curaj ; un bărbat adevărat alege taurul cel mai puternic !

Calul meu deveni foarte neastîmpărat ; juca mereu din copite ; nu mai văzuse nici el bizoni, îi era frică și încerca s-o ia din loc. Abia de-l puteam ține. Nu era oare mai potrivit să-l mîn pe urmele taurului ? Stăteam liniștit, chibzuind în sinea mea, cumpănind între da și nu. Hotărîrea o luai sub inspirația momentului.

Sam se apropiase pînă la vreo trei sute de pași de turmă. Dădu apoi pinteni calului și porni în galop pe lîngă taurul cel grozav, în direcția bivoliței. Ea încremenise și nu mai avu timpul să fugă ; Sam o ajunse din urmă ; văzui cum trage din goană. Bivolița tresări și își înclină capul. Nu apucai să mai observ dacă se prăbușise, deoarece ochii mei fură atrași în altă parte.

Taurul se încordă uitîndu-se după Sam Hawkens. Ce animal puternic ! Capul mare, fruntea bombată, coarnele scurte dar viguroase, încovoiate în afară, coama deasă și încîlcită în jurul grumazului masiv și al pieptului musculos. Înfățișării sale de o forță brutală, elementară, i se adăugă acum încordarea supremă, amenințătoare a greabănului. Da, era o făptură extrem de periculoasă ; dar la vederea ei simțeam pur și simplu îndemnul de a măsura dibăcia omului cu marea forță sălbatică, dezlănțuită.

Am vrut, n-am vrut ? Nu știu nici eu. Sau poate că dereșul o zbughise cu mine-n spinare! Țîșni de după tufișuri și dădu s-o ia la stînga ; eu îl mînai spre dreapta, în direcția taurului. Acesta mă auzi și se întoarse către mine ; zărindu-mă își lăsă capul în pămînt pentru a lua în coarne cal și călăreț. Sam răcnea din toate puterile, dar nu mai aveam răgazul să-mi opresc ochii asupra lui. Nici să trag nu era posibil ; pe de o parte bizonul nu se afla în bătaia puștii, pe de altă parte — calul nu voia să mă asculte ; se repezea înspăimîntat de-a dreptul în coarnele vrăjmașe. Ca să ne prindă în coarne, taurul se înțepeni pe picioarele dindărăt, depărtate, și își repezi capul cu putere în sus ; încordîndu-mi toată ființa, izbutii să-l abat un pic pe dereșul meu ; se avîntă dintr-un salt arcuit tocmai dincolo, în spatele taurului ; o clipă doar, și coarnele mi-ar fi atins piciorul. Săririm drept în băltoaca unde taurul se bălăcea mai înainte ; îmi dădui seama de situație și mă eliberai din scări ; norocul meu, căci dereșul alunecă și ne prăbușirăm. Nici astăzi nu-mi dau seama de iuțeala cu care se petrecuseră toate, dar știu că mă ridicasem în picioare lîngă băltoacă, fără să las pușca din mînă. Taurul se răsuci și înaintă în salturi stîngace în direcția calului care se sculase între timp și se pregătea să fugă. Astfel, bizonul, ajungînd în dreptul țevii, îmi oferea coasta lui drept țintă ; luai arma la ochi ; sosise clipa ca doborîtorul meu de urși să-și spună pentru întîia oară cuvîntul. Încă un salt, și bizonul ajunse lîngă dereșul meu ; apăsai pe trăgaci ; taurul se opri în plină goană. Să fi fost numai spaima bubuiturii, sau îl nimerisem ? Nu știam ; trăsei al doilea glonț. Animalul ridică încet capul, scoase un muget care-mi pătrunse toate mădularele, se clătină cîteva clipe, apoi se prăbuși.

Îmi venea să chiui de bucuria izbînzii, dar aveam altceva mai important de făcut. Calul meu, lipsit de călăreț, o luase la vale, spre dreapta, în timp ce Sam Hawkens, de cealaltă parte a văii, galopa de zor, urmărit de un alt taur nu cu mult mai mic.

Trebuie să știți că bizonul odată stîrnit, îl urmărește pe vînător și se ia la întrecere în viteză cu calul. El desfășoară în acest scop un curaj, o viclenie și o perseverență pe care nimeni nu i le-ar bănui.

Astfel, și acest taur se ținea strîns pe urmele călărețului. Hawkens era nevoit să gonească în zigzag, făcînd piruete îndrăznețe, ceea ce obosea calul; oricum, n-ar fi putut rezista cît bizonul. Era, deci, nevoie urgentă de ajutor. Nu-mi rămînea vreme să controlez dacă taurul meu era mort sau nu; încărcai repede ambele țevi ale doborîtorului de urși și alergai în partea cealaltă a văii. Sam mă văzu; căută să se apropie și își îndreptă calul în direcția mea. A fost o mare greșeală, căci sălbăticiunea, care nu-l slăbea deloc, se trezi deodată într-o situație avantajoasă; calul alergă pieziș prin fața lui. Văzui cum își pune capul în pămînt și cu o singură izbitură din coarne aruncă în sus și cal, și călăreț; apoi, în timp ce victimele se rostogoleau la pămînt, nu le dădu răgaz, continuînd să-i atace cu furie. Sam strigă după ajutor. Mă aflam la vreo sută și cincizeci de pași depărtare și nu mai aveam timp de pierdut. Firește că mai de aproape împușcătura ar fi fost mai sigură; dar încă o clipă de șovăială, și Sam ar fi fost zdrobit. Chiar greșind ținta, speram să alung totuși dihania de lîngă prietenul meu. Mă proptii în picioare, luai la ochi omoplatul stîng al fiarei — și trăsei. Bivolul își înălță capul, de parc-ar fi voit să adulmece, și se răsuci fără grabă. Mă văzu și se repezi spre mine, dar cu oarecare încetineală, încît izbutii să-mi încarc iarăși arma. Eram gata să trag

tocmai cînd bestia ajunsese la vreo treizeci de paşi de mine. Dar nu mai putea; fuga ei încetinise cu mult; venea cu capul atîrnînd, cu ochii injectaţi şi dilataţi peste măsură, venea tot mai aproape, mai aproape, ca o fatalitate oarbă. Atunci îngenuncheai şi dusei arma la ochi. La gestul meu, bizonul se opri în loc şi îşi înălţă puţin capul ca pentru a mă vedea mai bine. Ochii lui furioşi se aflau în bătaia puştii mele; îi slobozi un glonţ în ochiul drept, altul în cel stîng. O scurtă cutremurare, şi animalul căzu.

Sării repede în picioare, ca să alerg în ajutorul lui Sam. Dar nu mai era nevoie. Omuleţul gonea spre mine.

— *Hello!* îi strigai. Mai trăieşti? Nu eşti rănit?

— Nicidecum! mă asigură el. Numai şoldul drept mă doare în urma căzăturii. Ori te pomeneşti că-i stîngul, dacă nu mă-nşel. Nu-mi prea dau seama.

— Şi calul?

— E pierdut. Mai răsuflă, bietul, însă taurul l-a sfîrtecat. Trebuie să-i curmăm suferinţa, să-l împuşcăm. Sărmanul dobitoc! Cu bizonul cum stăm? E mort?

— Sper; hai să ne convingem.

Ceea ce şi făcurăm. Era mort de-a binelea. Atunci Hawkens, oftînd din adîncul rărunchilor, zise:

— Dar ştiu că mi-a dat de furcă boul ăsta bătrîn şi brutal. Orice vacă m-ar fi tratat cu mai multă delicateţe. Deh, nu te poţi aştepta de la un bou să se poarte ca o doamnă, hi-hi-hi-hi!

— Cum de i-a venit ideea năstruşnică să se lege de dumneata?

— Păi n-aţi văzut cum?

— Nu.

— Ei, doborîsem bivoliţa, şi abia putui reţine calul, care mă ducea în galop către taurul ăsta uriaş. Individul s-a supărat şi a dat să mă ia în coarne. Am

apelat la Liddy şi am tras repede glonţul ce mai rămăsese pe ţeavă. Se pare însă că n-am izbutit să-l cuminţesc pe adversar, căci îmi arătă o dragoste grozavă, căreia pas de-i mai răspunde! Mă hărţuia în fel şi chip, încît nu aveam vreme să-mi încarc puşca. O zvîrlii cît colo, că tot nu mai folosea la nimic; trebuia să am mîinile libere, ca să-mi stăpînesc mai bine calul, dacă nu mă-nşel. Biata gloabă a făcut ce a putut, dar n-a reuşit să scape.

— Pentru că ai greşit şi ai cotit brusc. Trebuia să călăreşti în cerc; ai fi putut să-ţi salvezi calul.

— Să-l salvez? Vorbiţi ca un moşneag sfătos. Nu mă aşteptam din partea unui *greenhorn!*

— *Pshaw!* Au şi *greenhorn*-ii partea lor bună!

— Nu zic ba. Dacă nu eraţi aici, zăceam ca şi sărmanul meu cal, zdrobit şi sfîrtecat. Hai să-l vedem.

Îl găsirăm într-o stare jalnică. Măruntaiele îi atîrnau afară; gemea de durere. Sam ridică de jos puşca pe care o lepădase, o încărcă şi-i dădu animalului lovitura de graţie. Apoi îi scoase harnaşamentul şi spuse:

— De-acum pot să-i ţin locul şi să duc şeaua în spinare. Iată ce ponoase tragi dacă-ţi pui mintea cu un bou!

— Ei, da! Şi de unde iei alt cal?

— Numai grija asta să-mi rămînă! N-am decît să prind unul, dacă nu mă-nşel.

— Un mustang?

— Da. Bizonii se află aici, în drum spre miazăzi. Curînd se ivesc şi caii; cunosc eu regula.

— Mă laşi să asist la capturarea mustangului?

— Firește. Trebuie s-o înveţi şi pe asta. Ia să-l cercetăm nitel pe taurul ăl bătrîn! Poate că mai trăieşte. Asemenea Matusalemi au de obicei şapte vieţi.

Merserăm acolo. Animalul era mort. Acum, că zăcea nemişcat, puteam măsura mai bine formele lui

colosale. Sam își plimbă ochii pe toată acea enormă suprafață inertă și făcu o mutră indescriptibilă. Clătină din cap.

— De necrezut! Absolut neverosimil! Știți unde l-ați lovit?

— Unde?

— Exact în locul potrivit. E un exemplar dintre cei mai vîrstnici și, desigur, aș fi cumpănit de zece ori pînă a mă da la el. Știți ce sînteți, *sir*?

— Ce?

— Cel mai ușuratic ins de pe fața pămîntului. Asta sînteți!

— Oho!

— Întocmai, cel mai ușuratic din cîți trăiesc pe lume.

— N-am suferit niciodată de asemenea boală.

— Atunci v-ați îmbolnăvit acum. E clar? Vă dădusem dispoziții să nu vă atingeți de bizoni, să stați pitulat în tufiș. De ce n-ați respectat ordinul?

— Nu știu nici eu.

— Așa! Va să zică nu știți de ce. Asta nu înseamnă a fi ușuratic?

— Nu cred. Va fi fost vreun motiv temeinic.

— Atunci trebuie să-l cunoașteți!

— Poate chiar faptul că mi-ai dat un ordin și că eu, din principiu, nu mă supun la ordine.

— Prin urmare, dacă cineva vă poartă de grijă și vă previne împotriva primejdiei, atunci vă încăpățînați și vă aruncați orbește într-însa?

— Doar n-am venit aici, în vest, ca să mă feresc de primejdiile locului!

— Foarte bine. Însă dumneavoastră nu sînteți decît un *greenhorn* și trebuie să vă păziți. Și dacă n-ați voit să mă ascultați, de ce v-ați legat tocmai de animalul ăsta uriaș, de ce nu de o bivoliță, colea, mărunțică?

— Fiindcă procedez cavalerește.

— Cavalerește! Ia te uită la *greenhorn*-ul ăsta, care mi-l face pe cavalerul, dacă nu mă-nșel, hi-hi-hi-hi!

Se ținea de burtă și rîdea. Pe urmă, printre hohote:

— Dacă vi se năzare că sînteți cavaler, faceți-l cel puțin pe Toggenburg. Pentru un Bayard sau un Roland n-aveți stofă. Îndrăgostiți-vă de o bivoliță și așteptați zilnic în soarele amurgului:

Pînă ce iubita vine
și în vale se aține.

Și chiar în cazul ăsta s-ar putea să vă pomeniți, spre seară, în calitate de hoit devorat de lupi și de vulturii negri. Un *westman*, cînd se apucă de o treabă, nu umblă cu cavalerisme. Important e să iasă cu folos.

— Păi, acesta e și cazul meu.

— Cum adică?

— Am ales taurul, fiindcă are mai multă carne decît o bivoliță.

Mă privi o clipă descumpănit, apoi strigă:

— Mai multă carne? Iată că tinerelul a ucis taurul pentru carnea lui, hi-hi-hi-hi! Îmi vine să cred că v-ați îndoit de curajul meu cînd am ochit bivolița.

— Asta nu, deși ar fi fost mai curajos să alegi un exemplar puternic.

— Ca să mă îndop cu carne de taur? Vai *sir*, că grozav de deștept îmi sînteți! Taurul ăsta poartă pe puțin optsprezece-douăzeci de ani în spinare. E un munte de piele și oase, de tendoane și vine. Carnea de pe dînsul nu se mai cheamă carne; e tare ca pielea tăbăcită; puteți s-o fierbeți sau s-o frigeți o săptămînă încheiată, că tot nu e bună de mestecat. Orice *westman* cu experiență preferă bivolița, pentru că are o carne fragedă, gustoasă. Iată deci o dovadă în

plus că sînteţi un *greenhorn* perfect. N-am avut timp să vă urmăresc. La spuneţi, vă rog, cum s-a desfăşurat atacul dumneavoastră nesocotit asupra taurului ?

Îi povestii. După ce terminai, mă fixă cu ochii holbaţi de mirare, clătină iarăşi din cap şi rosti drept concluzie :

— Coborîţi în vale şi aduceţi calul ! Avem nevoie de el ca să transportăm carnea. O luăm cu noi.

Îi ascultai îndemnul. Sincer vorbind eram dezamăgit de purtarea lui. Înregistrase istorisirea mea fără să scoată un cuvînt. Mă aşteptasem măcar la o vorbă de laudă. Dar el se mulţumi să tacă şi mă trimise după cal. Totuşi nu-i purtam pică. Nu eram omul care să pună prea mare preţ pe laude.

Adusei calul. Sam îngenunchie lîngă bivoliţa răpusă. Îi jupui cu îndemînare coapsa dindărăt şi scoase la iveală carnea.

— Aşa ! făcu el satisfăcut. Avem diseară o friptură cum de mult n-am păpat. Coapsa asta şi harnaşamentul le încărcăm în spinarea calului dumneavoastră. Carnea o împărţim cu Will şi Dick. Ceilalţi, dacă li-e poftă, n-au decît să vină încoace şi să ia rămăşiţele.

— Dacă stîrvul nu va fi consumat între timp de vulturi şi de alte dihănii !

— Aşa ? Mare deştept, n-am ce zice ! Doar îl acoperim cu crengi şi, pe deasupra, cu bolovani. Numai ursul sau vreo altă namilă ar fi în stare să-l dezvelească.

Tăiai cîteva crengi groase din tufişul apropiat, adusei şi bolovani. Acoperirăm leşul bivoliţei, apoi încărcarăm halca de carne şi harnaşamentul în spinarea calului meu. Întrebai :

— Dar taurul ?

— Ce să facem cu el ?

— Nu se poate folosi ?

— Absolut deloc.
— Nici pielea ?
— Sînteţi cumva tăbăcar ? Eu nu !
— Totuşi, am citit undeva că pieile de bizon netăbăcite se pot păstra în aşa-numitele „caches".
— Aşa, aţi citit ? Păi, dac-aţi citit, înseamnă că trebuie să fie adevărat, pentru că tot ceea ce scrie despre vestul sălbatic e adevărat, colosal de adevărat, nezdruncinat de adevărat, hi-hi-hi-hi ! E drept că există aici oameni care vînează animalele pentru pielea lor ; am fost şi eu printre ei. Dar noi nu ne ocupăm cu aşa ceva şi nu e cazul să cărăm după noi o piele grea şi mare cît toate zilele.

Pornirăm. Deşi pe jos, am ajuns într-o jumătate de oră la tabăra noastră, situată chiar în apropierea văii unde vînasem primul, mai bine zis primii doi bizoni din viaţa mea.

Faptul că ne întorceam pe jos, precum şi lipsa calului lui Sam stîrniră senzaţie.

— Am vînat bizoni şi un taur mi-a spintecat calul, lămuri Hawkens.

— Bizoni, bizoni, bizoni ! izbucniră glasuri din toate părţile. Unde ? Spuneţi, unde ?

— La jumătate de oră de aci. Am adus o coapsă. Restul vă aparţine.

— Luăm noi restul, nici o grijă ! strigă bucuros Rattler, care se purta ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat între noi. Unde se află ?

— Mergeţi călare pe urmele lăsate de noi şi o să-l găsiţi. Doar aveţi şi ochi, dacă nu mă-nşel !

— Cîte exemplare erau ?

— Douăzeci.

— Şi cîţi bivoli aţi răpus ?

— O bivoliţă.

— Atît ? Şi ceilalţi ?

— Au luat-o din loc. Căutați-i. Eu, unul, nu i-am întrebat pe unde vor să se plimbe, hi-hi-hi-hi!

— O bivoliță! Doi vînători și, din douăzeci de capete, împușcă numai o bivoliță! observă cineva cu dispreț.

— Faceți mai mult, dacă vă ține curelele, *sir!* Probabil că i-ați fi doborît pe toți și chiar de două ori pe-atîția. De altfel, veți mai găsi acolo o pereche de tauri bătrîni, de cîte două decenii fiecare, împușcați de tînărul nostru gentleman.

— Tauri, tauri bătrîni! se auziră exclamații. Să tragi în niște tauri de douăzeci de ani! Numai un *greenhorn* e capabil de o asemenea prostie?

— Mă rog, puteți să și rîdeți, dar mai întîi mergeți și vedeți taurii cu pricina. Aflați că *greenhorn*-ul mi-a salvat viața.

— Ei? Cum asta?

Erau curioși să asculte povestea. Dar Sam le răspunse:

— N-am chef de istorisiri. Să vă spună dînsul. Și asta, numai dacă socotiți că e bine să luați carnea abia după ce se întunecă.

Avea dreptate. Soarele dădea în asfințit. Închipuindu-și că nici eu n-aveam poftă de taclale, oamenii încălecară și o luară din loc. Plecară toți; nimeni nu voia să rămînă. Nu aveau încredere unul în celălalt. În lumea vînătorilor cinstiți, unde domnesc raporturi amicale, fiece vînat aparține tuturor; însă acest spirit de echipă lipsea aici. Am aflat pe urmă că, la înapoiere, se aruncaseră cu toții, ca niște sălbatici, asupra bivoliței, încercînd fiecare, cu certuri și blesteme, să-și taie o cît mai mare și mai bună halcă de carne.

Pe cînd erau plecați, Sam și cu mine descărcarăm de pe cal poverile — coapsa de bizon și harnașamentul. Apoi mă depărtai cu dereșul meu, ca să-i

scot zăbala şi să-l priponesc. Îmi făcui un timp de lucru pe cînd Sam, dincolo, găsi momentul potrivit să povestească lui Parker şi lui Stone aventura noastră. Între noi se afla un cort. Astfel, colegii nu mă văzură cînd mă apropiai. Din spatele cortului îl auzeam limpede pe Sam.

— Aşa e cum vă spun, puteţi să mă credeţi. Se apucă flăcăul şi se leagă de cel mai mare şi mai puternic dintre tauri. Ei, şi îl doboară dintr-un foc ca un vînător de clasa întîi. Firește, l-am făcut de uşuratic, l-am şi ocărît. Asta numai aşa, ca să nu şi-o ia în cap. Acum ştiu însă cu cine am de-a face.

— Şi eu, consimţi Stone. Să vedeţi ce *westman* iese dintr-însul!

— Şi ce repede! completă Parker.

— *Yes!* întări Hawkens. Măi băieţi, aflaţi că e născut pentru aşa ceva. Pe cuvînt că e născut! Şi are nişte muşchi, domnule! N-a tras el deunăzi carul nostru, ăla greu, singur, fără nici un ajutor?! Unde izbeşte, nu mai răsare iarba. Dar îmi făgăduiţi ceva?

— Ce? întrebă Parker.

— Nici o laudă faţă de el!

— Şi de ce?

— Ca să nu-l apuce fumurile.

— A, nu!

— Ba da! Băiatul e modest, n-am ce zice şi nu are înclinaţii spre îngîmfare. Dar nu e bine să-l lauzi pe om în faţă; se strică şi cel mai bun caracter. Să-i spuneţi, ca şi pînă acum: *greenhorn*. De fapt, chiar şi este, cu toate calităţile sale de *westman*. Însuşirile trebuie dezvoltate, omul trebuie să mai înveţe şi să mai treacă prin multe încercări.

— Totuşi, i-ai mulţumit că ţi-a salvat viaţa?

— Nici gînd!

— Zău ? Îmi închipui ce părere şi-o fi făcut despre tine !

— Nu-mi pasă deloc, dar absolut deloc de părerea lui, dacă nu mă-nşel. Desigur că mă socoteşte o canalie tîmpită, nerecunoscătoare. Nu face nimic. Principalul e să nu-l apuce ifosele şi să rămînă om. Ca să fiu sincer, zău că-mi venea să-l îmbrăţişez şi să-l sărut !

— Ptiu ! Să-l săruţi ! Îmbrăţişarea, mai treacă-meargă, dar sărutul... Asta nu !

— Şi de ce, mă rog ? întrebă, Sam.

— Mai întrebi ? Nu te-ai uitat niciodată în oglindă ? Nu te-ai privit în vreo apă limpede, ca să-ţi admiri graţioasa mutră ? Obrazul ăsta, barba, şi mai ales nasul ! Cui i se năzare, omule, să te sărute pe locul unde s-ar presupune că ai gură ? Pentru asemenea ispravă se cere un ins lovit de insolaţie ori cu creierul congelat !

— Aşa ! Hm ! Află că e tare drăguţ ceea ce spui. Sînt, va să zică, urît ! Şi tu drept cine te crezi ? Doar nu-ţi închipui că eşti frumos ? Scoate-ţi-o din cap ! Îţi dau cuvîntul meu că, dacă ne-am prezenta amîndoi la un concurs de frumuseţe, eu m-aş alege cu premiul întîi, iar tu cu un loz necîştigător, hi-hi-hi-hi. Dar nu de asta-i vorba, ci de *greenhorn*-ul nostru. N-am găsit cu cale să-i mulţumesc şi nici n-am s-o fac. În schimb, frigem coapsa şi-i dăm porţia cea mai bună. I-o tai cu mîna mea. Merită omul ! Iar mîine, ştiţi ce am de gînd ?

— Ce ? se interesă Stone.

— Îi fac o mare bucurie.

— Cum anume ?

— Îl las să prindă un mustang.

— Te duci după mustangi ?

— Păi, am nevoie de un cal. Deocamdată, pentru vînătoare, mi-l împrumuţi pe al tău. Cum astăzi

s-au ivit bizonii, înseamnă că vin și mustangii. Cred că ajunge s-o iau călare către prerie, unde am lucrat alaltăieri și am jalonat drumul. Trebuie să se găsească acolo mustangi ; ăștia au obiceiul să iasă în larg pînă aici.

Plecai de lîngă cort și, trecînd pe după tufiș, mă apropiai din cealaltă parte de cei trei vînători. Nu voiam să le dau de bănuit că am auzit ceea ce nu ar fi trebuit să aud.

Încinserăm focul, apoi băturăm în pămînt, de ambele laturi, cîte o crăcană și sprijinirăm în ele frigarea, de fapt o cracă vînjoasă și dreaptă. Fîrtații înfipseră în ea coapsa de bivoliță și Sam Hawkens, cu deosebită măiestrie, porni să răsucească încet și cu grijă frigarea. Mă amuzam în taină de înfățișarea lui caraghioasă.

După ce se întoarseră cu ce mai rămăsese din bivoliță, Rattler și ceilalți ne urmară pilda. Aprinseră cîteva focuri, însă acolo, la ei, lucrurile nu se desfășurau la fel de pașnic. Fiecare era grăbit să-și frigă mai repede porția de carne ; se produse înghesuială și harță. Pînă la urmă fură nevoiți să mănînce carnea pe jumătate crudă.

Mie mi se rezervase într-adevăr bucata cea mai bună ; cîntărea pe puțin trei livre și o mîncai toată. Dar aceasta nu făcu pe nimeni să mă creadă mîncău ; dimpotrivă, consumam totdeauna mai puțin ca alții care se găseau în situații asemănătoare cu mine. Dar pentru un neinițiat în materie, ar fi de necrezut ce cantitate uriașă de carne poate și chiar trebuie să înghită un *westman* pentru a-și demonstra virtuțile.

Hrănindu-se normal, un om are nevoie, în afară de materii anorganice, de anumite ratii de albumină și carbonați, pe care și le procură în cantitate suficientă dacă trăiește într-o regiune civilizată. Omul

din vest, care nu pătrunde sau nu are timp să poposească, uneori luni de zile, într-un ţinut populat, se hrăneşte exclusiv cu carne lipsită de carbonaţi ; este deci nevoit să mestece porţii enorme pentru a-şi asigura organismul cu cele necesare. Că astfel consumă prea multă albumină care nu ajută nutriţiei — aceasta îl lasă rece. Am văzut un bătrîn vînător devorînd la prînz nu mai puţin de opt livre de carne, şi cînd l-am întrebat dacă e sătul, mi-a răspuns zîmbind :

— N-am încotro, s-a isprăvit carnea. Dacă aţi binevoi să-mi daţi o bucată din porţia dumneavoastră, n-aţi avea mult de aşteptat pînă să dispară.

În timp ce mîncam, *westmen*-ii de dincolo discutau despre vînătoarea noastră de bizoni. Părea că, după ce găsiseră hoitul celor doi tauri, îşi făcuseră cu totul altă idee despre „prostia" ce o săvîrşisem.

A doua zi dimineaţă, mă prefăcui că vreau să încep lucrul. Atunci se apropie de mine Sam.

— Lăsaţi instrumentele, *sir*. Avem ceva mai interesant de făcut.

— Ce anume ?

— O să aflaţi. Pregătiţi-vă, ieşim călare.

— Să ne plimbăm ? Întîi munca şi apoi...

— *Pshaw !* Aţi robotit destul. De altfel, cred că pînă la amiază sîntem înapoi. Atunci puteţi, din partea mea, să măsuraţi şi să calculaţi cît vă place.

Îl înştiinţai pe Bancroft şi pornirăm. Pe drum, Sam o făcea pe misteriosul, iar eu simulam că nu ştiu despre ce e vorba. Am parcurs traseul măsurat de noi, pînă am ajuns la preria de care pomenise Sam în ajun.

Să tot fi numărat în lăţime vreo două mile engleze şi de două ori pe atît în lungime ; era înconjurată de coline împădurite. Tăiată de un pîrîu destul

de lat, preria nu ducea lipsă de umezeală şi era bogată în ierburi grase. Dinspre nord se putea ajunge în această prerie printr-o mică trecătoare, între doi munţi, iar la sud se întindea o vale. Ajunşi acolo, Hawkens se opri pentru cîteva clipe şi măsură întinderea cu ochi scrutători. Apoi ne urmarăm drumul de-a lungul pîrîului, către nord. Deodată, Sam scoase o exclamaţie. Îşi struni calul, care, firește, nu era al lui, ci de împrumut, descălecă, trecu apa şi grăbi către un loc unde iarba era călcată. Cercetă locul, se înapoie, urcă din nou în şa şi porni iar, însă nu spre nord, ci cotind în unghi drept; astfel ajunserăm, peste puţin, la marginea de vest a preriei. Aici Sam descălecă şi îşi lăsă calul să pască, după ce îl priponi cu grijă. De cînd descoperise urma, nu mai scoase o vorbă. Dar pe chipul lui bărbos răsărise o lumină aidoma soarelui revărsat peste ţinutul acela împădurit. În sfîrşit, mă îndemnă şi pe mine.

— Descălecaţi, *sir*, şi legaţi-vă bine calul! Vom aştepta aici.

— De ce să-l leg? întrebai eu, deşi cunoşteam motivul.

— Fiindcă altminteri s-ar putea să-l pierdeţi. Am văzut de multe ori cum, în asemenea situaţii, caii o zbughesc.

— Ce fel de situaţii?

— Adică nu ghiciţi?

— Hm!

— Încercaţi!

— Mustangi?

— Cum de v-aţi gîndit tocmai la mustangi? întrebă el, cîntărindu-mă repede şi mirat din ochi.

— Păi, am citit.

— Ce?

— Dacă nu-i legi bine, caii domesticiți fug și se alătură celor sălbatici.

— Dracu să vă ia ! Toate le-ați citit ! Prin urmare, nu-i chip să vă fac o surpriză. De aceea îmi plac oamenii care nu știu să citească.

— Ai plănuit vreo surpriză ?

— Desigur.

— O vînătoare de mustangi ?

— Ei da !

— N-ar fi fost posibil. Surpriza presupune să nu te aștepți dinainte la ea. Or, dumneata, în orice caz, trebuia să mi-o divulgi încă înainte de apariția cailor.

— Asta-i drept, hm ! Aflați că mustangii au și fost pe-aici.

— Te referi la urme ?

— Întocmai. Au trecut ieri. O avangardă. Cum s-ar spune, cercetașii. Trebuie să știți că animalele astea sînt grozav de deștepte. Întotdeauna își trimit grupuri mai mici, înainte și lateral. Au ofițeri, ca în armată, iar căpetenia e, întotdeauna, un armăsar încercat, puternic și curajos. Fie că pasc sau se găsesc în deplasare, herghelia e totdeauna flancată de armăsari ; urmează iepele și abia la mijloc se află mînjii. Asta pentru ca armăsarii să poată apăra mamele și puii. V-am mai arătat în cîteva rînduri cum se prinde mustangul cu un *lasso*. Ați reținut ?

— Firește.

— V-ar plăcea să prindeți unul ?

— Da.

— Atunci, *sir*, vi se oferă prilejul chiar astăzi, înainte de prînz !

— Mulțumesc. N-am să mă folosesc de ocazie.

— *All devils !* Pe toți dracii ! De ce nu ?

— N-am nevoie de încă un cal.

— Un *westman* nu se întreabă dacă are sau nu are nevoie de încă un cal !

— Acela nu e un *westman* cinstit cum mi-l închipui eu.

— Şi, mă rog, cum ar trebui să fie ?

— Mi-ai vorbit ieri de vînătorii de stîrvuri, de albii care ucid în masă bizoni, fără să aibă nevoie de carnea lor. Consider că o asemenea faptă e o fărădelege faţă de animale şi faţă de oamenii roşii cărora li se răpeşte hrana. Eşti de acord ?

— Sînt !

— La fel cu caii. Nu vreau să le răpesc libertatea, fără să am conştiinţa că o fac de nevoie.

— Frumos, *sir*, foarte frumos ! Aşa s-ar cuveni să gîndească, să vorbească şi să facă orice om şi creştin. Dar cine v-a spus că trebuie neapărat să capturaţi un mustang, să-i răpiţi libertatea ? V-aţi exersat în mînuirea *lasso*-ului şi e vorba să încercaţi acuma pe viu. Vreau să văd dacă reuşiţi la examen. Limpede ?

— Asta-i cu totul altceva. Sînt de acord.

— Bun. În schimb, pentru mine, lucrul e serios. Trebuie să-mi fac rost de un cal. V-am mai spus-o şi repet : să vă ţineţi bine în şa, să vă struniţi bine calul în clipa cînd *lasso*-ul se strînge şi urmează smucitura. Dacă nu, veţi fi aruncat din şa, mustangul o ia la goană şi vă trage după el. Atunci vă pomeniţi fără cal şi ajungeţi pedestraş de rînd, cum sînt eu în clipa de faţă.

Ar fi vrut să continue, dar tăcu deodată şi-mi arătă cu mîna defileul dintre cei doi munţi situaţi la capătul nordic al preriei. Apăruse acolo un cal, un singur cal liber. Se plimba încet, fără să se atingă de ierburi, îşi întorcea capul cînd într-o parte, cînd în alta, şi trăgea aerul pe nări.

— Îl vedeţi ? şopti Sam.

De emoţie, vorbea în şoaptă, deşi calul nu putea să ne simtă.

— Nu vă spuneam eu că sosesc ? Ăla de colo e un cercetaș, care a luat-o înaintea herghelei pentru a vedea dacă ținutul e sigur. Viclean armăsar ! Cum scrutează și adulmecă în toate direcțiile ! Pe noi nu ne poate simți, ne bate vîntul în față ; tocmai de aceea am ales locul acesta.

Deodată, mustangul porni la trap ; alergă înainte, o coti la dreapta, pe urmă la stînga, și dispăru în defileul de unde apăruse.

— L-ați observat bine ? întrebă Sam. Cît de chibzuit se poartă și cum folosește fiecare tufiș sau ridicătură de teren ca să nu fie văzut ! Un cercetaș indian n-ar face mai bine.

— Adevărat. Sînt de-a dreptul uluit !

— Acum s-a întors la ai săi, ca să raporteze patrupedului său comandant că nu e nici o primejdie. Dar se înșală, hi-hi-hi-hi ! Pun rămășag că în cel mult zece minute vor fi aici. Băgați de seamă ! Știți cum o să procedăm ?

— Ei ?

— Dumneavoastră călăriți repede înapoi, către ieșirea din prerie, și așteptați acolo. Iar eu o iau călare în jos, pînă la ieșirea văii și mă ascund în pădure. Cînd sosește herghelia, o las să treacă și mă reped apoi pe urmele ei. Atunci caii o vor lua la goană înspre dumneavoastră ; ieșiți deci la iveală și mustangii fug îndărăt, în direcția mea. Îi hăituim așa încolo și încoace, pînă ce ne alegem doi cai din cei mai buni ; pe aceștia îi prindem ; îl păstrez pe cel care mi-o plăcea mai mult, iar celuilalt îi dăm drumul. Sîntem înțeleși ?

— Nu mă pricep deloc la vînătoarea de cai ; în schimb dumneata ești meșter, deci trebuie să-ți execut întocmai poruncile.

— *Well*, aveți dreptate. Am ținut destui mustangi între coapsele mele ; i-am strunit și stăpînit ; pot

spune că n-aţi nimerit-o rău zicîndu-mi „meşter". Şi acum, plecaţi de aici, altminteri trece timpul şi noi nu am ajuns încă la faţa locului.

Încălecarăm din nou şi o pornirăm în direcţii diferite ; el spre nord, eu spre sud, pînă la intrarea prin care pătrunseserăm în prerie. Cum doborîtorul meu de urşi era prea greoi pentru acţiunea ce ne aştepta, stînjenindu-mi mişcările, m-aş fi lipsit deocamdată de el ; dar citisem şi auzisem că un *westman* serios se desparte numai atunci de puşca lui cînd e absolut sigur că nu-l pîndeşte nici un pericol. Ceea ce, evident, nu era cazul. În orice clipă se putea ivi un indian sau chiar o sălbăticiune ; îmi păstrai de aceea puşca, strîngîndu-i cureaua ca să nu mă lovească în timpul mersului.

Acum aşteptam cu înfrigurare apariţia cailor. Mă oprisem la marginea preriei, lîngă pădure, legasem capătul *lasso*-ului de oblînc şi laţul mi-l aşezasem dinainte, ca să-l am la îndemînă.

Hotarul de jos al preriei era atît de departe, încît din locul unde mă aflam n-aş fi putut zări apariţia mustangilor. Animalele nu puteau să intre în cîmpul meu vizual decît după ce Sam i-ar fi gonit spre mine.

Nu trecu nici un sfert de oră şi zării în depărtare o mulţime de puncte negre care se îngroşau repede în timp ce urcau panta. Mai întîi de mărimea unor rîndunele, păreau să capete pe rînd dimensiunile unor pisici, apoi ale unor cîini sau viţei, pînă cînd se apropiară suficient ca să-şi arate proporţiile reale. Erau mustangi, care, în goană sălbatică, se îndreptau spre mine.

Măreaţă era priveliştea ce-mi ofereau aceste splendide animale ! Coamele lor fluturau în vînt, cozile păreau nişte penaje în zbor. Erau cel mult trei sute de capete, şi totuşi pămîntul se cutremura

sub copitele lor. Un armăsar bălan alerga înaintea celorlalți, un exemplar minunat, care te ispitea să-l prinzi ; dar nici unui vînător din preerie nu i-ar trece prin gînd să călărească pe un bălan : animalul, vizibil de departe, l-ar trăda dușmanului.

Sosise momentul să mă arăt. Ieșii dintre copaci și efectul se produse fulgerător ; bălanul din fruntea herghelii sări îndărăt, ca și cînd ar fi fost lovit de un glonț ; herghelia se opri brusc ; un fornăit puternic și înfricoșat. Asta însemna : „Escadron, stînga-mprejur !" Și bălanul o luă la goană către coada herghelii pentru a-și întoarce trupa înapoi, la baza de pornire.

Îi urmam la pas ; nu eram grăbit. Știam că Sam îi va goni iarăși în direcția mea. Între timp mă izbi un amănunt pe care căutam să-l deslușesc. Deși mustangii nu se opriseră în fața mea decît o fracțiune de secundă, mi se păruse totuși că unul dintre ei n-ar fi cal, ci catîr. Poate mă înșelam, însă aveam impresia că nu. Mi-am propus să fiu atent a doua oară. Catîrul se găsea în primele rînduri, chiar după conducătorul bălan ; părea deci nu numai acceptat de ceilalți mustangi, dar și învestit cu un rang înalt.

Nu trecu mult și herghelia se apropie iarăși de mine, dar văzîndu-mă făcu din nou calea întoarsă. Jocul acesta se repetă încă odată, și atunci constatai că nu mă înșelasem ; era un catîr printre ei, un catîr șarg, cu dungi negre pe spinare. Făcea asupră-mi o impresie foarte bună. În pofida capului său mare și a urechilor lungi, era un animal deosebit de frumos. Catîrii sînt mai potoliți decît caii, au călcătura mai sigură și nu ametesc pe marginea prăpastiei. Aceste calități trag considerabil în cumpănă. Firește că trebuie ținut cont și de încăpățînarea lor. Am văzut catîri care preferau să fie biciuiți decît să se miște

cu un pas, deşi nu erau împovăraţi şi nici drumu nu era rău. Nu voiau, şi basta !

Mi se părea că acest catîr dădea dovadă de multă vitalitate. Ochii îi luceau mai inteligenţi, mai scăpărători decît cei ai cailor ; de aceea, mi-am pus în gînd să-l prind. Se vede treaba că fugise de la stăpînul său, în toiul unei vînători de cai sălbatici, şi rămăsese în familia mustangilor.

Şi iată că Sam gonea din nou spre mine întreaga trupă. Ne apropiasem atît de mult unul de celălalt, încît ne vedeam clar. Mustangii nu mai aveau încotro ; nici să înainteze, nici să se întoarcă. Se repeziră deci în lături. Îi urmăream pas cu pas. Herghelia se despărţi în două şi îl văzui pe catîr în formaţia principală. Alerga împreună cu bălanul. Era un animal neobişnuit de iute şi de perseverent. Mă aţinui în apropiere. Sam părea să fi pus ochii pe acelaşi grup.

— Haide, ne aruncăm în mijlocul lor, *sir !* Eu o iau pe stînga, dumneavoastră pe dreapta ! îmi strigă el.

Dădurăm pinteni cailor. Nu numai că ţinurăm pasul cu mustangii, dar ne şi apropiam de ei cu atîta iuţeală, încît îi ajunserăm din urmă înainte să fi atins liziera pădurii. Acolo, în pădure, nu le convenea să intre. Se întoarseră şi încercară să treacă de noi. Ca să le tăiem calea, gonirăm unul spre celălalt ; caii se îngrămădiră ca un cîrd de orătănii în care a pătruns uliul. Bălanul şi catîrul ţîşniră dintre ai lor, galopînd printre noi ; ne luarăm după ei. Îl auzii pe Sam, care-şi rotea *lasso*-ul în jurul capului, gata să-l lanseze :

— Va să zică tot *greenhorn* aţi rămas ! Şi veţi rămîne în veci !

— De ce ?

— Ați pus ochii pe bălan. Curat ca un *greenhorn*, hi-hi-hi-hi!

I-am răspuns, dar nu mă auzi. Rîsul lui zgomotos îmi acoperi cuvintele. Poftim, crede că-l urmăresc pe bălan! N-are decît să creadă! Lăsai catîrul în pace și mînai în lături, unde mustangii sforăiau și nechezau speriați, învălmășindu-se și alergînd fără țintă. Sam se apropiase de catîr tocmai bine ca să poată arunca *lasso*-ul. Lațul nimeri precis și se încolăci în jurul gîtului. Acum, călărețul trebuia să strîngă zdravăn frîul și, așa cum mă sfătuise atît de grijuliu pe mine, să schimbe direcția calului cu o sută optzeci de grade, ca să reziste smuciturii în clipa cînd *lasso*-ul va fi întins la maximum. Sam procedă întocmai, dar cu o secundă prea tîrziu; calul lui încă nu se întorsese bine și încă nu se proptise în picioare, cînd smucitura, extrem de puternică, îl smulse din loc. Sam Hawkens zbură din șa, făcu o tumbă splendidă prin aer și căzu la pămînt. Calul își reveni și alergă de-a lungul *lasso*-ului care, în felul acesta, se destinse. Iar catîrul, care se ținuse tare, profită de răgaz; porni la galop trăgînd după sine și calul — *lasso*-ul fiind bine legat de oblînc — și o luă spre largul preriei.

Dădui fuga la Sam, să văd dacă nu e rănit. Omulețul se ridicase între timp și îmi strigă speriat:

— La naiba! Uite că mîrțoaga lui Dick Stone o șterge cu catîr cu tot! Nici măcar adio nu mi-a spus, dacă nu mă-nșel!

— Ești lovit?

— Nu. Descălecați rapid și dați-mi calul dumneavoastră. Am nevoie de el.

— La ce?

— Se înțelege că pentru a-i ajunge pe fugari. Hai, descălecați, fără vorbă!

— Nici nu mă gîndesc ! Riști să mai faci o tumbă și atunci s-ar duce dracului amîndoi caii.

Îmi îndemnai calul iarăși pe urmele catîrului, care o luase o bună bucată înainte, dar intrase în conflict cu calul lui Sam. Unul trăgea într-o parte, altul în cealaltă și se încurcau reciproc, legați fiind de același *lasso*. Îi ajunsei deci repede din urmă. Nici nu găsii necesar să mă folosesc de *lasso*-ul meu, ci apucai *lasso*-ul lui Sam, care lega amîndouă animalele, și mi-l înfășurai bine în jurul mîinii. Acum eram sigur că voi supune catîrul. Îl lăsai mai întîi să alerge, pe urmă pornii în galop cu ambii cai după el. Totodată trăgeam din ce în ce mai tare de funie, încît lațul se strîngea necontenit. Puteam să dirijez astfel animalul, să-l stăpînesc destul de bine. Mă prefăcui că slăbesc *lasso*-ul și îl îndemnai pe catîr să facă un ocol și să ajungă în dreptul lui Sam. În sfîrșit, strînsei lațul cu atîta putere, încît fugarul nu mai avu scăpare. Își pierdu răsuflarea și căzu.

— Țineți-l bine pînă pun mîna pe ticălos. Apoi dați-i drumul ! îmi strigă Sam.

Sări, și în ciuda faptului că animalul căzut zvîrlea violent din picioare, se lipi de el.

— Acum ! ordonă Sam.

Slobozii strînsoarea. Catîrul își reveni și se săltă în sus. Atunci Sam, la iuțeală, se cocoță în spinarea lui. Animalul stătu cîteva clipe nemișcat, ca încremenit de spaimă ; începu apoi să sară ba înainte, ba îndărăt. Deodată, se repezi brusc, pe toate patru picioarele, în lături, se cabră ca o pisică furioasă. Dar Sam, mărunțelul, se ținu bine.

— Nu mă dă el jos ! îmi strigă. Acum o să-și încerce ultima șansă și o s-o ia la goană. Așteptați aici ; îl potolesc eu și-l aduc înapoi !

De data asta, Sam se înșelă. Catîrul nu o luă la goană, ci se aruncă fulgerător la pămînt, dîndu-se de-a berbeleacul. Bietul Sam ! Putea să-i frîngă gîtul. Fu nevoit să descalece. Coborîi și eu de pe cal, apucai *lasso*-ul care se tîra pe pămînt și-l înfășurai repede de două ori în jurul unei tufe puternice. Între timp, catîrul, eliberat de călăreț, sări din nou în picioare. Încercă s-o zbughească, dar tufa rezistă ; *lasso*-ul se încordă și lațul se strînse în jurul gîtului ; animalul se prăbuși iarăși la pămînt.

Retras mai la o parte, Sam Hawkens își pipăia coastele, șoldurile și făcea o mutră de parcă ar fi mîncat varză acră cu magiun de prune. Zise :

— Lăsați-o dracului de bestie ! Pe asta n-o domolește niměni, dacă nu mă-nșel.

— Atît ar mai lipsi ! Nu mă las eu umilit de un catîr al cărui tată n-a fost un gentleman, ci măgar sadea. Va trebui să asculte. Fii atent !

Slobozii *lasso*-ul și mă așezai, cu picioarele desfăcute, pe animalul culcat. Cum simți că-și recapătă răsuflarea se și ridică de jos cu mine în spinare. Acum, înainte de orice era nevoie de o puternică strînsoare a genunchilor, și întru aceasta îl depășeam cu mult pe micul Sam. Coastele calului trebuie să se moaie între coapsele călărețului ; animalul își simte mădularele strivite și se înspăimîntă de moarte. În timp ce catîrul, după vechea-i metodă, încerca să mă arunce la pămînt, cum procedase adineauri cu Sam, aruncai *lasso*-ul ce-i atîrna de gît și îl făcui colac, ținîndu-l strîns lîngă laț. De cîte ori observam că animalul dădea să se culce, spoream strînsoarea lațului ; cu această manevră și cu fôrța genunchilor țineam catîrul în picioare. Era o luptă cruntă, cum s-ar spune, corp la corp ; nădușeam din toți porii, dar catîrul asuda și mai mult ; trupul îi era leoarcă și botul împroșca fulgi de spumă. Mișcările îi deveniseră mai

slabe și mai necontrolate ; fornăitul mînios trecu într-un fel de tuse seacă. Apoi animalul se culcă sub mine, nu din voia lui, ci din slăbiciune. Rămase așa, liniștit, cu ochii dați peste cap. Atunci răsuflai și eu adînc ; mă simțeam ca și cînd s-ar fi rupt în mine toate vinele și tendoanele.

— *Heavens*, cerule, ce om ! strigă Sam. Sînteți mai tare chiar decît animalul ăsta ! De-ar fi să vă priviți în oglindă, v-ați speria.

— Cred și eu !

— V-au ieșit ochii din cap, buzele vi s-au umflat, fălcile s-au învinețit.

— Asta pentru că un *greenhorn* nu se dă bătut cu una, cu două, pe cîtă vreme un meșter în vînatul mustangilor, fiind mai deștept, se lasă păgubaș. Bineînțeles, după ce i se întîmplă ca propriul său cal să se agațe de un catîr și s-o pornească, în doi, la plimbare.

Mă privi mai mult decît jalnic și mă rugă plîngăreț :

— Ci tăceți odată, *sir !* Vă asigur că și cel mai destoinic vînător o poate păți la fel. Ați avut ieri și azi două zile bune.

— Sper să mai apuc și altele. În schimb, pentru dumneata au fost tare proaste Ce-ți fac, ca să spun așa, coastele și celelalte oscioare ?

— Habar n-am ! Le voi cerceta mai tîrziu. De îndată ce mă simt mai bine, mă apuc să le număr. Deocamdată, îmi par zdrobite. De cînd mă știu, n-am încălecat asemenea dobitoc. Sper că l-ați învățat minte !

— Nu-l vezi cum zace sfîrșit de puteri, mai-mai să ți se rupă inima ! Să-i punem șaua și zăbala. Îl încaleci și pornești spre casă.

— Păi, o să-și arate iar năravul !

— Ba deloc ! A pătimit destul. E un animal deștept și o să te poți felicita că l-ai prins.

— Cred și eu. De altfel pusesem de la început ochii pe el. În schimb dumneavoastră, alergîndu-l pe bălan, ați făcut o mare prostie.

— Ești convins ?

— Fără îndoială.

— Nu asta te întreb. Vreau să știu dacă ești convins că-l alesesem pe bălan.

— Atunci, pe care ?

— Tot pe catîr.

— Ei, las-o încurcată !

— Oi fi eu un *greenhorn*, dar atîta lucru știu și eu : un cal bălan nu se potrivește cu vînătorul din vestul sălbatic. Catîrul însă, mi-a plăcut de la prima ochire.

— Vă pricepeți la cai, nimic de zis !

— Aș dori să te pricepi și dumneata tot atît de bine la oameni, dragă Sam ! Și acum vino să ridicăm animalul de jos.

Am sculat catîrul în picioare. Stătea supus și tremura tot. Nu se împotrivi nici cînd i-am pus șaua, nici cînd i-am vîrî zăbala între dinți. Și cînd Sam îl încălecă, dădu ascultare frîului, ca un cal domestic, obișnuit cu călăria.

— A mai avut stăpîn, constată mărunțelul. Și stăpînul trebuie să fi fost un bun călăreț. E evident. O fi fugit de acasă. Știți ce nume-i dau ?

— Ei ?

— Mary. Am călărit cîndva un catîr cu numele ăsta. Ce nevoie să-mi mai bat capul ca să-i găsesc alt nume ? !

— Așadar, catîrul Mary și pușca Liddy ?

— Exact. Drăguț, nu-i așa ? Iar acum, dați-mi voie să vă cer un mare hatîr.

— Bucuros. Ce dorești ?

— Să nu vorbiți nimănui despre pățania mea ! Vă voi fi profund recunoscător.

— Prostii ! Doar e un lucru de la sine înțeles și nu e nevoie de recunoștință.

— Totuși vi se cuvine. Ce-ar mai rîde banda din tabără dacă ar afla cum s-a procopsit Sam Hawkens cu noua și grațioasa lui Mary ! Ar face un haz teribil. Dacă nu divulgați nimic, am să...

— Taci, te rog ! l-am întrerupt. E păcat să-ți mai bați gura în legătură cu afacerea asta. Ești dascălul și prietenul meu. Nu mai am nimic de adăugat.

Ochii lui mici și jucăuși se umeziră și-l auzii strigînd cu entuziasm :

— Da, sînt prietenul dumneavoastră, *sir*. Și dac-aș ști că mă îndrăgiți nițeluș, ar fi o nespusă bucurie și mîngîiere pentru bătrîna mea inimă.

Îi întinsei mîna.

— Dragă Sam, pot să-ți fac această bucurie. Fii sigur că-mi ești foarte apropiat, să zicem ca un... Ei ! ca un unchi cumsecade și curajos. Îți ajunge ?

— Pe deplin, *sir*, pe deplin ! Sînt fericit. Și de fericire sînt gata să vă satisfac, chiar acum, orice dorință. Vreți... vreți... de pildă s-o mănînc pe această nouă Mary, sub ochii dumneavoastră, cu piele și păr cu tot ? Sau preferați să mă transform în marinată, să mă fac tocană și să mă înghit eu însumi ? Sau...

— Stai ! l-am oprit, amuzat. Ar fi să te pierd în ambele cazuri ; în primul rînd, ai crăpa, în al doilea, ai muri de indigestie, pentru că ți-ai consuma și peruca, iar stomacul n-ar mistui-o. Mi-ai făcut destule servicii și sper să-mi mai faci destule și de-aici încolo. Rămîi, așadar, în viață, împreună cu Mary, și vezi mai bine să ajungem cît mai repede în tabără. Vreau să lucrez.

— Să lucrați ! Ca și cînd aici ați fi stat degeaba ! Dacă nici asta n-a fost muncă, atunci nu mai știu cum să-i zic.

Legai cu *lasso*-ul calul lui Dick Stone de-al meu, și pornirăm. Mustangii, firește, dispăruseră demult; catîrul asculta supus de călărețul său, încît Sam exclamă de repetate ori în cursul drumului:

— Are școală Mary asta! Școală bună! Simt și constat la fiece pas că voi călări, de azi încolo, ca niciodată. Își amintește cele învățate mai demult și uitate apoi în familia mustangilor. Cred că n-are numai temperament, ci și caracter.

— Și dacă nu-l are, poți să i-l formezi dumneata. Nu-i încă prea bătrînă.

— Cum cîți ani îi dați?

— Cinci, nu mai mulți.

— Exact părerea mea. Voi controla mai pe urmă dac-am apreciat bine. Numai dumneavoastră vă datorez animalul. Am avut două zile rele, foarte rele, iar dumneavoastră glorioase. Ați fi bănuit oare că veți învăța atît de repede, una după alta, și vînătoarea de bizoni, și cea de mustangi?

— De ce nu? Aici în vest, trebuie să te aștepți la orice. Sper să-mi însușesc și alte soiuri de vînătoare.

— Hm! Da. Vă urez să vă descurcați la fel de bine. Mai cu seamă ieri, viața vă atîrna de un fir de păr. Prea v-ați expus. Nu uitați că sînteți un *greenhorn*. Șade băiatul cuminte, lasă să se apropie taurul, și-l plesnește drept în ochi! Unde s-a mai pomenit așa ispravă? Sînteți încă ageamiu, nesocotiți puterea bizonului. Altă dată fiți mai prudent și nu vă încredeți prea mult în știința dumneavoastră. Vînătoarea de bizoni e extrem de primejdioasă. N-o întrece decît una singură.

— Care?

— Cea de urși.

— Nu cumva te referi la ursul negru cu botul galben?

— La baribal ? Nicidecum ! Acela e un animal pașnic și blajin, pe care l-ai putea deprinde să calce rufe și să tricoteze. Mă refer la ursul grizzly, ursul cenușiu din Munții Stîncoși. Cum ați citit de toate, probabil că l-ați întîlnit și pe dumnealui prin cărți.

— Da.

— Bucurați-vă că nu v-a ieșit în cale. Cînd se ridică în labele dinapoi, e cel puțin cu două picioare mai înalt decît dumneavoastră ; dintr-o mușcătură vă face capul chisăliță, iar cînd e atacat și îl apucă furia, nu se lasă pînă nu-l sfîșie și nu-l nimicește pe adversar.

— Sau adversarul pe el.

— Oho ! din nou iese la iveală cît de ușuratic sînteți. Vorbiți de ursul acesta puternic și de neînvins cu o nepăsare de parc-ar fi vorba de un ursuleț spălător, mărunt și pașnic.

— Nu-l subapreciez chiar atîta. Însă de neînvins, cum zici dumneata, nu cred să fie. Orice fiară poate fi învinsă, deci și ursul grizzly.

— Și asta ați citit-o ?

— Da.

— Hm ! Nu cred că tocmai cărțile multe prin care ați umblat sînt pricina neseriozității de care dați dovadă. Sînteți doar un băiat destul de înțelegător, dacă nu mă-nșel. Ați fi în stare să atacați un grizzly așa cum ați făcut ieri cu bizonii ?

— Dacă n-aș avea încotro, da !

— Dacă n-ar avea încotro ! Auzi neghiobie ! Orice om are încotro, numai să vrea.

— Adică, dacă e laș, o poate lua la sănătoasa. Asta vrei să spui ?

— Aici nu e vorba de lașitate. Nu e nici o rușine să fugi din fața unui grizzly. Și, dimpotrivă, dacă-l stîrnești, e curată sinucidere.

— În cazul acesta, părerile noastre diferă. Dacă mă atacă prin surprindere și nu-mi lasă timp să fug, trebuie să mă apăr. Dacă se dă la un prieten, trebuie să-i sar prietenului în ajutor. Iată două împrejurări în care nu pot și n-am dreptul s-o șterg. Afară de asta, îmi închipui că un *westman* curajos atacă ursul grizzly chiar dacă nu e strictă nevoie, pentru a face inofensivă o fiară atît de periculoasă și, la urma urmei, pentru coapsele și labele ei, care trebuie că au un gust delicios.

— Sînteți incorigibil și mă tem pentru pielea dumneavoastră. Să-i mulțumiți cerului dacă n-o să faceți niciodată cunoștință cu asemenea coapse și labe! Deși sînt convins că nu există pe lume delicatesă mai gustoasă: întrece pînă și carnea de bivoliță.

— Cred că aici n-ai motive să tremuri pentru soarta mea. Ori există și prin părțile astea urși cenușii?

— De ce n-ar exista? Ursul grizzly se plimbă prin întregul masiv muntos; urmează cursul apelor și pătrunde uneori pînă-n prerie. Pe cine-l întîlnește e vai de capul lui! Mai bine să nu vorbim!

N-am fi bănuit nici unul că în ziua următoare vom relua tema și încă la un mod cu totul diferit, căci sălbăticiunea atît de temută ne va ieși în cale. De altminteri, nici nu mai aveam timp de taifas; ajunseserăm la tabără, care fusese mutată la o distanță apreciabilă, deoarece, în lipsa noastră, echipa înaintase cu măsurătoarea. Bancroft și cei trei experți ai săi se puseseră temeinic pe treabă; voiau să arate ce pot. Apariția noastră stîrni senzație.

— Un catîr, un catîr! De unde-l ai, Hawkens? Ia spune! De unde?

— Mi-a fost expediat direct pe adresa mea, răspunse Sam cu toată seriozitatea.

— Imposibil! De la cine, cum?

— Prin poștă, recomandat expres, cu banderolă și timbru de doi cenți. Doriți să vă arăt ?

Unii izbucniră în rîs, alții înjurau. Dar Sam își atinsese scopul : nu-l mai întrebară nimic. Nu știu dacă barem cu Dick Stone și cu Will Parker s-a dovedit mai comunicativ, căci m-am alăturat repede echipei apucîndu-mă de măsurători. Pînă la asfințit, înaintarăm atît de departe, încît a doua zi dimineață ar fi trebuit să continuăm măsurătorile în valea unde apăruseră bizonii. Seara, discutînd cu Sam, îl întrebai dacă nu cumva există riscul de a fi opriți din lucru de către alți bizoni, care, după toate aparențele, își aveau drumul pe-acolo. Noi făcuserăm cunoștință cu o trupă de avangardă ; ne puteam aștepta să apară și grosul turmei. Dar Sam era de altă părere :

— Nici pomeneală, *sir !* Bizonii nu sînt mai proști decît mustangii. Avangărzile fugărite de noi și-au avertizat întreaga trupă. Vor lua, cu siguranță, altă direcție și se vor feri cu strășnicie să mai treacă pe-aici.

Cum se crăpă de ziuă, ne mutarăm tabăra în partea superioară a văii. Hawkens, Stone și Parker n-au participat la mutarea corturilor : Sam își pusese în gînd să-și mai dreseze catîrul, iar Stone și Parker îl însoțiră în prerie, spre locul unde fusese capturat animalul și care se preta destul de bine pentru antrenamente de călărie.

Noi, experții, ne ocuparăm mai întîi cu fixarea jaloanelor, la care ne ajutară și cîțiva dintre oamenii lui Rattler, în timp ce dînsul, împreună cu alți chiulangii hoinăreau prin împrejurimi. Am ajuns pînă în zona unde doborîsem cei doi tauri. Spre mirarea mea constatai că taurul cel bătrîn dispăruse. Cercetarăm terenul și descoperirăm o dîră lată, care se pierdea în pădurice ; iarba fusese călcată pe o lățime de vreo doi coți.

— Extraordinar ! Cum e posibil ? exclamă Rattler. Cînd am fost aici după carne, i-am cercetat îndeaproape pe amîndoi taurii. Erau morți. Și uite că bătrînul mai era în viață !

— Crezi ? îl întrebai.

— Păi ! Ori vă-nchipuiți că un bivol mort mai poate să se scoale și să plece ?

— Nu e musai să plece. S-ar putea să-l care cineva.

— Așa ? Și cine, mă rog ?

— Niște indieni, de pildă. Am descoperit mai sus urma unui picior de indian.

— Zău ? Multă minte mai zace în capul unui *greenhorn*. Dacă l-au luat indienii, pe unde dracu or fi venit ?

— Or fi venit pe undeva.

— Păi, sigur ! Se vede că au căzut din cer. Altminteri, ar trebui să le zărim urmele. Or, așa, e imposibil să fie vorba de indieni. Adevărul e că bivolul a mai avut viață în el și, cînd s-a trezit a luat-o tîrîș spre pădurice ; acolo, desigur că și-a dat duhul. Hai să vedem !

Porni cu oamenii lui de-a lungul dîrei. Se aștepta, probabil, să merg și eu. Dar nu m-am dus. Îmi displăcuse aroganța cu care mi-a vorbit. Și, apoi, aveam treabă. În fond, mi-era indiferent ce-a devenit hoitul bătrînului taur. Mă apucai de lucru. Dar nici n-am întins bine jalonul, că din pădurice străbătură concomitent cîteva strigăte de spaimă. Răsunară vreo trei împușcături, după aceea vocea lui Rattler.

— Sus, în copaci, iute ! Altfel sînteți pierduți ! Asta nu știe să se cațere !

Care „asta" ? De cine vorbea ? În clipa aceea unul din oamenii lui Rattler țîșni din pădurice, ca și cînd moartea l-ar fi apucat de mînecă.

— Ce-i, ce s-a întîmplat ? îi strigai.

— Un urs, un urs uriaș, un grizzly ! anunță el, în timp ce gonea ca din pușcă pe lîngă mine.

Atunci se auzi un glas îngrozit, cutremurător :

— Ajutor, ajutor ! Văleu, m-a prins !

Așa nu urlă decît un om care vede cum se cască înaintea lui gura morții. Omul se afla, deci, în mare primejdie ; trebuia să-i vin în ajutor. Dar cum ? Îmi lăsasem pușca în cort, ca să nu mă deranjeze la lucru. Nu fusese o imprudență, de vreme ce noi, experții, ne aflam sub ocrotirea unor oameni înarmați. Să mă fi repezit mai întîi la cort ? Între timp, bietul om ar fi fost sfîșiat. Trebuia să sar imediat în ajutorul lui. Nu aveam la mine decît cuțitul și cele două pistoale. Dar ce fel de arme sînt astea împotriva unui urs grizzly ? Acesta e o rudă apropiată a ursului din peșteri, specie azi dispărută, și aparține mai mult timpurilor preistorice decît prezentului. Atinge o lungime de nouă picioare. Mai tîrziu aveam să răpun namile din acestea care cîntăreau cîte nouă sute de kilograme. Forța mușchilor săi e colosală ; tîrăște după el cu ușurință un cerb, un mînz sau o juncă de bizon. Călărețul nu poate să-i scape decît dacă posedă un cal extrem de iute și rezistent la fugă ; altfel, ursul cenușiu îl ajunge din urmă. Datorită uriașei sale puteri, curajului și perseverenței fără margini, răpunerea unui grizzly este considerată de indieni ca un act de vitejie supremă.

Mă năpustii, așadar, în pădurice. Urma ducea pînă departe în interior, unde creșteau copaci înalți. Pînă acolo îl tîrîse ursul pe taur. Și tot de acolo venise. Iată de ce nu-i zărisem urma ; se ștersese sub greutatea hoitului tîrît.

Clipa era grea. În spate vociferau colegii mei, experții, alergînd spre corturi ca să-și aducă armele ; în fața mea țipau *westmen*-ii și răcnetul celui căzut în ghearele ursului sfîșia văzduhul.

Mă apropiam în salturi ; auzeam acum şi mormăitul ursului. De fapt, expresia nu e proprie, pentru că tocmai asta îl deosebeşte pe uriaşul grizzly de celelalte specii de urşi : dihania nu mormăie. Sunetul ce-l scoate la mînie sau durere e un horcăit, o gîfîială ciudată, puternică, precipitată.

În sfîrşit, ajunsei la faţa locului. Iată şi trupul bizonului complet sfîrtecat. În dreapta şi în stînga mea strigau *westmen*-ii urcaţi în copaci şi simţindu-se acolo în oarecare siguranţă, pentru că nu s-a mai văzut decît rareori ca un grizzly să se caţere în copac. Drept în faţă, dincolo de leşul taurului, cineva încercase să se urce într-un copac, dar fusese surprins de urs. Omul atîrna acum, sprijinit cu pieptul de o cracă şi îmbrăţişînd copacul, în timp ce ursul, ridicat în două labe, rîcîia cu ghearele coapsa şi pîntecul nenorocitului. Bietul om era sortit morţii ! Nu-l mai puteam salva şi, dacă m-aş fi întors în acea clipă, nimeni n-ar fi avut dreptul să-mi reproşeze ceva. Însă priveliştea mă impresiona teribil. Ridicai de jos una din puştile abandonate de *westmen*-i. Din păcate, nu mai avea gloanţe. Atunci mă răsucii brusc, sării peste hoitul bizonului şi, din toate puterile de care dispuneam, izbii căpăţîna ursului cu patul puştii. Ridicolă încercare ! Puşca se sfărîmă ca sticla ; nici cu securea de măcelărie nu crăpi o asemenea ţeastă. Obţinui totuşi un oarecare succes ; abătui atenţia ursului de la victima sa. Fiara întoarse capul spre mine, nu grăbit, cum ar proceda o felină sau un cîine sălbatic, ci alene, ca şi cînd s-ar fi mirat de tentativa mea neghioabă. Măsurîndu-mă cu ochii lui mici şi înfundaţi, ursul părea să chibzuiască dacă face să rămînă lîngă victima lui, sau să se ia după mine. Aceste clipe îmi salvară viaţa, căci mă fulgeră o idee, singura care mi-ar fi putut ajuta în situaţia dată. Scosei unul din pistoale, mă apropiai de urs, care nu-şi întorsese de-

cît capul spre mine — și trăsei odată, de două, trei, patru ori la rînd, drept în ochi, așa cum făcusem, nu departe de aici, cu cel de-al doilea taur. Firește că totul s-a petrecut mai repede ca gîndul. Apoi sării în lături și, urmărind mișcările ursului, scosei de la brîu cuțitul de vînătoare.

Rămînînd pe loc, aș fi plătit cu viața, căci fiara orbită țîșni de lîngă copac și se aruncă în direcția unde stătusem cu o clipă mai înainte. Nu dădu de mine și, cu suflarea otrăvită, cu izbituri năprasnice de labă, porni să mă caute. Se agita ursul ca scos din minți, se răsucea pe toate patru labele, scormonea pămîntul, făcea salturi dezordonate, însă nu reușea să mă găsească, pentru că, spre norocul meu, țintisem perfect și îl orbisem. S-ar fi putut conduce după miros, dar era stăpînit de atîta furie, încît nu mai uza de simțurile și de instinctul lui.

În cele din urmă, își îndreptă atenția asupra rănilor sale, neglijînd pe vrăjmașul care i le provocase. Se așeză și, ridicînd capul, își trecu labele din față peste ochii însîngerați. Horcăia și își arăta colții. Mă apropiai repede și îi vîrîi de două ori cuțitul între coaste. Întinse o labă spre mine, dar sării în lături. Nu-l nimerisem în inimă și mai avu putere să mă caute, stăpînit de un nou acces de furie. Toate acestea durară vreo zece minute. Fiara pierduse mult sînge și era vizibil istovită. Se așeză iarăși ca să-și pipăie ochii. Profitai de prilej ca să-i aplic alte două lovituri de cuțit. De astă dată nimerii mai bine. Ursul căzu, pe cînd eu mă retrăsei iarăși. Apoi se ridică și făcu, horcăind, cîțiva pași înainte, se clătină și căzu iar, dădu să se ridice pe labele dindărăt, însă nu mai avu putere și se rostogoli de cîteva ori, într-un efort zadarnic de a se pune pe picioare. În sfîrșit, se întinse cît era de lung și rămase nemișcat.

— Slavă Domnului! exclamă Rattler, de sus, din copac. Gata cu bestia! Am scăpat dintr-o primejdie grozavă.

— Nu prea sesizez ce fel de primejdie te păştea, i-am răspuns. Doar ai avut destulă grijă de pielea dumitale. Poţi coborî!

— Nu, încă nu. Vezi mai întîi dacă ursul e mort de-a binelea.

— E mort.

— De unde ştii? Habar n-ai ce dîrzenie zace într-însul. Hai, vezi odată!

— S-o fac pentru dumneata? Dacă vrei să te convingi, cercetează-l personal. Doar eşti un *westman* renumit, pe cînd eu, nimic altceva decît un *greenhorn*.

Acestea zise, mă apropiai de camaradul lui, care rămăsese agăţat în copac. Nu mai răcnea, nici nu mişca. Chipul îi era crispat de groază şi ochii, larg deschişi, mă fixau ca de sticlă. Carnea de pe ambele coapse îi fusese smulsă pînă la os; din pîntec îi ieşeau măruntaiele. Îmi stăpînii tulburarea şi-i strigai:

— Dă-ţi drumul! Te ajut să cobori!

Nu-mi răspunse şi nu trădă în nici un fel că m-ar fi înţeles. Mă adresai camarazilor lui, cerîndu-le să-mi dea o mînă de ajutor. Însă faimoşii *westmen*-i nu se lăsară convinşi să coboare din copac pînă n-am urnit ursul din loc, întorcîndu-l de cîteva ori, ca să le dovedesc că era mort. Abia atunci se lăsară în jos şi-mi ajutară să-l coborîm pe camaradul lor atît de groaznic mutilat. Nu era lucru uşor. Bietul om se încleştase de trunchiul copacului şi cu greu i-am descleştat mîinile. Murise.

Acest sfîrşit tragic nu părea să-i tulbure pe „vitejii" lui Rattler; plecară fără să le pese nici de camaradul lor ucis, nici de urs. Iar şeful le spuse:

— S-a întors macazul! A vrut ursul să ne mănînce, şi cînd colo îl vom frige noi. Hai, băieţi, repede, să-l

jupuim de piele, să alegem carnea de pe coapse și labe !

Scoase cuțitul și îngenunchie lîngă urs, gata de operație. Nu m-am sfiit să intervin.

— Trebuia să-ți arăți vitejia încercîndu-ți cuțitul asupra ursului viu. Acum ai întîrziat. Nu te mai osteni degeaba !

— Cum ? sări el ca ars. Te opui să-mi tai și eu o ciosvîrtă ?

— Exact, mister Rattler.

— Cu ce drept ?

— Cu dreptul celui care a răpus ursul.

— Zău ? Care *greenhorn* poate ucide un grizzly cu cuțitul ? Noi l-am împușcat. Cum l-am zărit am și tras în el.

— Și v-ați cocoțat de urgență în copaci ! Asta da, e adevărat, foarte adevărat !

— Dar gloanțele noastre îl nimeriseră ; de pe urma lor a pierit, nu din cîteva înțepături pe care dumneata i le-ai aplicat pe cînd își dădea duhul. Ursul ne aparține și facem cu el ce poftim. Asta e !

Dădu chiar să se pună pe treabă. Dar îl prevenii :

— Jos mîna, mister Rattler ; altminteri te-nvăț eu să ții seama de vorbele mele. Ai înțeles ?

Își înfipse totuși cuțitul în blana ursului. Atunci îl apucai — așa cum îngenunchease lîngă animalul răpus — cu ambele mîini de șolduri, îl ridicai în aer și-l repezii într-un copac, de-i trosniră ciolanele. În acea clipă de mînie, nu-mi păsa dacă-i frîngeam vreun mădular. Pe cînd Rattler mai zbura pe sus, îmi smulsesem de la brîu cel de-al doilea pistol cu încărcătura neatinsă, ca să fac față unui eventual atac. Rattler se puse din nou pe picoare și, ful erîndu-mă cu ochii turbați își scoase cuțitul, strigînd :

— Asta mi-o plătești ! M-ai lovit și altă dată ; am eu grijă să nu se mai întîmple a treia oară !

Dădu să mai facă un pas spre mine, dar îl amenințai cu pistolul :

— Dacă mai faci un pas, îți găuresc scăfîrlia ! Jos cuțitul ! Număr pînă la trei, și dacă nu arunci cuțitul, trag ! Așadar : unul... doi...

Ținea cuțitul strîns în mînă, și aș fi tras cu adevărat, poate nu chiar în cap, dar i-aș fi găurit mîna cu două-trei gloanțe. Trebuia în sfîrșit, să-i impun respectul. Noroc că n-a mai fost nevoie să descarc pistolul. În momentul critic, răsună o voce străină :

— Ați înnebunit, oameni buni ? Sînteți doar albi. Ce motiv aveți să vă dușmăniți într-atîta ? ! Stați !

Privirăm în direcția de unde venea glasul și văzurăm un bărbat ivit dintre copaci. Era scund, uscățiv, cocoșat. Purta veșminte și arme ca ale pieilor-roșii. Nu se deosebea bine dacă e alb sau băștinaș. Profilul lui prelung aducea parcă a indian, pe cînd culoarea feței, deși arsă de soare, părea să fi fost totuși albă. Avea capul descoperit ; pletele negre îi atîrnau pînă pe umeri. Îmbrăcămintea sa era alcătuită din pantaloni de piele, dintr-o cămașă vînătorească, tot din piele și din niște mocasini simpli. Era înarmat cu o pușcă și cu un cuțit. Ochii îi erau deosebit de inteligenți și, cu toată statura lui diformă, omul nu apărea deloc ridicol. De altfel, numai oamenii răutăcioși și obtuzi strîmbă din nas cînd observă un defect sau o infirmitate fizică. Rattler aparținea acestui soi de oameni. Zărindu-l pe noul-venit, pufni în rîs.

— *Hello*, de unde a mai răsărit și pocitania asta pitică ? E posibil oare, ca aici, în frumosul nostru vest, să existe asemenea creaturi ?

Străinul îl măsură îndelung, apoi răspunse calm și măsurat :

— Fii mulțumit că ai trupul sănătos. De altfel, nu trupul e principalul, ci inima și mintea. Or, în privința asta nu mă sfiesc să mă compar cu dumneata.

Schiță cu mîna un gest de dispreț și se întoarse spre mine.

— Dar știu că aveți ceva putere, *sir!* Ce tur de forță, să proiectezi în aer, la o asemenea distanță, pe un ins atît de greu! Mă tem că nu prea aveți pereche. O plăcere să privești, zău așa!

Lovi cu vîrful mocasinului hoitul ursului și continuă, cu o nuanță de regret:

— Așadar, iată exemplarul după care umblam noi! Am venit prea tîrziu. Păcat!

— Ați vrut să-l vînați? întrebai.

— Da. I-am descoperit ieri urma și am bătut regiunea de-a lungul și de-a latul, în cruciș, în curmeziș. Iar acum, cînd am ajuns, în sfîrșit, la fața locului, trebuie să constatăm cu regret că lucrul s-a făcut și fără noi.

— Observ, *sir*, că vorbiți la plural. Nu sînteți singur?

— Nu. Mai sînt încă doi gentlemeni.

— Cine?

— Vă voi spune după ce voi afla cine sînteți dumneavoastră. Știți că pe aceste meleaguri nu poți fi niciodată destul de prudent. Te întîlnești mai curînd cu oameni răi decît cu semeni cumsecade.

Rostind aceasta, își mută privirea spre Rattler și spre ai lui. Apoi reluă, amical:

— În definitiv, un gentleman se cunoaște din prima clipă și-ți cîștigă pe loc încrederea. Am ascultat din întîmplare ultima parte a discuției voastre și-mi dau oarecum seama cum stau lucrurile.

— Sîntem experți, *sir*, îl lămurii. Un inginer-șef, patru specialiști, trei călăuze și doisprezece *westmen*-i,

care ar trebui să ne apere împotriva unor eventuale atacuri.

— Hm ! Nu prea faceţi impresia unui bărbat care are nevoie de ocrotire. Va să zică sînteţi experţi ! Vă aflaţi aici în interes de serviciu ?

— Da.

— Şi ce însărcinări aveţi ?

— Măsurăm şi jalonăm traseul pentru o cale ferată.

— Care va trece prin această regiune ?

— Exact.

— Aţi cumpărat, aşadar, terenul ?

Ochii îi deveniră mai ageri, chipul mai grav. Părea că interogatoriul lui are motive serioase.

— Sînt angajat pentru măsurători, îi explicai. Muncesc în branşa mea şi nu mă preocup de alte probleme.

— Da, da ! Sper însă că ştiţi care e situaţia. Terenul pe care vă aflaţi aparţine indienilor apaşi din tribul mescalerilor. Pot să afirm cu toată hotărîrea că aceştia nici nu au vîndut pămîntul, nici nu l-au cedat în vreun fel oarecare.

— Şi ce te privesc pe dumneata lucrurile astea ? interveni Rattler cu glas răstit. Nu te băga unde nu-ţi fierbe oala. Vezi-ţi de treburile dumitale !

— Asta şi fac, *sir*, pentru că sînt eu însumi un apaş, un mescalero.

— Dumneata ? ! Îţi arde de glume ? Trebuie să fie cineva orb ca să nu observe că eşti alb !

— Vă înşelaţi. Decît să vă luaţi după pielea mea, mai bine întrebaţi-mă de nume. Mă cheamă Klekih-Petra.

În limba apaşilor, ale cărei dialecte nu le cunoşteam pe atunci, acest nume înseamnă „Părintele-Alb". Rattler părea să mai fi auzit numele, căci, afectînd o admiraţie ironică, făcu un pas înapoi şi exclamă :

— Ah, Klekih-Petra, vestitul dascăl al apaşilor ! Păcat că sînteţi cocoşat ; trebuie că nu-i uşor să con-

vingeți pe haimanalele alea roșii să nu vă ia în rîs.

— O, nu face nimic, *sir*. Sînt obișnuit ca haimanalele să rîdă de mine. În schimb, oamenii cu mintea întreagă n-o fac. Și acum că știu cine sînteți și ce căutați, pot să vă spun cine sînt însoțitorii mei. Cel mai bine ar fi să vi-i arăt.

Strigă un cuvînt indian și dinăuntrul pădurii se iviră două făpturi extrem de interesante ; se apropiau de noi încet, cu prestanță. Erau indieni, tată și fiu după asemănare. Se putea vedea din prima clipă. Cel în vîrstă avea trupul bine legat și statura mai mult mijlocie. Atitudinea lui respira noblețe și mișcările trădau o mare agilitate fizică. Chipul lui grav, autentic indian, era mai puțin prelung și colțuros decît al majorității băștinașilor. Privea calm, aproape blajin, cu o concentrare lăuntrică profundă care impunea, probabil, respect membrilor de rînd ai tribului. Umbla cu capul descoperit. Părul negru, lung și împletit, se aduna ca un coif împodobit cu o pană de vultur, semn al rangului său de șef, de căpetenie. Purta mocasini, jambiere cu ciucuri și un surtuc de vînătoare din piele durabilă, croit simplu. La cingătoare avea un cuțit și cîteva pungi pline cu acele mărunțișuri de care un om al vestului nu se poate lipsi. Punguliță cu „medicamente" îi atîrna de gît alături de „pipa păcii" cu vatra scobită în lut sfînt. Strîngea în mînă o pușcă cu două țevi și cu partea lemnoasă prinsă în ținte de argint. Era arma care, mai tîrziu, sub denumirea „pușca de argint", avea să aducă fiului său, Winnetou, o uriașă celebritate.

Tînărul purta veșminte aidoma cu ale tatălui său, dar lucrate cu mai multă eleganță. Mocasinii — împodobiți cu păr de porc ghimpos, iar jambierele și surtucul de vînătoare — tivite cu fir roșu. Și de gîtul lui atîrna o punguliță cu „medicamente" și un calumet, adică pipa păcii. Drept arme avea, ca și bătrînul,

un cuţit şi o puşcă cu două ţevi. Umbla şi el cu capul descoperit şi cu părul strîns în chică. Numai pana de vultur lipsea. Atît de lung îi era părul, încît, în ciuda strînsorii, cădea bogat şi greu pe umeri. L-ar fi invidiat orice femeie pentru asemenea păr des, frumos şi negru ca abanosul. Chipul acestui tînăr apărea şi mai nobil decît al bătrînului, iar pielea obrajilor, de un arămiu deschis, reflecta nuanţe uşoare de bronz. Avea, pe atunci, după cum am ghicit şi mi s-a confirmat mai tîrziu, exact vîrsta mea şi făcu asupră-mi, chiar din prima clipă, o impresie profundă. Presimţeam că e un suflet bun şi înzestrat cu înalte calităţi. Ne cîntăream reciproc cu priviri lungi, cercetătoare, şi mi se părea că deslueşesc în ochii lui serioşi, umbriţi şi catifelaţi, un licăr prietenos, asemenea unui salut pe care soarele l-ar trimite, printre nori, pămîntului.

— Iată prietenii şi însoţitorii mei, rosti Klehih-Petra. Acesta e Inciu-Ciuna, adică „Soarele-cel-bun", marea căpetenie a mescalerilor, recunoscut ca şef şi de celelalte triburi de apaşi. Iar aici stă Winnetou, fiul lui, care, cu toată tinereţea lui, numără de pe acum mai multe fapte vitejeşti decît zece vieţi de războinici luate laolaltă. Numele lui va fi cîndva celebru pe tot cuprinsul savanelor şi al Munţilor Stîncoşi.

Prezentarea suna cam exaltat, însă — după constatările mele de mai tîrziu — nu era deloc exagerată. Rattler rîse în batjocură.

— Un ţîngău ca ăsta să fi comis atîtea fapte? Zic dinadins „comis", căci isprăvile lui trebuie să fi fost numai hoţii, pungăşii, tîlhării. Las' că ştim noi. Roşii nu se ţin decît de furturi şi prădăciuni.

Era o insultă gravă. Cei trei străini se prefăcură a nu-l fi auzit. Se apropiară de urs şi îl priviră

atent. Klekih-Petra se apleacă să-l vadă mai îndeaproape.

— A murit de cuțit, nu de glonț! constată el.

Ascultase, probabil, disputa cu Rattler și voia să confirme că adevărul e de partea mea.

— Rămîne de văzut, replică Rattler. Ce știe un dascăl cocoșat despre vînătoarea de urși? Jupuim fiara de piele și atunci vedem limpede care a fost rana mortală. Nu permit nici unui *greenhorn* să-mi fure dreptul meu.

Winnetou se apleacă și el asupra ursului, pipăi rănile și, ridicîndu-se, mă întrebă:

— Cine i-a înfipt cuțitul?

Vorbea o englezească foarte curată.

— Eu, am răspuns.

— De ce tînărul meu frate alb nu a tras cu pușca?

— Nu aveam la mine decît cuțitul.

— Dar văd aici niște puști!

— Astea nu-mi aparțin. Stăpînii lor le-au aruncat și s-au cățărat în copaci.

— Cînd umblam pe urmele ursului, am auzit din depărtare un răcnet de spaimă. De unde venea glasul acela?

— De aici.

— Uf! Numai veverițele și nevăstuicile se refugiază în pomi cînd se apropie dușmanul. Bărbatul, însă, trebuie să lupte și dacă are curaj va găsi și puterea de a învinge, oricît de primejdios ar fi animalul. Tînărul meu frate alb a dovedit curaj. Atunci de ce i se spune *greenhorn*?

— Fiindcă mă aflu pentru întîia oară și de puțină vreme aici, în vest.

— Fețele palide sînt oameni ciudați. La ei un tînăr care cutează, înarmat doar cu cuțitul, să se apropie de ursul grizzly, e poreclit *greenhorn*; în schimb, cei care, de frică, se cuibăresc prin copaci și urlă îngro-

ziți, se cred niște *westmen*-i destoinici. Oamenii roșii sînt mai drepți. La ei, viteazul nu poate trece niciodată drept laș, nici lașul drept viteaz.

— Fiul meu a rostit adevărul, încuviință tatăl într-o englezească mai puțin corectă. Acest tînăr curajos cu fața albă nu mai e un *greenhorn*. Cine ucide în felul acesta un grizzly merită cinstirea unui erou. Iar dacă o face pentru a-și salva camarazii care s-au refugiat în copaci, atunci trebuie să se aștepte la mulțumiri și nu la ofense din partea lor. *Howgh* ! Să ieșim în cîmp deschis și să vedem ce caută fețele albe în acest ținut.

Cîtă deosebire între însoțitorii noștri albi și acești indieni atît de disprețuiți ! Fără să fi avut vreo obligație, doar din spirit de dreptate, oamenii roșii au intervenit în favoarea mea. Gestul cerea și curaj. Nu erau decît trei la număr și nu știau cîți inși eram noi ; dacă își atrăgeau dușmănia *westmen*-ilor noștri, fără îndoială că se expuneau unei primejdii reale. La aceasta, însă, păreau a nu se fi gîndit.

Trecură încet, demn, pe lîngă noi și ieșiră din pădurice. Îi urmarăm. Inciu-Ciuna observă jaloanele înfipte în pămînt, se opri, se întoarse calm cu privirea spre mine și întrebă :

— Ce se petrece aici ? Vor fețele palide să măsoare pămîntul ?

— Da.

— În ce scop ?

— Se va construi un drum pentru calul de foc.

Din ochii lui fugi liniștea, calmul acela meditativ. Luceau mînioși acum. Mă întrebă precipitat :

— Te numeri și tu printre oamenii însărcinați să măsoare pămîntul ?

— Da.

— Și ai lucrat ?

— Da.

— Şi eşti plătit ?

— Da.

Mă cîntări din ochi, dispreţuitor. Şi glasul său trăda acelaşi dispreţ cînd se adresă lui Klekih-Petra.

— Învăţăturile tale sînt frumoase, dar nu se potrivesc cu viaţa. Iată un tînăr alb, cu inima vitează şi cu ochi cinstiţi. Dar cînd îl întrebi ce caută pe aici, afli că e plătit ca să ne fure pămîntul. Oamenii albi pot fi mai plăcuţi sau mai urîţi la faţă, dar toţi au unul şi acelaşi suflet.

Sincer vorbind, n-aş fi găsit argumente în apărarea mea ; mă simţeam ruşinat pînă-n adîncul conştiinţei. Şeful indian avea dreptate ; era întocmai cum spusese dînsul. Cum să mă mai mîndresc cu profesiunea mea de topograf, cu severele mele principii morale şi creştineşti ?

Inginerul Bancroft rămăsese în cort împreună cu ceilalţi trei experţi. Urmăriră de acolo, printr-o deschizătură, lupta mea cu ursul. Abia cînd ne văzură sosind, riscară să iasă din ascunziş ; se arătară surprinşi, chiar uimiţi de prezenţa celor trei indieni ; firesc că ne întîmpinară cu întrebări. Voiau să afle cum am scăpat de urs. Atunci Rattler să grăbi să spună :

— Noi l-am doborît şi la prînz îi mîncăm labele, iar pulpa o păstrăm pentru diseară.

Cei trei străini se uitară la mine, să vadă dacă permit asemenea lăudăroşenii mincinoase.

— Eu susţin, observai calm, că ursul a pierit de cuţitul meu. Iată aci trei cunoscători care confirmă faptul. Dar poate că atîta nu-i de ajuns. Cînd se întorc Hawkens, Stone şi Parker, să decidă ei şi mă voi supune. Pînă atunci, ursul rămîne neatins.

— Pe dracu ! Doar n-o să mă iau după judecata lor ! explodă Rattler. Mă duc cu oamenii mei, spin-

tec ursul, și cui se încumetă să-mi stea împotrivă îi ciuruiesc burta cu pistolul !

— Nu mai face pe grozavul, mister Rattler, că acuși îți moi oasele ! Eu nu mă tem de pistolul dumitale cum te-ai temut dumneata de urs. Pe mine nu mă faci să mă cațăr în pomi ; asta să-ți intre-n cap ! Vreți să vă duceți în pădure ? Mă rog, n-am să vă reținu. Dar aștept să vă ocupați de camaradul vostru ucis, care trebuie înmormîntat. Doar n-o să-l lăsați acolo !

— Cum, a murit cineva ? întrebă speriat Bancroft.

— Da. Rollins, răspunse Rattler. Bietul om a plătit cu viața din cauza prostiei altuia. S-ar fi putut salva.

— Ce vorbești ? ! Din a cui prostie ?

— Era gata să se urce, ca și noi, în copac ; ar fi avut tot timpul. Dar acest *greenhorn* s-a repezit prostește și a stîrnit fiara. Ei, și ursul, înfuriat, s-a năpustit pe bietul Rollins și a rupt carnea de pe el.

De astă dată Rattler mersese prea departe cu calomnia. De mirare, îmi pierise glasul. Să înfățișeze astfel lucrurile, chiar în prezența mea ! Eram la capătul răbdării. Mă adresai, deci, hotărît lui Rattler :

— Asta-i convingerea dumitale, mister ?

— *Yes !* făcu el, fără să șovăie.

Și, așteptîndu-se la un atac, își scoase pistolul.

— Va să zică Rollins s-ar fi putut salva, dar l-am împiedicat eu ?

— *Yes !*

— Eu știu însă că ursul îl înșfăcase încă dinainte de sosirea mea.

— Minciună !

— *Well*, atunci ai să simți adevărul !

Acestea zise, i-am smuls cu mîna stîngă pistolul și cu dreapta i-am tras o palmă, încît a zburat vreo șapte-opt pași și s-a rostogolit la pămînt. Sări în picioare și trase cuțitul din teacă și se repezi la

mine ca o fiară turbată. Parai lovitura cu brațul stîng și îl izbii cu pumnul drept în obraz. Pramatia căzu buștean la picioarele mele.

— Uf, uf! făcu mirat Inciu-Ciuna, uitînd, de admirație, obișnuitul calm indian.

Dar în clipa următoare se și văzu pe fața lui că regretă acest omagiu necontrolat.

— Asta zic și eu! Figura lui Shatterhand, constată expertul Wheeler.

Fără să dau atenție acestor vorbe, nu-i pierdeam din ochi pe camarazii lui Rattler. Erau vădit furioși, dar nimeni nu îndrăznea să mă atace. Mormăiau, înjurau între ei, dar atît.

— Ocupați-vă mai serios de Rattler, mister Bancroft, mă adresai inginerului-șef. Nu i-am făcut nici un rău și-mi caută ceartă cu lumînarea. Mă tem să nu ajungem aici, în tabără, la ciomăgeală și chiar la omor. Concediați-l sau, dacă preferați, plec eu.

— Oho, *sir*, chiar așa de prost nu stau lucrurile!

— Ba da, chiar foarte prost. Iată aci cuțitul și pistolul lui. Cînd își va veni în fire, nu i le restituiți pînă nu se va fi calmat. Vă declar solemn, nu fac decît să-mi apăr pielea, și dacă mă mai amenință cu arma, îl împușc fără multă vorbă. Dumneavoastră mă numiți *greenhorn*, dar cunosc și eu legile preriei. Pe acela care mă amenință cu cuțitul sau cu glonțul am dreptul să-l împușc pe loc.

Firește că rostisem toate acestea nu numai pentru Rattler, ci și pentru *westmen*-ii lui, care tăceau cu toți mîlc.

Acum Inciu-Ciuna îi vorbi inginerului-șef.

— Urechea mea a auzit că ești mai-marele peste aceste fețe albe. Așa e?

— Da, confirmă inginerul.

— Atunci aș vrea să discut cu tine.

— Ce?

— Ai s-o afli. Văd că stai în picioare. Cînd se adună la sfat, bărbaţii trebuie să şadă.

— Vrei să fii oaspetele nostru ?

— E cu neputinţă. Cum să fiu oaspete, cînd de fapt tu te afli pe pămîntul meu, în pădurile mele, în văile mele, în patria mea ? Cine sînt feţele palide de acolo, care se apropie ?

— De-ai noştri.

— Atunci să vină şi ei la sfat.

Sam, Dick şi Will se întorceau de la călărie. Ca *westmen*-i încercaţi, nu-i prea miră prezenţa indienilor, dar se arătară îngrijoraţi aflînd cine anume erau tatăl şi fiul.

— Şi cine-i a treia persoană ? mă întrebă Sam.

— Klekih-Petra, aşa îi cheamă. Rattler i-a zis dascăl.

— Klekih-Petra, învăţătorul ? Ah, îl ştiu din auzite, dacă nu mă-nşel. E un tip misterios, un alb care trăieşte de mult printre apaşi. Pare să fie un fel de misionar, chiar dacă nu e preot. Mă bucură că-l văd. Lasă că-i aflu eu odată rostul, hi-hi-hi-hi !

— Dacă va fi şi el de acord.

— Doar n-o să mă muşte de nas ! S-a mai întîmplat ceva ?

— S-a întîmplat.

— Adică ?

— Ceva foarte serios.

— Ei, hai, daţi-i drumul !

— Am săvîrşit o faptă de care m-ai prevenit ieri.

— Habar n-am despre ce spuneţi ! V-am prevenit eu de multe.

— Ursul grizzly.

— Cum... unde... ceee ? ! A trecut pe-aici ?

— Şi ce mai urs !

— Dar unde ? Glumiţi, desigur !

— Nu glumesc deloc. Aici, jos, în pădurice. Tîrîse după el hoitul taurului celui bătrîn.

— Formidabil! Şi aşa ceva să se petreacă tocmai în absenţa mea! Aveţi victime?

— A murit un om, Rollins.

— Şi dumneavoastră? Mă-ntreb ce aţi făcut? Sper că v-aţi ţinut deoparte.

— Da.

— Excelent! Dar nu prea-mi vine să cred.

— Crede şi fii liniştit. M-am ţinut atît de departe, încît ursul nici nu m-a zgîriat măcar. În schimb, am reuşit să-i bag de patru ori cuţitul între coaste.

— Deştept, n-am ce zice! Nu cumva l-aţi atacat cu cuţitul?

— Ce era să fac? N-aveam puşca la mine.

— Guguman! *Greenhorn!* Auzi dumneata! Îşi cară pînă aici cogeamitea doborîtorul de urşi, iar cînd răsare ursul, apelează la cuţit, în loc să tragă cu puşca! Cine-ar crede! Şi cum s-a întîmplat?

— Cum-necum, însă Rattler susţine că dînsul a răpus fiara, nu eu.

Îi povestii amănuntele, precum şi conflictul cu Rattler.

— Uşuratic mai sînteţi! mă mustră Sam. Nici n-a văzut individul cum arată un grizzly, şi se repede la el, ca şi cînd ar avea de-a face cu un căţeluş! Trebuie să văd şi eu chiar acum, pe loc, animalul. Dick, Will, haide! Să judecăm ce ispravă va fi făcut iarăşi *greenhorn*-ul ăsta!

Era gata să plece. Dar tocmai atunci Rattler îşi reveni din leşin şi Sam îl avertiză:

— Ascultă-ncoa! mister Rattler, am o vorbuliţă! Te-ai legat iarăşi de prietenul meu. Dacă mai îndrăzneşti odată, voi avea grijă să fie şi ultima oară. Răbdarea mea s-a sfîrşit. Ţine minte!

Plecă, însoțit de Stone și de Parker. Furios și crispat, Rattler mă săgetă cu privirea plină de ură, dar nu rosti un cuvînt. Însă se putea vedea că seamănă cu o bombă gata să explodeze.

Indienii și Klekih-Petra se așezară tustrei în iarbă. Inginerul-șef ședea în fața lor. Discuția încă nu începuse. Voiau să aștepte înapoierea lui Sam și să-i asculte concluzia. Omulețul reveni în grabă, strigînd încă de departe.

— Ce neghiobie să tragi într-un grizzly și să fugi! Dacă nu te ține cureaua, nu tragi, îi dai pace. Atunci nici el nu te atacă. Sărmanul Rollins! Arată îngrozitor! Ei, cine a doborît ursul?

— Eu! sări Rattler.

— Dumneata? Cu ce?

— Cu pușca.

— *Well*, e adevărat. Așa a fost.

— Cred și eu!

— Ursul a murit împușcat.

— Așadar, îmi aparține! Ați auzit, oameni buni? Sam Hawkens mi-a dat dreptate! triumfă Rattler.

— Cum să nu! Glonțul dumitale a trecut pe lîngă căpățîna ursului și i-a ciupit vîrful urechii. Or, se știe că un biet ursuleț, ca ăsta, vreau să spun un grizzly, moare subit dintr-o ciupitură, hi-hi-hi-hi! Și dac-ați tras mai mulți într-însul, atunci aflați că, de spaimă, ați nimerit pe de lături; numai un singur glonț i-a zgîriat urechea; altă urmă de glonț nu există. În schimb, se constată patru răni adînci provocate de cuțit: două lîngă inimă și alte două chiar în inimă. Ei, cine a înjunghiat ursul?

— Eu! mă anunțai.

— Singur?

— Singur.

— Atunci vînatul e al dumneavoastră. Dar procedînd în spirit de echipă, dumneavoastră luați blana,

iar carnea se împarte tuturor. Cum anume o împărțim, hotărîți personal. Așa e obiceiul în vestul sălbatic. Ce-ai de spus, mister Rattler ?

— Du-te dracului !

Blestemă printre dinți și o luă în direcția carului, unde se afla butoiașul cu rachiu. Îl văzui umplîndu-și paharul și golindu-l dintr-odată. Bănuiam că va bea pînă la neștire.

Așadar, chestiunea fusese lămurită. Acum Bancroft îl invită pe șeful indian să-și formuleze dorința.

— Nu e o dorință. E ordin, răspunse semeț Inciu-Ciuna.

— Nu primim ordine ! îl corijă, la fel de semeț, inginerul.

Pe chipul apașului trecu o umbră ; dar se stăpîni și reluă pe un ton reținut.

— Fratele meu alb va fi atît de bun să-mi răspundă la cîteva întrebări, dar să-mi spună adevărul. Are el o casă în țara lui ?

— Am.

— Poate și o grădină ?

— Da.

— Și ar îngădui fratele meu ca vreun vecin să taie drum prin această grădină ?

— Nu.

— Ținuturile de după Munții Stîncoși și de la răsărit de Mississippi sînt ale fețelor palide. Ce-ați zice dacă indienii ar veni acolo să croiască o cale ferată ?

— Ar fi alungați.

— Fratele meu grăiește adevărul. Iată însă că fețele palide vin aici, pe pămîntul nostru, ne răpesc mustangii, ne ucid bivolii, caută aur și pietre scumpe. Iar acum mai vor să taie și un drum lung pentru calul lor de foc. Pe acest drum vor veni din ce în ce mai mulți, vor năvăli asupra noastră, ne vor lua și

puținul cu care am rămas. Ce să facem în cazul acesta ?

Bancroft tăcea.

— Avem cumva mai puține drepturi decît voi ? Vă ziceți creștini, vorbiți de iubirea între semeni. Și, în același timp, credeți că aveți dreptul de a fura și jecmăni, iar nouă ne cereți purtare cinstită. Așa arată dragostea ? Susțineți că Dumnezeul vostru e părintele tuturor oamenilor, fie roșii fie albi. Nu cumva pentru noi e tată vitreg și pentru voi tată bun ? Oare nu este aceasta țara oamenilor roșii ? Ne-ați răpit-o. Și ce am primit în schimb ? Jale, jale și restriște ! Ne mînați îndărăt și ne înghesuiți mereu mai mult ; peste puțin ne vom înăbuși. De ce o faceți ? De nevoie ? Nu vă ajunge ? Alta e pricina. În țările voastre mai încap foarte mulți oameni, dar lăcomia nu vă dă pace. Fiecare din voi rîvnește să stăpînească o țară ; pe cînd omului roșu, adevăratului stăpîn, nu-i lăsați un locșor unde să-și culce capul. Klekih-Petra, care șade aici, lîngă mine, mi-a vorbit de cartea voastră sfîntă. Cică ar scrie într-însa că cel dintîi om a avut doi feciori, din care unul l-a răpus pe celălalt și sîngele a strigat la cer. Ce se întîmplă acum cu cei doi frați, cel roșu și cel alb ? Nu sînteți voi ucigașul Cain, iar noi sărmanul Abel, al cărui sînge strigă la cer ? Și încă mai pretindeți să ne lăsăm uciși, fără să ne apărăm ! ? Nu ! Noi ne apărăm și ne vom apăra ! Ne-ați alungat din loc în loc, tot mai departe. Acum ne-am așezat aici. Credeam să ne odihnim, în sfîrșit, și să răsuflăm. Și uite că veniți iarăși ca să treceți drumul de fier prin inima noastră. Oare nu avem și noi același drept pe care-l ai și tu asupra casei și grădinii tale ? Dac-ar fi să ne luăm după legile noastre, ar trebui să vă ucidem pe toți. Dar noi nu cerem decît ca măcar legile voastre să ne considere oameni ca și pe

voi. Făceți oare așa? Nu! Legile voastre au două fețe. Le întoarceți după cum vă place. Tu zici că vrei să tai pe aici un drum. Ne-ai cerut permisiunea?

— N-am nevoie de ea.

— Și de ce nu ai nevoie? Sînteți aici în țara voastră?

— Așa cred.

— Greșești? Ne-ai cumpărat cumva pămîntul?

— De ce să-l cumpăr?

— Ți l-am dăruit?

— Mie unuia, nu.

— Nici altcuiva. Dacă ești om cinstit și te-a trimis cineva să construiești aici drumul, trebuia să-l întrebi mai întîi cu ce drept o face. Și dacă ți-ar fi spus că are acest drept, atunci să-i fi cerut dovezi. Tu, însă, nici nu l-ai întrebat, nici dovezi nu i-ai cerut. Vă interzic să mai înaintați cu măsurătorile!

Rostise ultimele cuvinte apăsat, cu dîrză hotărîre. Acest om mă uluia. Citisem multe cărți despre indieni, despre felul lor de a vorbi, dar încă nu auzisem o asemenea cuvîntare. Inciu-Ciuna se exprima într-o englezească limpede, curentă; logica lui, ca și vocabularul erau cele ale unui om cultivat. Să-i fi datorat oare aceste cunoștințe lui Klekih-Petra, „învățătorul"?

Inginerul-șef se afla în mare încurcătură. Dac-ar fi vrut să fie cinstit și sincer, n-ar fi găsit nici o ripostă acestor învinuiri. Ce-i drept, încercă să le combată, dar nu avea la îndemînă decît false subtilități, răstălmăciri, sofisme. Iar cînd șeful indian îl puse din nou la punct, strîmtorîndu-l, Bancroft apelă la mine.

— Dar, *sir*, nu auziți ce se discută? Interveniți și dumneavoastră, rostiți un cuvînt!

— Mulţumesc, mister Bancroft, dar eu mă găsesc aici nu în calitate de avocat, ci de expert. Procedaţi şi în această chestiune după propria dumneavoastră voinţă. Eu am sarcina să măsor terenul, nu să ţin discursuri.

Atunci şeful apaşilor interveni categoric.

— Nici nu aştept discursuri. Am declarat că nu vă tolerez aici. Doresc să vă întoarceţi chiar astăzi de unde aţi venit. Hotărîţi dacă vă supuneţi sau nu. Eu şi fiul meu Winnetou vă lăsăm singuri. Revenim după un răgaz, pe care feţele palide îl numesc o oră. Atunci îmi veţi da răspunsul. Dacă părăsiţi aceste locuri, rămînem fraţi ; dacă nu, dezgropăm securea războiului. Aceasta o spune Inciu-Ciuna, căpetenia tuturor apaşilor. Am zis ! *Howgh !*

Howgh este o expresie indiană, care întăreşte cele spuse, un fel de *amin*, sau italienescul *basta*, adică „aşa rămîne", „aşa va fi şi nu altfel".

Se ridică, şi Winnetou îi urmă exemplul. Plecară, depărtîndu-se fără grabă şi dispărînd apoi după un cot al văii. Klekih-Petra rămase locului. Inginerul-şef îi ceru sfatul. La care „învăţătorul" răspunse :

— Faceţi cum credeţi, *sir !* Personal, sînt cu totul de părerea şefului. Se comite o adevărată crimă faţă de rasa roşie. Dar fiind şi eu alb, ştiu că indianul se opune în van. Dacă veţi pleca, mîine vor veni alţii care să ducă la capăt opera voastră. Mă simt totuşi dator să vă previn : Inciu-Ciuna nu glumeşte.

— Încotro s-a dus ?

— După cai, ca să-i aducă încoace.

— Aţi venit călare ?

— Bineînţeles. Am ascuns caii după ce observasem apropierea ursului. Vizuina unui grizzly n-o cauţi călare.

Se ridică şi plecă de lîngă noi pentru a evita alte întrebări şi stăruinţe. Mă luai totuşi după el.

— Îmi permiteți, *sir*, să vă însoțesc ? Vă promit să nu vă deranjez întru nimic, nici cu vorba, nici cu fapta. O fac numai pentru că mă interesează enorm Inciu-Ciuna și Winnetou.

Nu mă grăbii să-i mărturisesc că și dînsul îmi stîrnește mult interes.

— Poftim, acceptă Klekih-Petra, însoțiți-mă cîțiva pași. M-am izolat de albi și de preocupările lor ; nici nu mai vreau să știu de ei. Dar dumneavoastră îmi plăceți. Haide să ne plimbăm împreună. S-ar părea că sînteți cel mai înțelegător dintre toți oamenii aceștia. Oare mă-nșel ?

— Sînt cel mai tînăr aici și îmi lipsește abilitatea. Poate că nici n-am să ajung vreodată prea abil. Pesemne că de aceea și fac impresia unui om cu inimă bună și cu bun-simț.

— Nu aveți destulă abilitate ? Orice american este mai mult sau mai puțin versat în materie.

— Nu sînt american.

— Dar ce, dacă nu vă supără întrebarea ?

— Deloc. Nu am nici un motiv să-mi reneg patria, pe care o iubesc foarte mult. Sînt german.

— German ? înălță el mirat capul. Atunci dragul meu compatriot, fii binevenit ! Se vede că de aceea m-am simțit din prima clipă atras către dumneata. Noi, germanii, avem anumite particularități. Inimile noastre ne spun că sîntem înrudiți încă înainte de a afla că facem parte din același popor — și ce bine ar fi ca poporul nostru să se unească în sfîrșit ? Privește-mă, așadar : sînt un german care a devenit apaș desăvîrșit ! Nu ți se pare ciudat ?

— Nicidecum. Căile Domnului par uneori ciudate, dar sînt, de fapt, foarte firești.

— Căile Domnului ! De ce vorbești despre Dumnezeu și nu despre providență, soartă, *fatum* ?

— Pentru că sînt creştin şi nu vreau să fiu lipsit de Dumnezeu.

— Ai dreptate şi eşti un om fericit! Da, ai dreptate: căile Domnului par adesea neobişnuite, sînt însă totdeauna foarte fireşti.

— Cele mai mari minuni sînt consecinţele unor legi naturale şi cele mai obişnuite fenomene ale naturii sînt mari minuni. Un german, un om studiat, un învăţat, şi acum indian în toată regula; pare miraculos, nu-i aşa? Dar împrejurările care m-au adus aici sînt într-adevăr foarte fireşti.

Chiar dacă la început acceptase cu oarecare rezervă să-l însoţesc, acum părea bucuros să-şi descarce inima. Mi-am dat foarte curînd seama că are un caracter deosebit, dar am evitat să-i pun vreo întrebare, oricît de neînsemnată, privind trecutul lui. În ciuda discreţiei sale, Klekih-Petra se interesa îndeaproape de condiţiile existenţei mele. I-am dat explicaţii amănunţite, aşa cum părea să aştepte din parte-mi. Ne depărtasem nu prea mult de corturi şi ne aşezarăm la umbra unui arbore. Acum puteam să-i observ mai bine trăsăturile feţei şi expresia. Viaţa săpase brazde adînci pe figura lui, desene ale mîhnirii, dungi chinuite ale îndoielii, zigzaguri ale sărăciei, grijilor şi privaţiunilor. De cîte ori ochii acestui om trebuie să fi privit cu încruntare, cu mînie, cu teamă sau cu disperare! Dar acum ochii săi erau limpezi şi calmi, ca un lac de pădure cu adîncimi străvezii, netulburate de nici o adiere de vînt, dar care este atît de adînc încît nu poţi vedea ce zace în străfund.

După ce aflase despre mine tot ce l-ar fi putut interesa, dădu din cap şi rosti gînditor:

— Te afli abia la începutul luptei de al cărei sfîrşit mă apropii eu. Numai că, pentru dumneata lupta va fi exterioară, nu un zbucium profund al

conștiinței. Dumneata crezi în Dumnezeu, credință care niciodată nu te va părăsi. La mine a fost altfel. Eu l-am pierdut pe Dumnezeu de cînd mi-am părăsit patria... Am pribegit din țară în țară, am încercat de toate, fără să-mi găsesc nicăieri liniștea. De cîte ori nu m-am aflat în pragul sinuciderii! Pentru a-mi întări sufletul, m-am retras de lume și de oameni și m-am refugiat la marginile civilizației... Aici l-am găsit pe omul roșu împotrivindu-se disperat pieirii. Vedeam ucigași zdrobindu-i pieptul; mi se chircea inima de durere, de revoltă, și mînie. Soarta îi era pecetluită; nu-l puteam salva. Dar m-am dus printre apași și m-am deprins cu felul lor de a fi. Am fost primit cu încredere și am dobîndit succese. Aș vrea să-l cunoști mai bine pe acest Winnetou, care, de fapt, e opera mea. Tînărul acesta e deosebit de capabil. Dac-ar fi fost fiul vreunui domnitor european, ar fi ajuns un mare comandant de oști sau un glorios prinț al păcii. Dar ca urmaș al unei căpetenii de indieni, se va pierde împreună cu întreaga lui rasă. Tare aș vrea să fiu pînă în ziua morții alături de el, în orice pericol sau nenorocire! Doar e copilul meu spiritual; îl iubesc mai mult decît pe mine însumi și, dacă mi-ar fi dat norocul să mi nimerească în inimă glonțul care i-ar fi destinat, atunci aș muri bucuros în locul lui, cu gîndul că prin aceasta îmi răscumpăr păcatele săvîrșite cîndva.

Tăcu și își înclină fruntea. Eram adînc mișcat. Îmi dădeam seama că, după o asemenea mărturisire, orice replică ar suna strident. Îi luai mîna într-a mea și i-o strînsei cu toată căldura. Îmi înțelese gestul și încuviință din cap și-mi strînse la rîndul lui mîna. Trecu un lung răstimp pînă să reia vorba.

— Nu știu ce m-a făcut să-ți destăinuiesc toate astea. Te văd acum pentru întîia oară și poate nu ne vom mai revedea. Sau poate e voia providenței

că ne-am întîlnit aici. Precum vezi încerc și eu totul prin voința atotputernicului. Dar uite, ciudat, mi s-a muiat deodată inima și mă simt trist. E o „tristețe" care nu mă doare. Mă simt ca și cum ar cădea frunzele de toamnă. Oare această frunză a vieții mele cum se va rupe ea din arborele veșniciei? Se va desprinde lin, firesc și pașnic? Sau se va frînge prea timpuriu?

Privii melancolic în josul văii. Se zăreau venind de acolo Inciu-Ciuna și Winnetou. Veneau călare, ducînd de frîu și calul lui Klekih-Petra. Ne ridicarăm în picioare și pornirăm spre tabără. Ajunserăm odată cu apașii. Rattler stătea sprijinit de car, buhăit și aprins la față; se holba la noi. Băuse atît de repede și fără măsură, încît atinsese limita; nu mai putea. Groaznic om, decăzut și cretinizat! Avea o privire rea și vicleană, ca un taur gata de atac. Am hotărît în sinea mea să nu-l pierd din ochi.

Inciu-Ciuna și Winnetou descălecară și veniră spre noi. Stăteam acum cu toți într-un cerc larg.

— Cum s-au hotărît frații mei albi: rămîn sau pleacă? întrebă căpetenia.

Inginerul-șef plasă o idee de compromis care se născuse între timp în capul lui.

— Chiar dacă am vrea să plecăm, ne mai trebuie cîtva timp pînă primim ordinul cuvenit. Expediez chiar astăzi un curier la Santa Fé pentru noi dispoziții. Abia după aceea voi fi în măsură să vă dau răspunsul.

Ideea nu era chiar proastă; pînă să se întoarcă curierul, am fi putut termina lucrările. Dar șeful apașilor o respinse ferm.

— N-am să aștept atîta. Frații albi trebuie să-mi răspundă imediat ce vor să facă.

Între timp, Rattler își umpluse încă un pahar cu rachiu și se apropia de noi. Credeam că se va lega

de mine, dar el se adresă indienilor, bălăbănindu-şi limba în gură.

— Dacă *indsmen*-ii trag un pa'ar cu mine, atunci le facem pe plac şi ne cărăm, al'minteri : ţţţ ! Să înceapă ăsta tînăru. Uite, mă Winnetou, bea apa de foc !

Şi-i întinse paharul. Winnetou refuză şi se dădu cu un pas înapoi.

— Cum, mă, nu vrei să tragi o duşcă cu mine ? Va să zică, mă ofensezi ? Na ! Îţi arunc rachiul în faţă, indian afurisit ! Dacă nu-ţi convine să-l bei, atunci linge-l !

Înainte ca vreunul dintre noi să-l fi putut opri, beţivanul zvîrli conţinutul paharului cu rachiu în obrazul tînărului apaş. Pentru indieni un asemenea gest e o jignire care se răzbună prin moarte de om ; şi totuşi beţivanul se bucură de toleranţă ; Winnetou îi repezi doar un pumn în faţă, atît de puternic, încît provocatorul căzu la pămînt.

Apoi Rattler se ridică, făcînd vizibile eforturi. Mă pregăteam să intervin, bănuind că va trece la acte de violenţă. Dar nu se petrecu nimic. Îl fixă doar ca turbat pe tînărul apaş şi, clătinîndu-se printre blesteme, se întoarse la butoiul lui.

Winnetou îşi şterse faţa şi, ca şi tatăl său, păstră o expresie neschimbată, împietrită, care nu trăda deloc furtuna dinăuntru.

— Mai întreb odată, reluă Inciu-Ciuna, întreb pentru ultima oară : vor părăsi feţele palide, încă astăzi, această vale ?

— Nu avem voie să plecăm, fu răspunsul.

— Atunci plecăm noi. Pace nu mai poate fi.

Mai făcui o încercare de conciliere, dar în van ; cei trei se îndreptară spre caii lor. Atunci răsună glasul lui Rattler.

— Căraţi-vă la naiba, potăi roşii ! Dar pentru pumnul ce l-am primit, tu, ăla tînărul, ai să-mi plăteşti !

Neașteptat de repede, judecînd după starea în care se găsea, își smulse pușca din car și o puse la ochi, țintind asupra lui Winnetou. Acesta stătea nemișcat și fără nici o acoperire. Glonțul amenința să-l lovească. Totul se petrecuse cu atîta iuțeală, încît nici o eschivă nu l-ar fi putut salva. Atunci Klekih-Petra strigă cuprins de spaimă :

— La o parte, Winnetou !

Sări în fața tînărului apaș, ocrotindu-l. Pușca trosni, Klekih-Petra, descumpănit de forța loviturii, își duse mîna la piept, se clătină cîteva clipe și căzu. Dar în același moment se prăbuși și Rattler, izbit în obraz de pumnul meu. Mă repezisem la el pentru a-l împiedica să tragă. Însă prea tîrziu. Exclamații de groază izbucniră din toate piepturile. Numai cei doi indieni rămaseră tăcuți. Îngenuncheară lîngă omul care-și jertfise viața în numele dragostei pentru prietenul său, și-i cercetară în liniște rana. Glonțul îl lovise foarte aproape de inimă ; sîngele țîșnea gîlgîind. Mă apropiai și eu în grabă. Klekih-Petra zăcea cu ochii închiși ; fața-i pălea din ce în ce pustiindu-se.

— Ia-i capul pe genunchi, l-am îndemnat pe Winnetou. Dacă va deschide ochii și te va zări, moartea îi va fi mai ușoară.

Winnetou mă ascultă fără a rosti un cuvînt. Nici nu clipea. Privea țintă la fața muribundului. Acesta își ridică încet pleoapele și îl văzu aplecat asupra lui ; un surîs fericit se răspîndi pe chipul său palid. Șopti :

— Winnetou, si ya, Winnetou — fiul meu, Winnetou !

Privirea-i aproape stinsă păru să caute pe cineva. Mă recunoscu, și-mi vorbi în germană :

— Rămîi cu el... credincios lui... opera mea... s-o continui...

Își întinse brațul a rugă. Îi luai mîna într-a mea.
— Așa va fi. Te asigur. Așa va fi!
Înfățișarea lui deveni ciudată, nefirească; rosti cu vocea din ce în ce mai slabă:
— Frunza mea cade... frîntă... nu lin... ușor... e ultima ispășire... mor așa... așa... cum am dorit...
Își împreună mîinile; încă un șuvoi de sînge izbucni din rană; capul îi căzu într-o parte. Își dăduse sufletul.
Acum înțelegeam mai bine semnificația spovedaniei sale... „Voința providenței", spusese el. Își dorise să moară cîndva pentru Winnetou. Cît de repede i s-a împlinit dorința! A vrut să săvîrșească o ultimă faptă de căință, și a făcut-o...
Winnetou culcă în iarbă capul mortului, se ridică încet și-l privi întrebător pe Inciu-Ciuna. Am rupt tăcerea.
— Iată-l acolo pe ucigaș. Eu l-am lovit. Faceți cu el ce credeți de cuviință!
— Apă de foc!
Doar atît, trei cuvinte, rosti șeful apașilor. Dar cu cîtă înverșunare și dispreț!
— Vreau să fiu prietenul și fratele vostru. Merg cu voi.
Vorbele îmi scăpară de pe limbă aproape fără voia mea. Inciu-Ciuna mă scuipă în obraz ca pe o scîrbă.
— Cîine rîios! Tîlhar plătit de-ai tăi ca să ne furi pămînturile! Încearcă să ne urmezi, că te fărîm!
Pe oricare altul, dacă mi-ar fi vorbit astfel, l-aș fi luat în pumni. Și totuși, de ce n-am ripostat? Simțeam oare că merit, ca un intrus, ca un nechemat în țară străină, această corecție? Am tolerat-o poate mai mult din instinct. Dar prietenia nu mai puteam să le-o ofer, în ciuda făgăduinței ce o dădusem lui Klekih-Petra.

. Coechipierii mei amuțiră asistînd la cele întîmplate. Se întrebau ce vor întreprinde apașii. Aceștia, făcînd totală abstracție de prezența noastră, suiră cadavrul pe cal și-l legară strîns de șa ; apoi încălecară, potriviră trupul mortului în așa fel încît făcea impresia unui călăreț viu și, în sfîrșit, porniră, susținîndu-l de ambele părți, în pasul măsurat și solemn al cailor. Nu proferară nici o injurie, nici un cuvînt de răzbunare ; nici nu-și mai întoarseră privirile spre noi ; și tocmai faptul acesta era de rău augur, mai rău decît în cazul cînd ne-ar fi amenințat cu o moarte cumplită.

— A fost groaznic și perspectiva se arată și mai gravă ! observă Sam Hawkens. Uite-l colo pe ticălos ; tot mai zace în nesimțire de pe urma rachiului și a pumnului dumneavoastră. Ce facem cu el ?

Nu dădui nici un răspuns. Pușei șaua pe cal și pornii în neștire. Trebuia să fiu singur ca să-mi revin cît de cît după acest înfricoșător coșmar ce se derulase într-o jumătate de oră.

Se întuneca de-a binelea cînd, ostenit și lînced, zdrobit trupește și sufletește, mă înapoiam în tabără...

WINNETOU ÎNCĂTUȘAT

În timpul absenței mele, pentru a nu fi obligați să care ursul la mare distanță, oamenii își mutară tabăra în apropierea păduricii unde zăcea namila ucisă de mine. Era un grizzly atît de greu, încît a fost nevoie de efortul conjugat a zece bărbați voinici pentru a-l scoate din pădurice și a-l tîrî pînă la focul ce fusese încins.

Cu toată ora tîrzie, la întoarcerea mea, toți, afară de Rattler, erau încă treji. Nelegiuitul își continua somnul beției ; a trebuit să fie dus pe sus, și căzu în iarbă ca un butuc. Sam jupuise ursul, lăsînd carnea neatinsă. După ce am descălecat și mi-am dus calul la conovăț, venii și eu lîngă foc.

— Pe unde-mi umblați, *sir* ? mă întrebă Sam. V-am așteptat în chinuri ; ne lăsa gura apă și nu-l puteam căsăpi pe moș Marin fără să fiți de față. Deocamdată l-am dezbrăcat de blană. Mare meșter o fi fost blănarul ; i-a croit-o exact pe măsură ; nici pomeneală de cută, hi-hi-hi-hi ! Sper că veți fi de acord, nu-i așa ? Ei, și acum stabiliți, vă rog, cum să-l împărțim. Am vrea să frigem o bucățică înainte de culcare.

— Îl împărțiți cum credeți ! am răspuns. Carnea e a tuturor.

— *Well*, atunci să vă spun ceva. Partea cea mai bună sînt labele ; nu se află pe lume ceva mai gustos. Numai că trebuie să stea un timp pînă se fezan-

deză. Delicioase devin labele ursului abia cînd viermii încep să colcăie în ele. Dar nu putem aştepta pînă atunci ; mă tem că apaşii vin curînd să ne tulbure masa. E de preferat deci să frigem chiar de îndată labele şi să ne desfătăm cu ele înainte ca pieile roşii să ne vină de hac. Aveţi ceva împotrivă, *sir* ?

— Nu, nimic.

— *Well,* atunci să ne apucăm de treabă ; poftă de mîncare avem, dacă nu mă-nşel.

Detaşă labele de restul trupului şi întocmi porţii, cîte una de fiecare persoană. Mie îmi revenea porţia cea mai bună, tăiată de la un picior din faţă ; o înfăşurai în hîrtie şi o pusei deoparte, pe cînd ceilalţi se grăbiră să-şi frigă hartanele lor. E drept că-mi era foame, însă oricît de paradoxal ar părea, nu aveam poftă de mîncare. Din pricina călăriei îndelungi şi obositoare, simţeam nevoia să mănînc, dar îmi era cu neputinţă să iau ceva în gură. Nu reuşeam să alung din minte scena crimei. Mă vedeam alături de Klekih-Petra ; îi auzeam glasul ca într-o ultimă spovedanie, şi mă obsedau ultimele sale vorbe rostite ca într-o presimţire a apropiatei morţi. Da, frunza vieţii sale nu s-a desprins cu uşurinţă şi lin ; fusese smulsă cu forţa, şi anume de către un semen de-al lui. Şi de ce, şi în ce fel ! Ucigaşul zăcea acolo, încă beat şi năuc. Aş fi vrut să-l împuşc, dar îmi era scîrbă de dînsul. Acelaşi dezgust îi determinase, probabil, şi pe cei doi apaşi să nu-l răsplătească pe merit. „Apa de foc", atît spusese Inciu-Ciuna, cu cel mai adînc dispreţ. Cîte învinuiri, cîte imputări nu cuprindeau aceste cuvinte !

Dacă mă consolă totuşi ceva în această sîngeroasă întîmplare, era faptul că bietul Klekih-Petra murise lîngă inima celui drag şi că propria-i inimă captase glonţul destinat lui Winnetou. Dar rugămin-

tea lui de a-i comunica opera, de a face legămînt de prietenie cu tînărul apaș? De ce să-mi fi adresat tocmai mie această rugăminte? Cu puține momente înainte își exprimase îndoiala că am putea să ne revedem vreodată; așadar, nu credea că drumul vieții mele ar putea duce în lumea apașilor; și iată că, pe neașteptate îmi încredințează o sarcină a cărei îndeplinire e în strînsă legătură cu această lume. Să fi fost o vorbă spusă la întîmplare? Sau li-e dat muribunzilor, în clipa cînd se despart de viață, cînd o aripă a sufletului lor flutură deja „dincolo", să întrevadă viitorul? S-ar zice că așa este, pentru că, mai tîrziu, mi-a fost menit să-i împlinesc într-adevăr dorința, deși acum se părea că întîlnirea cu Winnetou nu-mi poate aduce decît pierzania.

Și de ce, mai ales, m-am grăbit să-i dau muribundului promisiunea mea? Din milă? Probabil. Dar mai exista un motiv, chiar dacă în clipa respectivă nu eram conștient de el; Winnetou mă impresionase profund, ca nimeni altul pînă atunci. Era exact de vîrsta mea, și totuși cît de superior mie! Sesizasem aceasta din prima clipă... Limpezimea gravă, mîndră a ochilor săi catifelați, siguranța calmă a ținutei și a fiecărui gest, precum și umbra melancolică a unei mîhniri adînci și tainice pe care credeam că o deslușesc pe chipul lui frumos și tînăr mă cuceriseră subit. Cît de impunătoare îi era purtarea, ca și aceea a tatălui său! Orice alt om, fie alb sau roșu, s-ar fi năpustit de îndată asupra ucigașului și l-ar fi omorît; ei însă nu l-au învrednicit cu nici o privire, și chipurile lor n-au tresărit măcar, n-au trădat nici o fărîmă din ceea ce se petrece în adîncul inimii. În schimb, ce fel de oameni eram noi! Ședeam așa, tăcut, în timp ce colegii mîncau cu poftă carnea friptă; ședeam ghemuit lîngă foc și

mă gîndeam ; pînă ce Sam Hawkens mă trezi din meditaţie.

— Ce-i cu dumneavoastră, *sir* ? Nu vă e foame ?

— Nu mănînc.

— Aşa ? Şi vă dedaţi la exerciţii intelectuale ! N-ar trebui să vă lăsaţi în voia acestui obicei. Şi pe mine mă zgîndăreşte întîmplarea de adineauri, ba chiar foarte mult ; însă un *westman* trebuie să se deprindă cu asemenea incidente. Nu degeaba li se spune acestor ţinuturi *the drake and bloody grounds*, adică întunecoase şi însîngerate. Vă asigur că terenul de aici e îmbibat la fiecare pas cu sînge, iar insul care posedă un nas atît de simţitor, încît nu suportă mirosul sîngelui, mai bine rămîne acasă şi bea apă îndulcită. Nu vă puneţi povestea la inimă şi daţi-mi lăbuţa aceea, să v-o frig.

— Mulţumesc, Sam ; nu, zău, nu mănînc ! V-aţi decis ce faceţi cu Rattler ?

— Am discutat, firește, cazul.

— Ei, şi ce pedeapsă aţi stabilit.

— Pedeapsă ? Credeţi că e nevoie de pedeapsă ?

— Hotărît lucru.

— Aşa ! Şi cum socotiţi să procedăm ? Să-l ducem cumva la San Francisco, la New York sau la Washington şi să-l dăm în judecată pentru crimă ?

— Fleacuri ! Noi înşine sîntem autoritatea care are dreptul să-l judece. Trebuie să se supună legilor vestului.

— Ia te uită cîte ştie acest *greenhorn* despre legile vestului sălbatic ! Nu cumva v-aţi ostenit pînă încoace, din bătrîna Germanie ca s-o faceţi pe judecătorul suprem ? Ori sînteţi rudă cu Klekih-Petra sau măcar prieten ?

— Ştii bine că nu.

— Iată punctul principal. Într-adevăr, vestul sălbatic are legile sale specifice, trainice. Vestul cere

ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, sînge pentru sînge, cum scrie în *Biblie*. Dacă se săvîrşeşte un omor, cel îndreptăţit poate să-l ucidă pe făptaş fără întîrziere, sau ia fiinţă un tribunal care dă verdictul şi-l execută imediat. Astfel ne debarasăm de ticăloşii care, altminteri, ar sări în capul vînătorilor cinstiţi.

— Ei bine, să alcătuim un tribunal.

— Pentru asta e nevoie mai întîi de un acuzator.

— Eu voi fi acuzatorul.

— Cu ce drept ?

— Cu dreptul omului care nu poate tolera ca o asemenea crimă să nu fie pedepsită.

— *Pshaw !* Vorbiţi exact ca un *greenhorn*. Vă puteţi constitui acuzator în două ipoteze : mai întîi, dacă cel ucis v-a fost rudă, prieten sau camarad ; ceea ce nu e cazul, aţi recunoscut şi dumneavoastră. În al doilea rînd, aţi putea deveni acuzator al ucigaşului dacă aţi fi chiar dumneavoastră cel ucis, hi-hi-hi-hi ! Sînteţi cumva respectivul ?

— Ascultă, Sam, chestiunea nu e dintre acelea care se pretează la spirite !

— Ştiu, ştiu ! Am precizat lucrurile numai pentru a nu da loc la confuzii ; fiindcă, în cazul unui omor, cel dintîi care ar avea dreptul sfînt de a cere pedepsirea ucigaşului ar fi, desigur, însăşi victima. Prin urmare, nu aveţi nici o justificare să vă eriiaţi în acuzator şi ne aflăm cu toţii în aceeaşi situaţie. Iar unde nu există acuzator, nu poate fi nici judecător. Lipseşte, aşadar, temeiul de a forma un tribunal.

— Va să zică, Rattler să scape nepedepsit ? !

— Nicidecum. Nu vă pripiţi ! Vă dau cuvîntul meu că-şi va primi răsplata tot atît de sigur cum glonţul plecat din buna mea Liddy îşi atinge ţinta. Las' că vor avea grijă apaşii.

— Atunci pedeapsa ne va lovi şi pe noi !

— Foarte probabil. Dar vă imaginaţi că, ucigîndu-l pe Rattler, am evitat primejdia ! Toţi sîntem o apă. Apaşii nu-l consideră numai pe el drept asasin, ci şi pe noi ; cu siguranţă că, dacă le cădem în mîini, ne tratează ca atare.

— Chiar dacă ne dezbărăm de el ?

— Chiar şi atunci ! Ne curăţă fără să întrebe dacă Rattler se mai află printre noi. Dar cum aţi vrea să scăpăm de el ?

— Să-l alungăm.

— În privinţa asta ne-am şi sfătuit. Am ajuns la concluzia că, mai întîi, n-avem dreptul să-l alungăm din mijlocul nostru şi, al doilea, chiar de-am avea un asemenea drept, n-ar fi cuminte s-o facem.

— Zău, Sam, nu te-nţeleg ! Dacă un om nu mi-e pe plac, mă despart de el. Dar încă un ucigaş ! Sîntem oare obligaţi să tolerăm mai departe printre noi o astfel de canalie şi pe deasupra un beţivan înrăit, care ne poate provoca noi şi noi încurcături ?

— Din păcate, sîntem obligaţi. Rattler a fost angajat, ca şi noi, adică eu, Stone şi Parker, pentru paza dumneavoastră, şi numai cei care l-au angajat, care îl plătesc au calitatea să-l concedieze. Trebuie să ne menţinem în cadrul legal.

— Cadru legal ! Faţă de cine ? Faţă de un om care calcă în picioare zi de zi legile umane !

— Ei, şi ! Admit că teza dumneavoastră e foarte justă ; totuşi, nu trebuie să comitem o greşeală, sub pretext că altul a comis o crimă, vă spun cinstit ; înainte de toate, respectul autorităţii. De aceea noi, *westmen*-ii, care ţinem eventual loc de autoritate, avem toate motivele să ne păstrăm reputaţia neştirbită. Şi pe urmă, daţi-mi voie să vă întreb, ce-ar face Rattler dacă l-am alunga ?

— Îl priveşte !

— Şi pe noi de asemenea ! Căci am fi în orice clipă ameninţaţi ; aproape sigur că ar umbla să se răzbune. E de preferat, deci, să rămînă printre noi, sub ochii noştri, decît să-l gonim, şi pe urmă dumnealui să ne dea tîrcoale şi să expedieze cui vrea el un glonţ în cap. Sper că acum veţi fi şi dumneavoastră de acord.

Vorbind astfel, mă privi cu tîlc şi-mi făcu semn cu ochiul către oamenii lui Rattler. Îl pricepui bine : dacă l-am pedepsi, probabil că aceştia ar face cauză comună cu banditul.

Îmi spuneam şi eu la fel. Nu aveam nici o încredere în ei. De aceea i-am răspuns lui Sam :

— Înţeleg. După ce mi-ai expus situaţia, recunosc şi eu că e preferabil ca lucrurile să meargă de la sine. Acum însă, mă îngrijorează apaşii. Nu încape îndoială că vor veni ca să ne-o plătească.

— Se vor întoarce, de bună seamă, şi aceasta cu atît mai sigur, cu cît n-au proferat nici o ameninţare. Au procedat nu numai foarte demn, dar şi foarte înţelept. Dacă s-ar fi răzbunat pe loc, şi presupunînd că n-am fi ripostat, ceea ce nu prea cred, atunci Rattler şi-ar fi luat porţia. Dar ei ne condamnă pe toţi, pentru că ştiu că Rattler e dintre ai noştri şi pentru că, din pricina măsurătorilor, ne socotesc duşmani trimişi aici ca să le răpească ţara şi avutul. Iată de ce s-au stăpînit şi ne-au părăsit fără să ridice măcar un deget împotriva noastră. Cu atît mai sigur e că se vor întoarce pentru a pune mîna pe noi toţi. Dacă izbutesc, atunci ne aşteaptă o moarte chinuitoare şi lungă, fiindcă stima de care se bucură Klekih-Petra cere o îndoit şi întreit de cumplită răzbunare.

— Şi toate acestea din pricina unui beţivan ! Vor veni, desigur, în număr mare.

— Absolut! Întrebarea e cînd vor veni. Am avea încă timp să ne retragem; ar însemna însă să lăsăm totul în părăsire și lucrul, aproape gata, să rămînă neterminat.

— Asta trebuie s-o evităm, chiar dacă n-ar fi decît pe jumătate posibil.

— Cînd puteți încheia lucrările, dacă-i dați zor? Cum credeți?

— Cam în cinci zile.

— Hm! După cîte știu, apașii nu au prin împrejurimi nici o așezare; cei mai apropiați mescaleri se află la cel puțin trei zile călare de aici. Dacă nu mă-nșel, Inciu-Ciuna și Winnetou, ținînd seama de transportul cadavrului, vor avea de călărit cam patru zile înainte de a-și mobiliza oamenii, apoi trei zile pentru înapoiere, fac în total șapte. Prin urmare, dacă apreciați că vă trebuie cinci zile, sînt de părere că puteți îndrăzni să continuați măsurătorile.

— Și dacă socoteala dumitale e greșită? Cei doi apași pot, deocamdată, să lepede cadavrul într-un loc sigur și să se întoarcă pentru a ne lovi pe ascuns. E foarte probabil. La fel, s-ar putea să întîlnească în drum o trupă de-a lor; e chiar de presupus că au prieteni pe-aproape; m-ar mira ca doi indieni, și pe deasupra căpetenii, să plece din satul lor fără nici un fel de însoțitori. Și cum sezonul vînătorii de bizoni a început, mai apare și eventualitatea ca Inciu-Ciuna și Winnetou să facă parte dintr-un grup de vînători aflați prin apropiere, de care s-au despărțit vremelnic. Toate acestea trebuiesc luate în seamă, dacă e să judecăm lucrurile cu toată prudența.

Sam Hawkens clipi cu unul din ochișorii lui, se strîmbă a mirare și exclamă:

— *Good luck!* Deștept mai sînteți, și, vai, prea înțelept ați grăit! Astăzi puiul este cu mult mai

iseț decît găina, dacă nu mă-nșel ! Dar, ca să fiu sincer, ceea ce ați spus nu-i chiar de lepădat. Vă dau deplină dreptate. Trebuie să socotim toate probabilitățile. De aceea e necesar să aflăm încotro au apucat-o cei doi apași. Cum se crapă de ziuă, le iau urma.

— Merg și eu, se oferi Will Parker.

— Și eu ! sări Dick Stone.

Sam Hawkens se gîndi o clipă apoi răspunse :

— Rămîneți frumușel pe loc. E nevoie să stați aici. Înțeles ?

Și se uită semnificativ spre oamenii lui Rattler. Avea dreptate. Dacă acești inși dubioși rămîn aici de capul lor, n-ar fi exclus ca, de îndată ce șeful s-ar trezi, să se dedea la scene neplăcute. Era deci mai bine ca Stone și Parker să nu plece din tabără.

— Totuși, Sam, nu te poți hazarda de unul singur ! obiectă Will.

— Aș putea, dac-aș vrea. Dar nu vreau ! replică Sam. Găsesc eu însoțitor.

— Pe cine ?

— Pe *greenhorn*-ul ăsta.

Și arătă spre mine.

— Nu, nu-i permit să plece, se opuse inginerul-șef.

— De ce, mister Bancroft ?

— Am nevoie de el.

— Aș putea să știu pentru ce anume ?

— Pentru lucru, se înțelege. Ca să terminăm în cinci zile, ne trebuie toate forțele. Nu mă pot lipsi de nimeni.

— Aha, da, toate forțele... Pînă acum n-ați prea folosit toate forțele ; mai curînd a trebuit să muncească unul singur pentru toți ; ei bine, să lucreze acum toți pentru unul.

— Mister Hawkens, doar n-ai de gînd să mi-o poruncești ? ! Îți interzic !

— Să nu exagerăm. O simplă remarcă e departe de-a fi un ordin.

— Dar așa sună !

— Posibil, nu vreau să vă contrazic. Cît despre lucrările dumneavoastră, nu cred să întîrzie chiar atît de mult, dacă mîine veți avea patru inși în loc de cinci. Înțelegeți, nu-i așa că am un anume motiv să-l iau cu mine pe acest tînăr *greenhorn*, poreclit Old Shatterhand.

— Îmi dai voie să aflu și eu motivul ?

— De ce nu ? Vreau să vadă și dînsul cum mă furișez pe urmele indienilor, să învețe cum se deslușește o urmă ; ar putea să-l intereseze și să-i folosească.

— Dar pe mine nu mă interesează.

— Știu. Mai am însă și un alt motiv ; drumul pe care urmează să pornesc e pe alocuri destul de primejdios. Așadar, e în avantajul nostru reciproc să fiu însoțit de un fecior înzestrat cu o deosebită forță fizică și care, pe deasupra, știe să mînuiască perfect doborîtorul de urși.

— Nu pricep întrucît acest lucru ar fi în avantajul nostru.

— Nu ? Mă mir. Sînteți, de altfel, un gentleman neobișnuit de inteligent, răspunse Sam, nu fără o nuanță de ironie. Ce-ați zice, de pildă, dacă aș da peste niște dușmani ce se îndreaptă spre tabăra noastră și care mi-ar face felul ? Cine v-ar mai putea pune în gardă asupra primejdiei ce vă paște ? Ați fi atacați prin surprindere și uciși toți pînă la unul. Dar avîndu-l cu mine pe acest *greenhorn*, care cu mîinile lui de cucoană poate culca la pămînt, dintr-o lovitură, pe cel mai puternic adversar, am toate șansele să mă întorc teafăr. Sînteți de acord ?

— Hm ! Înțeleg.

— Și acum vine principalul : trebuie să-l iau cu mine, ca să nu se iște iarăși cine știe ce conflict care s-ar termina prost. Știți că Rattler îi poartă pică. Și cînd acest amator de rachiu se va dezmetici dimineața, e foarte probabil să se repeadă la omul care l-a scos din funcțiune astăzi pentru a doua oară. Trebuie, cel puțin mîine, prima zi după crimă, să-i ținem departe unul de celălalt. Vi-l las pe Rattler, de care n-am nevoie, și-l iau pe dumnealui. Mai aveți ceva împotrivă ?

— N-am. Poate să plece cu dumneata.

— *Well.* Sîntem înțeleși ! constată Sam și, întorcîndu-se spre mine continuă : Ați auzit ce treabă grea vă așteaptă mîine. Se prea poate să n-avem clipă de răgaz nici pentru mîncare sau odihnă. Vă întreb în consecință dacă nu v-ați hotărît să devorați barem o bucățică din laba de urs.

— Ei, în cazul acesta, hai să încerc !

— Încercați. Ajunge și atît. Cunosc eu aceste încercări. Hi-hi-hi-hi ! O singură bucățică, și nu vă mai opriți pînă nu consumați toată porția. Dați-o încoace, să v-o frig. Un *greenhorn* nu se pricepe în astfel de operații. Fiți atent și învățați cum se procedează ! Altă dată, de-ar fi să mai prepar asemenea delicatesă, nu păpați nimic ; o mănînc eu toată.

Sam, dragul de el, nu vorbea fără temei ; de îndată ce opera fu gata și dădui de gustul fripturii, mă năpădi o poftă de mîncare cum demult nu încercasem ; uitai de preocupările mele și mîncai pînă la ultima firimitură.

— Ați văzut ! se bucură Sam. Pariez că e mult mai plăcut să mănînci dintr-un grizzly decît să te lupți cu el. Ați constatat-o pesemne și singur. Acum mai tăiem cîteva bucăți zdravene din coapsă și le punem la frigare. Mîine le luăm la drum, ca pro-

vizii ; în asemenea deplasări se poate să n-ai timp pentru vînătoare şi nici posibilitatea să aprinzi focul. Dumneavoastră, *sir*, culcaţi-vă şi trageţi un pui de somn ; pornim în revărsat de zori şi avem nevoie de toată vigoarea trupului.

— *Well*, mă duc la culcare. Dar mai întîi, ia spune, ce cal ţi-ai ales pentru mîine ?

— Ce cal ? Nici unul.

— Atunci ?

— Auzi întrebare ! Vă imaginaţi că am să încalec un crocodil sau, ca să zic aşa, vreo altă pasăre ? Călăresc pe catîrul meu Mary.

— Eu n-aş face-o.

— Şi de ce, mă rog ?

— Încă nu-ţi cunoşti destul animalul.

— În schimb mă cunoaşte el. Îmi poartă un respect grozav, dobitocul, hi-hi-hi-hi !

— Totuşi, la o expediţie cum e cea de mîine, nu strică să fim foarte prevăzători, să chibzuim cu grijă. Un cal nesigur poate să strice totul.

— Într-adevăr ? rîse Sam.

— Da, subliniai. Ştiu că fornăitul unui cal poate costa viaţa călăreţului.

— Ah, ştiţi şi asta ? Deştept băiat, n-am ce zice ! Tot din cărţi aţi cules-o ?

— Exact.

— Mi-am închipuit ! Trebuie că e nespus de interesant să citeşti asemenea cărţi. Dacă n-aş fi *westman*, m-aş duce în est, m-aş instala comod pe o canapea şi aş citi numai poveşti frumoase despre indieni. Cred că aşa poţi ajunge grăsun şi rotofei, deşi nu te alegi cu laba de urs decît pe hîrtie. Sînt foarte curios dacă bunii gentlemeni care scriu asemenea istorii au trecut vreodată dincolo de Mississippi !

— Probabil că majoritatea au trecut.

— Așa ? Credeți ?

— Cred.

— Eu nu. Am serioase motive să mă îndoiesc.

— Și motivele ar fi ?...

— Vi le spun, *sir*. Știam și eu cîndva scrisul, dar l-am uitat ; astăzi n-aș mai fi în stare să-mi aștern numele pe hîrtie sau pe tăblița de școlar. O mînă care a strunit atîta vreme caii, a tras cu pușca, a mînuit cuțitul și *lasso*-ul nu se mai pretează să mîzgălească pe hîrtie tot felul de bazaconii. Un *westman* sadea cu siguranță că a uitat scrisul ; iar dacă nu ești *westman*, ce te apuci, mă rog, să scrii despre lucruri pe care nu le cunoști ? !

— Hm ! Ca să scrii o carte despre vest nu e nevoie să stai aici pînă ce înțepenesc degetele și nu mai poți scrie.

— Hodoronc-tronc ! Ce-am susținut eu ? Am spus că numai un *westman* destoinic ar putea scrie ca lumea, adică potrivit adevărului ; dar vedeți, un astfel de om nu se apucă să scrie.

— De ce ?

— Fiindcă nu-i trece prin minte să părăsească vestul ăsta, unde nu se prea găsesc călimări. Preria e ca marea ; cine a cunoscut-o și a îndrăgit-o nu se mai desparte de ea. Toți acești scriitori n-au habar ce înseamnă vestul ; dacă l-ar fi cunoscut, n-ar fi șters-o de aici pentru a înnegri apoi cu cerneală sute de pagini. Asta-i părerea mea și tare mă tem că am dreptate.

— Nu prea. Cunosc, de pildă, pe unul care a îndrăgit aceste locuri și vrea să ajungă vînător iscusit. Se va întoarce, totuși, din cînd în cînd, în lumea civilizată, ca să scrie cărți despre vestul sălbatic.

— Ce vorbiți ! Cine-o fi ? întrebă Sam privindu-mă curios.

— Ai putea să ghicești.

— Să-l ghicesc ? Zău ? Nu cumva chiar dumneavoastră ?

— Eu.

— Măi, să fie ! Vreți, prin urmare, să intrați în tagma trîntorilor care scriu cărți ?

— Eventual.

— Lăsați-vă, *sir*, de ideea asta, vă rog din tot sufletul. Dacă vă apucați de asemenea lucru, atunci vă duceți pe copcă, zău așa !

— Mă îndoiesc.

— Iar eu o susțin sus și tare. Pot să jur ! strigă el cu patimă. Aveți măcar cea mai slabă idee de viața ce vă așteaptă ?

— De ce n-aș avea ?

— Ei ?

— Călătoresc prin lume, cunosc țări și popoare și mă întorc, din timp în timp, acasă, în patrie, ca să aștern netulburat pe hîrtie impresiile și întîmplările trăite.

— Și cu ce scop, pentru Dumnezeu ? Asta n-o înțeleg.

— Cu scopul de a fi un mentor al cititorilor mei și, între altele, ca să cîștig parale.

— *Zounds !* Mentor al cititorilor ! Și să cîștige parale ! *Sir*, sînteți într-o ureche, dacă nu mă-nșel ! Cititorii nu vor învăța nimic de la dumneavoastră, fiindcă nu vă pricepeți la nimic. E posibil oare ca un *greenhorn* împăiat să ajungă mentorul cititorilor săi ? Vă asigur că nu veți găsi cititori de leac ! Și explicați-mi, vă rog, de ce adică, pentru numele tuturor sfinților, tocmai dumneavoastră v-ați băgat în cap să deveniți mentor, și încă mentorul cititorilor pe care nu-i aveți și n-o să-i găsiți ? Nu există destui dascăli pe lumea asta ? E nevoie să sporiți tagma lor ?

— Ascultă-ncoa', Sam : a fi dascăl e o profesiune extrem de serioasă, chiar sacră.

— *Pshaw!* Un *westman* e mult mai important, de mii de ori mai important! Asta o știu pentru că sînt și eu *westman*, cîtă vreme dumneavoastră abia dacă ați deprins să vă ștergeți nasul. Încît va trebui să mă opun categoric intenției dumneavoastră de a deveni mentorul cititorilor și de a cîștiga pe deasupra bani! Ce idee! Absolut fistichie! Ia spuneți, cît costă o carte din acelea pe care ați vrea s-o scrieți?

— Un dolar, doi, chiar trei, depinde cît e de mare.

— Bun! Și cît costă o blană de biber? Cam cît? Un puitor de capcane cîștigă incomparabil mai mult decît un mentor al cititorilor, care, dacă spre ghinionul lui și al dumneavoastră, s-ar apuca să vă citească, n-ar învăța decît prostii. Vreți să cîștigați bani! Aici, în vest, e o treabă cît se poate de ușoară. Banul se află peste tot, în prerie, în pădurile virgine, printre stînci și în fundul apelor. Și ce trai mizerabil ați duce ca scriitor! În locul apei limpezi din izvoarele vestului, ați bea cerneală neagră și cleioasă; v-ați roade pana de gîscă în loc să degustați labe de urs și coapse de bivol; deasupra capului ați avea nu cerul albastru, ci tavanul scund, coșcovit; sub picioare, în locul ierbii moi și verzi, o dușumea de scînduri, numai bună să provoace dureri de șale. Aici călăriți pe un dereș, dincolo pe un foliu desfundat. Aici, pe ploaie sau furtună, puteți culege mană cerească; acolo, la primul strop de ploaie, vă acoperiți capul cu umbrele roșii sau verzi. Aici sînteți un om liber, voios, cu arma în mînă; acolo stați ghemuit la masa de scris și vă irosiți puterile chinuind condeiul sau creionul... ei, mă opresc aici, ca să nu izbucnesc mai tare. Însă dacă v-ați pus cu adevărat în gînd să deveniți mentorul

cititorilor, atunci sînteţi omul cel mai de plîns din cîţi trăiesc pe acest frumos pămînt al lui Dumnezeu.

Se enervase de-a binelea ; ochişorii lui scăpărau şi obrazul, cît se vedea din desişul bărbii, i se colorase în rubiniu, ca şi vîrful nasului. Bănuiam ce-l supărase atîta şi aş fi vrut s-o aflu chiar din gura lui ; turnai deci untdelemn peste foc :

— Totuşi, dragă Sam, sînt convins că ţi-ar face şi dumitale plăcere dacă mi-aş atinge scopul şi aş deveni scriitor.

— Plăcere ? Mie ? Scutiţi-mă de nerozii ! Ar fi cazul să ştiţi că nu înghit asemenea glume !

— Nu-i nici o glumă, vorbesc serios !

— Serios ? Atunci să mă lovească trăsnetul, dacă nu mă-nţel, ce găsiţi serios aici ? Ce anume să-mi facă plăcere ?

— Dumneata însuţi.

— Eu ?

— Îţi va face plăcere pentru că în cărţile mele va fi vorba şi de dumneata.

— De mine... de mine ? repetă el, în timp ce ochii miraţi se dilatau din ce în ce.

— Întocmai. Aş pomeni şi de dumneata în povestirile mele.

— Să mă pomeniţi ? Adică să scrieţi despre ceea ce fac şi spun ?

— Da. Relatez întîmplările prin care am trecut şi, ţinînd seama că am fost împreună, iată că apare şi Sam Hawkens în cărţile mele, aidoma celui din faţa mea.

Atunci Sam apucă arma, aruncă deoparte carnea pe care o ţinuse deasupra focului, luă o atitudine cruntă şi-mi strigă :

— Vă întreb cu toată seriozitatea şi de faţă cu aceşti martori, dacă intenţionaţi să comiteţi într-adevăr fapta cu pricina !

— Fireşte.

— Aha ! În cazul acesta vă poftesc să retrageţi imediat cele spuse şi să vă legaţi sub jurămînt că renunţaţi la idee !

— De ce ?

— Fiindcă altminteri vă împuşc sau vă crăp capul cu bătrîna mea Liddy pe care, cum vedeţi, o ţin în mîini. Aşadar, vreţi ori nu ? !

— Nu vreau !

— Atunci lovesc ! strigă el, ameninţîndu-mă cu patul puştii.

— Dă-i drumul, am răspuns calm.

Arma atîrnă cîteva clipe deasupra capului meu ; apoi Sam o coborî, o azvîrli în iarbă şi, împreunîndu-şi a disperare mîinile, se jelui :

— Omul ăsta e trăsnit, e nebun de-a binelea ! Am bănuit eu încă din primul moment cînd mi-a spus că intenţionează să scrie cărţi şi să fie mentorul cititorilor săi ; şi uite că acuma bănuiala se adevereşte. Numai un descreierat poate sta imperturbabil şi cu atîta sînge rece, în timp ce Liddy îi vîjîie deasupra capului. Ce să faci cu asemenea om ? Cred că n-are leac !

— Nu-i nevoie de nici un leac, dragă Sam ! l-am liniştit. Mintea mea e cît se poate de întreagă.

— Atunci de ce vă încăpăţînaţi ? De ce preferaţi să vă zdrobesc oasele decît să rostiţi jurămîntul pe care vi-l cer ?

— *Pshaw !* Sam Hawkens nu se va atinge de mine. Asta o ştiu.

— Ştiţi ? Va să zică ştiţi ! Şi, din păcate, ştiţi adevărul. Mai degrabă m-aş curăţa pe mine, decît să mă ating de un fir de păr din capul dumneavoastră.

— Iar jurăminte nu fac. Pentru mine, cuvîntul e ca şi un jurămînt. În plus, nu îngădui nimănui să-mi stoarcă vreo promisiune prin ameninţări, chiar

dacă acestea vin din partea nobilei Liddy. Chestiunea cu cărţile nu-i aşa de idioată, cum crezi. De altfel, dumneata n-ai de unde să cunoşti problema, dar ţi-o explic eu altă dată, cînd vom dispune de timp.

— Mulţumesc ! rosti Sam anevoie, în timp ce-şi relua locul şi punea carnea iarăşi la fript. N-am nevoie de lămuriri în chestiuni ce nu pot fi lămurite. Mentorul cititorilor ! Să cîştigi bani ca făcător de cărţi ! Caraghios !

— Nu uita onoarea, Sam !

— Ce fel de onoare ? întrebă el, întorcîndu-şi brusc faţa spre mine.

— Onoarea de a fi citit de atîta lume. Ajungi renumit.

Sam ridică în aer halca de carne şi se răsti.

— Ci încetaţi odată, *sir*, că de nu, vă arunc drept în cap hartanul ăsta ce cîntăreşte pe puţin douăsprezece livre ! Acolo e locul lui, pentru că sînteţi mai prost decît cel mai tîmpit dintre urşii grizzly. Să-ţi cîştigi faima scriind cărţi ! Cine a auzit vreodată o gugumănie mai jalnică ! Eu nu, zău că nu ! Ce ştiţi dumneavoastră despre faimă. Să vă spun eu cum ajunge cineva renumit. Iată blana de urs ; vă îmbrăcaţi într-însa ; îi tăiaţi urechile şi le fixaţi la pălărie, îi smulgeţi ghearele şi dinţii, vă faceţi din ele o salbă şi v-o atîrnaţi de gît. Aşa procedează orice alb sau indian peste care a dat norocul să răpună un grizzly. Atunci, pe unde trece, lumea exclamă : „Uitaţi-vă la bărbatul acela ! S-a bătut cu un urs cenuşiu !" Şi pretutindeni i se face loc cu plăcere şi cu adînc respect şi numele lui zboară din cort în cort, din ţinut în ţinut. Aşa devii renumit. Înţeles ? Ei, încercaţi acum să vă puneţi cărţile la pălărie şi să vă agăţaţi de gît o salbă de istorioare ! Ce va

spune lumea ? „E nebun, nebun de legat !" Iată cum arată faima de scriitor !

— Dar Sam, ce te înfierbîntă atîta ? Nici n-ar trebui să-ţi pese de treburile mele.

— Să nu-mi pese ? Drace, peste ce om am dat, dacă nu mă-nşel ! Îl iubesc ca pe un fiu, îi sînt devotat pînă la nebunie, şi dumnealui ar vrea să nu-mi pese ! Asta-i culmea, ba mai mult, e chiar culmea culmilor ! Individul are forţă de bivol, muşchi de mustang, tendoane şi vine de cerb, ochi de şoim, auz de şoarece şi un creier de cinci-şase livre, dacă e să judecăm după fruntea lui. Trage ca un puşcaş cu experienţă, călăreşte ca un duh al savanei şi, în ciuda faptului că n-a văzut vreun bizon sau grizzly în viaţa lui, se năpusteşte asupra lor ca şi cînd ar avea de-a face cu nişte purceluşi de mare. Şi un asemenea tip, un vînător de prerie, un individ croit parcă anume să fie *westman* şi care de pe acum întrece pe cîte unul care a colindat savana timp de două decenii, va să zică un om ca ăsta ţine să se întoarcă acasă şi să scrie cărţi ! Ei, să nu-ţi pierzi minţile ? Mai e de mirare că un *westman* cinstit şi care-i poartă de grijă îşi iese din pepeni ?

Şi zicînd acestea, mă privea fix, provocator. Voia să-mi stoarcă un răspuns, dar nu-i dădui nici unul. Îl înfundasem de-a binelea.

Luai şaua şi mi-o aşezai sub cap în loc de pernă, mă culcai şi închisei ochii.

— Ei, ce purtare-i asta ? se răţoi Sam, ţinînd încă friptura în mînă. Oare nu merit răspuns ?

— Ba da ! îl asigurai. Noapte bună, Sam. Somn uşor !

— Vreţi să dormiţi ?

— Firește. Nu m-ai sfătuit chiar dumneata să dorm ? !

— Ce-a fost, a trecut, *sir* ; acum însă n-am isprăvit discuția.

— Ba da !

— Ba nu ; mai am o vorbă cu dumneavoastră.

— În schimb eu nu mai am nimic de întrebat. Am aflat tot ce am vrut să aflu.

— Să afli ? Ce adică ?

— Exact ceea ce te-ai străduit să-mi ascunzi pînă acum.

— Să ascund ? Sînt curios la ce vă referiți. Dați-i drumul !

— O, nu e decît faptul că sînt născut să fiu *westman* și că de pe acum întrec pe cîte un vînător care a colindat savana timp de două decenii.

Scăpă din mînă halca de carne, tuși încurcat și, în cele din urmă, rosti înecîndu-se :

— Pe toți... dracii !... Tinerelul ăsta... acest *greenhorn*... m-a... hm-hm-hm !

— Noapte bună, Sam Hawkens, somn ușor ! repetai și mă întorsei cu spatele.

Atunci veni mînios spre mine și mă apostrofă :

— Ei da, vă dedați somnului, ființă demnă de streang ce-mi sînteți ! E mai bine așa. Cît stați cu ochii deschiși, îl duceți de nas pe oricare om de treabă. Între noi doi totul s-a sfîrșit ! Ați scrîntit-o cu mine ! Acum vă cunosc pe de-a-ntregul. Sînteți un șarlatan de care trebuie să mă feresc !

Vorbise pe tonul cel mai hotărît cu putință. Dac-ar fi fost să-l iau în serios, ar fi trebuit să cred că între noi se sfîrșise într-adevăr totul. Dar nu trecu o jumătate de minut și îi auzii vocea blîndă, aproape duioasă.

— Noapte bună, *sir* ! Trageți un somn bun, ca să vă refaceți puterile pînă v-oi trezi.

Ce om bun, ce drăguț și cumsecade era totuși bătrînul meu Sam Hawkens !

Am dormit buștean. Cînd am fost trezit, Parker și Stone erau în picioare; ceilalți dormeau adînc; Rattler, printre ei. Mîncarăm carne, băurăm apă proaspătă, adăparăm caii și pornirăm, după ce Sam dădu celorlalți doi, pe scurt, sfaturi de comportare în toate cazurile posibile. Soarele încă nu răsărise cînd plecarăm în această misiune cu destule șanse de a deveni primejdioasă. Primul meu drum călare, în calitate de cercetaș! Eram curios cum se va termina. Cîte asemenea drumuri n-am făcut mai tîrziu!

Am luat-o, bineînțeles, la vale, pe lîngă pădure, în direcția în care dispăruseră cei doi apași. Urmele se mai vedeau în iarbă; pînă și eu, *greenhorn*-ul, le puteam deslușì; duceau spre miazănoapte, pe cîtă vreme noi trebuia să-i căutăm pe apași la miazăzi. Trecînd de cotitura văii, acolo unde pădurea începe să urce în pantă, am dat de un luminiș născut probabil datorită invaziei unor insecte dăunătoare; într-acolo ducea urma. Un drum lung lega luminișul de o prerie semănînd cu un acoperiș verde, ușor înclinat spre miazăzi. Și aici urma era vizibilă. După cum reieșea, apașii făcuseră un ocol. De sus, de pe coama acestui acoperiș, zăririm înaintea noastră o întindere largă, netedă, acoperită de iarbă, care părea fără sfîrșit la sud. Deși de la plecarea apașilor trecuseră aproape trei sferturi din zi, urmele lor se mai vedeau, în linie dreaptă, de-a lungul șesului. Sam, care pînă atunci nu scosese o vorbă, clătină din cap și murmură în barba sa stufoasă:

— Urmele astea nu-mi plac deloc, absolut deloc!

— În schimb mie îmi plac! am răspuns.

— Fiindcă sînteți un *greenhorn*, deși aseară ați vrut să *infirmați* din nou acest adevăr. Și-a băgat în cap tinerelul că aș fi vrut să-l laud și să-l compar cu un vînător de prerie! Să vezi și să nu crezi! Îmi ajung cele ce ați rostit adineauri, ca să-mi

dau seama cu cine stau de vorbă. Vă plac, așadar, urmele ? Cum de nu ! Fiindcă se înșiră atît de frumos înaintea noastră, încît și un orb le-ar putea prinde cu mîna. Mie însă, bătrîn hoinar prin savană, îmi par foarte suspecte.

— Mie nu.

— Tacă-vă pliscul, prea stimate *sir !* Nu v-am luat ca însoțitor ca să mă zăpăciți cu copilăriile dumneavoastră. Cînd doi indieni își lasă urmele în văzul tuturor, nu e lucru curat, mai ales după ce ne-au părăsit cu gînduri vrăjmașe. Îmi vine să cred că ne-au pregătit o cursă. Prevăzuseră doar că ne vom lua după urmele lor ; e la mintea orișicui.

— Și în ce-ar consta cursa ?

— Încă nu se poate ști.

— Și unde s-or fi aflînd ?

— Firește că la miazăzi. Prea ne-au înlesnit calea într-acolo. Dacă n-ar fi făcut-o dinadins, își luau osteneala să șteargă urmele.

— Hm !

— De ce mormăiți ? se interesă Sam.

— Nu-i nimic.

— Totuși sună ca și cum ați avea ceva pe limbă.

— Mă tem să vorbesc.

— De ce ?

— Am toate motivele să-mi țin pliscul ; altminteri, mai poți crede că vreau într-adevăr să te zăpăcesc, deși pentru un asemenea lucru, declar deschis nu am nici talent, nici dispoziție.

— Ia nu mai îndrugați verzi și uscate ! Între amici nu se cîntărește fiece vorbă. Doar vreți să învățați ceva ; dacă nu vorbiți, cum o să fie cu putință ? Prin urmare : ce înseamnă acel „hm !" de adineauri ?

— Nu sînt de părerea dumitale. Nu cred într-o cursă.

— Așa ! Și pe ce temei ?

— Inciu-Ciuna și Winnetou vor să ajungă la ai lor ca să-i repeadă fără întîrziere împotriva noastră; în plus ei transportă pe căldura asta un cadavru. Iată două motive foarte serioase, care îi determină să se grăbească, altminteri și leșul ar intra în putrefacție și ei s-ar întoarce prea tîrziu la tabăra noastră. În asemenea condiții nu mai au timp să șteargă urmele. După părerea mea, aceasta e singura explicație a faptului că urmele lor sînt atît de vizibile.

— Hm! făcu de astă dată Sam.

— Și chiar dacă n-am dreptate, continuai eu, încă putem să ne luăm fără grijă după aceste urme. Cît timp ne aflăm pe șesul întins, n-avem de ce ne teme; zărim de departe orice dușman și ne asigurăm retragerea.

— Hm! făcu Sam din nou, privindu-mă pieziș. Vorbeați de cadavru. Credeți că pe căldura asta l-au cărat cu ei?

— Așa cred.

— Nu l-or fi îngropat undeva, în drum?

— Nu. Victima se bucura la ei de mare cinste. După obiceiul lor, Klekih-Petra trebuie înmormîntat cu toată pompa. De-ar fi cu putință, solemnitatea și-ar afla încununare prin execuția ucigașului, chiar în timpul înmormîntării. Vor amîna deci ceremonia și se vor grăbi să ne prindă, pe Rattler și pe noi. După cum îi cunosc, trebuie să ne așteptăm la o astfel de acțiune.

— Aha, după cum îi cunoașteți? S-ar părea că v-ați născut în țara apașilor!

— Lasă prostiile!

— Atunci de unde dracu îi cunoașteți?

— Din cărțile acelea pe care le disprețuiești.

— *Well!* Să călărim mai departe.

Sam nu-mi împărtăși opinia cu privire la raționamentele mele, doar barba îi zvîcnea nițel în timp

ce mă iscodea cu coada ochiului. Cunoșteam zvîcnetul acesta: însemna că nu-i convine să accepte ceva neprevăzut.

Goneam în galop peste cîmp. Era una din acele savane cu iarbă măruntă, cum se găsesc multe între izvoarele Canadian Riverului și cele ale lui Rio Pacos. Urmele se prelungeau în trei șiruri ca și cînd ar fi fost trase de o greblă mare cu trei dinți. Prin urmare călăreții înaintaseră în flanc, ca și la plecarea din tabără. Trebuie că le venea foarte greu să mențină atîta drum cadavrul în poziția inițială, șezînd în șa; pînă în clipa aceea nu descoperisem nici un semn din care să reiasă că s-ar fi oprit pentru a-și ușura povara. Dar judecam în sinea mea că semnul ar trebui să apară nu peste multă vreme.

În sfîrșit, Sam Hawkens crezu că sosise momentul să-și reia rolul de instructor. Îmi explică ce forme ar avea urmele dacă cei doi călăreți ar înainta la pas, la trap sau la galop; lucrul era sesizabil fără efort.

După o jumătate de oră părea că o pădure s-ar întinde de-a curmezișul cîmpiei, dar nu era decît aparență, provocată de o cotitură a savanei. Înaintînd în acea direcție constatarăm curînd că pădurea rămînea de fapt în stînga noastră. Copacii erau atît de rari, încît o întreagă trupă călare ar fi putut să treacă printre ei, răspîndită; apașii însă își țineau tustrei caii alăturați, ceea ce nu le-a permis trecerea decît prin ruperea formației. Era deci limpede că, voind să treacă în bloc, fură nevoiți să facă un ocol pe care îl urmarăm și noi, bucuroși, deoarece pe-aici aveam drum deschis. Ce-i drept, mai tîrziu — după o bună „instruire" — nu m-aș fi ținut de această urmă, ci aș fi luat-o de-a dreptul printre copaci și, scurtînd drumul, aș fi regăsit-o dincolo.

Preria, transformîndu-se într-o fîşie, se îngusta din ce în ce acoperită de tufişuri izolate. Atinserăm locul unde poposiseră apaşii. Era un fel de poiană cu stejari şi fagi subţiri, drepţi. Ocolirăm cu băgare de seamă poiana, apropiindu-ne iarăşi abia după ce ne încredinţarăm că indienii o părăsiseră demult. La o margine observarăm că iarba e strivită şi călcată. O cercetare mai atentă ne conduse la concluzia că apaşii descălecaseră aici şi coborîseră cadavrul din şa, culcîndu-l în iarbă. Pătrunseseră apoi în poiană, tăiaseră cîteva crăci de stejar şi le curăţaseră de crenguţe care mai zăceau împrăştiate pe jos.

— Ce-or fi făcut oare cu crăcile alea ? Cum credeţi ? întrebă Sam, privindu-mă ca un profesor pe elevul său.

— O targă sau o năsălie pentru mort, am răspuns fără şovăire.

— De unde ştiţi ? Tot din carte ?

— Nu, din capul meu.

— Cum aşa ?

— Mă aşteptam demult la un semn ca ăsta. Nu e lucru uşor să sprijini atîta vreme un cadavru înţepenit în şa. Trebuiau deci să se oprească undeva şi să-şi uşureze sarcina.

— Judecata nu-i rea. Se găsesc şi asemenea lucruri prin cărţile dumneavoastră, *sir* ?

— Firește că nu textual şi nici cu referiri exacte la cazul de faţă. Depinde însă de cel care citeşte şi de modul cum pricepe. Se pot învăţa multe în acest fel şi se pot aplica în cazuri similare.

— Foarte ciudat ! Parc-ar fi trăit totuşi cîndva, în vest, autorii cu pricina ! De altfel, sînt şi eu de părerea dumneavoastră. Să vedem dacă nu greşim.

— Cred că n-au făcut o năsălie, ci mai curînd un fel de targă, pe care o tîrăsc după ei.

— De ce ?

— Ca să transporţi mortul pe năsălie sau pe o targă obişnuită, e nevoie de doi cai alăturaţi sau dispuşi unul în spatele celuilalt ; dar apaşii nu au decît un singur cal disponibil ; pentru o targă din asta tîrîtoare, ajunge.

— Just. Dar targa ar lăsa o urmă foarte vizibilă, ceea ce ar fi în dezavantajul lor. În orice caz e de presupus că au trecut pe aci ieri, pe înserate. Vedem noi imediat dacă au mas pe loc ori şi-au continuat drumul în cursul nopţii.

— Eu sînt de părere că nu au înnoptat aici ; aveau un îndoit motiv să se grăbească.

— Foarte just. Aşadar, să vedem !

Descălecarăm şi, ducîndu-ne caii de frîu, pornirăm încet de-a lungul urmelor. Acestea arătau acum altfel : se prelungeau tot în trei şiruri, dar nu ca mai înainte. La mijloc dîra lată care provenea de la copitele cailor era însoţită de două dungi laterale, pricinuite de targă. Prin urmare, targa se compunea din două suporturi şi din crăci aşezate de-a curmezişul, peste care fusese culcat şi legat cadavrul.

— De aici încolo, observă Sam, au călărit unul în urma celuilalt. Trebuie să fi avut o pricină anume, căci locul e destul de larg pentru doi călăreţi alăturaţi. Să vedem mai departe.

Încălecarăm iar şi pornirăm la trap ; mă tot frămîntam să găsesc pricina pentru care vor fi călărit într-un singur şir. În sfîrşit, crezui că am dat de adevăr. De aceea spusei :

— Deschide bine ochii, Sam ! Urma asta va suferi curînd o modificare menită să scape atenţiei noastre.

— Cum aşa, o modificare ?

— Da, da. Ei au confecţionat targa nu numai pentru a-şi uşura înaintarea şi a nu mai fi nevoiţi să

sprijine leşul, ci şi în vederea unei manevre. Se vor despărţi.

— Ce vă trece prin cap ? Să se despartă ! Nici prin vis nu li se năzare, hi-hi-hi-hi ! rîse el.

— Prin vis nu, dar au luat hotărîrea în stare de trezie.

— Ia spuneţi, cum aţi scornit asemenea năzbîtie ? Dac-aţi scos-o din cărţi, înseamnă că ele vă zăpăcesc de-a binelea.

— Asta nu scrie în cărţi ; e raţionamentul meu. Firește, tot ca urmare a lecturilor, pentru că citind cu atenţie, mi-am însuşit temeinic cuprinsul.

— Hai, să auzim !

— Pînă acum ai făcut dumneata pe profesorul ; acuma să-ţi pun eu cîteva întrebări.

— Vor fi fiind grozave ! Sînt curios să le aud !

— De ce obişnuiesc indienii uneori să călărească unul după altul, de unde şi expresia „în şir indian" ? Doar nu din comoditate sau de plăcere ?

— Pentru ca urmăritorul să nu poată ghici numărul călăreţilor.

— Păi vezi ! Cred că acelaşi motiv i-a îndemnat şi pe apaşii noştri să nu călărească alături.

— M-aş mira.

— Atunci de ce-ar călări în şir indian, cînd e loc berechet pentru trei sau chiar mai mulţi cai alăturaţi ?

— Întîmplător, sau poate din pricina mortului. Unul e călăuza şi merge înainte ; apoi vine calul cu targa şi urmează al doilea călăreţ, care are sarcina să observe să nu se desfacă şi să nu cadă cadavrul.

— O fi ! Dar nu uita că oamenii sînt grăbiţi să se întoarcă la tabăra noastră. Transportul mortului cere timp prea mult ; aşadar, unul ar trebui s-o ia repede înainte, ca să-i mobilizeze mai devreme pe războinici.

— Fantezia vă joacă renghiul. Susţin şi repet că nici prin gînd nu le-ar trece să se despartă.

La ce bun să mă cert cu Sam ? De altfel, se putea să mă înşel, dînsul fiind un cercetaş încercat, pe cînd eu, colea, un *greenhorn*. De aceea tăcui. Dar nu pierdeam din vedere nici un petic de drum.

Nu trecu mult şi ajunserăm la un curs de apă cu albia netedă, largă şi complet secată. Era, de fapt, una din acele gîrle care primăvara absorb apele munţilor şi apoi, după scurgerea lor rămîn secate în tot restul anului. Malurile erau joase, iar albia plină de pietriş netezit de ape ; ici şi colo se aflau straturi de nisip fin. Urmele duceau de-a curmezişul albiei.

În timp ce traversam încet albia, examinam pas cu pas prundişul şi nisipul. Dacă judecasem bine adineauri, atunci chiar aici ar fi fost locul potrivit pentru despărţirea celor doi apaşi. Unul din ei ar fi trebuit să străbată o porţiune din albie mînîndu-şi calul nu pe nisip, ci pe piatră, ca să nu se întipărească paşii. Astfel ar fi putut să dispară fără a lăsa urmă. Iar dacă celălalt şi-ar fi continuat drumul trăgînd calul cu targa după el, încă am fi putut lua urma celor doi cai drept a celor trei de mai înainte.

Mă ţineam după Sam Hawkens. Trecuserăm aproape dincolo, cînd zării într-un strat de nisip, lîngă o îngrămădire de pietre, o adîncitură rotundă cu marginile surpate spre interior, cam de mărimea unei ceşti mari de cafea. Pe atunci încă nu aveam privirea destul de ageră, nici perspicacitatea şi experienţa pe care mi le-am însuşit ulterior ; dar ceea ce mai tîrziu aş fi afirmat şi dovedit, acuma puteam să ghicesc : era o urmă de copită. Piciorul calului alunecase de pe grămada de pietriş în nisip. Totuşi tăcui. Abia cînd, ajunşi la celălalt mal, Sam dădu să-şi continue drumul de-a lungul urmei, l-am oprit.

— Fii bun şi ia-o la stînga, Sam !

— Pentru ce ?
— Vreau să-ți arăt ceva.
— Ce anume ?
— Ai să vezi imediat. Vino cu mine !

Am luat-o călare pe malul albiei secate ; malul era crescut cu iarbă. După nici două sute de pași, văzurăm în nisip urmele unui cal urcînd apoi deslușit prin iarbă, către miazăzi.

— Ce e asta, Sam ? îl întrebai, mîndru că eu, novicele, avusesem dreptate.

Părea că ochișorii lui dau să se ascundă în orbite și fața lui șireată se lungi a mirare.

— Călcătură de cal ! răspunse el.
— De unde o fi răsărit ?

Se uită în lungul albiei secate și, cum nu văzu nici un alt semn, răspunse :

— În orice caz, vine de-aici, din gîrlă.
— Firește. Și cine să fi fost călărețul ?
— Dracu știe !
— Să ți-o spun eu.
— Ei, cine ?
— Unul din cei doi apași.

Fața i se lungi și mai mult, performanță de care, pînă atunci, nu-l crezusem capabil. Exclamă :

— Cu neputință !

— Ba uite că da ! S-au despărțit, așa cum am presupus. Hai să ne întoarcem îndărăt, la prima urmă. Dac-o s-o examinăm cu atenție, vom constata că provine numai de la doi cai.

— Ar fi uluitor ! Hai să vedem. Sînt grozav de curios !

Făcurăm cale-ntoarsă, de astă dată cu mai multă băgare de seamă decît dacă n-aș fi făcut descoperirea de mai sus. Și într-adevăr, se vedea că din acel punct nu-și mai continuaseră drumul decît doi dintre cai.

Sam tuşi încurcat, mă examină bănuitor din cap pînă în picioare şi mă întrebă :

— Cum naiba v-a trecut prin cap că urma se va abate de aici, din albia asta seacă, şi tocmai spre stînga ?

— Am zărit o călcătură de copită jos, în nisip şi, după poziţia ei, am dedus restul.

— Ce vorbiţi ! Ia să-mi arătaţi şi mie călcătura ! L-am condus pînă acolo. Sam mă privi şi mai neîncrezător ca înainte şi izbucni.

— *Sir*, n-aveţi de gînd să-mi spuneţi odată adevărul ?

— Cum să nu ! Crezi că te-am minţit vreodată ?

— Hm ! Păreţi un om cinstit şi iubitor de adevăr ; dar acum nu vă mai cred. Adică n-aţi mai fost niciodată în prerie ?

— Nu.

— Şi nici, în general, prin vestul sălbatic ?

— Nici.

— Nici în Statele Unite ?

— Niciodată.

— Va fi existînd cumva o altă ţară cu prerii şi savane, ceva ca în vestul nostru sălbatic ? Veţi fi trecut pe-acolo ?

— N-am fost nicăieri. Am ieşit acum pentru prima oară dintre graniţele patriei mele.

— Atunci să vă ia dracu ! Sînteţi o enigmă !

— Oho, Sam Hawkens ! Asta-i vorbă de prieten, cum te pretinzi a-mi fi ?

— Ei, nu mi-o luaţi în nume de rău, dar în asemenea situaţii îmi sare ţandăra ! Pică un *greenhorn* în vest, fără să fi auzit nici cum creşte iarba, nici cum cîntă puricele, şi, la prima sa deplasare în calitate de cercetaş, îl face pe însuşi bătrînul Sam Hawkens să roşească de ruşine. Ca într-o astfel de situaţie să-ţi păstrezi sîngele rece, ar trebui să fii vara eschimos

și iarna groenlandez, dacă nu mă-nșel. Cînd eram bobocel ca dumneavoastră, ehei, că deștept mă mai credeam ; iar acum, la bătrînețe, pesemne că m-oi fi prostit de tot. Tristă afacere pentru un *westman* care posedă și el porția lui de orgoliu !

— Lasă, nu ți-o pune și dumneata la inimă.

— Oho, ușor de spus, dar costă !Trebuie să recunosc că ați avut dreptate. Cum se face ?

— Se face că am gîndit logic și am dedus. O încheiere justă e de mare însemnătate.

— Ce e aia ? Răsuceşti cheia ?

— Nu, omule, vreau să spun concluzia.

— Nu înțeleg ; e prea complicat pentru mine.

— Uite, am tras următoarea concluzie : cînd indienii călăresc în șir, o fac pentru a-și acoperi urmele. Deci, apașii noștri doreau același lucru, adică să ascundă una din urme. Pricepi ?

— Desigur.

— Această concluzie justă m-a condus la descoperirea de adineauri. Un *westman* adevărat, trebuie, înainte de toate, să judece logic. Să-ți mai ofer, ca exemplu, o altă concluzie. Vrei ?

— De ce nu ?

— Dumneata te numești Hawkens. Asta înseamnă, dacă nu greșesc „șoim" ?

— *Yes.*

— Atunci, ascultă : șoimul se hrănește cu șoareci de cîmp. E adevărat ?

— Întocmai ; dacă-i prinde.

— Și acum concluzia : șoimul mănîncă șoareci de cîmp ; dumneata te numești Hawkens, deci te hrănești cu șoareci de cîmp.

Sam căscă gura mare, pesemne ca să aspire aer și idei, mă privi un răstimp ca năuc, apoi explodă :

— *Sir*, mă luați peste picior ? Nu permit ! Nu sînt o paiață căreia să-i sări în spinare. M-ați jignit, *sir*,

m-ați jignit adînc cu această calomnie infernală, precum că aș mînca șoareci și încă șoareci de cîmp. Îmi veți da satisfacție. Ce părere aveți despre duel ?

— Excelentă !

— Bun ! Aveți studii, nu-i așa ?

— Da.

— Prin urmare, îmi puteți da satisfacție. Vă voi trimite secundanții mei. Înțeles ?

— E clar. Însă dumneata posezi studii superioare ?

— Nu.

— Atunci nu ești calificat și, în loc de secundanți, am să-ți trimit „terțianții" și „cvartanții" mei. E limpede ?

— Nu, nu înțeleg ! îngăimă el, făcînd o mutră confuză.

— Păi, dacă nu înțelegi și nici măcar nu știi ce însemnătate au în materie de duel secundanții dumitale sau „terțianții" și „cvartanții" mei, atunci n-ai nici o calitate să mă provoci. Dar am să-ți ofer de bunăvoie o satisfacție.

— Care ?

— Îți dăruiesc blana ursului meu grizzly.

Ochișorii lui se luminară subit.

— Dar vă trebuie dumneavoastră !

— Nu-mi trebuie. Ți-o dăruiesc.

— Pe cuvînt ?

— Da.

— *High-day*, primesc cu ambele mîini ! Mulțumesc, *sir*, mulțumesc din suflet ! *Hello*, ce-o să mai crape ăia de ciudă ! Știți ce-o să-mi fac ?

— Ei ?

— Un surtuc de vînătoare nou-nouț, din piele de grizzly ! Un triumf ! Mi-l croiesc cu mîna mea. Mă pricep grozav la costume vînătorești. Uitați-vă la ăsta de pe mine, ce frumos l-am reparat !

Îmi arătă, mîndru, sacul antediluvian în care era vîrît. Cîrpise pielea petic cu petic, încît nostimada de surtuc se îngroşase cît scîndura.

— Dar, adăugă el în marea lui bucurie, urechile, ghearele şi dinţii sînt ale dumneavoastră ; nu-mi folosesc la haină şi, afară de asta, v-aţi cucerit trofeele cu riscul vieţii. Vă fac din ele o salbă splendidă ; sînt meşter în materie. Vreţi ?

— Vreau.

— Bravo ! În felul acesta vom avea fiecare-bucuria lui. Sînteţi într-adevăr un băiat destoinic : straşnic băiat ! Vă să zică, îi dăruiţi lui Sam Hawkens blana de grizzly. De acum încolo puteţi, din parte-mi, să afirmaţi că mănînc şi şobolani, nu numai şoareci de cîmp, că tot nu mă mai scoateţi din fire. Chiar şi în chestia aia cu cărţile... încep să-mi dau seama că nu sînt, la urma urmei, atît de proaste cum credeam la început ; s-ar putea totuşi să învăţi cîte ceva din ele. Şi vreţi, într-adevăr, să scrieţi o carte ?

— Poate şi mai multe.

— Cu întîmplări trăite ?

— Da.

— Şi veţi aduce vorba şi de mine ?

— Am să zugrăvesc pe prietenii mei cei mai de seamă ; ţin să le ridic un monument.

— Hm-hm ! Cei mai de seamă ! Un monument ! Desigur, asta sună cu totul altfel decît ieri. Cred că n-am auzit bine. Adică, şi eu ?...

— Numai dacă vrei. Altminteri nu.

— Ascultaţi-mă, *sir* : vreau ! Chiar vă rog să mă pomeniţi şi pe mine.

— Bine, aşa voi face.

— Minunat ! Dar atunci oferiţi-mi încă o plăcere.

— Care ?

— Veţi scrie chiar despre toate întîmplările ce le-am trăit împreună ?

— Da.

— Rogu-vă, deci, săriți peste chestia asta, știți, cu bifurcarea urmelor! Sam Hawkens... și să nu descopere asemenea fapt! Ar însemna să mă rușinez de toată lumea care v-ar citi cărțile. Dacă sînteți amabil, treceți peste afacerea asta. În schimb, puteți evoca în liniște șoarecii și guzganii. Mi-e indiferent de ce vor crede oamenii despre alimentația mea; numai să nu spună despre mine că aș fi un *westman* care îi pierde urma indianului; asta m-ar mîhni peste măsură.

— Și totuși, ceea ce-mi ceri nu se poate, dragă Sam.

— Nu? Și de ce, mă rog?

— Pentru că fiecare personaj din cartea mea trebuie zugrăvit așa cum e în realitate. Prefer să nu te pomenesc deloc.

— Nu, nu, nu! Eu, unul, vreau să intru în carte, să fiu *partout!* La urma urmei, nu e rău cînd scrii adevărul întreg. Cusururile mele vor fi învățătură și mîngîiere pentru cititorii dumneavoastră, care n-or fi mai puțin proști ca mine, hi-hi-hi-hi! Eu însă, care știu că rămîn pictat în carte, mă voi strădui să nu mai fac boacăne în viitor. Sîntem înțeleși?

— Perfect.

— Atunci să ne continuăm drumul.

— Pe care urmă? Pe cea abătută?

— Nu, pe cealaltă.

— Bine. E a lui Winnetou.

— De unde știți?

— Unul dintre apași se deplasează mai încet, avînd în seamă cadavrul. Celălalt însă, grăbește ca să-și adune mai curînd oștenii. Și acesta trebuie să fie căpetenia.

— *Yes!* Sînt de aceeași părere, Inciu-Ciuna nu ne interesează deocamdată. Să-l urmăm deci pe fiul său.

— De ce tocmai pe el ?

— Vreau să aflu dacă a mai făcut vreun popas ; asta mi-ar folosi. Haideţi, *sir !*

Porniram la trap şi făcurăm drum destul de lung fără să se întîmple nimic deosebit. Chiar şi descrierea ţinutului prin care treceam ar fi lipsită de interes. Abia cu un ceas înaintea amiezii Sam se opri şi zise :

— Ajunge. Ne putem întoarce. Şi Winnetou a călărit fără popas toată noaptea ; înseamnă că au mare zor şi ne putem aştepta curînd la un atac ; poate chiar înăuntrul celor cinci zile cît mai aveţi de lucru.

— Ar fi foarte rău.

— Fără îndoială. Dacă întrerupem lucrările şi o ştergem, atunci rămîne treaba neterminată ; iar dacă stăm pe loc ne iau apaşii prin surprindere şi lucrul tot rămîne baltă. Să discutăm serios cu Bancroft ce avem de făcut.

— Ar mai fi o soluţie.

— Nu prea ştiu care.

— Să ne punem deocamdată în siguranţă şi apoi, după retragerea apaşilor, să ne întoarcem şi să isprăvim ce a mai rămas.

— Poate ar merge şi aşa. Vom asculta şi părerea celorlalţi. Trebuie să ne grăbim să ajungem la tabără pînă nu se înnoptează.

O luarăm înapoi pe acelaşi drum pe care am venit. Nu ne cruţarăm caii, dar dereşul meu se păstra destul de vioi, iar „noua Mary" se purta ca şi cum abia părăsise grajdul. Lăsarăm în urmă o bună bucată de drum şi dădurăm de o apă curgătoare ; acolo ne-am adăpat caii şi aveam de gînd să le lăsăm un ceas de odihnă. Descălecarăm şi ne lungirăm în iarbă, între tufişuri.

Tăceam. Ne spuseserăm tot ce aveam să ne spunem. Eu mă gîndeam la Winnetou şi la probabila încăierare cu el şi cu apaşii lui. Sam Hawkens închi-

sese ochii și... vai, dormea tun! Îi urmăream mișcările ritmice ale pieptului. Nu dormise prea mult în noaptea precedentă. Aici putea să-și permită odihna, căci eu vegheam și, de altfel, nu observarăm nicăieri nimic suspect.

Și iată, mi se oferi un exemplu de ceea ce înseamnă agerimea simțurilor atît la oameni, cît și la animalele din vestul sălbatic. Catîrul se înfundase în tufăriș, încît nu-l mai vedeam; rontăia frunzele de pe ramuri; nu era un animal sociabil, evita caii și prefera singurătatea. Dereșul meu se afla în apropiere și, cu dinții lui tăioși secera iarba fragedă. Sam dormea dus, precum știți.

Deodată, catîrul sforăi scurt și neobișnuit; era ca un semnal de alarmă. Cît ai clipi Sam se deșteptă și sări în picioare.

— Dormeam. Mary m-a trezit. Se apropie un om sau un animal. Unde-i catîrul?

— Aici, în tufăriș. Vino!

Ne-am tîrît printre tufe și am descoperit-o pe Mary ascunsă după ramuri; asculta cu atenție. Urechile lungi i se mișcau nervoase și coada îi flutura ba încolo, ba încoace. Zărindu-ne s-a liniștit; coada și urechile s-au astîmpărat. Catîrul acesta fusese cu siguranță cîndva în mîini foarte bune și Sam putea să se felicite că l-a prins în locul vreunui mustang.

Privirăm prin rămuriș și iată — șase indieni călare veneau în șir, dinspre nord, pe urmele noastre. În frunte, un om de statură nu prea înaltă, dar vînjos; ținea capul plecat și părea să nu-și ridice ochii din pămînt. Purtau cu toții jambiere din piele și cămăși de lînă închise la culoare, fiind înarmați cu flinte, cuțite și tomahawkuri, niște toporișți indiene. Fețele lor, desenate cu o dungă albastră și una roșie, străluceau de unsoare.

Mă și pregătisem de apărare, cînd Sam, fără a-și stăpîni măcar glasul, exclamă :

— Ce coincidență fericită, *sir !* Asta ne salvează !

— Ne salvează ? Cum așa ? De ce nu vorbești mai încet ? Călăreții sînt foarte aproape și ne pot auzi cu ușurință !

— Păi asta și vreau. Sînt din tribul Kiowa. Cel din frunte e Bao, adică, pe limba lor, vulpe ; e un luptător viteaz și foarte șiret, după cum îl arată și numele. Căpetenia acestor oameni se numește Tangua, un indian foarte activ și bun prieten cu mine. Îi vezi, și-au vopsit obrajii în culorile războiului ; probabil că sînt iscoade. Eu unul, însă, n-am auzit de nici un conflict recent între triburi.

Cuvîntul *Kiowa* se pronunță *Che-i-o-vee*. Această spiță a pieilor-roșii pare să fie un amestec de indieni „jojoni" cu alții de prin Pueblo ; li s-au indicat rezervații înăuntrul teritoriului indian, dar multe grupări izolate, așa-numitele Panhandle, mai rătăcesc prin pustiurile din Texas, ajungînd pînă la New Mexico. Aceste grupări sînt bine înzestrate cu cai și au foarte buni călăreți. Oamenii sînt porniți pe jaf și prezintă un serios pericol pentru albi. De aceea, coloniștii din regiunile de frontieră sînt dușmanii lor cei mai neîmpăcați. Kiowașii se află mereu în dușmănie cu diferitele triburi ale apașilor, pentru că nu cruță nici viața, nici avutul acestor frați de-ai lor. Într-un cuvînt sînt niște bande de tîlhari. Cum de au ajuns așa nu e locul să ne întrebăm.

Cele șase iscoade se apropiaseră între timp de noi. Nu mă prea dumiream cum aveau ei să ne salveze. Șase oameni ne-ar fi putut ajuta puțin sau chiar deloc. Dar aveam să aflu curînd gîndurile lui Sam. Deocamdată eram bucuros că-i cunoștea și că, prin urmare, nu erau motive de teamă.

Veniseră pe urmele noastre, care duceau în tufăriș, și simțiră, firește, prezența unor oameni. Își smuciră degrabă caii, neobișnuit de puternici și de iuți, și o luară la galop pentru a ieși din eventuala bătaie a puștilor noastre. Atunci Sam părăsi ascunzișul, își făcu mîinile pîlnie la gură și scoase un strigăt ascuțit, pătrunzător, care părea să le fie cunoscut, căci își opriră numaidecît caii și se uitară îndărăt. Sam repetă strigătul și le făcu semn cu mîna. Indienii păreau să priceapă și semnul. Îl recunoscuseră pe Sam care, cu statura lui deosebită, putea fi lesne identificat, și veniră în galop pînă la noi. Eu mă postasem între timp lîngă Sam. Indienii se repeziră valvîrtej asupra noastră, de parc-ar fi vrut să ne calce în picioarele cailor ; dar nu ne clintirăm din loc. Atunci se opriră la un pas de noi, săriră din șa și lăsară caii în-voie.

— Sam, fratele nostru alb, e aici ? întrebă șeful. Cum se face că a ieșit în calea prietenilor și fraților săi roșii ?

— Dimpotrivă, Bao, vulpea șireată, mi-a ieșit în cale ; s-a luat după urmele mele.

— Am crezut că sînt ale cîinilor roșii pe care-i căutăm ! răspunse vulpea într-o englezească stricată, dar destul de inteligibilă.

— Despre ce cîini vorbește fratele meu roșu ?

— Despre apașii din tribul mescalerilor.

— De ce le ziceți cîini ? Oare frații mei, vitejii kiowași, au vreo neînțelegere cu ei ?

— A fost dezgropată securea războiului între noi și acești lupi rîioși.

— O, mă bucură ! Rog pe frații mei să se așeze ; am să le spun lucruri importante.

Vulpea mă privi cercetător și întrebă :

— Pe această față palidă n-am mai văzut-o ; e încă tînăr ; să fie oare vreun războinic de-ai voștri ? Și-a cucerit vreun nume ?

Dacă Sam ar fi pronunțat numele meu german, n-ar fi obținut nici un efect. Dar își aminti în clipa aceea de vorbele lui Wheeler și răspunse :

— Acest prieten și frate al meu cel mai scump a sosit nu demult de dincolo de apa cea mare și este un vestit războinic al neamului său. Nu văzuse în viața lui un bizon sau un urs, și totuși, chiar alaltăieri s-a luptat cu doi tauri și i-a răpus ca să-mi salveze viața ; ieri l-a înjunghiat cu cuțitul pe un grizzly din Munții Stîncoși și nu s-a ales nici măcar cu o zgîrietură.

— Uf, uf ! exclamară indienii cu admirație, iar Sam continuă pe un ton cam exaltat :

— Glonțul lui nu greșește niciodată ținta și în brațul lui zace atîta putere, încît doboară pe orice dușman dintr-o lovitură de pumn. De aceea oamenii albi din vest i-au dat numele de Old Shatterhand.

Astfel am fost botezat fără să mi se ceară consimțămîntul, cu un nume sonor și războinic, pe care, de atunci încolo, aveam să-l port în vestul sălbatic. Așa-i obiceiul în vest. De multe ori nici prietenii buni nu-și cunosc numele adevărat.

Vulpea îmi întinse mîna și rosti prietenos :

— Dacă Old Shatterhand îngăduie, vom fi prieteni și frați. Nouă ne plac bărbații care-și zdrobesc dușmanul dintr-o singură lovitură. Vei fi binevenit în corturile noastre.

Asta însemna cu alte cuvinte : „Avem nevoie de haimanale ca tine, vînjoase, vino deci la noi. Ai s-o duci bine dacă vei prăda și fura împreună cu noi și în folosul nostru."

Am înțeles tîlcul. I-am răspuns cam în doi peri și cu acel aer de demnitate pe care, mai tîrziu, aveam să mi-l însușesc pe deplin :

— Îmi sînt dragi oamenii roșii, căci ei, ca și fețele palide, sînt fiii Marelui Spirit. Sîntem frați și trebuie să ne ajutăm unii pe alții împotriva tuturor dușmanilor care nu ne respectă !

Un zîmbet de satisfacție trecu peste chipul lui mînjit de unsoare și de vopsele. Mă asigură la rîndu-i :

— Old Shatterhand a vorbit bine. Să fumăm pipa păcii !

Se așezară cu toții lîngă noi, pe malul apei. Bao, vulpea șireată, scoase o pipă al cărei miros dulce-înțepător îmi izbi încă de departe nasul, și o umplu cu un amestec ce părea să conțină morcovi tocați, frunze de cînepă, ghindă pisată și măcriș. Îi dădu foc, se ridică în picioare, trase un fum și îl suflă mai întîi la cer, apoi la pămînt.

— Sus e lăcașul duhului cel bun, iar pe pămînt cresc verdeața și dobitoacele menite războinicilor kiowași.

Mai trase de patru ori din pipă și, suflînd fumul spre miazăzi, miazănoapte, răsărit și apus, continuă :

— În cele patru zări locuiesc oamenii roșii și albi care stăpînesc pe nedrept verdeața și dobitoacele. Dar îi vom căuta și vom lua ce-i al nostru. Am zis ! *Howgh !*

Ce discurs ! Cu totul altfel decît cele pe care le auzisem pînă atunci sau pe care aveam să le ascult mai pe urmă adeseori. Kiowașul declară fără echivoc că socotește toată această faună și floră, cu produsele ei, proprietate exclusivă a tribului său și că, deci, consideră jaful nu numai ca un drept, ci chiar ca o datorie a sa ! Și eu să devin prietenul acestor oameni ! Dar e o vorbă ! „Cine intră în horă trebuie să joace".

Vulpea îi întinse lui Sam nelipsita pipă a păcii. Hawkens trase cu vitejie cele șase fumuri rituale și zise :

— Marele Spirit nu ține seama de culoarea pielii, căci oamenii se pot vopsi ca să-l înșele ; el se uită la inima lor. Inima războinicilor din vestitul trib Kiowa e viteză, neînfricată și credincioasă. Iar inima mea e legată de-a lor precum catîrul meu de copacul unde l-am priponit. Așa va rămîne în veci, dacă nu mă-nșel: Am zis ! *Howgh !*

Ăsta era get-beget Sam Hawkens, omulețul isteț și vesel care știa să aleagă partea convenabilă din orice lucru sau împrejurare. Discursul lui fu răsplătit cu „uf-uf-uf !" unanim și repetat. Din păcate comise infamia de a trece asupră-mi acea puturoasă pipă de argilă. Eram nevoit să mușc și eu din mărul pădureț, silindu-mă să nu-mi pierd nobila demnitate și atitudinea bărbătească. Fumez cu multă plăcere și niciodată o țigară de foi nu mi s-a părut prea tare. Am încercat cu succes și faimoasa mahorcă, acea tocătură ordinară care și-a dobîndit reputația datorită gustului ei insuportabil ; cine o fumează trebuie să fie sprijinit de trei oameni ca să-și mențină echilibrul ; de aceea i se și spune „tutun de trei inși". Sperăm, prin urmare, ca nici pipa asta indiană a păcii să nu mă dea gata. Mă ridicai, făcui cu stînga un gest ceremonios și trăsei primul fum. Într-adevăr, toată vegetația pomenită mai sus, morcovii, cînepa, ghinda și măcrișul fumegau într-însa. Dar nu prevăzusem un al cincilea component principal ; acum mă trăsnea mirosul și gustul lui, parcă venea de la un papuc de pîslă ars. Suflai și eu fumul la cer, la pămînt, apoi declamai :

— De la cer ne vine raza soarelui și ploaia ; de acolo ne vine mana și belșugul. Pămîntul primește căldura și umezeala și ne dăruie în schimb bizoni și mustangi, urși și cerbi, dovleci și porumb, mai ales

nobila plantă din care se prepară chinichinicul ce răspîndește din pipa păcii mireasma dragostei și a înfrățirii.

Citisem undeva că indienii numesc acel amestec de tutun „chinichinic" și m-am grăbit să-mi etalez cunoștințele. Mi-am umplut iarăși gura cu fum și l-am suflat către cele patru puncte cardinale. Acum mirosul părea și mai complicat ; cred că în mixtură intra și sacîz, precum și ceva unghii de la degetele picioarelor. După ce făcui această delicioasă descoperire, continuai :

— În apus se înalță Munții Stîncoși și la răsărit se întind șesurile, la miazănoapte strălucesc lacurile, la miază-zi se leagănă apa cea mare a oceanului. Dacă mi-ar aparține mie pămînturile dintre cele patru hotare, le-aș dărui pe toate războinicilor kiowași, căci ei sînt frații mei. Fie ca în acest an ei să vîneze de șase ori atîția bivoli și de cincizeci de ori atîția grizzly cîți oameni numără neamul Kiowa. Crească boabele porumbului cît dovlecii, iar dovleacul fie de douăzeci de ori mai mare ca pînă acum. Am zis ! *Howgh !*

Pe mine nu mă costa nimic să le adresez asemenea urări superbe, în schimb ei se bucurară, ca și cînd urările s-ar fi împlinit aievea. Cuvîntarea mi se păru cea mai măiastră din cîte rostisem în viața mea, și într-adevăr fu primită cu un entuziasm fără precedent, dacă ținem seama de calmul obișnuit al indienilor. Atît de multe încă nu le urase și nu le dorise nici un om și mai ales un alb. De aceea exclamațiile de recunoștință se repetară la nesfîrșit. Vulpea îmi strînse de cîteva ori mîna, mă asigură de prietenia lui întru toți vecii și, la fiecare *howgh, howgh*, căsca o gură atît de mare, încît izbutii la un moment dat să scap de luleaua păcii, vîrîndui-o între dinții lui gal-

beni şi lungi. Atunci tăcu, inhalînd cu evlavie memorabila mireasmă.

A fost prima mea „oficiere sfîntă" în lumea indienilor, căci a fuma pipa păcii înseamnă la ei un act solemn cu temeiuri serioase şi cu consecinţe la fel de serioase. De cîte ori nu mi-a fost dat, mai tîrziu, să fumez calumetul, fiind, în acele ocazii, perfect conştient de rostul şi de gravitatea ritualului. De astă dată, însă, procedura m-a dezgustat şi apropo de inima lui Sam „legată... ca şi catîrul de copac" mi s-a părut de-a dreptul caraghioasă. Mîinile îmi duhneau a tutun şi mă bucuram din suflet că pipa odihneşte între dinţii indianului şi nu în gura mea. Ca să uit de gustul pipei, am scos din buzunar o ţigară de foi şi mi-am aprins-o. Cu cîtă poftă şi lăcomie mă priviră kiowaşii ! Vulpea făcu ochii mari şi scăpă pipa din gură ; ca războinic încercat avu prezenţa de spirit s-o prindă din zbor şi să şi-o vîre din nou între dinţi, dar i se citea pe faţă că, în clipa aceea, o ţigară de foi i-ar fi făcut mai multă plăcere decît o mie de pipe ale păcii îndesate cu chinichinic.

Cum tabăra noastră se afla în permanentă legătură cu Santa Fé, de unde carul cu boi ne aproviziona cu cele necesare, nu-mi cădea greu să-mi fac rost de ţigări. Erau relativ ieftine şi le preferam rachiului după care umblau ceilalţi şi se îmbătau ca neoamenii. Dimineaţa luasem cu mine cîteva ţigări, cît să-mi ajungă pe vreo două zile, în eventualitatea că am fi întîrziat ; puteam deci să satisfac pofta vădită a indienilor, oferindu-le cîte un trabuc. Vulpea îşi lepădă repede pipa, şi-şi aprinse ţigara ; oamenii lui în schimb, procedară altfel ; nu se mulţumiră să-şi vîre în gură numai vîrful trabucului ci-l înghesuiră cu totul între fălci, apucîndu-se de mestecat. Gusturile diferă de la om la om. O zicală spune că unuia îi place popa şi altuia preoteasa ;

constatai și de astă dată că nu e o vorbă goală și-mi jurai ca de aci încolo să nu le mai dau de fumat nici un obiect necomestibil.

Acum, cu toate formalitățile îndeplinite, indienii se aflau în cea mai bună dispoziție, așa că Sam debută cu întrebarea :

— Frații mei spun că între ei și apașii mescaleri a fost dezgropată securea războiului. Eu n-am auzit nimic în această privință. De cînd a fost dezgropată ?

— De un răstimp căruia fețele palide îi spun două săptămîni. Fratele meu Sam poate că a fost pe undeva, departe, într-un ținut singuratic, de aceea n-a auzit.

— E adevărat. Însă neamurile voastre trăiau în pace. Mă întreb din care pricină au pus frații mei mîna pe arme ?

— Cîinii de apași au ucis patru oameni de ai noștri.

— Unde ?

— Lîngă Rio Pecos.

— Păi, corturile voastre nu se află acolo.

— Nu, însă acolo sînt corturile mescalerilor.

— Și ce căutau războinicii voștri prin acele locuri ?

Vulpea se gîndi o clipă înainte de a mărturisi adevărul.

— O ceată de războinici kiowași s-a dus într-o noapte să pună mîna pe caii apașilor. Dar cîinii aceia puturoși puseseră pază bună ; s-au apărat și au ucis viteji de-ai noștri. Iată pricina pentru care am dezgropat securea războiului.

Prin urmare, kiowașii încercaseră să fure caii, însă au fost descoperiți și alungați. Cine, decît ei înșiși, erau de vină dacă acțiunea s-a soldat cu moartea cîtorva războinici ? Și totuși apașii urmau să fie pedepsiți, deși fuseseră în drepturile lor să-și apere bunurile. Le-aș fi spus-o eu de la obraz acestor haimanale ! Eram chiar pe punctul s-o fac, dar mă opri

un gest discret al lui Sam. Acesta își reluă întrebările.

— Știu oare apașii că ați pornit împotriva lor?

— Dar ce, își închipuie sumva fratele meu că ne-am grăbit să le dăm de veste? Venim pe ascuns, năvălim asupra lor, ucidem cîți putem și luăm cît ne trebuie, animale și lucruri.

Asta depășea orice limită! Nu mă stăpînii să-l întreb:

— De ce rîvnesc vitejii mei frați să se facă stăpîni peste caii apașilor? După cîte știu, neamul bogat al kiowașilor are chiar mai mulți cai decît e nevoie pentru războinicii săi.

Vulpea mi se uită drept în ochi și zîmbi.

— Tînărul meu frate Old Shatterhand vine de dincolo de apa cea mare și n-are de unde să știe cum gîndesc și cum trăiesc cei de dincoace. Avem cai mulți, nu-i vorbă. Dar ne-au sosit niște oameni albi care sînt gata să cumpere o mulțime de cai, încît prisosul nu ne ajunge. Ei ne-au vorbit de hergheliile apașilor și ne-au făgăduit pentru un cal din aceia tot atîtea mărfuri și rachiu cît pentru unul de-al nostru. Ei, și atunci, războinicii noștri s-au dus să ia caii apașilor.

Iată, deci, adevărul! Cine erau vinovații principali pentru victimele de pînă acum și pentru sîngele ce urma să mai curgă? Niște geambași albi, care oferă kiowașilor rachiu în schimbul cailor furați și-i îndeamnă la jaf! Nu mai reușeam să-mi stăpînesc revolta, însă Sam îmi făcu un semn foarte energic și se informă în continuare.

— Fratele meu, Bao, a venit încoace ca iscoadă?

— Da.

— Și cînd sosesc războinicii voștri?

— Sînt în urma noastră preț de o zi călare.

— Cine-i conduce?

— Însuși Tangua viteazul, căpetenia noastră.

— Cîți oameni aduce ?
— De două ori cîte o sută.
— Și credeți că-i veți surprinde pe apași ?
— Ne vom năpusti asupra lor ca vulturul asupra ciorilor care nici nu apucă să-l zărească.
— Fratele meu se înșală. Apașii știu că războinicii kiowași au de gînd să-i atace.
Vulpea clătină din cap a neîncredere și răspunse :
— De unde să știe ? Ajung, oare, urechile lor pînă la corturile kiowașilor ?
— Da.
— Nu-l înțeleg pe fratele Sam. Să fie bun și să mă lămurească.
— Apașii au urechi care umblă și călăresc. Am văzut chiar ieri două asemenea perechi. Au fost la corturile voastre și au ascultat.
— Uf ! Două perechi ? Adică două iscoade ?
— Chiar așa.
— Atunci trebuie să mă întorc fără întîrziere la Tangua. N-a luat cu el decît două sute de războinici ; nici n-ar fi nevoie de mai mulți, dacă apașii n-ar bănui nimic. Dar dacă au prins de veste, atunci numărul trebuie sporit.
— Se pare că frații mei n-au chibzuit temeinic lucrurile. Inciu-Ciuna, căpetenia apașilor e un războinic foarte priceput. De îndată ce oamenii lui i-au ucis pe cei patru kiowași, a și prevăzut că veți căuta să le răzbunați moartea și s-a furișat după voi.
— Uf, uf ! Chiar dînsul ?
— Da, împreună cu fiul său, Winnetou.
— Uf, și ăsta ! Să fi știut, le-am fi prins noi pe amîndouă potăile ! Acum vor strînge mulțime de războinici că să ne întîmpine. Am să-i dau de veste numaidecît lui Tangua, să stea pe loc și să cheme noi ajutoare. Ar dori frații mei Sam și Old Shatterhand, să ne însoțească ?

— Fireşte.

— Atunci să încalece repede.

— Încet, încet ; mai avem încă o vorbă foarte însemnată.

— Las' că vorbim pe drum.

— Nu. Mergem împreună, dar nu la Tangua, căpetenia kiowaşilor, ci la tabăra noastră.

— Aici fratele meu se înşală.

— Nu mă înşel : ascultă ce-ţi spun ! Vreţi să-l prindeţi de viu pe Inciu-Ciuna, căpetenia apaşilor ?

— *Uf !* exclamă *kiowaşul* ca electrizat, în timp ce oamenii îşi ascuţeau urechile.

Sam adăugă :

— Şi pe Winnetou de asemenea ?

— Uf, uf ! E cu putinţă ?

— Chiar foarte uşor.

— Dacă nu l-aş cunoaşte pe fratele meu Sam, aş crede că limba lui s-a pornit pe glume, ceea ce nu i-aş îngădui.

— *Pshaw !* Vorbesc foarte serios. Îi puteţi prinde pe amîndoi vii şi nevătămaţi.

— Cînd ?

— Credeam pînă adineauri că s-ar putea în vreo cinci, şase sau şapte zile. Acum vă asigur însă că se poate mult mai curînd.

— Unde ?

— Chiar la tabăra noastră.

— Dar nici nu ştim unde se află.

— O să vedeţi. După cele ce am să vă spun, veţi veni bucuroşi.

Sam le vorbi despre sectorul nostru, despre scopul ce-l urmărim împotriva căruia kiowaşii nu aveau nimic de obiectat. Apoi le istorisi întîlnirea cu cei doi apaşi. Şi adăugă :

— Mă miram să-i văd pe cei doi şefi singuri şi crezui la început că au plecat la vînătoarea de bizoni

și că s-au despărțit vremelnic de ceata lor. Dar acum știu bine cum stau lucrurile. Cei doi apași v-au urmărit ca să vă spioneze. Și dacă înșiși conducătorii apașilor o fac pe iscoadele, înseamnă că nu se joacă și iau lucrurile în serios. Acum se află în drum spre satul lor. Winnetou a rămas în urmă din pricina leșului, în schimb Inciu-Ciuna a luat-o înainte și, la nevoie, o să gonească pînă-i crapă calul, numai să-și adune cît mai repede războinicii.

— Atunci trebuie să-l înștiințez pe Tangua în mare grabă.

— Fratele meu să aibă răbdare și să asculte pînă la capăt! Apașii vor căuta să se răzbune îndoit; mai întîi pe voi, pe urmă pe noi, pentru că l-am ucis pe omul lor alb, Klekih-Petra. Vor trimite contra voastră o mulțime mare de războinici și un grup mai mic împotriva noastră; aici cu cea de a doua trupă, vor veni Inciu-Ciuna și Winnetou, gîndind că abia după ce vor fi isprăvit cu noi să se pună în fruntea detașamentului principal. Prin urmare, vino de vezi tabăra, ca să știi unde ne găsim. Apoi, dă fuga la căpetenia ta și povestește-i cele auzite de la mine. Vă întoarceți pe urmă la tabăra noastră cu cei două sute de războinici, și așteptați acolo pînă-i prindeți pe Inciu-Ciuna cu mica lui ceată. Sînteți două sute de viteji, în timp ce dînsul va avea cel mult cincizeci de oameni. Mai adaugă-ne și pe noi, albii, douăzeci la număr, care firește că vom sări în ajutorul vostru. Vă fi, așadar, o joacă să-i batem pe apași. Iar dacă-i aveți în mînă pe amîndoi conducătorii, e ca și cînd întregul trib ar fi al vostru. Atunci puteți să le cereți orice și veți primi după pofta inimii. Recunoaște fratele meu ce prilej bun i s-a ivit?

— Da. Gîndurile fratelui meu Sam sînt foarte înțelepte și vor fi primite cu bucurie de căpetenia

noastră. Nu mă îndoiesc că vom face întocmai cum spune fratele meu alb.

— Atunci să plecăm imediat şi să călărim vîrtos, ca să ajungem în tabără pînă-n seară !

Încălecarăm — caii se odihniseră între timp — şi porniram în galop. De astă dată nu ne mai ţineam de urmele apaşilor ; dimpotrivă ne feream de ele. O luarăm de-a dreptul, fără nici un ocol, peste cîmp.

Mărturisesc că nu eram deloc încîntat de comportarea şi de planul lui Sam ; eram mai curînd contrariat şi supărat. Winnetou, nobilul Winnetou şi tatăl său, avînd o ceată de numai cincizeci de luptători, să fie atraşi în cursă ! Dacă planul izbuteşte, atunci cele două căpetenii şi apaşii lor vor fi pierduţi. Cum de a putut Hawkens să imagineze un asemenea plan ? Ştie doar cît de simpatic îmi e Winnetou ; i-am spus-o chiar eu ; pe de altă parte însuşi Sam îl preţuieşte mult pe tînărul fiu al lui Inciu-Ciuna.

Pe drum, toate încercările mele de a mă apropia de Sam, fie şi numai pentru cîteva clipe, fără să atrag atenţia kiowaşilor, se dovediră zadarnice. Aş fi vrut să-l decid la o abandonare a planului. Sam însă părea să-mi ghicească intenţia şi nu se dezlipea cu nici un pas de şeful iscoadelor, ceea ce îmi sporea şi mai mult supărarea. Deşi nu sînt de felul meu un om cu toane, totuşi, cînd ajunserăm în amurg în tabără, mă găseam în cea mai rea dispoziţie. Am coborît de pe cal, i-am scos şaua şi, îmbufnat, m-am trîntit în iarbă, ştiind bine că nu era momentul oportun pentru o explicaţie cu Sam. Acesta avea aerul că nu observase semnele ce-i făcusem ; istorisea celor din tabără cum ne-am întîlnit cu kiowaşii şi ce avea să se mai întîmple. Oamenii se speriaseră la apariţia pieilor-roşii ; cu atît mai bucuroşi erau acum, aflînd că indienii aceştia sînt prietenii şi aliaţii noştri şi că nu mai e cazul să ne temem de apaşi. Ocrotiţi de

cei două sute de kiowaşi, ne puteam continua lucrul fără a risca să fim loviţi prin surprindere.

Kiowaşii fură trataţi cu ospitalitate, primiră carne de urs din belşug şi, în fine, plecară. Aveau de gînd să călărească toată noaptea pentru a ajunge cît mai repede la ai lor. Abia după ce se depărtară, Sam se apropie de mine, se lungi alături şi îmi zise cu obişnuita lui morgă de superioritate :

— Astă-seară, *sir,* arătaţi cam plouat. Pesemne că nu vă simţiţi prea bine, poate un pic de greaţă la stomac, sau o indigestie sufletească, hi-hi-hi-hi ! Care din ele să fie ? Cred că ultima, nu ?

— O fi ! i-am răspuns prea puţin amical.

— Aşadar, vi se topeşte inima. Spuneţi-mi ce s-a întîmplat, că vă găsesc eu leacul.

— M-ar bucura să-l găseşti, Sam, dar mă îndoiesc.

— Pot, pot ! Bizuiţi-vă pe mine !

— Atunci spune-mi, cum ţi-a plăcut Winnetou ?

— Mie, grozav ! Cred că şi dumneavoastră.

— Şi vrei să-l împingi la pierzanie ! Cum se împacă una cu alta ?

— La pierzanie ? Să-l împing la pierzanie ? ! Asta nici prin vis nu i-a trecut bravului fecior al tatălui meu.

— Păi, nu făcuşi planul să fie prins ?

— Exact !

— Şi nu înseamnă asta pierzania lui ?

— Nu mai umblaţi după fantome, *sir !* Winnetou mi-a căzut atît de drag, încît, dacă s-ar afla în primejdie, mi-aş risca şi viaţa ca să-l salvez.

— Atunci de ce-l atragi în cursă ?

— E o măsură de apărare împotriva lui şi a războinicilor săi.

— Şi pe urmă !

— Şi pe urmă, hm ! Tare-aţi dori, mi se pare, să săriţi în ajutorul tînărului !

— Nu că aş dori, ci o voi face ! Dacă va fi prins, îl voi elibera. Şi dacă vor ridica armele asupra lui, am să-i vin în ajutor şi am să lupt pentru el. Ţi-o declar deschis şi cinstit !

— Zău ? Chiar aşa veţi face ?

— Aşa ! Am făgăduit solemn unui muribund, şi pentru mine, care nu calc o promisiune cît de mărunţă, un astfel de cuvînt echivalează cu un angajament sacru.

— Mă bucură. Mă bucură foarte mult. În privinţa asta sîntem absolut de acord.

— Atunci spune-mi, stăruii eu cu nerăbdare, cum se potrivesc vorbele frumoase cu intenţiile dumitale perfide ?

— Prin urmare, asta vă interesează ? Ehei, bătrînul Sam Hawkens a băgat el bine de seamă pe drum că vreţi să-i vorbiţi. Dar nu se putea ; ar fi însemnat să cadă baltă întregul meu plan atît de frumos ticluit. Sînt cu totul alt om şi gîndesc cu totul altfel decît s-ar părea. Doar n-am să permit oricui să mi se uite-n cărţi, hi-hi-hi-hi ! Însă pentru dumneavoastră le pot da pe faţă. O să mă ajutaţi chiar împreună cu Dick Stone şi cu Will Parker, dacă nu mă-nşel ! Aşadar, după părerea mea, Inciu-Ciuna şi Winnetou nu au fost pe-aici numai în cercetare, ci trebuie să fi lăsat dispoziţii războinicilor ca, între timp, să se înarmeze şi să vină după ei. Dacă socotim că bătrînul — ca şi Winnetou, de altfel — a călărit toată noaptea, înseamnă că a parcurs o bună bucată de drum şi mîine dimineaţă sau cel mai tîrziu pe la amiază se va întîlni cu ai săi ; altminteri nu şi-ar obosi calul într-atît. E de presupus că se va întoarce aici poimîine seara. Înţelegeţi în ce pericol ne aflăm şi cît e de aproape ? Noroc că le-am descoperit urma ! Altfel, în nici un caz nu m-aş fi aşteptat să se înapoieze atît de repede. Şi iarăşi noroc

că ne-au ieşit kiowaşii în drum, de-am putut afla de la ei situaţia ! Vor veni aici cele două sute de călăreţi ai lor şi...

— Am să-l previn pe Winnetou de primejdia ce-l aşteaptă din partea kiowaşilor ! l-am întrerupt pe Sam.

— Pentru Dumnezeu, să n-o faceţi ! strigă el. Asta ne-ar strica totul, pentru că apaşii, evitînd cursa, ne-ar strînge de gît în pofida kiowaşilor. Nu ! Ei trebuie într-adevăr prinşi, trebuie făcuţi să-şi vadă moartea cu ochii. Pe urmă, cînd îi vom elibera în taină, ne vor fi cu atît mai recunoscători şi vor renunţa la răzbunare. Cel mult, dacă ni-l vor cere pe Rattler ; şi asta nu le-aş refuza-o. Acum, ce mai aveţi de spus, mofturosule gentleman ?

I-am întins mîna bucuros.

— Sînt pe deplin împăcat, dragul meu Sam. Ce să zic, ai brodit-o bine.

— Nu-i aşa ? Sam Hawkens, cum susţinea cineva, o fi mîncînd el şoareci de cîmp, dar posedă şi calităţi, hi-hi-hi-hi ! Va să zică sîntem iarăşi prieteni ?

— Da, bătrîne Sam !

— Ei, acum culcaţi-vă pe o parte şi dormiţi sănătos. Mîine avem mult de lucru. Eu mă duc să-i informez pe Stone şi pe Parker, ca să cunoască şi ei situaţia.

Bătrînelul ăsta de Sam era într-adevăr un tip admirabil, un om de zahăr. De altfel, cuvîntul „bătrînel" nu trebuie luat chiar textual. Abia dacă numără cîţiva ani peste patruzeci ; dar cadrul acela de barbă care-i ascundea aproape întreaga figură, nasul acela teribil, care se înălţa între ochişorii lui ca un turn de observaţie, şi surtucul de piele, cîrpit şi răscîrpit, gros şi ţeapăn ca scîndura, îl făceau să pară mult mai bătrîn decît era în realitate.

De altfel, cred că e locul să stărui asupra cuvîntului *old* care înseamnă *bătrîn* sau *vechi*. Şi în alte limbi cuvîntul acesta e utilizat nu numai pentru a releva vîrsta, ci şi ca o expresie de alint. „Un vechi prieten" nu e numaidecît şi bătrîn ; după cum adesea oameni tineri îşi spun unul altuia „bătrîne", în sens de prieten. Pe urmă cuvîntul mai are şi altă semnificaţie. În vorbirea curentă spunem cu simpatie : bătrîne crai, bătrîne ursuz, bătrîne cîrcotaş sau bătrîne palavragiu. Aici „bătrîn" serveşte de întărire sau gradaţie. Calitatea substantivului e astfel subliniată sau relevată la superlativ.

Aşa se întîmplă în vest cu cuvîntul *old*. Unul din cei mai vestiţi vînători ai preriei era Old Firehand. De cîte ori punea puşca la ochi, glonţul nimerea fără greş, ucigător ; de aici şi porecla de : Firehand, Mînă de foc. Calificativul *old* scotea şi mai mult în evidenţă faimoasa lui îndemînare. De altfel şi mie porecla de Shatterhand mi s-a atribuit împreună cu adjectivul *old*.

După ce plecă Sam, încercai să adorm, dar multă vreme nu izbutii. Oamenii din tabără aşteptau acum bucuroşi sosirea kiowaşilor, comentînd evenimentul în discuţii aprinse şi zgomotoase ; în asemenea condiţii ar fi fost o minune să pot adormi. În plus, nici propriile mele gînduri nu-mi dădeau pace. Hawkens vorbise cu atîta siguranţă de planul lui, încît părea că un eşec ar fi exclus ; eu, însă, nu-i împărtăşeam pe deplin optimismul. Voiam să-i eliberăm pe Winnetou şi pe tatăl său. Dar despre ceilalţi apaşi nici nu venise vorba. Urmau aceştia să rămînă cumva în mîinile duşmanului, în timp ce conducătorii lor vor fi salvaţi ? Mi se părea nedrept. Pe de altă parte, numai noi singuri, adică patru inşi, cu greu am fi reuşit — sau chiar deloc — să-i eliberăm pe toţi apaşii, mai ales că operaţia trebuia executată în strict

secret, pentru a nu deștepta bănuieli. Și apoi, în ce chip vor ajunge apașii în mîinile kiowașilor? Mă tot întrebam și nu găseam răspuns. Fără luptă, firește că nu; așadar, era de presupus că tocmai cei doi șefi, pe care intenționam să-i salvăm, se vor apăra cu mai mare îndîrjire și se vor expune astfel cei dintîi pieirii. Cum să împiedicăm aceasta? În cazul cînd se vor apăra și nu se vor da prinși, atunci kiowașii probabil că-i vor ucide; or, asta nu trebuia să se întîmple.

Mă frămîntam în chip și fel, mă răsuceam cînd pe o parte, cînd pe alta, fără a găsi o soluție. O singură nădejde mă liniști în cele din urmă: speram că micul, istețul Hawkens va găsi o ieșire. În orice caz, mă hotărîsem să vin în ajutorul celor doi conducători ai apașilor și, la nevoie, să-i ocrotesc cu propriul meu trup. În sfîrșit, adormii.

În dimineața următoare am lucrat pe traseu cu îndoită rîvnă, ca să recuperez lipsa mea din ajun. Cum toată lumea își dădea osteneala, am avansat cu lucrările mai mult ca oricînd. Rattler se ținea deoparte. Se foia ba ici, ba colo, fără nici o treabă, iar *westmen*-ii lui îl tratau cu prietenie, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat. Această atitudine a lor mi-a întărit convingerea că, în cazul unui nou conflict cu Rattler, nu m-aș putea bizui pe ei. Pînă spre seară, deși dădusem de un teren mai accidentat, măsurarăm o porțiune de două ori mai mare ca în alte zile. De aceea, imediat după cină, ne culcarăm cu toții osteniți. Bineînțeles că tabăra se mutase și ea odată cu înaintarea lucrărilor.

A doua zi, ne-am dovedit la fel de harnici, dar pe la amiază furăm tulburați. Sosiră kiowașii. Iscoadele lor găsiseră cu ușurință noua așezare a taberei, datorită urmelor foarte vizibile pe care le-am lăsat cu ocazia mutării.

Acești indieni erau niște bărbați puternici, cu înfățișare de luptători; aveau cai excelenți și purtau cu toții, fără excepție, puști, cuțite și tomahawkuri. Am numărat mai mult de două sute de oameni. Comandantul lor, de o statură cu adevărat impunătoare, avea trăsături severe, întunecate și niște ochi crunți, prădalnici, care nu anunțau nimic bun. În ochii aceștia mocnea o cumplită sete de jaf și de măcel. Se numea Tangua, nume care însemna șef sau căpetenie. Era deci de presupus că nimeni dintre kiowași nu se putea măsura cu el. Cercetîndu-i chipul și ochii, mă gîndeam la soarta ce i-ar aștepta pe Inciu-Ciuna și pe Winnetou dacă ar ajunge în mîinile lui. Și mă cuprinse groaza.

Venea în calitate de amic și de aliat al nostru, dar se purta puțin prietenos față de noi. Ca să fac o comparație, atitudinea lui amintea mai degrabă pe tigrul care se întovărășește cu un leopard pentru a vîna împreună, sfîșiindu-și apoi aliatul. Sosise împreună cu „Vulpea", șeful iscoadelor, în fruntea trupei sale și, descălecînd, nu ne salută, ci făcu cu brațul un gest poruncitor, după care ne pomenirăm înconjurați de călăreții săi. Urcă din nou pe cal și se apropie de carul nostru; dădu poclitul la o parte și își aruncă o privire înăuntru. Părea că lucrurile îl atrag, pentru că mai descălecă odată și se sui în car, inspectîndu-i atent conținutul.

— Oho! făcu atunci Sam Hawkens, care stătea lîngă mine. Asta pare să ne considere, împreună cu avutul nostru, ca pe o pradă bună încă înainte de a fi schimbat vreo vorbă, dacă nu mă-nșel. Dacă își imaginează cumva că Sam Hawkens e atît de prost, încît să dea stîna pe mîna lupului, apoi se înșală amarnic. Îl lămuresc eu imediat.

— Fără imprudențe, Sam! îl rugai. Aștia două sute de găligani ne copleșesc.

— Ca număr, da, ca minte, nicidecum, hi-hi-hi-hi! răspunse el.

— Dar ne-au înconjurat!

— *Well*, asta văd și eu. Sau credeți că n-am ochi? După cît se pare, nu ne-am ales prea bine aliatul. Faptul că ne-a înconjurat mă face să bănui că ar dori să ne bage în cofă cu apași cu tot, sau chiar să ne înfulece. Numai că îmbucătura o să-i cadă greu la stomac; Sam Hawkens vă asigură. Haideți cu mine și veți auzi cum discută bătrînul Sam cu asemenea pramatii. Îl cunosc de mult pe Tangua și, chiar dacă nu m-a zărit pînă acum, va fi știind desigur că mă aflu și eu pe aici. Purtarea sa nu numai că mă jignește pe mine, dar poate stîrni suspiciunea noastră a tuturora. Uitați-vă un pic la haimanalele lui, ce aere bătăioase își dau și cum ne sfidează! Am să le arăt îndată că Sam Hawkens e și el prezent. Veniți!

Cu puștile în mîini ne apropiarăm de carul în care scormonea Tangua. Ca să fiu sincer, nu mă simțeam prea liniștit. Cum am ajuns, Sam întrebă pe un ton de avertisment:

— Are cumva poftă vestitul șef al tribului Kiowa să ajungă într-o clipă în veșnicile plaiuri ale vînătoarei?

Tangua, care stătea aplecat cu spatele spre noi, se îndreptă de șale, se întoarse și spuse răstit:

— De ce mă tulbură fețele palide cu întrebări prostești? Tangua va domni cîndva ca mare căpetenie în veșnicele plaiuri ale vînătoarei, dar va mai trece lungă vreme pînă să ajungă acolo.

— S-ar putea ca vremea să nu fie mai lungă decît un minut.

— Cum așa?

— Coboară din car și am să-ți spun; dar iute de tot!

— Nici nu mă mișc de-aici !

— Bine ! Atunci nu-ți rămîne decît să zbori în aer !

Și zicînd acestea, Sam se răsuci, prefăcîndu-se că pleacă. Atunci indianul sări repede din car, îl apucă pe Sam de braț și strigă :

— Să zbor eu în aer ? De ce rostește Sam Hawkens asemenea vorbe ?

— Ca să te previn.

— Împotriva cui ?

— Împotriva morții care te-ar fi înhățat dacă mai întîrziai acolo sus cîteva clipe.

— Uf ! Moartea e în car ?

— Da.

— Unde ? Arată-mi-o.

— Poate mai tîrziu. Oare iscoadele tale nu te-au informat pentru ce ne aflăm aici ?

— Ba da. Vreți să tăiați drum calului de foc care slujește fețelor palide.

— Întocmai ! Un astfel de drum trece peste rîuri și prăpăstii și stînci pe care le aruncăm în aer. Cred că știi !

— Știu. Dar ce-are a face cu moartea care zici că mă pîndește ?

— Foarte mult; mai mult decît îți închipui. Ai aflat, pesemne cu ce aruncăm în aer stîncile care stau în drumul calului de foc ? Crezi că-i vorba de praful de pușcă pe care îl folosiți voi ?

— Nu. Fețele palide se folosesc de altă născocire, cu care pot nărui munți întregi.

— Întocmai ! Și născocirea de care vorbești se află aici, în carul nostru. Ce-i drept, e împachetată cu grijă, dar cine nu știe să umble cu asemenea pachet, acela e pierdut de la prima atingere ; explodează în mîinile lui și-l rupe în mii de bucăți.

— Uf, uf ! făcu indianul, speriat de-a binelea. Și erau chiar lîngă mine, acolo, pachetele ?

— Atît de aproape, încît dacă nu săreai repede jos, te-ai fi aflat de pe acum în veşnicele plaiuri ale vînătoarei. Şi ce ar mai fi rămas din tine? Nici măcar punga cu „medicamente", nici moţul scalpului, nimic, absolut nimic, afară de nişte fărîme de carne şi de os. Şi în halul ăsta cum ai fi putut să mai domneşti ca mare căpetenie în veşnicile plaiuri ale vînătoarei? Rămăşiţele tale ar fi fost călcate şi zdrobite în picioare de caii tuturor duhurilor.

După credinţa pieilor-roşii, cine ajunge pe lumea cealaltă, adică în veşnicile plaiuri ale vînătoarei, fără moţul scalpului şi fără „medicamente", acela e întîmpinat cu dispreţ de vitejii morţi dinaintea lui şi, în timp ce aceştia se desfată cu cele mai alese mîncăruri indiene, el trebuie să se ascundă umilit de ochii lor. Ce blestem, aşadar, să ajungi dincolo fărămiţat şi dus de vînturi ca o pulbere! Cu tot tenul său arămiu, se vedea bine că indianului îi pierise sîngele din obraz.

— Uf! exclamă el. Ce bine că m-ai vestit la timp! Dar de ce ţineţi născocirea voastră acolo, în car, unde se află atîtea lucruri de folos?

— Ai vrea să lăsăm asemenea pachete scumpe jos, pe pămînt, unde s-ar strica şi, la orice atingere, ar putea să dezlănţuie cea mai cumplită nenorocire? Ţi-o spun numai ţie: chiar şi acolo în car sînt destul de primejdioase. Dac-ar exploda vreun pachet, sare totul în aer, praful s-ar alege de cîte se află primprejur.

— Şi din oameni?

— Firește că şi din oameni, şi din animale, într-un ocol care ar putea cuprinde de două ori o sută de cai.

— Atunci să-i vestesc iute pe războinicii mei, nu cumva să se apropie vreunul de carul ăsta afurisit.

— Aşa să faci! Te rog chiar s-o faci, ca nu cumva să ne ducem toţi pe copcă din pricina unei neatenţii!

Vezi şi tu cîtă grijă vă port, fiindcă pe războinicii din neamul Kiowa eu îi socotesc prietenii noştri. Şi, totuşi, s-ar zice că m-am înşelat. Cînd prietenii se întîlnesc, ei sé salută şi fumează pipa păcii. Doar n-oi fi vrînd ca tocmai astăzi să încalci obiceiul ?

— Păi ai fumat pipa cu Vulpea, cercetaşul meu !

— Am fumat numai eu şi acest războinic alb de lîngă mine. Ceilalţi nu. Dacă nu-i saluţi şi pe ei va trebui să bănuiesc că prietenia voastră nu e sinceră.

Tangua rămase o clipă pe gînduri şi căută un pretext.

— Ne aflăm pe picior de război şi de aceea n-am luat cu mine chinichinul păcii.

— Căpetenia kiowaşilor vorbeşte una, în timp ce inima lui simte alta. Eu văd punga cu chinichin agăţată de cingătoarea ta şi punga pare că-i plină. Nouă nu ne trebuie tutunul tău, avem destul dintr-al nostru. De altfel, nici nu e nevoie să fumeze toţi : tu fumezi în numele tău şi al războicilor tăi, iar eu în numele meu şi al albilor aci de faţă ; atunci legămîntul de prietenie cuprinde pe toţi bărbaţii prezenţi.

— De ce, adică, să mai fumăm noi doi, dacă sîntem de multă vreme fraţi ? Sam Hawkens n-are decît să-şi închipuie că am fumat cu toţii calumetul.

— Cum vrei ! Dar atunci întoarcem şi noi foaia şi nu mai pui mîna pe apaşi.

— Ce, vrei să le dai de veste ? întrebă Tangua cu o sclipire de mînie în ochi.

— Nu ; aşa ceva nu-mi trece prin cap ; ei sînt duşmanii noştri şi vor să ne ucidă. Dar n-am să-ţi spun în ce fel îi poţi prinde.

— Pentru asta n-am nevoie de tine ; ştiu şi eu ce am de făcut.

— Oho ! Nu cumva ştii cînd şi din ce parte sosesc şi unde îi puteţi găsi ?

— Aflu eu ! Trimit iscoadele mele.

— Asta n-ai s-o faci ; eşti destul de deştept ca să-ţi dai seama că apaşii vor descoperi urmele iscoadelor tale şi se vor pregăti de luptă. Vor fi atenţi la fiecare pas ; şi atunci mă întreb dacă-i mai puteţi prinde ; pe cîtă vreme, potrivit planului meu, îi luaţi pe nepregătite ; îi împresuraţi şi îi prindeţi de vii, dacă nu mă-nşel.

Observai că explicaţiile nu-şi greşiseră ţinta. După un scurt răgaz de gîndire, Tangua declară :

— Am să vorbesc cu războinicii mei.

Acestea zise, plecă de lîngă noi. Se duse la Bao şi făcu semn cîtorva din oameni să se apropie ; văzurăm apoi cum se sfătuiesc între ei.

— Judecînd după faptul că individul ţine să se sfătuiască mai întîi cu ai lui, veţi recunoaşte că, în fond, nu are gînduri bune ! mi se adresă Sam.

— Se poartă urît cu dumneata ; doar îi eşti prieten şi nu i-ai făcut nici un rău.

— Prieten ? Ce ştiu ăştia despre prietenie. Nişte haimanale care trăiesc numai din furtişaguri. Eşti prietenul lor cît timp n-au ce lua de la tine. Dar aici avem un car plin cu provizii şi cu alte lucruri de mare preţ pentru indieni. Cercetaşii s-au grăbit să-l informeze pe şeful lor şi, din acea clipă era hotărît să fim jefuiţi.

— Şi acum ?

— Acum ? Hm ! Acum nu mai avem nici o grijă.

— M-ar bucura.

— Cred că sîntem asiguraţi. Îi cunosc eu. Strălucită idee mi-a venit să-i vîr în cap individului că avem aici, în car, un fel de pulbere teribilă, hi-hi-hi-hi ! Venise convins că toate lucrurile de acolo îi sînt menite ca pradă. Văzurăţi doar ; numai ce a sosit s-a şi dus de-a dreptul la car. Acum însă, mai

mult ca sigur că nimeni nu va cuteza să se apropie de lucrurile noastre. Ba eu trag nădejde că spaima cu care i-am procopsit ne va prinde bine şi mai tîrziu. O să-mi bag în buzunar o cutie de sardele şi-i fac să creadă că e plină cu dinamită. Parcă aveţi şi dumneavoastră o cutie la fel, în care păstraţi hîrtii. N-ar strica să-mi reţineţi ideea şi s-o folosiţi la nevoie.

— Bine ! Vreau să sper că efectul va fi cel dorit. Ce părere ai în legătură cu pipa păcii ?

— Erau decişi să n-o fumeze cu noi ; acum însă cred că haimanalele vor reveni la gînduri mai bune. Argumentul meu s-a înfipt în creierul şefului şi dînsul îi va convinge şi pe ceilalţi. Dar pe viitor, nici vorbă să le acordăm încredere.

— Prin urmare, Sam, vezi şi dumneata că am avut dreptate alaltăieri. Ai vrut să realizezi planul cu ajutorul kiowaşilor şi iată că ne-ai aruncat în braţele lor. Sînt curios ce-o să mai iasă.

— Absolut nimic, în afara celor prevăzute de mine. Vă puteţi bizui pe Sam Hawkens. E clar că Tangua se pregătise de jaf ; apoi intenţiona să iasă în întîmpinarea apaşilor. Dar acum trebuie să recunoască, vrînd-nevrînd, că nici apaşii nu sînt atît de proşti, încît să se lase prinşi şi măcelăriţi. I-am spus, de altfel, că oamenii lui Inciu-Ciuna vor descoperi urmele iscoadelor kiowaşe. Şi atunci, mai va să-i prindă pe apaşi ! Doar n-o să-i cadă în mînă ca nişte orătănii oarbe ale preriei ! Iată-l că a terminat consfătuirea ; vine încoace. Acum se va lămuri totul.

Am descifrat rezultatul încă înainte ca Tangua să se fi apropiat de noi, căci, în urma unor comenzi ale lui Bao, cercul se desfăcu şi oamenii descălecară. Aşadar, nu mai eram înconjuraţi. Tangua se înfăţişă mai puţin încruntat.

— M-am sfătuit cu războinicii mei, zise el. N-au nimic împotrivă să fumez calumetul cu fratele meu Sam, ca şi cum aş fuma cu fiecare dintre voi.

— Nici nu mă aşteptam la altceva : te ştiu doar nu numai bărbat viteaz, ci şi înţelept. Războinicii kiowaşi să alcătuiască o jumătate de cerc şi să se uite cum schimbăm noi fumul păcii şi al prieteniei.

Zis şi făcut. Tangua şi Sam Hawkens fumară pipa păcii după ritualul cunoscut, pe urmă noi, albii, le strînserăm pe rînd mîna tuturor indienilor. Puteam deduce că, măcar azi şi în zilele imediat următoare, nu vor unelti împotriva noastră. Bineînţeles că nu puteam prevedea gîndurile şi acţiunile lor de mai tîrziu.

Dacă spun „a fuma" calumetul sau pipa păcii, mă folosesc de expresia uzuală la noi. Indianul însă nu spune „a fuma" tutun, ci „a bea" tutun. De fapt, îl şi bea, judecînd după felul cum înghite fumul, îl colectează în stomac şi apoi îl elimină încet, în doze mici.

În această privinţă se aseamănă cu turcii, care nici ei nu spun „a fuma", ci „a bea".

Pentru cîtă cinste se bucură pipa la indieni stă mărturie şi faptul că în limba triburilor Iemes, ca şi în toate dialectele apaşilor, cuvîntul care o defineşte e identic cu acela de şef, de căpetenie. În limba iemes căpeteniei i se zice *fui* şi pipei *fuişaş* ; la apaşi, căpeteniei i se spune *natan*, iar pipei *natan-ţe*. Sufixul *ţe*, adică *piatră*, e valabil atît pentru pipa făcută din pămînt ars, cît şi pentru aceea cioplită din piatră. Vatra pipei destinată a servi de calumet se confecţionează din argilă sfîntă, adusă de la carierele din Dakota.

Tangua — după ce încheiarăm acest pact, să-i zicem provizoriu — ceru convocarea unei mari consfătuiri la care să participe toţi albii. Propunerea

nu-mi surîdea, pentru că am fi întîrziat iarăși lucrările noastre pe traseu ; or, acestea nu trebuiau neglijate. De aceea îl rugai pe Sam să obțină amînarea consfătuirii pentru diseară. De altfel, auzisem, citisem chiar că o asemenea discuție indiană — dacă nu e curmată de vreo primejdie — poate să dureze la nesfîrșit. Hawkens vorbi cu Tangua și mă informă apoi.

— Ca orice indian veritabil, nu se lasă abătut de la dorința lui. Apașii vor întîrzia încă mult, așa că dînsul cere organizarea unui sfat la care să-mi expună planul său și, după care, toată lumea să se așeze pe mîncat. Evident, provizii nu ne lipsesc, iar kiowașii și-au adus destulă pastramă în samarele cailor. Din fericire, am obținut totuși ca, numai eu, Dick Stone și Will Parker să participăm la sfat ; voi, ceilalți, vă puteți vedea de lucru.

— Ce înseamnă puteți ? Ca și cînd am avea nevoie de permisiunea indienilor ! Las' că-i fac eu să priceapă că mă consider absolut liber și că ordinele lor nu mă ating.

— Nu-mi stricați socotelile, *sir !* Mai bine treceți cu vederea. Dacă vrem ca totul să decurgă normal, atunci nu e cazul să-i îndîrjim împotrivă-ne.

— Doresc totuși să *particip* și eu la consfătuire !

— Nu-i nevoie.

— Dimpotrivă, cred că este. Trebuie să știu ce se va hotărî.

— O să aflați mai pe urmă.

— Și dacă stabiliți o acțiune cu care eu nu pot fi de acord ?

— De acord ? Dumneavoastră ? Ia te uită, bravul *greenhorn !* Și-a vîrît în cap că Sam Hawkens nu poate lua nici o decizie fără învoirea lui ! Te pomenești că trebuie să vă solicit aprobarea cînd vreau să-mi tai unghiile sau să-mi dreg pingelele?

— N-o lua chiar așa. Înțeleg să mă asigur că nu veți lua hotărîri care să pună în primejdie viața celor doi apași.

— În privința asta vă puteți încrede în bătrînul Sam Hawkens. Aveți cuvîntul meu că vor ieși din afacerea asta cît se poate de sănătoși. Ajunge atît ?

— Da. Respect cuvîntul dumitale, pentru că îmi place să cred că dacă l-ai dat, vei avea grijă să-l și ții.

— *Well !* Vedeți-vă, așadar, de treabă ; fiți sigur că lucrurile vor evolua exact ca și cînd nasul dumneavoastră ar fi prezent la consfătuire.

A trebuit să mă supun, deoarece doream mult ca măsurătorile să fie duse pînă la capăt încă înaintea ciocnirii cu apașii. Ne apucarăm cu mare zel de lucru pe porțiunea noastră, și făcurăm progrese deosebite ; Bancroft și cei trei subalterni ai săi depuneau eforturi serioase. Era, de altfel, efectul îndemnurilor mele.

Îi convinsesem de faptul că trebuie să muncim cu toată sîrguința, pentru că, altminteri, apașii ar putea sosi înainte ca noi să fi încheiat lucrările, și atunci ne-am pune pielea în joc : am fi expuși atît apașilor cît și kiowașilor. În schimb, dacă terminam lucrul mai devreme, putem să spălăm putina și să ne adăpostim, salvînd și schițele topografice. Le pusesem în vedere toate acestea. Iată de ce oamenii lucrau cu un avînt și cu o perseverență de care nu mai dăduseră dovadă pînă atunci. Îmi atinsesem deci scopul. În sinea mea, însă, nici prin vis nu-mi trecea s-o șterg. Eram neliniștit pentru Winnetou. Ceilalți n-aveau decît să procedeze după bunul lor plac, eu eram ferm decis să nu părăsesc locul înainte de a mă asigura că Winnetou e în afară de pericol.

De fapt, munca mea era dublă. Trebuia să lucrez la măsurători, să țin registrul și totodată să întoc-

mesc schițele. Le desenam în două exemplare. Unul era destinat inginerului-șef, în calitatea sa de conducător al șantierului, pe celălalt mi-l păstram în secret, ca să-l folosesc la nevoie. Situația noastră era atît de primejdioasă, încît o asemenea măsură de precauție se justifica pe deplin.

Așa cum bănuisem, consfătuirea s-a prelungit pînă seara ; s-a încheiat abia cînd întunericul ne sili și pe noi să întrerupem lucrul. Kiowașii se aflau în excelentă dispoziție. Sam Hawkens comițînd greșeala — sau, poate, avînd buna inspirație — de a le oferi tot restul nostru de rachiu. Nici nu se gîndise măcar să ceară în prealabil învoirea lui Rattler. Fuseseră aprinse cîteva focuri în jurul cărora chefuiau indienii, caii pășteau pe aproape, în timp ce santinelele orînduite de șeful kiowașilor străjuiau prin întuneric.

Așezat lîngă Sam și nedespărțiții lui tovarăși, Parker și Stone, îmi consumam cina și-mi plimbam privirea deasupra taberei, care, mie, ca novice, îmi oferea o imagine cu totul inedită. Făcea impresia unui lagăr de război. Mă uitam la chipurile indienilor și, *examinîndu-le pe rînd, nu descopeream nici* unul capabil de milă sau de îndurare în fața dușmanului. Rachiul nostru nu le-a ajuns decît pentru cinci-șase înghițituri de fiecare ; n-am observat să se fi îmbătat careva ; totuși apa de foc, cu care se întîlneau atît de rar, stîrnise oarecare agitație. Erau mai vioi și vorbeau mai tare ca de obicei.

Firește că l-am descusut pe Sam în ce privește rezultatul consfătuirii.

— Puteți fi mulțumit ! mă asigură el. Celor doi protejați ai dumneavoastră nu li se va întîmpla nimic.

— Și dacă se apără ?

— Nici nu vor apuca să se apere ; vor fi prinși și legați încă înainte de a-și da seama ce se petrece !

— Așa ? Și cum îți închipui lucrul acesta, bătrîne Sam ?

— Foarte simplu. Apașii vor veni pe un drum bine cunoscut. Ați putea să-l ghiciți, *sir* ?

— Fără îndoială. E firesc să caute mai întîi locul unde ne-au întîlnit prima oară și să se orienteze apoi după urmele noastre.

— Just ! Nu sînteți chiar atît de prost pe cît s-ar părea, judecînd numai după mutră. Așadar cunoaștem primul fapt de care avem nevoie, adică direcția dinspre care urmează să-i așteptăm. Al doilea fapt important este momentul sosirii.

— Pe acesta nu-l putem cunoaște precis, dar îl putem deduce.

— Da, cine posedă ceva grăunțe în cap îl poate într-adevăr deduce ; dar numai cu deducția n-am făcut mare lucru. Cel care, într-o asemenea situație, acționează după presupuneri, își cam riscă pielea. Certitudine, deplină siguranță, iată ce ne trebuie.

— O putem obține numai dacă trimitem iscoade înaintea lor ; dar soluția aceasta dumneata ai respins-o, dragul meu Sam. Susțineai că urmele iscoadelor ne-ar trăda.

— Dacă iscoadele ar fi indiene ! Rețineți, *sir* ; dacă ar fi indiene ! Că noi, albii, ne aflăm aici, nu e nici un secret pentru apași. Dacă dau de urma unui alb, faptul nu le trezește bănuieli. Dar cu urmele indiene ar fi cu totul altfel ; avertizați, apașii s-ar feri ca de foc. În calitate de mare deștept, vă puteți ușor imagina ce bănuieli s-ar naște în capetele lor.

— Că războinicii kiowași sînt prin apropiere ?

— Perfect, ați ghicit ! Dacă nu mi-ar fi grijă de bătrîna mea perucă, aș scoate cu mare respect pălăria în fața dumneavoastră. Vă rog să considerați gestul ca și făcut.

— Mulțumesc, Sam ! Vreau să sper că acest respect nu se va spulbera curînd ! am răspuns la fel

de ironic. Dar să mergem mai departe! Ești, așadar, de părere să nu trimitem cercetași indieni, ci albi?

— Da, însă nu mai mulți, doar unul singur.

— Ajunge atît?

— Aflați că e vorba de un individ pe care mă pot bizui, și anume Sam Hawkens, dacă nu mă-nșel, cel care mănîncă șoareci de cîmp, hi-hi-hi-hi! Poate că ați auzit de dumnealui?

— Cum să nu! încuviințai zîmbind. Dacă preia chiar dînsul sarcina, sîntem fără grijă. Nu se lasă el prins de apași.

— Prins, nu, în schimb se va lăsa văzut.

— Ce vorbești? Vrei să te vadă!

— Vreau.

— Atunci te fac prizonier, sau te omoară.

— Nu fac ei una ca asta pentru nimic în lume. Sînt prea deștepți. Le ies în cale și mă port în așa fel încît să nu le treacă prin minte că s-ar afla pe-aici și alții în afară de noi. Și cînd m-or vedea plimbîndu-mă tacticos, sub ochii lor, vor fi încredințați că nu ne așteptăm la nimica rău și că trăim mai liniștiți ca în sînul lui Avram. Nici nu se vor atinge de mine; vor avea interesul să mă întorc în tabără, ca să nu se nască aici bănuiala că mi s-a întîmplat ceva. Își vor spune că, oricum, le voi cădea în mînă mai tîrziu.

— Dar, Sam dragă, e posibil ca ei să te vadă fără ca și dumneata să-i vezi...

— *Sir*, se zbîrli el în glumă, dacă mă gratulați cu o asemenea palmă morală, totul s-a sfîrșit între noi! Eu, și să nu-i văd! Ochișorii lui Sam Hawkens or fi ei mici, dar sînt grozav de ageri. E drept că apașii nu vor sosi cu grămada; vor trimite mai întîi iscoade; însă nici ăștia nu-mi scapă; îmi aleg un locșor de unde nu se poate să nu-i zăresc. Știți, există porțiuni

de teren unde nici cel mai grijuliu cercetaș nu găsește acoperire ; e obligat să iasă în cîmp deschis. Iar eu mă plasez într-un asemenea sector și pîndesc. De îndată ce descopăr iscoadele, vă dau de veste, pentru ca în momentul cînd se vor furișa lîngă tabără, să vă arătați cu toții calmi și nepăsători.

— Dar or să-i vadă și pe kiowași și se vor grăbi să-și înștiințeze șeful.

— Pe cine să-i vadă ? Pe kiowași ? Omule, *greenhorn* și preaonorate boboc, vă imaginați cumva că Sam Hawkens are vată sau sugativă în loc de creier, hai ? Voi fi avut eu din timp grijă să ajungă invizibili, să nu se vadă nici picior de kiowaș. Înțeles ? Acești foarte dragi prieteni ai noștri se vor ascunde bine de tot, pentru ca la momentul oportun să răsară ca din pămînt. Iscoadele apașilor nu trebuie să zărească aici pe nimeni altul decît persoanele ce se aflau în tabără la prima vizită a lui Winnetou și a tatălui său.

— Ei, da, atunci se schimbă lucrurile !

— Nu-i așa ? Iscoadele n-au decît să ne dea tîrcoale și să se convingă că nu bănuim nimic. Apoi, după ce vor pleca, mă furișez eu pe urmele lor și pîndesc sosirea grosului. Desigur că nu vor veni ziua, ci după căderea nopții, folosindu-se de întuneric, ca să se apropie cît mai mult de tabără. Atunci viteji noștri apași vor năvăli peste noi.

— Și ne vor lua prizonieri sau, mai știi, ne vor masacra ; dacă nu pe toți, barem pe unii !

— *Sir*, zău că îmi pare rău de dumneavoastră ! Vă pretindeți om cu studii și nu cunoașteți cel mai simplu adevăr : dacă vrei să nu fii prins trebuie s-o iei la sănătoasa ! Asta o știe în zilele noastre pînă și iepurele, ba și acea mică, neagră și pișcătoare insectă, care obișnuiește să sară de șase sute de ori

cît lungimea trupului ei. Singur dumneavoastră ați rămas ageamiu în materie! Hm! Oare în multele cărți pe care le-ați mestecat nu scrie așa ceva?

— Nu scrie nimic, fiindcă un *westman* curajos nu sare de șase sute de ori cît lungimea trupului său, ca insecta dumitale. Va să zică, ești de părere s-o luăm la sănătoasa?

— Da. Firește. Vom aprinde un foc de tabără ca să fim cît se poate de bine observați. Cît va arde focul apașii se vor ține ascunși. Iar după ce se stinge treptat și se face întuneric, o luăm la picior și-i anunțăm pe kiowași să se pitească prin apropiere. Atunci apașii se aruncă asupra taberei noastre și... nu mai găsesc țipenie de om, hi-hi-hi-hi! Îi apucă o mirare grozavă și, de bună seamă, încing la rîndul lor focul ca să ne poată dibui. Acum însă îi vedem noi în lumină, cum ne văzuseră ei adineauri; și roata se întoarce: din atacanți ajung să fie împresurați. Ai, și ce spaimă pe ei! Și ce lovitură! Va rămîne de pomină multă vreme. Și lumea va zice: „Toate astea le-a pus la cale Sam Hawkens, dacă nu mă-nșel!"

— Mă rog, n-ar fi rău, cu condiția ca lucrurile să se petreacă exact după imaginația dumitale.

— Așa va fi și nu altfel; am eu grijă.

— Și pe urmă? Îi eliberăm în taină pe apași?

— În orice caz pe Inciu-Ciuna și pe Winnetou.

— Și ceilalți?

— Vom căuta să eliberăm pe cît mai mulți, dar cu condiția să nu ne trădăm.

— Și cu restul ce se întîmplă?

— Nimic prea grav, *sir*, vă pot încredința. În prima clipă, kiowașii se vor gîndi mai puțin la apași, se vor grăbi să-i prindă pe fugari, adică pe noi. Și dacă totuși s-ar arăta lacomi de sînge, apoi las' pe mine, mai e și Sam Hawkens aici! Dar nu face să ne spargem de pe acum capetele pentru cele ce s-ar petrece

mai tîrziu ; barem pe al dumneavoastră l-aţi putea folosi mai rentabil. Ce-o să mai fie vedem atunci. Important e să găsim, înainte de toate, un loc potrivit pentru realizarea planului ; nu ne putem refugia la întîmplare, oriunde. Mă ocup eu mîine în zori de problema asta. Azi am tot vorbit, de mîine intrăm în acţiune.

Avea dreptate. Să tot discuţi şi să făureşti planuri era pentru moment de prisos ; nu ne rămînea deci altceva de făcut decît să aşteptăm desfăşurarea evenimentelor.

Era o noapte cam neplăcută. Se iscase un vînt care dădu treptat în furtună şi, către dimineaţă, se lăsă un frig neobişnuit în acele ţinuturi. Ne aflam aproximativ la latitudinea Damascului şi totuşi frigul ne trezi din somn. Sam Hawkens scrută cerul apoi conchise :

— Pesemne că astăzi se va petrece un fenomen rar prin partea locului. Va ploua, dacă nu mă-nşel. Şi asta e spre binele nostru.

— În ce privinţă ? întrebai eu.

— Nu bănuiţi ? Uitaţi-vă numai primprejur, cîtă iarbă culcată ! Sosind, apaşii ar putea trage imediat concluzia că pe aci au trecut de curînd mai mulţi oameni şi cai decît numără tabăra noastră. Ploaia însă va îndrepta iarba şi va şterge urmele, care, altminteri, ar mai fi vizibile trei-patru zile. Mă duc să-l lămuresc pe kiowaşi şi să-i iau cu mine.

— Şi mergeţi în căutarea unui loc potrivit pentru atac ?

— Da. La drept vorbind aş putea să-i las deocamdată aici şi să-i chem mai tîrziu, după ce voi fi găsit eu locul ; dar e mai bine să plec de pe acum, pentru ca urmele să dispară curînd. Între timp, voi, ăştilalţi, vă puteţi continua lucrările.

Sam împărtăși căpeteniei kiowașilor planul său, și aceasta îl aprobă. După puțin, indienii, împreună cu Sam și cu cei doi tovarăși ai lui, porniră călare. Se înțelege că locul pe care urmau să-l aleagă trebuia să se afle chiar pe traseul nostru, al topografilor, adică pe linia ce-o aveam de măsurat. În felul acesta economiseam timp și nici nu dădeam de bănuit apașilor.

Veneam încet în urma călăreților, înaintam pas cu pas, pe măsură ce progresau lucrările. Către amiază, profeția lui Sam se împlini ; începu să plouă. Dar o ploaie cum numai pe această latitudine se poate porni din an în paște. Părea că se revarsă un ocean din tărie.

În toiul acestui potop, Sam, Dick și Will se întoarseră din cercetare. Îi observarăm abia cînd se aflau la zece-doisprezece pași de noi, atît de deasă era perdeaua de apă. Găsiseră un loc potrivit. Parker și Stone urmau să ni-l arate, iar Hawkens, după ce-și luă merinde suficiente, plecă, în pofida furtunii, ca să se așeze la pîndă. Porni pe jos, fără catîr ; astfel se putea ascunde mai lesne. Privindu-l cum dispare îndărătul perdelei de ploaie, aveam sentimentul că o catastrofă se apropia de noi cu pași grăbiți.

Pe cît de sălbatică a fost ploaia, ca o rupere de nori, pe atît de repede încetă năvala apei. Zăgazurile cerului se închiseră brusc și soarele străluci iarăși, ca în alte zile, deasupra lumii. Reluarăm lucrul întrerupt.

Ne aflam într-o savană lină, nu prea mare, înconjurată din trei părți de dumbravă ; din loc în loc se zărea cîte un tufiș. Terenul era foarte prielnic pentru lucrările noastre ; înaintam cu repeziciune. Constatai totodată că Sam Hawkens prevăzuse cu multă precizie efectele ploii ; deși kiowașii trecuseră călări chiar pe locul unde ne aflam, totuși nu se vedea nici

o urmă de copită. Venind în căutarea noastră, apașii n-ar fi putut bănui că avem în apropiere două sute de aliați.

Pe înnoptate, cînd lucrul încetă, Stone și Parker ne informară că ne găsim, de fapt, în vecinătatea prezumtivului cîmp de bătălie. Mi-ar fi plăcut să-l cercetez și eu, dar se făcuse prea tîrziu.

A doua zi dimineața pătrunserăm repede cu lucrul pînă la un pîrîu destul de lat, din care se alcătuia un fel de bazin, probabil veșnic plin cu apă, pe cîtă vreme albia pîrîului era îndeobște jumătate secată. Ploaia de ieri umpluse însă albia pînă-n margini. Către acest bazin ducea o limbă îngustă de savană, tivită pe ambele laturi cu copaci și tufe, și înaintînd ca o peninsulă spre mijlocul apei ; îngustă la început, peninsula se lărgea treptat, luînd aproximativ forma unui cerc. Semăna cu o tigaie, a cărei coadă ținea de mal. În partea opusă a bazinului se înălța o colină ușoară, împădurită.

— Iată locul ales de Sam Hawkens, lămuri Stone, rotindu-și privirile cu aerul unui cunoscător. Nici nu se putea ceva mai bun pentru planul nostru.

Mă simții, desigur, îndemnat să scrutez fiecare colțișor.

— Unde se găsesc kiowașii, mister Stone ? întrebai.

— Ascunși, foarte bine ascunși ! răspunse el. V-ați osteni degeaba să dați de cea mai mică urmă a lor, deși ei ne văd la perfecție și ne observă orice mișcare.

— Totuși, unde sînt ?

— Așteptați nițel, *sir !* Mai întîi să vă explic de ce Sam, pișicherul, a ochit tocmai locul acesta. Savana pe care am străbătut-o are multe tufișuri răzlețe. Faptul acesta e în avantajul apașilor ; ne pot urmări neobservați, se pot ascunde în spatele tufișurilor. Vedeți apoi limba aceea de pămînt care se întinde în

coace. Dacă încingem aici un foc de tabără, se luminează toată fîşia, chiar şi adîncul savanei de unde urmează să vină apaşii ; focul îi va atrage ; se vor apropia uşurel de noi, pitulîndu-se în dosul copacilor şi tufelor care se află de ambele părţi ale fîşiei de pămînt. Vă asigur, domnilor, că nu se găseşte teren mai bun pentru a ne lăsa atacaţi de indieni !

Faţa lui uscăţivă, lunguiaţă, înăsprită de vînt şi soare, strălucea de satisfacţie. Inginerul-şef, în schimb, nu-i împărtăşea deloc entuziasmul şi dădu sceptic din cap.

— Ce fel de om eşti dumneata, Stone ! Te topeşti de bucurie că vom fi atacaţi atît de frumos ! În ce mă priveşte, vă spun pe şleau : am s-o şterg de-aici !

— Ca să cădeţi cît mai sigur în mîinile apaşilor ! Nu vă lăsaţi purtat de asemenea gînduri năstrușnice, mister Bancroft ! Cum să nu fiu încîntat de locul ăsta, care înlesneşte apaşilor să ne prindă, pentru ca pe urmă să-i prindem noi în capcană ! Uitaţi-vă un pic dincolo, peste apă. Sus, pe colină, în mijlocul pădurii, sînt pitiţi kiowaşii. Observatorii lor s-au căţărat în copaci şi nici vorbă că ne-au şi zărit. Tot aşa îi vor zări pe apaşi, căci de sus ei cuprind cu ochii savana pînă hăt departe.

— Dar dacă vom fi atacaţi, ce ne foloseşte nouă că kiowaşii se află tocmai dincolo de apă, ascunşi în pădure ? obiectă inginerul-şef.

— E numai o manevră, pentru ca iscoadele apaşilor să nu descopere adevărata situaţie. Însă de îndată ce vor fi trecut, kiowaşii coboară încoace şi se ascund în peninsulă, unde nu pot fi observaţi.

— Şi vrei să zici că apaşii nu se pot duce acolo ?

— Ar putea, însă nu le permitem noi.

— Înseamnă să-i alungaţi. Atunci, cum vreţi să nu vă observe ? Se cam contrazic lucrurile, mister Stone.

— Ba deloc! E drept, nu trebuie să avem aerul că-i căutăm; îi lăsăm să se apropie de peninsulă. Dar aceasta, în locul unde se îmbină cu malul, nu are mai mult de treizeci de paşi lăţime; ei bine, acolo postăm caii noştri şi baricadăm trecerea.

— Baricadă de cai? E cu putinţă?

— Fireşte. Priponim caii de copaci şi vă asigur că nici un indian nu se mai apropie, căci animalele l-ar trăda prin sforăitul lor. Astfel, iscoadele cercetează jur-împrejur, dar în peninsulă nu se încumetă. După ce se întorc ca să-i cheme pe ai lor, hop şi kiowaşii părăsesc pădurea de pe colină şi se ascund în peninsulă, printre arbori. Iar trupa apaşilor se furişează încoace şi aşteaptă să ne culcăm şi să adormim.

— Şi dacă nu aşteaptă pînă ne culcăm? intrai şi eu în vorbă. Ne-ar tăia orice posibilitate de retragere.

— Nici atunci n-am fi în pericol, mă asigură Stone. Ne sar kiowaşii în ajutor cît ai bate din palme.

— Numai că asta înseamnă vărsare de sînge şi noi vrem s-o evităm.

— Deh, *sir*, în vest nu contează o picătură de sînge în plus. Dar nu vă faceţi griji! Exact acelaşi motiv îi va reţine şi pe apaşi să ne atace cît sîntem treji. O să-şi spună, desigur, şi ei că ne vom apăra şi, chiar dacă nu sîntem decît douăzeci de inşi, vor cădea destui dintre ai lor înainte ca noi să încetăm lupta. Nu, ei caută să-şi cruţe, ca şi noi, sîngele şi viaţa. De aceea vor aştepta pînă ne vom fi culcat; iar noi lăsăm focul să se stingă şi ne retragem pe întuneric în peninsulă.

— Şi pînă atunci ce facem? Ne continuăm lucrările?

— Da, numai că la ora decisivă trebuie să fiţi aici.

— Dacă-i aşa, să nu ne pierdem vremea. Haideţi, domnilor, să mai lucrăm un pic!

Îmi urmară invitația, deși nu prea le ardea de muncă. Sînt convins că ar fi preferat să spele putina. Dar în cazul acesta lucrul ar fi rămas neisprăvit și, conform clauzelor contractuale, nimeni n-ar mai fi putut pretinde vreo plată. Or, ca să renunțe la banii lor, ar fi fost prea mult. Unde mai pui că apașii tot i-ar fi ajuns din urmă. Își dădeau seama oamenii că, totuși, aici se aflau în mai mare siguranță și de aceea rămaseră pe loc.

În ce mă privește, mărturisesc deschis că nu așteptam cu prea mare calm evenimentele. Mă stăpînea o tulburare, o stare febrilă, un fel de trac pe care-l resimte ostașul înainte de a primi botezul focului. Nu-mi era frică, o, nicidecum. În fond, aș fi avut mai multe motive de teamă atunci cînd am răpus bizonul și ursul. Acum, însă, era vorba de oameni și acest lucru mă tulbura. Îmi păsa mai puțin de viața mea ; aș fi știut să mi-o apăr la nevoie ; dar ce te faci cu Inciu-Ciuna și cu Winnetou ? Mă gîndisem în ultimele zile atît de mult la Winnetou, încît îmi devenise și mai familiar decît înainte ; îl îndrăgisem, fără prezența-i și prietenia lui ; desigur, un proces psihic ciudat, dacă nu chiar enigmatic. Și încă un fapt curios ; aveam să aflu mai tîrziu de la Winnetou că și dînsul se gîndise mult la mine în aceeași vreme.

Neliniștea nu mă părăsi nici în timpul lucrului ; eram însă convins, că, în clipele hotărîtoare, va dispărea subit. De aceea, socotind că, oricum, ciocnirea e inevitabilă, doream să se declanșeze cît mai curînd. Dorința aceasta avea să mi se împlinească. Abia trecuse de amiază, cînd îl zărirăm pe Sam Hawkens că se îndreaptă spre noi. Omulețul era vizibil obosit, dar ochișorii lui șireți jucau neobișnuit de veseli deasupra obrajilor împăduriți.

— Totu-i în regulă, nu-i așa ? îl întrebai. Se vede cît de colo, dragă Sam.

— Zău ? rîse el. Unde scrie ? Pe nasul meu sau în imaginația dumneavoastră ?

— În imaginație ? *Pshaw !* Cine ți se uită în ochi nu mai are nici un dubiu.

— Așa, va să zică, mă trădează ochii. E bine s-o știu, ca să mă păzesc în alte ocazii. Dar aveți dreptate. Toate au mers strună, chiar mai bine decît mă așteptam.

— Înseamnă că ai văzut iscoadele ?

— Văzut ? Iscoade ? Am văzut mai mult, cu mult mai mult ! Întreaga trupă am văzut-o. Și nu numai atît. Am și auzit-o, adică am tras cu urechea la vorbele apașilor.

— Ai tras cu urechea ? Ah, atunci spune repede ce-ai aflat !

— Nu e timpul, nici locul. Strîngeți instrumentele, duceți-le în tabără și așteptați-mă acolo ! Vin și eu. Dar mai înainte mă reped la kiowași, să le spun ce am aflat și ce au de făcut.

Trecu albia pîrîului, dincolo de bazin, și dispăru în pădurea de pe colină. Iar noi ne-am strîns lucrușoarele și am pornit spre tabără ca să-l așteptăm. Nici nu l-am văzut, nici nu i-am simțit pașii cînd, deodată, ne pomenirăm iarăși cu el. Stătea țanțoș în mijlocul nostru și ne mustruluia.

— Iată-mă, *my lords !* Ce dracu, nu mai aveți ochi, nici urechi ? Și un elefant vă poate lua prin surprindere, deși pașii lui se aud de la un sfert de ceas depărtare !

— În orice caz, n-ai prea călcat cu pași de elefant : i-am răspuns.

— Probabil. Am vrut numai să vă demonstrez cum te poți apropia de oameni, fără ca ei să bage de seamă. Ședeați cu toții liniștiți, nu scoateți o vorbă ;

şi totuşi, în tăcerea asta, n-aţi auzit cînd m-am strecurat printre voi. Uite-aşa a fost şi ieri, cînd m-am furişat lîngă apaşi.

— Haide, povesteşte cum a fost !

— *Well*, o să auziţi numaidecît ! Întîi să mă aşez, că-s tare ostenit. Mi s-au deprins picioarele cu călăria şi nu mai ţin la marş. De altfel, decît infanterist, e mai nobil să fii la cavalerie, dacă nu mă-nşel.

Se aşează lîngă mine, clipi din ochi pe rînd la fiecare şi, subliniind cu capul silabă cu silabă, rosti plin de importanţă :

— Aşadar, în astă seară porneşte focul !

— Chiar azi ? întrebai eu şi mirat, şi bucuros, fiindcă doream să se hotărască odată. Atunci e bine, chiar foarte bine !

— Hm ! S-ar zice că ardeţi de nerăbdare să cădeţi în braţele apaşilor ! Dar vă dau dreptate : e bine aşa, mă bucur şi eu că nu mai avem mult de aşteptat. Nu e tocmai plăcut să aştepţi un lucru care poate să iasă şi altfel decît ai plănuit.

— Decît ai plănuit ? !

— A apărut vreun motiv de îngrijorare ?

— Absolut nimic. Dimpotrivă, sînt sigur că o să meargă totul ca pe roate. Însă orice om cu experienţă ştie că şi cel mai bun copil poate să ajungă pînă la urmă o pramatie. Aşa şi cu evenimentele. Planul cel mai bun poate da greş dintr-o simplă întîmplare.

— Dar în cazul nostru avem a ne teme de ceva ?

— Nu. Din cîte am auzit acolo, succesul nostru e asigurat.

— Ce-ai auzit, spune odată !

— Ia-o încet, fără grabă, tinere *sir* ! Toate la rîndul lor. Nu vă pot spune ce am auzit şi aflat pînă nu veţi şti ce s-a petrecut mai înainte. Deci : am pornit în toiul furtunii. N-am aşteptat să treacă, deoarece ploaia, fie şi potop, tot nu pătrunde prin sur-

tucul meu, hi-hi-hi-hi ! Alergai pînă aproape de terenul unde fusese tabăra noastră, cînd ne-au vizitat cei doi apaşi ; dar am fost nevoit să mă ascund repede, pentru că zărisem trei indieni adulmecînd locul. Sînt iscoadele apaşilor, mi-am zis ; nu se vor deplasa mai departe, pentru că misiunea lor e să cerceteze numai locul acesta. Aşa şi era. Tot cotrobăiră pe acolo fără să-mi găsească urma şi se aşezară sub copaci, unde umezeala nu pătrunsese ca în afara pădurii. Să tot fi şezut aşa vreo două ceasuri. Şi tot două ceasuri i-am pîndit şi eu, pitit sub arbore. Doar trebuia să le aflu intenţiile. Şi iată că soseşte o trupă călare ; oamenii au feţele vopsite în culorile războiului. I-am recunoscut de îndată : Inciu-Ciuna şi Winnetou cu apaşii lor.

— Cîţi erau ?

— Exact cît bănuisem. Am numărat cam vreo cincizeci. Iscoadele au ieşit din adăpost şi au dat raportul. Apoi au luat-o înainte şi toată trupa s-a pus încet în mişcare. Bănuiţi, desigur, domnilor, că Sam Hawkens s-a ţinut scai de ei. Ploaia spălase urmele paşilor, dar ţăruşii pe care i-aţi înfipt acolo s-au dovedit a fi călăuze foarte precise. Mi-aş dori să am parte totdeauna de asemenea călăuze sigure. Dar apaşii ăştia sînt extrem de prudenţi ; la fiecare cot al pădurii, după fiecare tufiş, puteau să dea peste noi ; de aceea se deplasau încet de tot. Înaintau cu multă dibăcie şi precauţie ; îmi făcea o adevărată plăcere să-i studieze şi mă gîndeam, ca şi în alte ocazii, că indienii apaşi sînt superiori tuturor celorlalte neamuri roşii. Inciu-Ciuna e al dracului de priceput, iar Winnetou nu se lasă mai prejos. Cea mai neînsemnată mişcare a lor era calculată. Nu suflau nici o vorbă ; se înţelegeau numai prin semne. După ce străbătură două mile, începu să se lase seara. Indienii descălecară, îşi priponiră caii şi se afundară

în pădure ; acolo voiau să poposească pînă-n zori.

— Și acolo ai tras cu urechea ? întrebai eu.

— Da. Indienii, băieți deștepți n-au aprins nici un foc ; pe de altă parte, Sam Hawkens, tot deștept, și-a spus că nu e rău așa, pentru că va fi protejat de întuneric. M-am strecurat printre copaci și, neavînd alta la îndemînă, m-am tîrît pe propria mea burtă, pînă am ajuns atît de aproape, încît auzeam toate vorbele lor.

— Și ai înțeles totul ?

— Ce întrebare ? Dacă afirm că se auzea fiece cuvînt !

— Vreau să spun dacă se serveau de jargonul lor anglo-indian.

— Nu se serveau, ci discutau între ei, dacă nu mă-nșel; și anume în dialectul mescalerilor pe care îl cunosc și eu binișor. Mă deplasai încet-încet, pînă în apropierea celor două căpetenii. Schimbau arar cîte un cuvînt scurt cu miez, cum fac de obicei indienii. Am aflat însă destule ca să știu ce-i de făcut.

— Ei hai, dă-i drumul, omule ! stăruii eu, văzînd că iarăși se oprește.

— Mă rog, țineți-vă bine, *sir*, că-i dau drumul. Aflați că au ce au cu noi. Vor să ne captureze.

— Va să zică, nu umblă să ne ucidă ?

— Ei, ar vrea ei așa, cîte puțin, dar nici chiar dintr-odată. Mai întîi caută să ne ia prizonieri fără să ne vateme ; apoi ne duc în satele mescalerilor, lîngă Rio Pecos, acolo ne leagă la stîlpul torturii și, în cele din urmă, ne prăjesc de vii. *Well*, cam în felul crapilor pe care-i prinzi, îi duci acasă, îi ții în apă și-i hrănești, pentru ca la urmă să-i fierbi în tot soiul de mirodenii. Mă întreb, zău, ce gust o fi avînd bătrînul Sam, mai ales dacă e fript la tigaie împreună cu surtucul lui vînătoresc, hi-hi-hi-hi !

Rîse oarecum tainic, înfundat, în barbă. Apoi continuă :

— Au pus ochii în special pe mister Rattler, care şade aici printre voi încîntat şi care se uită radios la mine ca şi cînd l-ar aştepta toate delicile raiului. Da, mister Rattler, te-ai vîrît într-o ciorbă de care eu unul nu mi-aş atinge gura. Vei fi pus la frigare, afumat, înţepat, otrăvit, înjunghiat, împuşcat, tras pe roată şi spînzurat, din toate pe rînd şi cîte puţin ca să mai rămîi niţel în viaţă şi să poţi degusta în voie toate chinurile şi modurile de a muri. Iar dacă totuşi nu te vei hotărî să mori, atunci te vor aşeza în aceeaşi groapă cu Klekih-Petra pe care l-ai ucis. Şi vei fi înmormîntat de viu.

— Dumnezeule mare ! Aşa au vorbit ? întrebă Rattler, pălind de groază.

— Firește că aşa. De altfel, o şi meriţi, n-am ce-ţi face. Îţi doresc numai ca, după ce vei fi trecut prin toate torturile, să te laşi de nelegiuiri. Dar cred că n-o să le mai repeţi. Cadavrul lui Klekih-Petra a fost dat pe mîna unui vraci ca să-l ducă acasă. Trebuie să ştiţi că indienii ăştia din sud ştiu să-şi trateze morţii şi să-i conserve în aşa fel, încît să reziste lungă vreme la descompunere. Am văzut cu ochii mei nişte mumii de copii indieni care, după mai bine de un secol, arătau ca şi cînd ar fi murit abia ieri. Dacă vom cădea cu toţii prizonieri, atunci, mister Rattler, ni se va oferi şi nouă plăcerea de a urmări cum te transformi de viu într-o astfel de mumie.

— Eu nu mai stau aici ! izbucni Rattler. Plec imediat ! Nu mă prind ei pe mine !

Se şi pregătea s-o şteargă ; dar Sam Hawkens îl trase îndărăt şi-l preveni :

— Nu te clinti, dacă ţii la viaţă ! Ascultă ce-ţi spun : probabil că apaşii au şi ocupat împrejurimile. Le-ai cădea de-a dreptul în braţe.

— Vorbești serios, Sam ? întrebai eu.

— Nu e nici o născocire : am toate motivele să presupun că așa este. Nu m-am înșelat eu nici în alte privințe. Apașii au pregătit într-adevăr o întreagă oștire cu care cele două căpetenii urmează să-i atace pe kiowași după ce vor fi terminat cu noi. Numai așa se explică faptul că s-au întors încoace atît de repede. N-au mai avut nevoie să facă drumul pînă la corturile lor pentru a-și mobiliza oamenii. Au întîlnit pe parcurs trupele pornite împotriva kiowașilor ; i-au predat vraciului ajutat de cîțiva oameni cadavrul lui Klekih-Petra și, luînd cu sine un grup de cincizeci de călăreți destoinici, s-au întors încoace.

— Dar unde se află trupele destinate să-i atace pe kiowași ?

— Nu știu. În privința asta n-au suflat o vorbă. De altfel pentru noi faptul nu are nici o importanță.

Aici bătrînul Sam greșea. Nu era deloc lipsit de importanță pentru noi unde se găsea grosul trupelor apașe. Dovada ne-a fost servită cîteva zile mai tîrziu. Sam continuă :

— După ce aflasem destule date, m-aș fi putut porni imediat încoace, însă noaptea e dificil să ștergi urmele ; apașii le-ar fi descoperit dimineața ; în plus, mă ispitea gîndul să-i studiez și la lumina zilei. Am rămas deci toată noaptea pitit în pădure și, după ce apașii au pornit la drum, m-am luat frumușel după ei. I-am urmărit pînă la vreo șase mile depărtare de aici, apoi am făcut un ocol, ca să ajung la voi neobservat de nimeni. *Well*, acum știți totul.

— Prin urmare, nu te-au zărit deloc ?

— Nu.

— Și ai avut grijă să nu-ți descopere urma ?

— Păi cum !

— Dar plănuiai parcă să te lași văzut și...

— Știu, știu ! Aș fi făcut-o, însă nu mai era necesar, pentru că... ia stați ! Ați auzit ceva ?

Fusese ca un țipăt de vultur, repetat de trei ori.

— Astea sînt iscoadele kiowașilor, lămuri Sam. Stau acolo sus cățărați în copaci. Ne-am înțeles să dea semnalul cînd pătrund apașii în savană. Haideți, *sir*, să vă încerc agerimea ochilor.

Invitația mă privea pe mine. Sam se ridică de jos, eu îmi luai arma, gata să-l urmez.

— Stați ! strigă el. Fără armă ! Deși un *westman* nu se desparte de pușca lui, aici regula va suferi o excepție ; trebuie să ne prefacem că nu bănuim nici un pericol și că umblăm să strîngem vreascuri pentru foc. Din comportarea noastră, apașii vor trage concluzia că vom poposi aici peste noapte, și concluzia aceasta ne va fi de folos.

Porniram împreună agale, aparent nepăsători, și trecurăm printre șirurile de copaci și de tufe, peste pajiște, pînă în savană. Ne apucarăm de strîns vreascuri, rotindu-ne pe furiș privirea ca să-i descoperim pe apași. Dacă se aflau pe aproape atunci probabil că ședeau pitulați după tufișurile răspîndite prin savană.

— Ai zărit vreunul ? l-am întrebat pe Sam după cîtva timp.

— Nu, răspunse el.

— Nici eu.

Scrutam cu atenție încordată împrejurimile, dar nu deslușeam nimic. Și totuși aveam să aflu mai tîrziu de la Winnetou că el însuși era culcat într-un tufiș la cel mult cincizeci de pași de noi. Nu ajunge să ai ochi buni, mai trebuie să-i fi exersat, ceea ce pe atunci nu era deloc cazul meu. Astăzi l-aș recunoaște pe Winnetou chiar și după gîzele care, fiind atrase de prezența lui, ar forfoti în jurul tufișurilor cu pricina.

Ne înapoiarăm deci fără nici un rezultat. Apoi toți împreună ne puserăm pe strîns vreascuri pentru un foc de tabără. Am adunat mai mult decît era necesar.

— E bine așa, observă Sam. Trebuie să lăsăm și apașilor cogeamite grămada pentru ca să poată aprinde la rîndul lor focul, după ce vor năvăli în tabără și vor constata că am dispărut.

Între timp se lăsase din nou seara. Sam, ca omul cel mai experimentat dintre noi, se cuibări în față de tot, acolo unde se desprindea din savană fîșia de pajiște la capătul căreia ne aflam. Pîndea sosirea cercetașilor, care, desigur, aveau să se apropie pentru a spiona noua noastră tabără. Aprinsesem focul, și vîlvătăile își aruncau lumina pînă în adîncul savanei. Ce agiamii și fără experiență! — trebuie să-și fi zis apașii despre noi. Focul indica inamicului, încă de departe, drumul spre tabără.

Cinarăm ca de obicei, frugal și ne culcarăm, ca și cînd ne-am fi simțit în cea mai deplină siguranță. Armele zăceau aruncate la oarecare distanță, dar în direcția peninsulei, ca să le putem ridica din mers, în retragerea plănuită. Peninsula însă, așa cum hotărîse Sam, era barată de caii noștri.

Să tot fi trecut vreo trei ore de la căderea nopții și iată că Sam, tăcut ca o umbră, se strecură încet pînă la noi și ne șopti:

— Vin iscoadele, doi inși, unul pe stînga, celălalt pe dreapta. I-am auzit și văzut.

Veneau, așadar, din ambele părți ale pajiștii, ținîndu-se mereu îndărătul tufișurilor. Sam se așeză lîngă noi și începu să pălăvrăgească cu glas tare vrute și nevrute. Noi îl susțineam care mai de-care și încinserăm o discuție însuflețită; voiam să-i convingem astfel pe cercetași că se pot apropia fără grijă. Știam că ne observă cu atenție de după tu-

fișuri, dar ne feream din răsputeri să aruncăm măcar o privire spre ascunzișurile lor.

Acum trebuia, înainte de toate, să sesizăm momentul cînd vor pleca. Nu-i puteam nici auzi, darămite vedea ; și totuși, nu trebuia să mai întîrziem nici o clipă după plecarea lor, pentru că era de așteptat ca, după puțin, întreaga trupă să se furișeze încoace. Între timp kiowașii urmau să ocupe peninsula. Era deci preferabil să nu așteptăm, ci să acționăm în așa fel, încît iscoadele să se grăbească și să plece la ai lor. De aceea, Sam se ridică și, prefăcîndu-se că merge după lemne, se îndreptă spre unul din tufișuri ; eu îl imitai, luînd-o spre alt tufiș. Acum puteam fi sigur că iscoadele părăsiseră locul. Sam își făcu mîinile pîlnie la gură și orăcăi de trei ori ca broaștele. Era semnalul convenit cu kiowașii. Aici, în apropierea pîrîului, un orăcăit de broască nu putea stîrni bănuieli. Apoi Sam se strecură din nou la postul de observație, pentru a ne ține la curent asupra mișcărilor trupei inamice.

La nici două minute de la semnalul lui Sam, se arătară kiowașii, un șir lung de două sute de războinici, care se strecurau unul după altul. Părăsiseră mai dinainte pădurea pentru ca, la semnalul convenit, adică orăcăitul de broască, să se afle cît mai aproape ; ajunseră la pîrîu și-l trecură dintr-un salt. Se tîrau ca șerpii în spatele nostru, prin umbră, pînă în inima peninsulei. Totul se desfășură cu atîta îndemînare și repeziciune, încît în mai puțin de trei minute trecu de noi și ultimul kiowaș.

Nu-l mai așteptam decît pe Sam. Sosi și el spunîndu-ne în șoaptă :

— Se apropie apașii din ambele laturi, exact cum am înțeles din discuțiile lor. Nu mai puneți lemne pe foc ! Vom avea grijă să nu se stingă de tot, să

mai rămînă niţel jar ca indienii să poată înteţi iarăşi focul.

Îngrămădirăm restul de lemne şi vreascuri în jurul focului, în aşa fel, încît jarul rămas să nu arunce lumină asupra noastră în momentul cînd vom lua-o la goană. Pe urmă fiecare dintre noi avea să se transforme într-un actor mai mult sau mai puţin talentat. Ştiam că cincizeci de apaşi ne pîndesc din imediata apropiere şi totuşi trebuia s-o facem pe naivii. Multe depindeau de clipa următoare, chiar şi viaţa noastră. Porneam de la presupunerea că apaşii vor aştepta pînă ce, după toate aparenţele, vom fi adormit. Şi dacă ne înşelam? Dacă ne vor ataca mai repede? E drept că dispuneam de ajutorul celor două sute de kiowaşi. Dar intervenţia lor ar fi declanşat o bătălie, care ar fi costat sînge şi vieţi omeneşti. Ne ameninţa, poate, o catastrofă, dar şi de data aceasta se confirma felul meu de a fi: eram calm, mai calm ca înaintea unei partide de şah sau de domino. Îi studiam cu mare atenţie pe ceilalţi. Rattler se lungise la pămînt, cu faţa în jos şi se făcea că doarme. Frica morţii îl prinsese cu ghearele de gheaţă. Faimoşii lui *westmen*-i, cu chipurile livide, se holbau unii la alţii; nu reuşeau să articuleze decît frînturi de fraze, silindu-se totuşi să ia parte la discuţiile noastre. Will Parker şi Dick Stone se purtau atît de tacticos, încît ai fi zis că nu există picior de apaş pe toată faţa pămîntului. Sam Hawkens se întrecea cu glume, iar eu rîdeam cu poftă grozavă de spiritele lui.

După ce trecu în felul acesta o jumătate de ceas, puteam fi siguri că atacul avea să se producă într-adevăr abia după ce vom fi adormit; altminteri, apaşii l-ar fi dezlănţuit demult. Focul scăzuse tare, încît am socotit oportun să nu mai zăbovim. Căscai

de cîteva ori, mă întinsei de-mi trosniră mădularele și vorbii :

— Sînt obosit, vreau să dorm. Dumneata ce faci, Sam Hawkens ?

— N-am nimic împotrivă ; trag și eu un somn, îmi răspunse. De altfel, și focul e pe sfîrșite... Noapte bună !

— Noapte bună ! ne urară, la rîndul lor, Stone și Parker.

Apoi, ne căutarăm cîte un loc potrivit, ca pentru odihnă, cît mai departe de foc, dar avînd grijă să nu dăm nimic de bănuit. Și rămaserăm așa culcați.

Flacăra se micșoră din ce în ce, pînă se stinse cu totul ; numai jarul de sub cenușă mai licărea mocnit, dar pînza de lumină se împiedica de grămezile de vreascuri dimprejur. Ne aflam în plin întuneric. Acum trebuia să ne punem în siguranță, tiptil, fără cel mai mic zgomot. Îmi luai pușca și mă depărtai tîrîș ; Sam se tîra lîngă mine ; ceilalți ne urmau. Ajunși lîngă cai, înghiontii anume pe cîte unul ca să miște și să tropote, acoperind astfel orice zgomot care ne-ar fi putut trăda. Izbutirăm, într-adevăr, să ajungem pînă la kiowașii care pîndeau ca niște pantere încordate, setoase de luptă.

— Ascultă, Sam, șoptii eu, dacă vrei să cruțăm viețile celor două căpetenii ale apașilor, atunci nici un kiowaș nu trebuie să-i descopere. Ești de acord ?

— Da.

— Pe Winnetou îl iau eu în seama mea ; dumneata, Stone și Parker aveți grijă de Inciu-Ciuna.

— Dumneavoastră singurel să vă ocupați de unul, iar noi, cîteșitrei, de celălalt ? N-ar fi prea just, dacă nu mă-nșel.

— E just, cu Winnetou mă descurc eu repede ; voi însă trebuie să săriți toți trei, pentru ca Inciu-Ciuna să nu apuce să se apere ; altminteri, dacă-i dăm

răgaz și prilej de luptă, bătrînul poate să cadă rănit sau chiar ucis.

— *Well*, aveți dreptate! Hai să mai avansăm un pic, să fim cei dintîi, pentru ca nici un kiowaș să nu ne-o ia înainte.

Făcurăm cîțiva pași și ne oprirăm mai aproape de foc. Pîndeam cu mare încordare strigătul de luptă al apașilor, căci era de așteptat să nu pornească la atac fără acest strigăt. După obiceiul lor, căpetenia dă semnalul printr-un țipăt, iar trupa îl îngînă apoi zgomotos. Țipetele urmăresc să-l intimideze pe dușman, să-i taie curajul. Ca să imiți strigătul acesta de luptă, folosit de majoritatea triburilor indiene, scoți în falset un „hiiiiih!" prelungit și, în același timp, îți lovești cu palma buzele, scurt, repetat, provocînd astfel un tril prelungit și ascuțit.

Kiowașii se aflau și ei în aceeași stare de tensiune. Toți căutau să fie primii și se înghesuiau mereu în față, împingîndu-ne și pe noi înainte. Lucrul putea să ne devină fatal; ne apropiam prea mult de apași; de aceea, eu, unul, doream din toată inima ca să se producă, în sfîrșit atacul.

Dorința mi se împlini. Răsună acel „hiiiiiih!" strident, sfredelitor, care-mi pătrunse în carne și-n oase, însoțit de un urlet îngrozitor, ca o dezlănțuire a iadului. Deși pămîntul fusese muiat de ploaie, auzirăm totuși pași repezi și săritori. Apoi — cîteva clipe de tăcere. Nimic nu se mișca în jur. S-ar fi putut auzi, vorba ceea, bîzîitul unei muște. În sfîrșit, tună glasul lui Inciu-Ciuna. Rosti un singur cuvînt: „Ko!"

Aceasta înseamnă „foc", adică „încingeți focul". Jarul de sub cenușă mai mocnea și crăcile uscate se aprindeau lesne. Apașii executară ordinul și aruncară vreascuri peste jar. În cîteva clipe vîlvătăile se înălțară spre cer, luminînd terenul.

Inciu-Ciuna și Winnetou stăteau împreună și războinicii făcură la iuțeală un cerc în jurul lor, dar constatară uimiți că noi dispăruserăm.

— Uf, uf, uf ! exclamară toți.

Winnetou, deși atît de tînăr, dovedi cu acest prilej acea prezență de spirit pe care mai tîrziu i-am admirat-o de atîtea ori. Judeca, probabil, că ne găsim prin apropiere și că ei, apașii luminați de vîlvătăile focului, sînt în dezavantaj față de noi și ne oferă o țintă sigură. De aceea comandă :

— Tatișa ! Tatișa !

Asta însemna : „Depărtați-vă, depărtați-vă". Se pregătea să se pună și el mai la adăpost, însă i-o luai înainte. Din patru-cinci salturi ajunsei lîngă războinicii care-l înconjurau, îmbrîncind în stînga și în dreapta ca să-i tai calea, pătrunsei în mijlocul cercului împreună cu Hawkens, Stone și Parker. Tocmai cînd strigase acel „Tatișa ! Tatișa !" pregătindu-se să sară, Winnetou se pomeni față în față cu mine și, preț de cîteva clipe ne uitarăm unul în ochii celuilalt. Iute ca fulgerul duse mîna la brîu ca să-și tragă cuțitul, dar pumnul meu îl și lovi în tîmplă. Se clătină și se prăbuși. Văzui cum, în același timp, Sam, Will și Dick îl înșfăcau pe Inciu-Ciuna.

Apașii răcneau de mînie, dar glasurile lor fură acoperite de urletul înfricoșat al kiowașilor care se aruncau asupra lor. Întrucît pătrunseseră în mijlocul apașilor, stăteam acum în plinul vălmășag de oameni care urlau și se luptau. Două sute de kiowași se năpustiră împotriva celor aproximativ cincizeci de apași ! Adică patru contra unu ! Și totuși, luptătorii lui Winnetou rezistau cu vitejie. Trebuia, în primul rînd, să-mi apăr propria piele și să-i țin la distanță pe apași, căci mă aflam chiar în mijlocul lor ; de aceea mă răsuceam ca o sfîrleză lovind în toate părțile. Nu mă serveam însă decît de pumni, pentru

că nu voiam să rănesc şi cu atît mai puţin să ucid pe careva. Doborîsem vreo patru-cinci inşi şi putui, în sfîrşit, să-mi trag răsuflarea; de altfel, şi împotrivirea adversarului începuse să slăbească. În cîteva minute, lupta era sfîrşită. Doar în cîteva minute! Dar într-o astfel de încăierare minutele sînt extrem de lungi.

Inciu-Ciuna zăcea la pămînt, legat cobză, iar alături de el, Winnetou, fără simţire; îl legarăm şi pe dînsul. Nici un apaş nu scăpase, mai ales datorită faptului că erau cu toţii oameni viteji, care nu concepeau să fugă şi să-şi părăsească şefii căzuţi în captivitate. Mulţi dintre ei fuseseră răniţi, dar şi dintre kiowaşi cam tot atîţia; din păcate, aceştia din urmă numărau şi trei morţi, iar apaşii chiar cinci. Firește că acest rezultat sîngeros nu intrase în planurile noastre; dar împotrivirea energică a apaşilor îi silise pe kiowaşi să-şi folosească armele mai vîrtos decît am fi dorit.

Războinicii învinşi fură legaţi. N-a fost nevoie de cine ştie ce eforturi; dacă punem la socoteală şi oamenii noştri, eram patru sau chiar cinci contra unu. Trei kiowaşi îl ţineau pe adversar şi un al patrulea sau al cincilea îl lega.

Morţii fură duşi mai deoparte; kiowaşii răniţi primeau asistenţă din partea camarazilor lor, în timp ce noi, albii, îi pansam pe apaşii în suferinţă. Bineînţeles că eram întîmpinaţi de priviri întunecate şi vrăjmaşe; ba unii răniţi se şi împotriveau fiind prea mîndri pentru a accepta servicii din partea duşmanilor; preferau să sufere, să sîngereze. Faptul nu mă neliniştea însă prea mult, pentru că rănile erau îndeobşte uşoare.

Treaba terminată, ne-am pus mai întîi întrebarea unde să-i adăpostim la noapte pe prizonieri. Aş fi vrut să le creez condiţii cît mai suportabile. Dar iată

că Tangua, căpetenia kiowaşilor, se răsti la mine :

— Cîinii ăştia nu vă aparţin ! Sînt ai noştri ! Eu singur le hotărăsc soarta.

— Şi ce anume hotărăşti ? întrebai eu.

— Ar fi trebuit să-i ţinem pînă ne întoarcem în satele noastre ; dar pentru că mai avem o răfuială cu neamul lor şi ne aşteaptă un drum lung, n-o să-i cărăm cu noi peste tot. Îi punem la stîlpul chinurilor.

— Pe toţi ?

— Pe toţi !

— Asta n-o mai cred.

— De ce ?

— Pentru că te-ai înşelat şi adineauri.

— Cînd ?

— Cînd ai spus că apaşii vă aparţin vouă. Or, nu-i adevărat.

— Ba e adevărat.

— Ba nu. După legile vestului, prizonierul aparţine aceluia care l-a prins. Luaţi-vă deci, apaşii pe care i-aţi prins ; n-am nimic împotrivă. Dar ceilalţi sînt ai noştri.

— Ho-hi ! deştept mai vorbeşti ! Aţi vrea, după cîte înţeleg, să-i reţineţi pe Inciu-Ciuna şi pe Winnetou ?

— Firește !

— Şi dacă nu-i las ?

— O să-i laşi !

Tangua îmi vorbea pe un ton duşmănos ; eu îi răspundeam calm şi hotărît. Atunci îşi scoase cuţitul, îl înfipse în pămînt şi, fulgerîndu-mă cu privirea, zise :

— Încercaţi să puneţi mîna pe un singur prizonier şi trupurile voastre vor fi una cu pămîntul acesta în care mi-am înfipt cuţitul. Am zis ! *Howgh !*

Ameninţarea era cît se poate de serioasă. Eu însă i-aş fi arătat că nu mă sperie, dacă Sam Hawkens

n-ar fi fost atît de înțelept să mi arunce o privire cu tîlc, recomandîndu-mi prudență. De aceea tăcui.

Apașii legați zăceau în jurul focului și ar fi fost cel mai simplu lucru să-i lăsăm chiar acolo, unde puteau fi supravegheați fără multă bătaie de cap. Dar Tangua voia să-mi demonstreze că se considera stăpînul lor absolut și că poate proceda după placul lui; dădu deci ordin să fie legați în picioare de cîte un copac.

Ceea ce se și făcu, desigur, fără delicatețe, cum oricine își poate imagina. Kiowașii procedară brutal, fără menajamente, străduindu-se să pricinuiască prizonierilor cît mai multe suferințe. Totuși, nimeni dintre apași nu-și trădă durerea. Erau crescuți și deprinși să îndure orice chin. Cel mai crunt se purtară kiowașii cu cele două căpetenii; strînseră legăturile cît mai tare, încît sîngele părea gata să țîșnească din trupurile lor învinețite.

Era cu neputință ca vreunul dintre prizonieri să se elibereze prin sforțări proprii și să fugă; totuși, Tangua a rînduit străji puternice jur-împrejurul taberei.

Focul reînțeițit ardea, cum am mai spus, la capătul pajiștei care se întindea ca o fîșie către malul apei. Ne culcarăm și noi lîngă foc. Ne pusesem în gînd să nu admitem aici prezența nici unui kiowaș, pentru că orice prezență de acest fel ar fi îngreuiat, dacă nu chiar împiedicat, eliberarea lui Winnetou și a tatălui său; dar nici kiowașii nu doreau să se culce aici, or măcar să vină la noi. Nu se arătaseră ei nici la sosire prea amicali față de noi, darămite acum, după disputa dintre mine și Tangua. Privirile lor reci, aproape disprețuitoare nu ne inspirau nici o încredere; ne gîndeam că ar fi extrem de bine dac-am reuși să ne descotorosim de ei, fără o ciocnire prealabilă.

Aprinseră și ei cîteva focuri la oarecare depărtare în savană și se culcară în jurul lor. Vorbeau între ei, nu în jargonul uzitat între albi și roșii, ci în graiul triburilor lor, ca să nu-i putem înțelege. Nici faptul acesta nu era de bun augur. Se considerau stăpîni pe situație și se purtau cu noi asemenea leului de menajerie care tolerează în preajma lui o javră de cățel.

Planul nostru era cu atît mai greu de realizat, cu cît numai patru înși trebuiau să fie la curent cu el, și anume: Sam Hawkens, Dick Stone, Will Parker și cu mine. Pe ceilalți, nici nu doream, nici nu era indicat să-i inițiem în secretul nostru; probabil că s-ar fi opus și ne-ar fi zădărnicit acțiunea sau, și mai mult, i-ar fi informat pe kiowași. Se lungiseră aici, lîngă noi, și trebuia să așteptăm pînă adorm cu toții. Din această pricină, și luînd în considerare faptul că o reușită a planului nu ne-ar mai fi îngăduit multă vreme odihna, Sam fu de părere că n-ar fi rău să ațipim și noi cît de cît. În pofida tulburării mele sufletești, avui într-adevăr norocul să adorm imediat. După un răstimp, Sam mă trezi. Pe atunci încă nu știam să citesc timpul după poziția stelelor, dar cred că era puțin după miezul nopții. Însoțitorii noștri dormeau, focul se stinsese. Dincolo, kiowașii nu întreținеau decît un singur foc. Celelalte pieriseră. Prin urmare, puteam discuta între noi, dar numai în șoaptă. Parker și Stone erau și ei trezi. Sam îmi spuse la ureche:

— Înainte de toate, să hotărîm care din noi patru vor pleca. Doi oameni ajung.

— Firește că unul sînt eu! i-am răspuns răspicat.

— Oho, nu vă pripiți, stimate *sir!* E o treabă foarte periculoasă.

— Știu.

— Ai dreptate.
— Şi vreţi să vă riscaţi viaţa ?
— Da.
— *Well !* Sînteţi un flăcău de nădejde, dacă nu mă-nşel. Dar ne mai aşteaptă un alt pericol, în afară de riscul vieţii.
— La ce te referi ?
— Succesul acţiunii noastre depinde de persoanele care o execută.
— Mă bucur că sînteţi de acord ; de aceea sper că veţi renunţa la colaborarea dumneavoastră.
— Nici nu mă gîndesc.
— Fiţi rezonabil, *sir !* Lăsaţi lucrurile pe seama mea şi a lui Dick Stone !
— Mă opun.
— Sînteţi încă tinerel în materie. Ceea ce ştiţi dumneavoastră din partea furişării este un nimic, un zero !
— Posibil. Dar voi dovedi chiar astăzi că se poate să execuţi bine şi un lucru la care nu te pricepi. Trebuie numai voinţă.
— Nu ajunge, mai trebuie şi dibăcie, *sir*, da, dibăcie, de care nu dispuneţi. Cu asta te naşti, şi apoi te perfecţionezi. Exerciţiul, iată ce vă lipseşte !
— Să facem o încercare.
— Adică, vreţi să probăm ?
— Da.
— Şi care-ar fi proba ?
— De pildă, ştii dumneata dacă Tangua doarme ?
— Nu ştiu.
— Totuşi e foarte important s-o ştim. Nu-i aşa ?
— Este. Mă strecor eu mai tîrziu pînă la el.
— Nu, asta o fac eu.
— Dumneavoastră ? De ce ?
— De probă.
— Ah, aşa ? Şi dacă vă simte ?

— N-ar fi prea grav ; am un pretext foarte plauzibil. Vreau să controlez dacă străjile își fac datoria.

— *Well*, așa mai merge. Dar ce folos de asemenea probă ?

— Vreau să cuceresc încrederea dumitale. Dacă experiența reușește, cred că n-o să te opui ca Winnetou să cadă în seama mea.

— Hm ! În chestiunea asta mai vorbim.

— Mă rog. Așadar, pot să plec și să iscodesc ce face Tangua ?

— Plecați, dar fiți foarte atent ! Dacă veți fi descoperit, atunci mai devreme sau mai tîrziu se va bănui că sînteți vinovat de evadarea lui Winnetou, că dumneavoastră l-ați eliberat.

— Și nu se vor înșela prea mult.

— Camuflați-vă în dosul copacilor și tufelor, nu treceți prin zona luminată de focul lor de tabără, căutați mereu întinericul.

— Am să-l caut, Sam.

— Sper. Pe puțin treizeci de kiowași sînt încă treji, fără a mai socoti și santinelele. Dacă reușiți să treceți neobservăt, veți primi laudele mele sincere ; voi întrezări atunci posibilitatea ca, odată și odată, peste vreo zece ani, să ajungeți un *westman* adevărat, deși pînă acum, în ciuda bunelor mele sfaturi, tot *greenhorn* ați rămas ; și încă unul cum nu se găsește mai ageamiu și mai papă-lapte în nici un panoptic din lume, hi-hi-hi-hi !

Îmi potrivii bine cuțitul și pistolul, ca să nu le pierd cumva pe drum și pornii tîrîș. Astăzi, cînd istorisesc întîmplarea, îmi dau seama de marea îndrăzneală și de întreaga răspundere ce mi-o asumasem cu atîta dezinvoltură. De fapt nici nu vroiam să mă furișez la Tangua !

Îmi era drag Winnetou și aș fi vrut să i-o arăt măcar printr-un gest care implica riscul vieții. Se

ivea acum cea mai bună ocazie ; puteam să-l salvez. Mă ambiționam s-o fac eu și nimeni altul ! Și iată că Sam, cu neîncrederea lui, mi se punea în cale ! Voia să facă el împreună cu Dick Stone isprava la care eu visam atît de mult. Chiar dacă izbuteam să mă furișez neobservat pînă la căpetenia kiowașilor, încă nu eram sigur că voi fi risipit îndoielile lui Sam. Iată de ce m-am hotărît să nu-l mai consult și să nu-i mai cer aprobarea în această chestiune. Voi acționa cu de la mine putere și îmi voi realiza dorința. Nu ! Nu la Tangua mă voi duce, ci chiar la Winnetou.

Puneam astfel în joc nu doar propria-mi viață, dar și pe aceea a tovarășilor mei. Dac-aș fi fost prins asupra faptului, s-ar fi terminat cu toți ! Mărturisesc că întrezăream și atunci care ar fi consecințele, dar, pornit pe fapte mari, precum mă îndemnau anii mei tineri, trecui peste orice rezervă.

Citisem multe despre arta furișării și auzisem și mai multe de cînd mă aflam în vestul sălbatic. Îndeosebi Sam îmi explicase și chiar îmi demonstrase practic metoda. L-am imitat. Cît privește dibăcia necesară în asemenea situație, eram într-adevăr bo-boc. Dar asta nu mă împiedica să cred pe deplin în reușită.

Mă tîram pe burtă prin tufăriș. Între tabăra noastră și copacii de care fuseseră legați Inciu-Ciuna și Winnetou erau cam vreo cincizeci de pași. De fapt, ar fi trebuit să nu ating pămîntul decît cu degetele de la mîini și cu vîrful cizmelor ; dar pentru acest procedeu e nevoie de o rezistență a degetelor de la picioare și de la mîini, cum numai după lungi exerciții poți dobîndi și de care nu dispuneam pe atunci. Mă tîram deci pe genunchi și pe coate ; semănam la mers cu un patruped. Pînă a mă sprijini de pămînt, pipăiam locul ca nu cumva să nimeresc vreo uscătură

și, strivind-o sub greutatea trupului, să provoc un zgomot cît de mărunt. Înainte de a mă strecura printre crengi sau pe sub ele, îmi deschideam drum, dîndu-le ușurel la o parte. Avansam încet, foarte încet, dar avansam.

Apașii fuseseră legați de copaci înșiruiți pe ambele laturi ale pajiștii. Privind dinspre tabără, cele două căpetenii se găseau în latura stîngă. Copacii respectivi se înălțau pe marginea pajiștii. Cam la patru-cinci pași depărtare, cu ochii la prizonieri, ședea un kiowaș însărcinat să-i păzească, avîndu-se în vedere rangul și importanța lor. Faptul acesta mă stînjenea serios, ba chiar putea să împiedice îndeplinirea planului ; mă uitam la santinelă și mă gîndeam cum să procedez ca să-i atrag, fie și pentru cîteva clipe, atenția în altă parte. Aș fi putut arunca o piatră, dar, din păcate, nu se găsea nici una prin apropiere.

Făcusem abia jumătate din drum. Douăzeci și cinci de pași în jumătate de oră ! Deodată zării înaintea mea un petic de pămînt luminos. Era ca o licărire. Mă tîrîi pînă acolo și, spre marea mea bucurie, dădui peste o groapă mică cu nisip, măsurînd un diametru cam de vreo doi coți. Probabil că apele bazinului, umflate de ploaie, se revărsaseră pînă acolo și astfel groapa se umpluse cu nisip. Îmi vîrîi cîțiva pumni de nisip în buzunar și mă furișai mai departe.

Încă o bună jumătate de oră, și ajunsei, în fine, la vreo patru pași în spatele lui Winnetou și al tatălui său. Copacii de care erau legați, cu spatele la mine, nu atingeau grosimea unui trup de om. Nu m-aș fi putut apropia de tot dacă, din fericire, nu s-ar fi nimerit chiar la picioarele copacilor un rămuriș înfrunzit care-mi păru suficient ca să mă apere de privirea santinelei. Trebuie adăugat că la cîțiva pași mai încolo creștea un mărăcine înalt, care de asemenea putea să-mi fie de folos.

Mă strecurai mai întîi pînă în dreptul lui Winnetou şi rămăsei vreo două-trei minute nemişcat, supraveghind santinela. Kiowaşul era obosit ; îşi ţinea ochii mai mult închişi ; cu mare greutate îşi stăpînea somnul. Acest fapt îmi convenea.

În primul rînd mă interesa cum şi în ce fel era legat Winnetou. Plimbîndu-mi cu prudenţă palma peste trunchiul copacului, atinsei piciorul şi pulpa prizonierului. Mai mult ca sigur că Winnetou simţi atingerea ; mă temeam să nu facă vreo mişcare şi să-mi trădeze astfel prezenţa ; dar nu se întîmplă nimic ; Winnetou era mult prea inteligent şi dispunea de un perfect spirit de orientare. Constatai că legăturile îi înfăşurau gleznele şi, în plus, picioarele îi erau prinse într-o curea petrecută în jurul copacului ; era deci necesar să tai în două locuri cu euţitul.

Îmi ridicai privirea şi, la lumina palidă a focului, observai că mîinile îi erau prinse la spate cu o curea, de ambele laturi ale trunchiului. Aici nu era nevoie decît de o singură tăietură.

În clipa aceea îmi veni în minte un amănunt la care nu mă gîndisem. Dacă desfăceam legăturile era de aşteptat ca Winnetou să evadeze cu mare grabă, ceea ce m-ar fi expus unei grave primejdii. Mă frămîntam în fel şi chip cum să evit acest lucru, dar nu găseam soluţia ; eram nevoit să iau riscul asupra mea şi, dacă apaşul ar fi fugit, să mă salvez şi eu cu aceeaşi repeziciune.

Şi totuşi, cît de mult mă înşelam în ce-l priveşte pe Winnetou ! Nu-l cunoşteam îndeajuns. Mai tîrziu, discutînd despre eliberarea lui, tînărul apaş îmi împărtăşi gîndurile ce-l preocupaseră în acele clipe. Simţise că-l pîndeşte cineva şi crezuse mai întîi că e un om de-al lor. Ştia bine că întregul detaşament fusese prins, dar se gîndea că, poate, vreo iscoadă

sau un curier să fi sosit pe neașteptate în urma lor, pentru a le aduce vești de la grosul trupei. Era deci aproape sigur că va fi eliberat și aștepta intervenția cuțitului mîntuitor. Dar era hotărît să nu-și schimbe deloc poziția și să nu facă, deocamdată, nici o mișcare pentru că nici în ruptul capului nu l-ar fi părăsit pe tatăl său. Pe de altă parte, nu voia ca printr-un gest necugetat să-l pună în primejdie pe salvator.

Începui cu legăturile de jos și tăiai curelele. Culcat cum eram, nu-mi sta în putință să ajung pînă la legăturile de sus, și chiar dacă ajungeam, operația ar fi cerut multă atenție ca să nu-l rănesc pe Winnetou la mîini. Trebuia, deci, să mă ridic în picioare, și atunci m-ar fi zărit paznicul. Știam o metodă cu care să-i distrag atenția santinelei. Niște pietricele mi-ar fi prins mai bine. În sfîrșit, aruncai niței nisip înspre tufa de mărăcini. Se produse ca un foșnet sec. Kiowașul se întoarse, privi într-acolo, dar se liniști curînd. Cel de-al doilea jet de nisip îi stîrni îngrijorarea. Dacă e vreun șarpe veninos care se strecoară pe-acolo ? Indianul se ridică și cercetă cu atenție locul. Se aplecase cu spatele spre noi. Mă sculai fulgerător în picioare și tăiai legătura de la mîinile lui Winnetou. Țin minte că privirea mi se opri un moment împresionată de părul lui frumos, împletit spre creștet în formă de coif și căzînd bogat și greu pe umeri. Apucai cu stînga o șuviță subțire de păr, o retezai cu dreapta, și mă pitii iarăși la pămînt.

De ce am tăiat șuvița ? Pentru ca, la nevoie, să-mi țină de mărturie că eu sînt omul care l-a eliberat.

Spre marea mea bucurie, Winnetou nu se mișcă din loc ; părea încremenit în vechea lui poziție. Șuvița de păr o făcui inel răsucind-o în jurul degetului și o băgai în buzunar. Apoi mă furișai lîngă Inciu-

Ciuna, cercetîndu-i legăturile. Era, ca și Winnetou, legat în curele și imobilizat de copac ; nu se mișcă nici el sub atingerea mîinilor mele. Procedînd ca și adineauri, i-am desfăcut mai întîi legăturile de la picioare. Am repetat apoi jocul cu nisipul aruncat în mărăcini, derutînd atenția sentinelei ; reușii să slobod din chingi și mîinile lui Inciu-Ciuna. Chibzuit ca și fiul său, rămase în totală nemișcare.

Judecai că nu e bine să las pe jos curelele tăiate, pentru ca să nu le găsească cineva. Cu nici un preț nu trebuiau să afle kiowașii modul în care s-a petrecut eliberarea prizonierilor. Găsind bucățile de curea, ar fi căzut la bănuială împotriva noastră. Adunai deci curelele cu care fusese legat Inciu-Ciuna și, strecurîndu-mă din nou lîngă Winnetou, le culesei de pe jos și pe celelalte ; le îndesai în buzunar și pornii îndărăt spre tabără. Desigur că, observînd dispariția celor doi apași, santinela ar fi dat alarma ; or, în acest caz eu nu trebuia să mă mai aflu prin apropiere. Însemna deci să mă grăbesc. Mă tîrîi tot mai adînc în tufăriș pînă ce, chiar și sculat în picioare, nu mai puteam fi zărit. Mă ridicai furișîndu-mă la fel de precaut, însă mult mai repede ; astfel, ajunsei lîngă tabără. Abia aici mă lăsai iarăși pe burtă și străbătui tîrîș restul drumului.

Cei trei tovarăși ai mei căzuseră la mari griji în legătură cu soarta mea. Cînd am apărut lîngă ei, Sam îmi șopti :

— Cît pe-aici să ne apuce frica, *sir !* Știți cît ați lipsit ?

— Ei ?

— Aproape două ore.

— Exact. O jumătate de oră dus, o jumătate de oră întors și o oră întreagă am zăbovit la fața locului.

— Şi de ce-aţi stat acolo aşa de mult ?

— Trebuia să mă conving temeinic dacă Tangua doarme.

— Cum aţi procedat ?

— L-am fixat cu ochii timp de o oră şi, constatînd că nu mişcă, m-am convins că doarme într-adevăr.

— Va să zică aşa ! Superb, n-am ce spune ! Aţi auzit, Dick, Will ? Ca să se convingă dacă un indian e treaz sau doarme, s-a zgîit la el o oră încheiată, hi-hi-hi-hi ! Este şi rămîne un *greenhorn* fără leac ! Ce naiba, chiar nu aveţi nici un picuş de creier în cap ca să fi găsit o metodă mai bună ? Aţi întîlnit în drum destule vreascuri, nu-i aşa ?

— Am întîlnit, desigur.

— Păi, n-aveaţi decît să vă apropiaţi de Tangua şi să-i zvîrliţi în nas o aşchiuţă sau nişte ţărînă ; dacă era treaz, se mişca numaidecît. Firește, aţi aruncat şi dumneavoastră ceva, dacă nu mă-nşel, adică priviri şi iar priviri, timp de o oră, hi-hi-hi-hi !

— O fi, dar vorba e : am trecut proba ?

Între timp urmăream cu privirea încordată pe cei doi apaşi. Mă miram că stăteau şi acuma rezemaţi de copaci, ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat. Ar fi putut demult s-o ia din loc. Motivul pentru care n-au fugit aveam să-l aflu mai tîrziu. Era foarte simplu. Winnetou se aştepta ca, după ce l-am dezlegat pe dînsul şi după ce-l voi fi eliberat pe tatăl său, le voi da un semnal. La fel, dar într-o consecuţie inversă, presupunea şi Inciu-Ciuna ; aştepta şi el nemişcat, crezînd că mai am de lucru cu fiul său. Cum semnalul nu se produsese Winnetou pîndi clipa cînd santinela îşi închise iarăşi ochii osteniţi, şi mişcă un braţ, dîndu-i a înţelege tatălui că nu mai e legat ; Inciu-Ciuna îi răspunse în acelaşi chip ;

acum știau amîndoi cum stau lucrurile și o luară la goană fără întîrziere.

— Da, proba e trecută, recunoscu Sam Hawkens. Ați stat lîngă șeful kiowașilor și l-ați observat timp de o oră încheiată, fără să fiți prins.

— Prin urmare, prezintă destulă încredere ca să mă ocup și eu de eliberarea lui Winnetou ; n-o să mai tremuri că am să fac prostii...

— Nu ! Vă imaginați că-i puteți smulge din captivitate pe cei doi apași bombardîndu-i timp de o oră cu privirea ?

— Nici chiar așa ! Le tăiem legăturile.

— Vorbiți ca și cum ar fi vorba să tăiem o cracă din tufiș. Nu vedeți că e un kiowaș acolo, care face de santinelă ?

— Văd, cum să nu văd !

— Kiowașul acela face exact ce ați făcut și dumneavoastră, *sir !* Îi privește. Or, încă nu v-ați copt suficient ca, în pofida vigilenței sale, să-i puteți elibera pe cei doi prizonieri. E o treabă atît de grea, încît nu știu, zău, dacă eu însumi aș izbuti s-o scot la capăt. Judecați nițel, *sir* ! Numai furișarea pînă acolo e un adevărat tur de forță și cînd, în cele din urmă, ajungi teafăr la țintă, atunci abia...*good luck !* Dar ce-i asta ?

Își aruncase privirea în direcția celor doi apași și amuți brusc. Ambii prizonieri dispăruseră de lîngă copaci. O jucai pe neștiutorul și întrebai cu naivitate :

— Ce s-a întîmplat ? De ce nu-ți continui reflecțiile ?

— De ce ? Fiindcă... fiindcă... E aievea, sau mi se pare ?

Își frecă ochii și urmă :

— Dumnezeule ! N-oi fi avînd vedenii ! Dick, Will, ia uitați-vă niţel acolo şi spuneţi-mi dacă-i mai zăriţi pe Winnetou şi pe Inciu-Ciuna !

Se întoarseră şi ei cu faţa spre locul cu pricina şi erau tocmai pe punctul să-şi exprime uluirea, cînd santinela, constatînd lipsa prizonierilor ce-i fuseseră încredinţaţi, dădu un strigăt puternic şi ascuţit. Toţi kiowaşii se treziră din somn. Santinela ţipa, relatîndu-le, pe limba lor, cele întîmplate ; nu înţelegeam, dar bănuiam ce spune ; apoi se iscă un tumult de nedescris.

Toţi, chiar şi albii, alergară către copacii aceia. Îi urmai şi eu, căci trebuia să apar cu totul străin de întîmplarea petrecută. Avui însă răgazul să-mi întorc buzunarul pe dos şi să-l scutur de nisip.

Ce păcat că nu i-am putut scăpa decît pe Winnetou şi pe Inciu-Ciuna ! Cu cîtă satisfacţie aş fi dat drumul şi altor prizonieri, chiar tuturora ! Ar fi fost însă curată neghiobie să încerc măcar o astfel de acţiune.

Peste două sute de oameni înconjuraseră locul unde, cu puţin înainte, se mai găseau cei doi fugari. Se stîrnise o hărmălaie şi un urlet care-mi demonstrau cît se poate de clar ce plăcere m-ar fi aşteptat dacă adevărul ar fi fost descoperit. În cele din urmă Tangua ordonă linişte şi dădu însărcinările cuvenite ; cel puţin jumătate din oamenii lui se împrăştiară cu mare zor pe cuprinsul savanei şi, cu tot întunericul, porniră în căutarea evadaţilor. Tangua făcea spume la gură de mînios ce era. Îl lovi pe paznic cu pumnul în obraz şi-i smulse de la gît săculeţul cu „medicamente" călcîndu-l în picioare. Asta însemna că bietul om îşi pierduse cinstea. Era dezonorat.

Cuvîntul „medicamente" nu trebuie luat în sens medicinal, de leacuri sau droguri. Expresia a intrat în vocabularul indian după venirea albilor. Medica-

mentele folosite de albi le erau cu totul necunoscute pieilor-roşii, iar efectele lor erau puse în seama unor farmece, a unei forţe tainice, supranaturale. De atunci, tot ce ţinea de vrăjitorie, de inexplicabil, tot ce considerau ei a fi urmarea unei intervenţii oculte, era denumit „medicament". Firește că fiecare trib are în graiul său şi o expresie proprie. Astfel, în graiul mandaşilor *medicamentul* se cheamă *hopenes*, în cel al tuskarorilor *yunnuih queht*, în tribul picioarelor-negre i se spune *nehtova*, la siuşi *vehcon* şi la aricareşi *vehrootih*.

Orice adult, orice războinic poartă la dînsul un „medicament". Adolescentul care devine bărbat şi vrea să fie primit în rîndurile războinicilor dispare într-o bună zi şi se retrage în singurătate. Acolo posteşte într-una, nu bea, nu mănîncă, doar meditează asupra nădejdilor, dorinţelor şi planurilor sale de viitor. Încordarea spiritului legată cu asemenea privaţiuni fizice îl transpune într-o stare febrilă care îl face să nu mai deosebească aparenţa de realitate. I se pare că un har divin a coborît asupra lui; visul e pentru el o revelaţie supranaturală. Odată ajuns în acest stadiu, tînărul aşteaptă să-i apară în faţa ochilor primul lucru care-l ispiteşte, fie în vis, fie aievea, şi apariţia respectivă devine amuletul lui sfînt pentru cîte zile va trăi; este „medicamentul" lui. Dacă-i apare, să zicem, un liliac, nu se lasă pînă nu prinde unul viu. Dacă izbuteşte, se întoarce la tribul său şi depune prada în mîinile vraciului care o „prepară". Liliacul tăbăcit îşi găseşte apoi locul într-o pungulită cît se poate de originală, mai deosebită de altele. Punga se păstrează în permanenţă la gît şi constituie averea cea mai de preţ. Cine pierde „medicamentul" acela îşi pierde şi onoarea. Nefericitul ghinionist se poate reabilita numai dacă ucide un duşman cu faimă, îi ia medicamentul de la gît

și, arătînd tuturora trofeul cucerit, devine el însuși proprietarul lui.

Vă puteți dar închipui ce cumplită era pedeapsa pentru străjerul căruia Tangua îi smulsese punga călcîndu-i-o în picioare. Bietul om nu suflă un cuvînt de scuză sau de protest. Își luă pușca și dispăru printre copaci. Din acea clipă era ca și mort pentru tribul lui și nu mai putea fi repus în drepturi decît în cazul relatat mai sus.

Furia șefului se abătu nu numai asupra santinelei vinovate, ci și asupra mea. Se repezi la mine și răcni :

— Îi cereai pe cîinii ăia pentru tine. Du-te acum și adu-i !

Voiam să evit orice răspuns, dar Tangua mă apucă de braț și strigă :

— N-auzi ce poruncesc ? Du-te și prinde-i !

Mă smucii din strînsoarea lui.

— Îți închipui că ai dreptul să-mi poruncești ?

— Da, eu sînt căpetenia taberei și toată lumea trebuie să-mi dea ascultare !

Atunci am scos din buzunar cutia de sardele și i-am arătat-o.

— Vrei să-ți răspund cum se cuvine și să te arunc în aer împreună cu războinicii tăi ? Dacă mai scoți o vorbă nesocotită, dau drumul la „medicament" să vă spulbere pe toți !

Eram curios dacă farsa va stîrni efectul dorit. Ehei, și ce mai efect a produs ! Tangua se dădu cîțiva pași îndărăt și exclamă :

— Uf, uf ! Păstrează-ți medicamentul și fii neam de cîine, ca orice apaș !

Insulta n-aș fi trecut-o ușor cu vederea, dacă n-aș fi ținut seama de furia lui extremă și de numărul covîrșitor al oamenilor săi.

Noi, albii, ne înapoiarăm în tabără, unde întîmplarea fu, bineînțeles, discutată și întoarsă pe toate

feţele, fără ca vreunul să găsească o explicaţie. Eu îmi păstram secretul faţă de toţi, chiar şi faţă de Sam, Dick şi Will. Mă şi bucuram în sinea mea că numai eu cunosc adevărul despre dispariţia neaşteptată a celor doi prizonieri, în timp ce dînşii se frămîntau în zadar.

Şuviţa din părul lui Winnetou aveam s-o port la mine în toate drumeţiile, prin vestul sălbatic. Şi o mai port şi astăzi...

DE DOUĂ ORI ÎN GHEARELE MORȚII

Comportarea kiowașilor, deși nu-i puteam socoti dușmani, ne îngrijora totuși. Am hotărît așadar ca, după culcare, să facem de gardă cîte unul pe schimb, din oră-n oră, pînă dimineața. Indienii nu trecură cu vederea măsurile noastre de precauție și, firește, se cam supărară, devenind și mai puțin prietenoși.

Spre revărsatul zorilor, furăm treziți de către omul nostru de gardă. Kiowașii căutau urmele prizonierilor evadați, pe care în cursul nopții nu le putuseră descoperi. În sfîrșit, le găsiră ; urmele duceau spre locul unde apașii își lăsaseră caii înainte de atac, punîndu-i, firește, sub supravegherea unor paznici. Inciu-Ciuna și Winnetou dispăruseră acum împreună cu paznicii ; plecaseră călare. Restul cailor rămase pe loc. Aflînd cum stau lucrurile, Sam Hawkens făcu una din mutrele lui de șmecher și mă întrebă :

— Ați putea ghici, *sir*, de ce căpeteniile apașilor au procedat astfel ?

— Da. Ghicitoarea nu e deloc grea.

— Oho, *sir !* Un *greenhorn* ca dumneavoastră să nu-și închipuie că tam-nesam, din pură întîmplare, va găsi răspunsul just. Ca să te descurci cu întrebarea mea se cere experiență.

— Am experiență.

— Dumneavoastră aveți experiență ?! Haida-de! Aș fi curios să știu de unde ați luat-o. Poate că-mi lămuriți și mie chestiunea.

— Și de ce n-aș lămuri-o ? Experiența de care vorbesc am luat-o din cărți.

— Cărți și iarăși cărți ! Nu zic, se mai întîmplă să ai noroc și să te alegi cu cîte ceva folositor din ele, dar asta nu înseamnă că ai sorbit înțelepciunea cu linguroiul. Vă dovedesc eu imediat că n-aveți habar de nimic și că sînteți clăi. Așadar : de ce ambii șefi evadați și-au luat numai caii lor, lăsîndu-i pe ceilalți priponiți ?

— Au făcut-o spre binele prizonierilor rămași aici.

— Aha ! Și cum vine asta ?

— Vor avea și ei nevoie de cai.

— Credeți ? Și cam în ce fel s-ar putea folosi niște oameni captivi de caii lor ?

Întrebările sale nu-mi jigneau orgoliul ; așa era Sam. I-am răspuns foarte calm.

— Sînt plauzibile două ipoteze : fie că șefii evadați se vor întoarce curînd cu forțe suficiente, bine înarmați, pentru a-și elibera întregul detașament și, în acest caz, ce rost ar fi avut să care după ei animalele ? Ca să le aducă înapoi ? Fie că războinicii kiowași nu vor întîrzia aci pînă la sosirea apașilor, grăbindu-se să plece împreună cu prizonierii. În cazul acesta situația prizonierilor ar fi ușurată datorită cailor ; n-ar fi nevoiți să facă drumul pe jos. Pe lîngă că deplasarea pe cai va fi mai puțin dificilă, apare și speranța ca, în drum către satele kiowașilor, să fie eliberați de-ai lor. Altminteri, fără cai, n-ar fi exclus ca domnii kiowași să-i ucidă chiar aici, la repezeală, ca să se descotorosească de ei.

— Hm ! Nu-i chiar atît de proastă brodeala pe cît m-aș fi așteptat de la o specie ca dumneavoastră.

Aţi omis însă o a treia ipoteză. E posibil ca şi aşa, cu toată prezenţa cailor, prizonierii să fie ucişi.

— Nu, asta nu e posibil!

— Măi-măi! Cum îndrăzniţi, stimate *sir*, să infirmaţi o ipoteză emisă de creierul lui Sam Hawkens?

— Fiindcă Sam Hawkens pare să fi uitat că mă găsesc şi eu aici.

— Zău? Adică sînteţi şi dumneavoastră aici? Chiar de-adevăratelea? Consideraţi, pesemne, că preaonorata dumneavoastră prezenţă e ceva cu totul deosebit, ceva care zguduie mapamondul!

— Vreau să vă spun că, atît timp cît mă găsesc aici şi pot să mişc barem un deget în apărarea lor, prizonierii nu vor fi ucişi.

— Serios? Păi atunci sînteţi un individ colosal, hi-hi-hi-hi! Kiowaşii numără două sute de bărbaţi şi dumneavoastră singurel, pe deasupra şi *greenhorn*, îi împiedicaţi să procedeze după pofta lor?

— Sper că n-am să fiu singur.

— Nu? Şi pe cine mai contaţi?

— Pe dumneata; pe Dick Stone şi Will Parker. Am cea mai mare încredere în voi; sînt convins că vă veţi opune cu toată energia unui asemenea masacru.

— Aha! Prin urmare aveţi încredere în noi? Primiţi, vă rog, toată recunoştinţa mea. Nu e un fleac să te bucuri de încrederea unui astfel de om. Bineînţeles că sînt grozav de onorat, dacă nu mă-nşel.

— Ascultă, Sam, nu mi-e de glumă şi n-am poftă să mă las antrenat în zeflemele. Cînd e în joc viaţa atîtor oameni, gluma încetează.

Mă fulgeră cu ochişorii lui ironici, şireţi, apoi zise:

— *Thounder-storm!* Va să zică o luaţi în serios? Şi, în cazul ăsta, firește că trebuie să devin mai grav. Dar sînt curios cum înţelegeţi dumneavoastră să vă realizaţi intenţia? Pe alţii nu ne putem bizui; n-am

fi decît patru inşi care să înfrunte, eventual, două sute de kiowaşi. Credeţi că vom scăpa cu faţa curată ?

— Nici nu mă interesează dacă şi cum vom scăpa. Ceea ce ştiu e că nu voi îngădui ca, în prezenţa mea, să se comită o crimă monstruoasă.

— Şi totuşi se va comite ; cu singura deosebire că printre cei plecaţi în lumea de apoi veţi fi şi dumneavoastră. Sau, poate, vă puneţi nădejdea în poreclă : Old Shatterhand ? Credeţi probabil că veţi lichida cu pumnul două sute de războinici indieni ?

— Prostii ! Nu eu mi-am dat porecla ; pe de altă parte ştiu bine că numai noi, patru inşi, nu ne putem bate cu două sute de adversari. Dar crezi că e neapărat nevoie să folosim forţa ? Stratagema e adeseori mai eficace.

— Aşa ? Aţi cules-o şi pe asta din lecturi ?

— Da.

— Mi-am închipuit. Altfel, cum aţi fi ajuns un flăcăiaş atît de deştept ! Tare-aş vrea să văd şi eu odată cum o faceţi pe şmecherul, cam ce mutră veţi fi avînd. Vă asigur că, în cazul dat, nu veţi obţine nimic cu şmecheria dumneavoastră. Kiowaşii îşi vor face mendrele fără să ia în seamă dacă arătăm mai severi sau mai şireţi.

— Bine ! Văd că nu e nici o nădejde în voi ; atunci mă simt obligat să acţionez singur.

— Pentru numele lui Dumnezeu, *sir*, lăsaţi năzbîtiile ! Nu care cumva să lucraţi de unul singur ; vă atrag atenţia să ne urmaţi întru toate. Nu vreau să spun că n-aş fi de partea apaşilor dacă i-ar ameninţa vreo primejdie, însă nu mi-e în obiceiul să mă reped cu capul în zid. Aflaţi de la mine că zidul e întotdeauna mai tare în raport cu scăfîrlia.

— Nici mie nu-mi trece prin gînd să vreau imposibilul. Acuma încă nu ştim ce au hotărît kiowaşii în legătură cu prizonierii lor, deci nu trebuie să ne spar-

gem capul de pomană. Mai tîrziu însă, dacă vom fi nevoiți să trecem la acțiune, vom găsi și metoda potrivită.

— Se poate ; numai că un om serios nu trebuie să mizeze pe inspirația momentului. De fapt, întîmplările imprevizibile nici nu mă interesează deocamdată. Avem însă de-a face cu o problemă foarte precisă : cum procedăm în cazul cînd apașii urmează a fi uciși ?

— Pur și simplu nu permitem.

— Asta nu spune nimic, e zero. Nu permitem... Exprimați-vă mai clar !

— Ne opunem categoric.

— N-ar avea nici un efect.

— Atunci îl oblig pe Tangua să se supună voinței mele.

— Și cum ?

— Dau cu el de pămînt și-i țin cuțitul la gît, dacă altminteri nu se poate.

— Și-l înjunghiați ?

— Dacă nu se supune, da !

— *All devils*, pe toți dracii, sînteți turbat de-a binelea ! se burzului Sam. Zău că ați fi în stare !...

— Te asigur că am s-o și fac.

— Asta e... asta e...

Tăcu. Mai întîi speriat, apoi îngrijorat, făcu fețe-fețe pînă se decise, în sfîrșit.

— Aflați că ideea nu-i de lepădat. Să-i pui lui Tangua cuțitul la gît este, în cazul de față, singura metodă ca să obții ceea ce vrei. Uite că și un *greenhorn* poate avea uneori, ca să spun așa, o mică idee ! Pe asta o reții.

Ar mai fi continuat, însă Bancroft se apropiase de noi cerîndu-mi să trec la lucru. Inginerul avea dreptate. Nu trebuia să pierdem nici o singură oră dacă

voiam să terminăm lucrările înainte de sosirea lui Inciu-Ciuna și Winnetou cu trupa lor.

Desfășurarăm o activitate intensă și încordată pînă la ceasul prînzului. Atunci Sam Hawkens se apropie de mine și-mi zise :

— Îmi pare rău că trebuie să vă tulbur, *sir*, dar kiowașii par să aibă un oarecare plan în legătură cu prizonierii.

— Un oarecare plan ? Asta-i foarte vag. Știi cumva ce au de gînd ?

— Presupun, dacă nu mă-nșel. Se pare că-i vor pune la stîlpul torturii și-i vor ucide.

— Cînd ? Chiar acum, sau mai tîrziu ?

— Acușica, de bună seamă ; altminteri nu mă grăbeam să vă anunț. S-au luat măsuri din care trag concluzia că apașii urmează a fi chinuiți. Și, după toate semnele, tortura va începe foarte curînd.

— Asta trebuie zădărnicit ! Unde-i Tangua ?

— Printre oamenii săi.

— Să-l scoatem de acolo, să-l ademenim. Preiei sarcina, Sam ?

— O preiau, dar cum o scot la capăt ?

Aruncai o privire îndărăt și scrutai terenul. Kiowașii nu se mai aflau pe locul unde poposisem în ajun. Urmaseră și ei traseul nostru și își improvizaseră o tabără la liziera unei pădurici. Rattler și oamenii lui se găseau tot acolo ; Sam Hawkens se învîrtise în preajma lor, îi spionase, în vreme ce Parker și Stone rămăseseră în preajma mea. Între mine și tabăra kiowașilor se afla un desiș de tufe tocmai potrivit pentru realizarea planului : eram ferit de ochii kiowașilor. Îi dădui lui Sam soluția.

— Îl anunți pe Tangua că vreau să-i comunic ceva, dar nu pot părăsi locul. Atunci va veni.

— Sper. Dar dacă-și ia însoțitori ?

— Îi las în seama dumitale, a lui Parker şi Stone ; de Tangua mă ocup eu. Pregătiţi curele, ca să-i legăm. Totul trebuie făcut la iuţeală şi, pe cît posibil, fără nici un zgomot.

— *Well!* Nu ştiu dacă planul dumneavoastră e fără cusur, dar fie cum doriţi, pentru că altul mai bun nu-mi vine în minte. Ne riscăm viaţa, nu-i vorbă ; dar avînd în vedere că n-am chef deocamdată să mor, cred că vom scăpa ieftin, ca să zic aşa, cu vînătăi la ochi, hi-hi-hi-hi !

Chicotind mai mult în sinea lui, cum îi era felul, Sam se depărtă. Deşi stimaţii mei colegi nu se găseau la prea mare distanţă de mine, totuşi nu ne-au putut auzi discuţia. Nici nu mă gîndeam să-i informez despre planul meu ; eram convins că mi-ar pune beţe-n roate. Ţineau mai mult la propria lor viaţă decît la salvarea apaşilor prizonieri.

Eram pe deplin conştient de miza ce-o puneam în joc. Să-i previn pe Dick Stone şi pe Will Parker de primejdia la care urmează să-i expun ? Sau să acţionez fără a-i informa în prealabil ? M-am decis să-i întreb dacă nu preferă să rămînă în afara jocului. Dar Stone îmi răspunse :

— Ce idee, *sir!* Ne luaţi drept nişte mişei care îşi părăsesc prietenul la ananghie ? Ceea ce plănuiţi e o ispravă demnă de un *westman* adevărat ; vom participa cu plăcere. Nu-i aşa bătrîne Will ?

— Da ! încuviinţă Parker. Sînt curios dacă noi ăştia patru izbutim să ţinem piept celor două sute de indieni. Parcă-i şi văd cum se reped la noi şi urlă neputincioşi.

Lucram liniştit şi trăgeam numai din cînd în cînd cu coada ochiului să văd ce se petrece îndărătul meu ; deodată, aud glasul lui Stone.

— Fiţi gata, *sir !* Sosesc !

Ridicai capul, Sam se întorcea împreună cu Tangua. Din păcate îl însoțeau încă trei kiowași.

— Fiecare ia în primire cîte unul, hotărîi. Șeful rămîne pe seama mea; îi strîngeți de beregată ca să nu țipe; dar nu vă grăbiți, așteptați pînă încep eu!

Cu pasul rar pornii în întîmpinarea lui Tangua, urmat de Stone și de Parker. Socotii așa fel, încît să ne întîlnim tocmai acolo unde tufărișul ne ferea mai bine de ochii celorlalți kiowași. Tangua era încruntat. Mi se adresă cu dușmănie.

— Fața palidă, numită Old Shatterhand m-a chemat încoace. Ai uitat că eu sînt căpetenia kiowașilor?

— Nu, n-am uitat, i-am răspuns scurt.

— Nu trebuia să mă chemi la tine, ci să vii tu. Dar îți iert nesocotința pentru că ești de puțin timp în țara asta și mai ai de învățat buna purtare. Ce vrei să-mi spui? Dar fii scurt, că n-avem vreme!

— Ce treburi grozave te așteaptă?

— Cîinii de apași vor fi făcuți să urle.

— Cînd?

— Chiar acum.

— De ce vă grăbiți? Credeam că o să-i duceți la wigwamurile, la colibele voastre, și acolo, în fața cinstitelor voastre *squaw*, a nevestelor, și sub ochii copiilor voștri îi veți supune la cazne și-i veți ucide.

— Asta aveam de gînd, dar ne-am fi încurcat treburile războiului. De aceea îi omorîm chiar azi.

— Să n-o faci, te rog!

— N-ai de ce mă ruga! se răsti el.

— Oare n-ai voi să vorbești cuviincios ca și mine? Ți-am adresat numai o rugăminte. Dac-aș fi încercat să-ți poruncesc, ai fi avut, poate, motive să-mi răspunzi grosolan.

— Din partea voastră nu primesc nici porunci, nici rugăminți. Doar n-am să-mi schimb hotărîrea de dragul unei fețe palide!

— Poate ţi-o schimbi totuşi ! Cine ţi-a dat dreptul să ucizi prizonierii ? Nu vreau să-ţi aud răspunsul ; îl cunosc dinainte, şi n-o să ne certăm din pricina asta ; dar e o deosebire între a ucide pe cineva fără a-i provoca suferinţe şi între a-l supune la o moarte chinuitoare. Cît ne aflăm noi aici, nu vom îngădui să se petreacă aşa ceva.

Tangua îşi înălţă capul şi spuse cu dispreţ :

— Nu veţi îngădui ? Dar ce-ţi închipui că eşti ? O broască rîioasă care încearcă să-l înfrunte pe ursul Munţilor Stîncoşi, asta eşti ! Prizonierii îmi aparţin şi fac cu ei ce-mi place.

— Numai cu ajutorul nostru i-aţi prins ; avem asupra lor aceleaşi drepturi ca şi voi ! Vă cerem, aşadar, să-i lăsaţi în viaţă !

— Cere ce poftești, cîine alb ! Eu scuip pe vorba ta !

Scuipă cu scîrbă la picioarele mele şi dădu să plece. Dar pumnul meu îl fulgeră atît de năprasnic, încît se prăvăli pe moment. Avea totuşi ţeasta dură ; nu-l ameţisem de tot ; mai încercă să se ridice. A trebuit să mă aplec asupra lui şi să-i mai aplic o lovitură ; între timp, i-am scăpat din atenţie pe colegii mei.

Cînd mă ridicai, Sam Hawkens tocmai îngenunchea lîngă un indian, strîngîndu-l de gît. Stone şi Parker se luptau cu alt kiowaş ; al treilea, însă, o luase la goană, strigînd cît îl ţinea gura.

Sării în ajutorul lui Sam. După ce l-am legat cobză pe indian, făcîndu-l inofensiv, observai că Dick şi Will terminaseră şi ei treaba lor.

— N-aţi lucrat cu prea mult cap, îi mustrai eu. De ce l-aţi scăpat pe al treilea ?

— Stone şi cu mine ne-am repezit amîndoi la acelaşi ins, răspunse Parker. Am pierdut astfel vreo două secunde, timp în care păcătosul a reuşit să fugă.

— Nu face nimic, ne consolă Sam. Atîta doar că răfuiala va începe mai curînd. Să nu ne batem capul cu asta. În două-trei minute kiowaşii vor fi aici. Să folosim răgazul ca să creăm o zonă liberă între noi şi ei.

Îl legarăm la repeţeală şi pe Tangua. Cei trei experţi priviseră spectacolul, înghetaţi de spaimă, iar inginerul-şef, după o clipă de buimăceală, alergă spre noi, strigînd indignat.

— Ce-aţi făcut, nebunilor ? Ce-aveţi cu indienii ? Or să ne omoare pe toţi !

— Chiar aşa, *sir*, o păţiţi fără doar şi poate, dacă nu intraţi imediat în acţiune alături de noi, îl avertiză Sam. Chemaţi-vă oamenii şi veniţi aici. Vă ocrotim noi.

— Voi ne ocrotiţi ? Asta-i prea de tot...

— Tăcere ! i-o tăie Sam. Ştim foarte bine ce-avem de făcut. Dacă nu vă ţineţi de noi, sînteţi pierduţi ! Aşadar, repede !

Înşfăcarăm pe cei trei indieni legaţi şi i cărarăm o bucată de drum pînă în preria deschisă ; acolo îi culcarăm pe pămînt. Bancroft şi cei trei experţi veniră după noi. Ne-am ales o haltă provizorie chiar în cîmp deschis ; eram astfel în mai bună siguranţă decît pe un teren imposibil de stăpînit cu privirea.

— Cine va trata cu kiowaşii după ce sosesc ? Poate eu ?

— Nu, *sir*, protestă Sam. Asta e treaba mea ; dumneavoastră încă nu cunoaşteţi bine talmeş-balmeşul indiano-englez. Dar să-mi staţi în ajutor la momentul potrivit ; vă prefaceţi că acuşi-acuşi băgaţi cuţitul în pieptul lui Tangua.

Nu termină bine vorba că auzirăm ţipetele furioase ale kiowaşilor şi, după cîteva momente, apărură lîngă tufărişul care ne slujea de perdea. Goneau sărind peste tufe şi se apropiau de noi. Cum însă nu toţi

fugeau cu aceeași viteză, grămada se răsfiră și oamenii înaintau oarecum izolați unul de altul. Faptul acesta ne convenea : o masă compactă ar fi fost mai greu s-o ținem în loc.

Bravul Sam le ieși înainte, făcîndu-le semn cu mîinile ca să se oprească. Îl auzeam strigîndu-le ceva, dar nu înțelegeam ce. Intervenția lui Sam nu avu deîndată efectul așteptat ; el repetă strigătul de cîteva ori, pînă ce kiowașii din față opriră, imitați apoi și de ceilalți. Sam le vorbea, arătînd mereu spre noi. Îl rugai atunci pe Stone și Parker să-l ridice pe Tangua în picioare, iar eu luai poziție în fața lui, ca și cînd l-aș amenința cu cuțitul. Indienii scoaseră un țipăt de spaimă.

Sam le vorbea în continuare ; deodată unul din ei, pesemne un ajutor al căpeteniei, ieși din rînduri și, alături de Sam, veni cu pași demni spre noi. Cînd ajunse în dreptul nostru, Sam îi arătă pe cei trei kiowași legați și-i spuse :

— Vezi că ți-am spus adevărul. Ei se află cu totul în puterea noastră.

Kiowașul, care nu-și ascundea tulburarea, îi privi lung pe cei trei prizonieri și răspunse :

— Războinicii aceia doi mai trăiesc, dar căpetenia pare să fi murit.

— Nu e mort. L-a doborît numai pumnul lui Old Shatterhand. Acum zace în nesimțire. Dar își revine el. Așteaptă deci lîngă noi, aici. Cînd Tangua se va trezi, și își va deschleșta limba, vom ține sfat. Dar bagă de seamă, nu cumva să ridice vreun kiowaș arma împotriva noastră, pentru că atunci cuțitul lui Old Shatterhand îi va găuri inima lui Tangua. Fii sigur de asta.

— Cum de ridicați mîna împotriva noastră, care vă sîntem prieteni ?

— Prieteni ? Nici tu nu crezi în vorbele tale.

— Ba cred. N-am fumat oare cu voi pipa păcii ?

— Am fumat, însă nu mai credem într-o astfel de pace.

— De ce ?

— Oare datina kiowaşilor spune ca să-i jigniţi pe prietenii şi fraţii voştri ?

— Nu.

— Ei, Tangua l-a jignit pe Old Shatterhand, aşa că nu vă putem socoti fraţi. Uite că începe să se mişte !

Tangua, pe care Stone şi Parker îl culcaseră între timp iarăşi la pămînt, începu, într-adevăr, să se agite. După puţin, deschise ochii şi se uită pe rînd la fiecare din noi, ca şi cum ar fi încercat să-şi amintească cele petrecute. Apoi, revenindu-şi pe deplin, strigă :

— Uf, uf, Old Shatterhand m-a doborît ! Cine m-a legat ?

— Eu ! mă grăbii să răspund.

— Să mi se desfacă legăturile ! Poruncesc !

— Adineauri n-ai vrut să-mi asculţi rugămintea. Iată că acum nu ascult eu de poruncile tale. N-ai nici un drept să ne ordoni !

Ochii i se opriră mînioşi asupra mea. Scrîşni.

— Taci, băieţandrule, că de nu, te strivesc !

— Tăcerea ţi-ar prii mai degrabă ţie decît mie. M-ai jignit, de aceea te-am culcat la pămînt. Old Shatterhand nu lasă nepedepsit pe nimeni, dacă-l face broască rîioasă şi cîine alb. Cată să te potoleşti şi să te porţi cuviincios, altminteri poate să-ţi meargă şi mai rău.

— Vă cer să mă sloboziţi ! Dacă nu, războinicii mei vă vor strivi, vă vor şterge de pe faţa pămîntului !

— Atunci ai să mori tu primul. Fii atent, acolo se află oamenii tăi; dacă vreunul face un singur pas spre noi, îți găuresc inima cu cuțitul. Am zis! *Howgh!*

Rezemai vîrful cuțitului de pieptul său. Trebuia să recunoască, în sfîrșit, că se afla la discreția noastră și că, la nevoie, îmi voi pune în aplicare avertismentul.

Urmă o pauză, în răstimpul căreia Tangua își roti năprasnic ochii, de parc-ar fi voit să ne înghită; în sfîrșit, se sili să-și stăpînească furia și întrebă cu glas mai temperat:

— Și acum, ce vreți de la mine?

— Nimic peste ceea ce te-am rugat adineauri: să nu-i omorîți pe apași la stîlpul chinurilor.

— Poate vreți să nu-i ucidem deloc?

— Mai pe urmă puteți face cu ei ce dorîți, dar cîtă vreme ne aflăm aici, laolaltă, să nu-i atingeți cu nimic!

Tăcu iarăși un răstimp. Deși vopsit în culorile războiului, i se citeau totuși pe față și mînia, și ura, și cruzimea, și neputința. Mă așteptam ca dialogul nostru să mai dureze mult timp; de aceea, nu mică mi-a fost mirarea auzindu-l:

— Fie după dorința ta. Voi merge chiar și mai departe, dacă primești propunerea pe care am să ți-o fac.

— Ce propunere?

— Mai întîi, află că nu-mi pasă de cuțitul tău. Nu vei îndrăzni să mă atingi, pentru că războinicii mei v-ar sfîșia pe loc. Oricît de voinici ați fi, nu vă puteți pune cu două sute de dușmani. De aceea, îmi vine să și rîd de amenințările tale. Te-aș putea refuza fără nici o teamă: tot nu mi-ai face nimic. Și totuși, cîinii de apași n-or să piară la stîlpul chinurilor. Mai mult: îți făgăduiesc chiar să nu-i ucid

în nici un fel dacă te prinzi să lupți pentru ei pe viață și pe moarte.

— Să lupt ? ! Cu cine ?

— Cu un războinic pe care-l voi alege eu.

— Cu ce armă ?

— Numai cu cuțitul. Dacă te doboară el, apașii vor pieri ; dacă-l ucizi tu, apașii vor rămîne în viață.

— Și atunci îi eliberezi ?

— Da.

Bănuiam că nutrește un gînd ascuns. Mă considera, probabil, cel mai periculos dintre albii de față și plănuia să mă facă inofensiv. Era doar limpede că va alege un meșter în mînuirea cuțitului. Totuși, fără a sta mult pe gînduri, i-am răspuns :

— Sînt gata. Stabilim condițiile, fumăm pipa jurămîntului, după care lupta poate să înceapă numaidecît.

— Ce mai e și asta ? interveni Sam Hawkens. Nu pot admite nici în ruptul capului să vă angajați într-o asemenea luptă, *sir !* E o prostie !

— Nu e nici o prostie, dragă Sam.

— Cea mai teribilă din cîte există ! O luptă dreaptă și cinstită presupune ca șansele să fie egale, ceea ce nu e cazul.

— Ba este !

— Ba deloc ! Ați mai luptat vreodată cu cuțitul, pe viață și pe moarte ?

— Nu.

— Păi vedeți ! Adversarul va fi, desigur, un neîntrecut mînuitor al cuțitului. Și apoi, gîndiți-vă la urmările luptei. Dacă veți fi uciși, vor muri și apașii. În schimb, dacă-l învingeți pe adversar, moare careva ? Nimeni !

— Ai dreptate, însă apașii vor fi salvați de la moarte și eliberați.

— Și credeți că așa va fi ?

— Desigur. Fumăm calumetul, deci jurăm.

— Să-i creadă dracu jurămintele în dosul cărora se pot ascunde sute de viclenii! Şi chiar dac-aş fi sincer, ce alta sînteţi dumneavoastră decît un *greenhorn* şi...

— Mai slăbeşte-mă cu *greenhorn*-ul dumitale, dragă Sam! Îl oprii din vorbă. Ai mai avut ocazia să constaţi că acest *greenhorn* ştie ce face...

Mă mai contrazise totuşi o bucată de timp. Dick Stone şi Will Parker mă sfătuiau, la rîndul lor, să renunţ. Dar am rămas neclintit în hotărîrea mea. În cele din urmă, Sam strigă supărat:

— Ei bine, fie ce-o fi! Din partea mea, n-aveţi decît să vă daţi cu capul de toţi pereţii! Nu mă mai opun. Dar voi fi atent ca lupta să se desfăşoare cinstit; vai de acela care ar încerca să vă tragă sau să ne tragă pe sfoară! Îl trăsnesc cu Liddy a mea şi mi ţi-l arunc bucăţele pînă-n nori, să rămînă agăţat în vecii vecilor, dacă nu mă-nşel!

Convenirăm apoi următoarele: lupta se va da pe un teren apropiat, neacoperit de iarbă; se va desena în nisip semnul 8, adică o figură din două cercuri suprapuse; adversarii vor ocupa fiecare cîte un cerc din care nu au voie să iasă în timpul luptei; nu se admite nici o cruţare; unul din doi trebuie să moară, iar cel căzut nu va fi răzbunat de ai săi. Celelalte condiţii ale luptei, ca şi consecinţele ei, fuseseră stabilite încă mai înainte.

După ce ne-am pus de acord, Tangua fu dezlegat şi fumarăm calumetul. I-am eliberat apoi pe însoţitorii săi; se întoarseră împreună la trupa lor pentru a-i informa pe războinici despre cele convenite.

Inginerul-şef şi ceilalţi trei experţi mă cam luară la rost, însă nu le dădui atenţie. Nici Sam, Dick şi

Will nu mă aprobau, dar cel puțin nu se certau cu mine. Hawkens îmi spuse cu îngrijorare :

— Ați fi avut ceva mai bun de făcut decît să intrați în ciorba asta, *sir !* Am spus întotdeauna și repet : sînteți un om ușuratic, extraordinar de ușuratic ! Ce-o să cîștigați dacă vă ucide, hai ? Răspundeți, vă rog ?

— Ce-o să cîștig ? Firește, moartea, și nimic mai mult.

— Și nimic mai mult ? Mai faceți și glume proaste pe deasupra. Moartea e tot ce se poate întîmpla cuiva, căci după moarte nu ți se mai întîmplă nimic.

— Ba da.

— De pildă, ce ?

— Înmormîntarea.

— Tacă-vă gura, stimate *sir !* Dacă, pe lîngă toate supărările mele, nu mai știți altceva decît să mă enervați, atunci regret profund că mi-am irosit dragostea pentru o ființă nevrednică.

— Ești într-adevăr necăjit, dragă Sam ?

— Cum naiba să nu fiu ? Și mai dați-le naibii de întrebări idioate ! Aproape sigur că veți fi șters dintre cei vii, absolut șters ! Și-atunci ce-mi rămîne de făcut la bătrînețele mele ? Ei, ce-am să mă fac ? Îmi trebuie și mie un *greenhorn* cu care să mă cert cînd și cînd. Ce-o să se întîmple cu mine ? Cu cine mă mai iau la harță dacă veți fi înjunghiat ?

— Găsești un alt *greenhorn.*

— Ușor de spus. Nu mai găsesc eu cît oi trăi un *greenhorn* atît de perfect și de incorigibil. Dar un lucru vă declar, *sir :* dacă vi se întîmplă o nenorocire, apoi kiowașii ăștia n-au să mă uite cît or trăi ! Mă reped în mijlocul lor ca un Uhland turbat și...

— Roland, dragă Sam, Roland îl cheamă ! îl corectai.

— Mi-e indiferent dacă voi fi un Uhland sau un Roland turbat; principalul e că nu permit să fiţi înjunghiat. Şi, afară de asta, cum rămîne cu generozitatea dumneavoastră, *sir*? După cîte ştiu, aveţi inima bună şi nu vă place să măcelăriţi oamenii. Nu cumva vă bate gîndul să-l cruţaţi pe individ?

— Hm, hm!

— Hm, hm? Aici nu e vorba de nici un hm, hm, ci de viaţă şi de moarte, *sir!*

— Ce-ar fi să-l rănesc şi atît?

— Dar aţi auzit că asta nu contează.

— Mă gîndesc să-l vatăm în aşa fel, încît să nu mai poată continua lupta.

— Contează la fel de puţin, înseamnă că nu l-aţi ucis şi trebuie să reluaţi lupta cu un alt adversar. Aţi înţeles doar că aici numai moartea rezolvă problema. Unul din voi trebuie să moară. Trebuie! Dacă izbutiţi să-l scoateţi pe adversar din luptă, trebuie să-i daţi lovitura de graţie, să-l ucideţi; altminteri, totul n-are nici o valoare. Să nu vă mustre cugetul pentru atîta lucru! Dacă vreţi să ajungeţi un *westman* întreg, atunci cuţitul va mai avea să guste din carne omenească. Nu uitaţi că kiowaşii aştia sînt nişte mişei şi tîlhari, că ei sînt vinovaţi pentru tot ce se întîmplă acum, că totul porneşte de la tentativa lor de a fura caii apaşilor. Ucigînd un ticălos, veţi salva vieţile atîtor apaşi cumsecade; cruţîndu-l sînteţi pierdut. Ţineţi minte toate acestea, dacă nu mă-nşel! Spuneţi-mi acum cu deplină sinceritate: vreţi să vă aruncaţi în luptă ca un adevărat *westman*, care nu leşină de frică şi nici de milă cînd vede curgînd o picătură de sînge? Făgăduiţi-mi ca să mă liniştesc!

— Dacă asemenea făgăduială te poate linişti, atunci fii sigur că n-am să-l cruţ, pentru că nici dînsul n-o să mă trateze mai blînd. În felul acesta,

voi salva de la moarte o mulțime de vieți omenești. De fapt, e un duel. Dincolo, în lumea veche, cavalerii cei mai semeți se înfruntă pentru te miri ce. Aici e în joc mai mult. Iar adversarul meu nu e cavaler, ci bandit și ucigaș. Te asigur, deci, că nu voi umbla cu mănuși, nici cu scrupule deșarte.

— Perfect! Iată o vorbă care-mi place; acum privesc lucrurile cu mai mult calm; și totuși mă simt ca și cînd propriul meu fiu ar fi dus la tăiere. Mai degrabă m-aș bate eu în locul dumneavoastră. Îmi permiteți, *sir*?

— Nu, bunul meu Sam. Mai întîi, ca să fiu sincer, cred că e mai bine să piară un *greenhorn* decît un *westman* destoinic cum ești dumneata, și al doilea...

— Încă odată, *sir*, țineți-vă pliscul! Nu se face gaură-n cer dacă moare un hodorog bătrîn ca mine. Dar un om atît de tînăr...

— Ei acum ține-ți dumneata gura! l-am întrerupt, la rîndul meu. Va să zică, în al doilea rînd, ar fi cu totul dezonorant și las să mă retrag și să cedez locul alcuiva. De altfel, Tangua nici n-ar admite schimbul; pe mine mă vizează.

— Păi tocmai asta nu-mi place! A pus ochii tocmai pe dumneavoastră. Vreau să sper că barca lui o s-o ia razna în pofida vîslașului. Atenție: iată-i că soseșc!

Indienii se apropiau fără grabă. Nu erau toți două sute: o parte rămaseseră să-i păzească pe apași. Tangua își conduse războinicii prin fața noastră, pînă la terenul de luptă. Ajunși acolo se rînduiră în trei sferturi de cerc, al patrulea sfert urmînd să fie ocupat de albi; ceea ce și făcurăm. După acestea, Tangua făcu un semn. Din rîndurile pieilor-roșii se desprinse un bărbat cu trupul de-a dreptul herculean și lepădă toate armele ce le avea asupra lui, păstrînd numai cuțitul. Apoi se dezbrăcă pînă la brîu, dez-

velindu-şi bustul. Cine i-ar fi văzut musculatura, desigur că m-ar fi deplîns. Tangua îl conduse pînă în mijlocul rondoului format din indieni şi rosti cu glas puternic, în care suna siguranţa victoriei :

— Acesta este Metan-Acva (Cuţit-Fulger),cel mai voinic luptător din tribul Kiowa. Nimeni n-a reuşit pînă astăzi să scape de cuţitul lui ; sub lovitura lui, duşmanul se prăbuşeşte ca trăsnit. Iată omul care va lupta cu Old Shatterhand, faţa palidă.

— *All devils !* îmi şopti Sam. Ăsta e adevărat Goliat ! Ascultaţi ce vă spun, dragul meu *sir*, s-a zis cu dumneavoastră !

— *Pshaw !*

— Nu vorbiţi prostii ! Scoateţi-vă gărgăunii din cap ! Există o singură metodă care vă poate înlesni victoria.

— Care ?

— Nu vă lăsaţi antrenat într-o luptă mai îndelungată ; provocaţi un deznodămînt rapid ; altminteri, obosiţi şi... gata ! Cum staţi cu pulsul ?

Mă apucă de încheietura mîinii şi-mi numără pulsaţiile. Zise apoi :

— Har Domnului, nu mai mult de şaizeci. Aşadar, pulsul e în regulă. Nu sînteţi tulburat ? Nu vă e deloc frică ?

— Asta ar mai lipsi ! Tulburarea şi frica într-un moment cînd viaţa depinde de sîngele şi de ochiul calm ! Numele acestui uriaş e la fel de grăitor ca şi statura lui. Acum îmi explic de ce Tangua mi-a propus să lupt cu cuţitul pentru salvarea apaşilor : pentru că omul lui e atît de voinic şi neînvins în mînuirea cuţitului. Dar vom vedea dacă este într-adevăr imbatabil.

În timp ce schimbam în şoapte aceste vorbe, mă dezbrăcai şi eu pînă la brîu. E drept că o astfel de clauză nu fusese prevăzută, dar nu voiam să dau im-

presia că rămîn îmbrăcat, pentru ca haina să-mi ţie de scut, fie el cît de iluzoriu. Am predat lui Sam doborîtorul de urşi şi pistolul, apoi am păşit în mijlocul cercului. Bunul, bătrînul meu Hawkens! Îi auzeam bătăile inimii. În schimb, eu nu simţeam pic de teamă. Încrederea în forţele tale, iată cea dintîi condiţie în faţa primejdiei.

Cu mînerul unui tomahawk fu desenat în nisip un 8 mare, după care căpetenia ne invită să ne ocupăm locurile. Cuţit-Fulger mă cîntări cu o privire plină de dispreţ şi rosti cu voce tare :

— Slăbănogul cu faţă albă tremură de frică. Să vedem, va avea curajul să intre în acest rotocol?

Nu sfîrşi bine vorba că mă şi aflai într-unul din cercuri, şi anume în cel dinspre miazăzi. L-am ales pe acesta pentru că aveam astfel soarele în spate, în timp ce adversarul îl avea în faţă şi razele îi stînjeneau vederea. Accept că n-am procedat cu totul cinstit, dar îi datoram o replică pentru că mă batjocorise afirmînd că aş tremura de frică. Ar fi fost ridicol ca, din gentileţe, să-i cedez locul mai convenabil. Repet că era vorba de viaţă şi de moarte. E într-adevăr groaznic să ucizi un om, dar în situaţia dată, orice menajament putea să-mi fie fatal. Eram, deci, ferm hotărît să-l ucid pe acest Samson. În pofida numelui şi a staturii sale impunătoare, îmi păstrasem sîngele rece ; nu aveam motive să mă simt în inferioritate, deşi era pentru prima dată în viaţa mea cînd înfruntam un om cu cuţitul în mînă.

— Uite că îndrăzneşte! îşi rîse el iarăşi de mine. Cuţitul meu îl va lovi în plin. Marele Spirit i-a luat minţile şi mi-l dă în seamă!

La indieni, asemenea prologuri sînt uzuale. Dac-aş fi tăcut, m-ar fi socotit drept laş ; de aceea i-am răspuns :

— Lupți numai cu gura, dar eu aștept cuțitul pregătit. Ocupă-ți locul, dacă nu te temi !

Atunci se repezi dintr-un salt în celălalt cerc și strigă furios :

— Eu să mă tem ? Eu, Metan-Acva ? Auzit-ați, războinici ai neamului Kiowa ? Am să-l dau gata din prima lovitură pe cîinele ăsta alb !

— Ba te curăț eu din prima lovitură ! Mai bine taci ! Ar trebui să-ți zică nu Metan-Acva, ci Acva-Ya, adică Gură-Mare.

— Avat-Ya, Avat-Ya ! Javră împuțită, mai ai curajul să mă batjocorești ?! Ei bine, vulturii să-ți mănînce măruntaiele !

Această ultimă amenințare era extrem de nesocotită : făcuse o mare greșeală, atrăgîndu-mi, de fapt, atenția asupra modului în care avea să-și folosească arma. Eram avertizat ; nu avea să-mi țintească inima, ci-și pregătea cuțitul ca să-mi spintece burta printr-o lovitură de jos în sus. Măruntaiele mele.

Stăteam față-n față atît de aproape, încît ar fi fost suficient să ne aplecăm puțin, ca să ne atingem vîrful cuțitului. Indianul își înfipse privirea în ochii mei. Brațul drept îi atîrna jos ; ținea cuțitul în așa fel, încît mînerul se proptea în degetul mic, iar lama, cu tăișul în sus, se strecura între degetul arătător și cel gros. Prin urmare, presupunerea mea era justă ; își pusese în gînd să mă spintece de jos în sus și să-mi rupă pîntecele ; altminteri, dac-ar fi voit să lovească de sus în jos, ar fi ținut cuțitul invers și anume cu mînerul proptit în degetul gros și cu lama ieșită din pumn pe lîngă degetul mic.

Acum știam direcția loviturii, dar principalul era să prevăd momentul. Pe acesta i-l puteam ghici în privire. Cunoșteam acea tresărire a ochilor, efemeră, dar specifică în asemenea ocazii. Coborîi pleoapele

pentru a-i da iluzia că se află în siguranță și-l observai printre gene, cu mare atenție.

— Împunge odată, cîine ! mă provocă el.

— Nu te mai rățoi, mucosule, ci dă-i drumul ! i-am răspuns.

Era o insultă gravă, care impunea fie o replică usturătoare, fie chiar atacul. Indianul alese calea din urmă. O dilatare de-o clipă a pupilelor sale mă preveni ; kiowașul își repezi fulgerător brațul drept în care ținea cuțitul și încercă să-mi spintece burta. Dac-aș fi scontat o lovitură în sens invers, adică de sus, aș fi fost iremediabil pierdut ; așa însă, am parat lovitura și, în aceeași clipă, i-am înfipt cuțitul meu în antebrat, rănindu-l.

— Cîine rîios ! urlă el, smulgîndu-și brațul ; de spaimă și durere scăpă cuțitul din mînă.

— Lasă vorba și luptă ! i-am strigat, ridicîndu-mi iarăși brațul și... lama cuțitului meu îi lunecă în inimă pînă la plăsele.

Am scos-o numaidecît. Lovitura fusese atît de adîncă și precisă, încît un șuvoi de sînge, gros cît degetul, mă izbi drept în obraz. Uriașul se bălăbăni cîteva momente, încercă să strige neizbutind să scoată decît un geamăt surd, și se prăbuși fără suflare la pămînt.

Urlete înfricoșate se ridicară din rîndurile kiowașilor. Doar Tangua, căpetenia, rămase tăcut. Se ridică, se plecă asupra adversarului meu, îi pipăi rănile, se ridică apoi și mă privi cu o expresie pe care n-am s-o uit niciodată. Era într-însa un amestec de furie, oroare, teamă, admirație și descumpănire. Dădu să se depărteze în tăcere. Dar eu îl strigai :

— Vezi că mă aflu în cercul meu ! În schimb, Metan-Acva l-a părăsit pe al său și zace dincolo. Cine-a învins ?

— Tu ! răspunse el mînios și plecă. Dar nu făcu decît cinci-șase pași, că se și întoarse șuierîndu-mi printre dinți : Ești un plod alb al Spiritului negru și necurat. Vraciul nostru o să-ți alunge farmecele și atunci nu ne mai scapi : te jupuim de piele.

— Fă ce pofțești cu vraciul tău ! Deocamdată, împlinește-ți cuvîntul dat !

— Care cuvînt ? întrebă el în batjocură.

— Că nu-i veți ucide pe apași !

— Nu-i vom ucide. Ce-am spus, rămîne spus.

— Și vor fi liberi ?

— Da, vor fi liberi. Tangua căpetenia kiowașilor își ține cu sfințenie cuvîntul.

— Atunci mă duc împreună cu prietenii mei ca să-i dezlegăm pe prizonieri.

— Asta o fac eu cînd va sosi vremea.

— Păi, vremea a sosit. Am învins !

— Taci ! Am stabilit noi oare vreun termen pentru eliberarea lor ?

— N-am stabilit nici un termen, dar se înțelege de la sine că...

— Taci ! se răsti el iarăși la mine. Termenul îl hotărăsc eu. Nu-i ucidem pe cîinii de apași. Nu. Dar cine ne-ar scoate vinovați pe noi, dacă dînșii ar pieri din lipsă de hrană și de apă ? Ce vină aș avea, dacă ar crăpa cu toții de foame și de sete înainte de a fi eliberați ?

— Canalie ! îi strigai în obraz.

— Cîine, dacă mai sufli o vorbă, te...

Voia să-și continue amenințarea, dar se opri și se uită speriat în ochii mei ; expresia lor nu prezicea nimic bun. Îi completai eu, în schimb fraza întreruptă.

— ...te zdrobesc cu pumnul, ticălosule, mincinosule nerușinat !

Se feri cîțiva pași îndărăt, scoase cuțitul și răcni :

— Las' că nu te mai apropii de mine cu pumnul tău ! Îndrăznește, și te spintec fără milă !

— Astea le-am mai auzit și de la Cuțit-Fulger, și iată-l colea, mort. Ai păți și tu la fel. În ce privește soarta apașilor, am să discut cu frații mei albi. Să nu te atingi de un fir de păr din capul lor, că s-a zis cu tine și cu toți kiowașii tăi ! Știi doar că vă putem arunca pe toți în aer !

Rostind acestea, părăsii cercul meu din „8" și mă dusei la Sam care, din cauza tămbălăului ce-l făceau kiowașii, nu putuse auzi disputa dintre mine și Tangua. Omulețul sări în spinarea mea, mă strînse în brațe și exclamă cu entuziasm :

— Bine-ați venit, bine-ați venit, *sir !* Vă întîmpin cu acest salut ca pe unul care s-a întors din împărăția morții. Omule, prietene, odorule, tinere și *greenhorn* drag, ce creatură mai sînteți ! N-a văzut individul în viața lui bizoni și mi ți-l răpune pe cel mai vînjos din toată cireada ! N-a întîlnit nici în somn vreun grizzly, și cînd colo îl înjunghie ca pe un mielușel ! Nu i-a ieșit vreodată un mustang în cale, și-mi înhață cu *lasso*-ul tocmai pe nobila mea Mary ! Iar acuma, colac peste pupăză, se proptește în fața celui mai voinic și mai abil cuțitar kiowaș și, dintr-o lovitură, îi străpunge inima fără să piardă în schimb nici un strop de sînge ! Măi Dick, Will, ia veniți încoace și uitați-vă la ucenicul ăsta ! Ce să facem cu el ?

— Îl înaintăm, zîmbi Stone.

— Calfă ? Ce vrei să spui ?

— A dovedit și de astă dată că nu mai e un *greenhorn ;* a terminat cu ucenicia. Să-l promovăm calfă. Mai încolo s-ar putea să ajungă și meșter.

— Adică să nu mai fie *greenhorn ?* Să-l ridicăm în rang ? Măi, dacă deschizi și tu odată gura, cel puțin nu-mi veni cu bazaconii ! Individul e un *gre-*

enhorn get-beget, altminteri cum s-ar fi încumetat să lupte cu indianul acela uriaș și dibaci ? Numai că oamenii ușuratici au noroc, după cum țăranii cei mai proști recoltează cartofii cei mai mari. Așa e și cu individul de față : prost, ușuratic, *greenhorn !* Că mai trăiește, nu e nicidecum meritul lui, ci al prostiei de care e în stare, dacă nu mă-nșel. Cînd a pornit lupta, mi-a stat inima în loc. Abia dacă mai răsuflam ; toate gîndurile îmi fugeau la testamentul acestui *greenhorn*. Ei, și veni lovitura și indianul se prăbuși ! În sfîrșit, ce mai calea-valea, am învins ! Viața și libertatea apașilor sînt asigurate.

— Te cam înșeli, Sam ! intervenii eu, deloc supărat pentru tratamentul ce-mi aplica.

— Mă-nșel ? Cum asta ?

— În cuvîntul ce ni l-a dat, Tangua și-a lăsat o portiță deschisă și se folosește acum de ea.

— Bănuiam eu că umblă cu viclenii ! Despre ce portiță e vorba ?

I-am reprodus cuvintele lui Tangua. Era atît de indignat, încît porni glonț către șeful kiowașilor ca să-l tragă la răspundere. Mă folosii de răgaz ca să mă îmbrac și să-mi reiau armele.

Kiowașii nu se îndoiseră o clipă că faimosul lor Cuțit-Fulger mă va da gata. Deznodămîntul atît de surprinzător îi umpluse de jale, dar și de furie. S-ar fi năpustit asupra noastră, dacă gestul nu le-ar fi fost interzis ; fusese doar convenit, chiar și consfințit prin fumatul pipei, că luptătorul înfrînt nu va fi răzbunat de ai săi. Legămîntul îi imobiliza. Se gîndeau, în tot cazul, să născocească un alt pretext pentru a porni împotriva noastră. Deocamdată nu se grăbeau, căci erau siguri de noi. Își stăpîneau pînă una-alta ciuda, avînd, de altminteri, destulă treabă și bătaie de cap cu mortul. Tangua se afla printre ei și intervenția lui Sam Hawkens firește că nu găsi urechi

prea atente și binevoitoare. Se întoarse morocănos și ne vesti :

— Individul, ce mai, nu vrea să-și țină cuvîntul. Și-a pus probabil în gînd să-i ucidă pe prizonieri prin înfometare. Și asta, după opinia lui, nu înseamnă a ucide. Noi însă avem ochii deschiși, dacă nu mă-nșel, și o să le tragem clapa, hi-hi-hi-hi !

— Numai dacă nu ne-o trag ei nouă ! observai. E foarte greu să-i aperi pe alții cînd tu ai nevoie de apărare.

— Mi se pare, *sir*, că vă cam sperie roșii ăștia !

— *Pshaw !* Știi doar că nu sînt fricos.

— Știu, dar e o deosebire : atunci cînd eu devin prudent, dumneavoastră vă repeziți ca taurul în pînza roșie, iar cînd curajul e atît de necesar, vă apucă temerile. Așa e orice *greenhorn*. De fapt, cum vedeți cele întîmplate ?

— Ce anume ?

— Lupta aceea cu cuțitul la care ați participat.

— Cred că ai motive să fii mulțumit cu mine.

— Lăsați asta. Mă refer la unele mustrări.

— Mustrări ? Din partea cui ? Poate a dumitale ?

— Cerule, dar greu mai pricepeți ! Spuneți-mi sincer, *sir*, v-ați aflat vreodată pe eșafod, dincolo, în lumea veche, în calitate de ucigaș ?

— Nu cred. Cel puțin nu-mi amintesc ! am răspuns în doi peri la întrebarea sa lugubră.

— Va să zică n-ați ucis niciodată un om ?

— Nu.

— Ați săvîrșit deci astăzi primul omor. Și, mă rog, în ce stare psihică vă aflați ? Asta mă interesează.

— Hm ! Nu chiar plăcută. Prevăd că n-o să-mi fie ușor să găsesc și altă dată postura de a ucide. Ceea ce simt acuma seamănă mult a mustrare de conștiință.

— Nu vă necăjiți și alungați din cap prostiile ! Aici vi se poate întîmpla oricînd ca, în pofida dorinței,

să fiți nevoit a ucide pentru a vă salva propria viață. Într-un asemenea caz, trebuie... *heavens*, o, ceruri, uite că se iveşte cazul! exclamă el, pe neaşteptate. Iată-i pe apaşi! Sosesc! O să curgă sînge, nu glumă. Pregătiți-vă de bătălie, domnii mei!

Într-adevăr, din direcția unde se aflau prizonierii şi paznicii lor, răsună acel „hiiiiiiih!" strident şi prelung, strigătul de luptă al apaşilor. Inciu-Ciuna şi Winnetou, împotriva oricăror aşteptări, se şi înapoiaseră. Apaşii năvăliră în tabăra kiowaşilor. Cei care se aflau printre noi ciuliră speriați urechile; apoi Tangua strigă din toate puterile:

— Duşmanii s-au năpustit asupra fraților noştri! Iute, să le venim în ajutor!

Dădu să se repeadă, dar Sam i se aşeză în drum.

— Nu vă duceți acolo! Rămîneți aici. Sîntem împresurați cu toții. Doar nu-ți închipui că cei doi şefi ai apaşilor sînt atît de proşti, încît să atace numai santinelele, fără să ştie cum şi unde vă aflați? Într-o clipă...

Vorbi repede, precipitat, însă nu putu sfîrşi fraza, deoarece jurîmprejur se ridică iarăşi acel strigăt de luptă care pătrundea pînă-n măduva oaselor. E drept că, după cum am mai spus, ne găseam în largul preriei, dar peste tot creşteau tufişuri la adăpostul cărora apaşii se strecuraseră neobservați. Luați de treburile noastre, ne-am trezit deodată încercuiți. Goneau acum spre noi cu grămada, în salturi, din toate părțile. Kiowaşii trăgeau în ei, mai nimereau pe cîte unii, dar atît de puțini, încît nici nu conta. Curînd, începură şi atacanții să tragă.

— Nu omorîți nici un apaş, absolut nici unul! le strigai eu lui Sam, Dick şi Will.

Vacarmul luptei ajunse în preajma noastră. Noi tuspatru ne ținearn deoparte, însă inginerul-şef şi cei trei experți se angajară în luptă şi căzură ucişi. Era

îngrozitor. Aţintindu-mi privirea înainte, nu văzui ce se petrece în spatele meu. Ne pomenirăm ataçaţi de o ceată numeroasă. Le strigarăm noi că le sîntem prieteni, dar în van. Se repeziră asupra noastră cu tomahawkuri şi cuţite, încît a trebuit să ne apărăm, să lovim, deşi cu totul alta ne fusese dorinţa. Am doborît cîţiva inşi cu patul armei, ceea ce le-a impus respect celorlalţi. Ne lăsară în pace.

Profitînd de răgaz aruncai o privire împrejur. Nu era nici un kiowaş care să n-aibă de luptat în acelaşi timp cu cîţiva adversari. Sam cîntări la rîndul lui situaţia şi-mi strigă :

— Hai s-o ştergem repede în tufăriş !

Îmi arătă tufele de care am mai pomenit în cîteva rînduri şi care ne serviseră drept acoperire la tabără şi fugi într-acolo. Dick Stone şi Will Parker îl urmară. Am şovăit cîteva momente privind către locul unde zăceau cei trei experţi ucişi. Erau doar albi şi regretam sincer că nu le-am putut veni în ajutor. Acum totul era prea tîrziu. O luai şi eu spre tufăriş. Dar pînă să-mi ajung ţinta răsări ca din pămînt Inciu-Ciuna.

Venise împreună cu Winnetou în fruntea detaşamentului de apaşi însărcinaţi să atace tabăra şi să-i elibereze pe prizonieri. Sarcina fiind îndeplinită, cele două căpetenii porniră în control spre celălalt detaşament, care tăbărîse asupra noastră. Inciu-Ciuna o luase cu mult înaintea fiului său. Cînd s-o cotească după un tufiş, mă zări.

— Tîlhar de pămînturi ! îmi strigă şi se năpusti asupra mea, încercînd să mă zdrobească cu patul puştii sale ţintuite cu argint.

Am încercat să-i vorbesc spre a lămuri situaţia, dar el nu mă asculta şi se repezi la mine. Ce aveam să fac ? Să mă las rănit sau chiar ucis ? Trebuia să forţez şi eu nota. Se pregătea tocmai să sară asupra

mea, cînd aruncai din mînă arma, cu care-i parasem pînă atunci loviturile, îl apucai cu stînga de beregată şi cu pumnul drept îl trăsnii în tîmplă. Inciu-Ciuna scăpă puşca din mînă, horcăi scurt şi căzu. Deodată, lîngă mine, se auzi un strigăt de triumf.

— Acesta-i Inciu-Ciuna, căpetenia cîinilor de apaşi! O să-mi folosească pielea de pe ţesta lui; am să-l scalpez!

Întorcîndu-mă, văzui pe Tangua, şeful kiowaşilor, care din nu ştiu ce motiv apucase acelaşi drum cu mine. Îşi aruncă arma cît colo, scoase cuţitul şi se năpusti asupra apaşului ce zăcea în nesimţire. Dădu să-l scalpeze. Îi prinsei braţul şi poruncii:

— Jos mîna! Eu l-am învins, aşadar eu îi hotărăsc soarta, numai eu!

— Taci, păduche alb! răcni Tangua. N-am să-ţi cer învoire, apaşul e al meu! Dă-mi drumul, că de nu...

Fulgeră cuţitul spre mine şi mi-l înfipse în încheietura mîinii stîngi. Nu voiam să-l tai la rîndul meu cu cuţitul; am încercat să-l înşfac şi să-l trag în lături, dar n-am izbutit; atunci l-am strîns de gît pînă s-a muiat de tot şi a rămas în nemişcare. M-am aplecat asupra lui Inciu-Ciuna, căruia îi înroşisem faţa cu sîngele ce-mi curgea din rană. În clipa aceea auzii un foşnet în spatele meu şi întorsei repede capul. Această mişcare mă salvă de la moarte. O lovitură cumplită cu patul puştii îmi fulgeră umărul. Dacă nimerea în cap, mi-l crăpa în zece. Omul care mă lovise era Winnetou.

Cum am mai spus, tînărul apaş rămăsese în urma tatălui său. Ieşind de după tufăriş, mă văzuse îngenunchind lîngă Inciu-Ciuna, care zăcea în nesimţire, cu obrazul pătat de sînge. Atunci se repezi la mine ca să mă facă zob cu patul puştii, dar spre norocul meu nimeri în umăr. Nereuşindu-i lovitura, lepădă

pușca, scoase cuțitul de la brîu și se năpusti asupra mea.

Mă aflam într-o situație cît se poate de precară. Lovitura îmi zdruncinase tot trupul și-mi paralizase brațul. Aș fi încercat să-l lămuresc pe Winnetou, dar totul se petrecea atît de repede, încît nu mai aveam timp de explicații. Văzui cum își înalță cuțitul și-mi țintește inima. Cu o ușoară fentă evitai lovitura fatală : lama cuțitului îmi pătrunse în buzunarul stîng de la piept, se abătu din cauza cutiei de sardele în care, după cum știți, îmi păstram documentele, trecu pe lîngă gît și mi se înfipse în gură, străpungîndu-mi limba. Winnetou își smulse cuțitul și, strîngîndu-mă de beregată se pregăti pentru o nouă lovitură. Teama morții dublează puterile ; nu mă puteam folosi decît de o singură mînă, aveam un singur braț valid. Izbutii și de astă dată. Încleștîndu-i mîna dreaptă, o strînsei cu atîta forță, încît de durere lăsă să-i scape cuțitul. Pe urmă îl apucai de brațul stîng, lîngă cot, și i-l răsucii, silindu-l să-mi elibereze gîtul. Îmi încordai iute genunchii izbindu-l cu toată puterea și răsturnîndu-l cu fața la pămînt. În clipa următoare, mă și aflam în spinarea lui.

Trebuia acum să-l imobilizez ; dacă se ridica, eram pierdut. Cu un genunchi îi apăsam de-a curmezișul pe ambele coapse, cu celălalt îi striveam brațul. Cu mîna sănătoasă îl strîngeam de ceafă, în timp ce el cu mîna liberă încerca — din fericire zadarnic — să apuce din nou cuțitul. Se încinse o luptă cu adevărat titanică. Închipuiți-vi-l pe Winnetou, care nu mai fusese învins pînă atunci și nici nu mai avea să fie de atunci încolo, cu mlădierea lui ca de șarpe, cu mușchii lui de fier, cu tendoanele de oțel. Am fi avut acum prilejul să ne explicăm ; din cîteva vorbe s-ar fi putut lămuri lucrurile. Dar limba îmi era spintecată, sîngele îmi țîșnea în șuvoaie din gură și, cînd

încercai să vorbesc, nu scoşei decît o bîiguială confuză. Winnetou făcea sforţări uriaşe ca să se scuture de mine, dar eu îl apăsam cu o greutate implacabilă. Gîfîia din ce în ce mai tare; în timp ce eu îl strîngeam de beregată oprindu-i răsuflarea. Să fi continuat pînă se înăbuşe? Nu, în nici un caz! Îi dădui o clipă răgaz, ca să-şi tragă sufletul. Atunci îşi înălţă puţin capul. Era tocmai ce doream: doi-trei pumni la rînd şi Winnetou se linişti, buimac. Îl biruisem, în sfîrşit, pe el, invincibilul. Căci faptul că-l mai trîntisem cîndva la pămînt nu se putea numi victorie; atunci nu ne aflam în luptă.

Răsuflai adînc şi cu toată grija ca să nu înghit sîngele care-mi umplea gura. Trebuia s-o ţin mereu deschisă pentru ca şuvoiul să se scurgă afară. Şi buzele îmi sîngerau destul de abundent.

Cînd să mă ridic răsună în spatele meu o înjurătură indiană. Mă pomenii cu un pat de puşcă în cap şi căzui leşinat.

Mi-am revenit abia seara. Zăcusem deci multă vreme în leşin. Mai întîi, am crezut că visez: mă prăbuşisem parcă în armătura de piatră a unei roţi de moară. Moara stătea, roata nu se mişca, împiedicată fiind de trupul meu. Apa clocotea deasupră-mi şi năvălea asupra roţii, strivindu-mă din ce în ce mai tare; mi se părea că voi fi măcinat. Mă dureau toate mădularele, dar cel mai rău mă chinuiau capul şi umărul. Treptat, începui să-mi dau seama că starea în care mă aflam nu e în totul nici realitate, nici vis. Clocotul şi ţiuitul acela nu era provocat de nici o cădere de apă, ci se născeau doar în capul meu datorită loviturii ce mă culcase la pămînt; iar durerea din umăr nu provenea de la roata morii; ci de la izbitura ce mi-o aplicase Winnetou. Gura îmi sîngera încă şi sîngele ameninţa să-mi inunde gîtlejul, să

mă sufoce ; un horcăit stăruitor mă trezi de-a binelea. Era horcăitul meu.

— Se mişcă ! Slavă Domnului, se mişcă ! auzii glasul lui Sam.

— Exact, am observat şi eu, întări Dick Stone.

— Iată că a deschis ochii ! E în viaţă, trăieşte ! adăugă Will Parker.

Într-adevăr, deschisesem ochii. Dar ceea ce văzui în prima clipă nu era deloc încurajator. Ne găseam în acelaşi loc unde se desfăşurase lupta. Jur-împrejur erau vreo douăzeci de focuri de tabără, pe lîngă care mişunau pe puţin cinci sute de apaşi. Erau şi mulţi răniţi. Observai şi un număr considerabil de morţi. O stivă de cadavre, unii apaşi, alţii kiowaşi. Primii pierduseră unsprezece, iar ceilalţi treizeci de oameni. În jurul nostru erau culcaţi kiowaşii căzuţi prizonieri, fiind legaţi cu străşnicie. Nici unul nu reuşise să scape. Şi Tangua, căpetenia kiowaşilor, se afla printre ei. Cadavrele inginerului-şef şi ale celor trei experţi nu le vedeam nicăieri. Fuseseră ucişi fiindcă se apăraseră orbeşte.

La mică depărtare de noi zăcea un om încovrigat, ca şi cînd ar fi fost supus torturii de altădată pe aşa-numitul butuc spaniol. Era Rattler. Apaşii îl legaseră astfel pentru a-l chinui. Rattler gemea şi, cu tot caracterul său urît, imoral, provoca milă. Oamenii lui nu mai trăiau. Fuseseră împuşcaţi cu prilejul primului atac. Numai pe el îl lăsaseră în viaţă ; ca ucigaş al lui Klekih-Petra, avea să moară încet şi chinuitor.

Eu eram legat de mîini şi de picioare, ca şi Parker şi Stone culcaţi la stînga mea. În dreapta zăcea Sam Hawkens, cu picioarele legate ; mîna dreaptă îi era prinsă la spate ; în schimb stînga îi fusese lăsată liberă, pentru ca — lucru ce-l aflai mai tîrziu — să-mi poată veni în ajutor.

— Să mulțumim cerului, iubite *sir*, că v-ați revenit! exclamă el, în timp ce, cu mîna slobodă, îmi mîngîia obrazul. Cum de ați fost răpus?

Voiam să-i explic, dar nu eram în stare; mi se umpluse gura de sînge.

— Scuipați-l afară! mă îndemnă Sam.

Scuipai, dar abia reușii să îngaim cîteva cuvinte nelămurite și gura mi se umplu iarăși. Din cauza acestei hemoragii abundente, eram total istovit. Rostii niște fraze trunchiate, cu pauze interminabile și cu o voce atît de slabă, încît cam cu greu mă înțelese.

— Inciu-Ciuna luptat... pe urmă Winnetou... înțepat limbă... natul puștii... cap... nu știu cine...

Restul vorbelor se înecară. Abia atunci observai că zăceam într-un lac de sînge.

— Păcatele mele! Cine-ar fi bănuit așa ceva? Ne-am fi predat bucuroși, dar apașii nici gînd să ne asculte. Ne-am retras în tufăriș ca să așteptăm acolo, poate le trece mînia, dacă nu mă-nșel. Credeam că ați procedat la fel; v-am căutat peste tot, dar în zadar. Atunci m-am tîrît pînă la marginea tufărișului, sperînd că vă găsesc acolo. Și iată, un grup zgomotos de apași îi înconjuraseră pe Inciu-Ciuna și pe Winnetou, care păreau morți. Și-au revenit însă curînd. Iar dumneavoastră zăceați lîngă ei ca și cînd ați fi murit. M-am speriat așa de tare, încît i-am chemat imediat pe Will Parker și pe Dick Stone; alergarăm tustrei încoace, să vedem dacă mai trăiți. Ei, și ne-au prins numaidecît. I-am explicat lui Inciu-Ciuna că sîntem prietenii apașilor și că aseară avusesem chiar de gînd să-i eliberăm. Dar el mi-a rîs în față cu dispreț; numai lui Winnetou îi datorez faptul că mi-au lăsat mîna liberă. Tot el v-a bandajat gîtul, altminteri nu v-ați fi revenit; vi s-ar fi scurs tot sîngele, dacă nu mă-nșel. A pătruns tare adînc cuțitul?

— Prin... limbă... îngăimai eu.

— Drace! Asta-i periculos. Vă aşteaptă nişte friguri care, deşi îmi displac profund, aş prefera să treacă asupră-mi, avînd în vedere că un urs bătrîn ca mine le suportă mai uşor decît un *greenhorn* care, bănuiesc, n-a văzut pînă acum sînge decît în cîrnaţi. Sper că nu aveţi şi alte răni.

— Lovituri... patul puştii... cap... umăr...

— Aşadar, v-au lucrat serios. Eu credeam că numai cuţitul e de vină. Vai, că tare vă mai vîjîie pesemne capul! Dar trece. Bine că nu v-au făcut terci şi dramul de minte pe care-l aveaţi. Tot pericolul e în rana de la limbă, care nu poate fi pansată. Am să...

Mai mult nu putui auzi. Leşinai din nou.

Cînd m-am trezit din leşin, mă aflam în mers; auzeam tropotul multor cai şi am deschis ochii. Zăceam — închipuiţi-vă! — pe blana ursului grizzly ucis de mine. Devenise un fel de hamac atîrnat între doi cai care mă transportau. Eram culcat atît de adînc în blană, încît nu vedeam decît capetele celor doi cai şi cerul de deasupra; altceva nimic. Soarele era sus şi mă frigea ca plumbul topit scurgîndu-mi-se în toate vinele. Gura — umflată şi plină de sînge năclăit. Aş fi vrut să-l scuip, dar limba refuză orice mişcare.

„Apă, apă!" voiam să strig, deoarece setea mă chinuia îngrozitor. Dar nu puteam scoate nici o şoaptă şi nici un sunet. Îmi spuneam că s-a isprăvit cu mine şi mă sileam, ca orice muribund, să cuget la Dumnezeu şi la cele de dincolo de viaţă, dar leşinai din nou...

Se făcea că luptam cu indienii, cu bizoni, cu urşi, călăream spre moarte prin stepe pustii, înotam la nesfîrşit pe oceane fără ţărmuri... Mă stăpîneau frigurile traumatice cu care lungă vreme m-am luptat între viaţă şi moarte. Auzeam din cînd în cînd, ca de la mare depărtare, glasul lui Sam Hawkens; zăream

uneori doi ochi noptatici și catifelați, ochii lui Winnetou ; apoi muream, eram culcat în sicriu și înmormîntat ; bulgări de țărînă se rostogoleau parcă peste capacul sicriului și zăceam așa o lungă, lungă veșnicie sub pămînt și în nemișcare, pînă ce capacul se ridicase iarăși, ca de la sine și neauzit, plutind în înălțimi și mistuindu-se. Răsări deasupră-mi un cer senin ; iar cei patru pereți ai mormîntului se retraseră în adînc. Era oare posibil ? Era aievea ? Îmi trecui mîna peste frunte și...

— Aleluia, aleluia ! Învie din morți, zău că învie ! jubila Sam.

Îmi răsucii nițel capul.

— Vedeți, și-a dus mîna la frunte ! Și-a întors capul ! strigă el.

Se aplecă peste mine. Chipul îi radia de fericire ; vedeam asta limpede, în pofida bărbii care îi ascundea mai toată fața.

— Mă recunoașteți, *sir*, iubite *sir* ? întrebă el. Ați deschis ochii și vă mișcați. Va să zică ați înviat din morți. Mă vedeți ?

Voiam să-i răspund, dar nu puteam, mai întîi din pricina lipsei totale de vlagă și apoi din cauza limbii care-mi atîrna în gură ca de plumb. Mă mulțumii să dau din cap.

— Și mă auziți ? insistă Sam.

Dădui iarăși din cap.

— Uitați-vă la el... priviți încoace... uitați-vă !

Fața dispăru, în schimb apărură capetele lui Stone și Parker. Bravii mei camarazi ! Aveau ochii înlăcrimați de bucurie. Dădură să-mi vorbească, dar Sam îi împinse la o parte.

— Lăsați-mă pe mine ! Eu discut, eu !

Îmi prinse amîndouă mîinile, le apăsă de acel sector al bărbii unde, după toate probabilitățile, era situată gura, și mă iscodi cu duioșie.

— Vă e foame, *sir*? Vă e sete? Aţi putea să mîncaţi ceva sau să beţi?

Făcui din cap un semn că refuz; nu simţeam nici cea mai mică nevoie să mănînc. Mă aflam într-o stare de sfîrşeală care nu mai reclama nici măcar un strop de apă.

— Nu zău, chiar nu vreţi? Păi, e posibil? Ştiţi cîtă vreme aţi zăcut?

Am răspuns printr-o uşoară mişcare din umeri.

— Trei săptămîni, trei săptămîni încheiate! Închipuiţi-vă! De altfel, nici nu ştiţi ce s-a mai petrecut după ce aţi fost rănit, nici unde vă aflaţi! Aţi trecut prin nişte friguri grozave din cauza rănii; apoi v-au înţepenit muşchii. Apaşii, ce mai, erau gata să vă îngroape. Dar eu nu vă puteam crede mort. Atîta m-am rugat de ei, încît Winnetou, sfătuindu-se cu tatăl său, a obţinut învoirea să vă îngroape abia după ce veţi intra în putrefacţie. Asta i-o datorăm lui Winnetou şi intervenţiei sale. Trebuie să-l caut şi să-l invit încoace!

Am închis ochii şi am continuat să zac, dar nu în mormînt, ci într-o istovire plăcută, într-o pace netulburată. Aş fi vrut să rămîn la nesfîrşit în această stare....

Deodată, auzii nişte paşi. O mînă mă pipăi şi-mi mişcă braţul; recunoscui apoi vocea lui Winnetou:

— Oare Sam Hawkens nu se înşală? Să se fi trezit într-adevăr Selki Lata? (Old Shatterhand, în traducere indiană.)

— Da, da! am văzut tustrei cu ochii noştri. Ne-a răspuns chiar la întrebări, a mişcat din cap.

— Mare minune! Ar fi fost însă mai bine ca minunea să nu se întîmple. S-a întors din moarte ca să plece iarăşi fără întoarcere. Veţi muri cu toţii împreună.

— Dar el e cel mai bun prieten al apașilor !
— M-a doborît în două rînduri !
— A fost nevoit.
— Nu trebuia s-o facă.
— Ba da ; prima oară, ca să te salveze pe tine ; kiowașii te-ar fi ucis în luptă. A doua oară a fost silit să se apere împotriva ta. Voiam să ne predăm de bună voie, dar n-am putut ; oamenii tăi nici nu ne luau în seamă vorbele.
— Asta o spune Sam Hawkens numai ca să-și salveze pielea.
— Ba nu. Vorbesc adevărul curat !
— Limba ta minte. Tot ce-mi îndrugi ca să scapi de o moarte chinuitoare nu face decît să mă convingă și mai mult de faptul că ne-ați fost dușmani încă și mai răi decît kiowașii. Te-ai furișat printre noi și ai tras cu urechea. Dac-ai fi fost prietenul nostru, ne-ai fi prevenit și n-am fi fost atacați acolo și legați de copaci lîngă malul apei.
— Dar v-ați fi răzbunat pe noi pentru moartea lui Klekih-Petra și chiar dacă n-ați fi făcut-o, drept mulțumită că v-am prevenit, totuși ne-ați fi împiedicat să continuăm și să terminăm lucrările.
— Nici așa nu le mai puteți continua. Născociești motive în care nici copiii n-ar crede. Ori îți închipui că Inciu-Ciuna și Winnetou sînt mai proști decît copiii ?
— Departe de mine un asemenea gînd. Păcat că Old Shatterhand a leșinat iarăși. Dac-ar fi în putere și ar putea grăi, ți-ar da și el mărturie că nu spun decît adevărul adevărat.
— Firește, ar minți ca și tine. Toate fețele palide sînt mincinoase și viclene. Am cunoscut un singur alb în inima căruia sălășluia adevărul : acela era Klekih-Petra, pe care voi ni l-ați răpit. Cu acest Old Shatterhand era cît p-aci să mă-nșel. Curajul și forța

lui îmi stîrniseră admirație. Ochii îi scăpărau sinceri și credeam că-l pot iubi. Dar nu e decît un tîlhar de pămînturi, ca și toți ceilalți. Nu v-a împiedicat să ne atrageți în cursă, în schimb m-a lovit în două rînduri cu pumnul. De ce oare Marele Spirit o fi adus pe lume asemenea om cu inima ipocrită ?

Simțindu-i atingerea mîinii, încercasem să-l privesc ; dar în apatia mea trupul refuzase să se supună voinței. Părea eteric sau alcătuit dintr-o plămadă insensibilă, incapabil de a percepe realitatea concretă. Acum însă, ascultînd părerile lui Winnetou despre mine, reușii să-mi ridic pleoapele și să-l privesc. Era neînarmat și îmbrăcat într-un veșmînt ușor de pînză, iar în mîini ținea o carte cu titlu mare, aurit : *Hiawatha*. Acest indian, fiul unui popor considerat „sălbatic", nu numai că știa carte, dar avea și gust pentru literatură aleasă. Celebrul poem al lui Longfellow în mîinile unui apaș ! Nici n-aș fi visat un asemenea tablou !

— A deschis iar ochii ! exclamă Sam.

Winnetou se întoarse spre mine. Se apropie, își ațintì îndelung privirea în ochii mei și întrebă :

— Poți vorbi ?

Negai cu o clătinare din cap.

— Te mai doare trupul ?

Același răspuns.

— Fii cinstit cu mine ! Cînd revii din moarte, nu trebuie să minți. E adevărat că voi patru ați vrut să ne salvați ?

Dădui de două ori din cap în semn de confirmare.

Atunci Winnetou făcu cu mîna un gest de dispreț și vorbi pe un ton extrem de indignat.

— Minciună, minți ! ! Minți chiar în fața mormîntului tău. Dacă mi-ai fi mărturisit adevărul, poate că aș fi crezut o clipă că ești un astfel de om, că te poți îndrepta ; l-aș fi rugat pe tatăl meu, Inciu-Ciuna,

să-ţi dăruiască viaţa. Dar nu meriţi să intervin pentru tine, trebuie să mori. Îţi vom da îngrijire atentă ca să te faci sănătos cît mai curînd, să ajungi în depline puteri şi să poţi îndura chinurile ce te aşteaptă. Bolnav şi slab cum eşti, ai muri prea repede şi asta n-ar fi pedeapsă.

Nu-l mai puteam privi, pleoapele îmi căzură grele peste ochi. Ah, de-aş fi putut să vorbesc ! Sam, acest Sam Hawkens, de obicei atît de şiret, pleda prea puţin convingător. Eu aş fi vorbit altfel. Ca şi cînd mi-ar fi ghicit gîndul, Sam se adresă din nou tînărului apaş.

— Ţi-am dovedit doar limpede şi fără putinţă de tăgadă că am fost alături de voi. Războinicii voştri urmau să fie ucişi în chinuri şi, pentru a-i salva, Old Shatterhand s-a luptat cu Cuţit-Fulger şi l-a răpus. Va să zică şi-a pus viaţa în pericol pentru voi şi acum, drept răsplată, vreţi să-l torturaţi şi să-l omorîţi ? !

— Nu mi-ai dovedit nimic ; pînă şi această istorie e o minciună.

— Întreabă-l pe Tangua, căpetenia kiowaşilor, care se află în mîinile voastre.

— L-am întrebat.

— Şi ce a spus ?

— Că minţi. Old Shatterhand nu l-a răpus pe Cuţit-Fulger. Războinicii noştri l-au ucis în timpul atacului.

— Încă o dovadă de cîtă răutate zace în sufletul lui Tangua. El ştie că noi eram, în ascuns, de partea voastră. Acuma vrea să se răzbune pe noi ducîndu-ne la pieire.

— A jurat pe Marele Spirit, de aceea îl cred pe dînsul, nu pe voi. Îţi repet şi ţie ce i-am spus adineauri lui Old Shatterhand : dacă aţi mărturisi deschis adevărul, aş interveni pentru viaţa voastră.

Klekih-Petra, care mi-a fost ca un părinte, prieten și dascăl, a sădit în inima mea simțămîntul păcii și al milei. Nu sînt setos de sînge, iar tatăl meu, căpetenia, îmi împlinește totdeauna dorințele. Iată, n-am omorît încă pe nici unul din kiowașii pe care-i ținem aici ca prizonieri. Nu cu viața îi vom face să plătească, ci cu caii și cu armele, cu corturile și cu păturile lor. A mai rămas să ne înțelegem în privința prețului răscumpărării, și atît. Rattler, însă, ucigașul lui Klekih-Petra, trebuie să moară. Iar în ce vă privește, deși îi sînteți tovarăși, am mai fi îngăduitori dacă ați vorbi sincer. Dar cum nu vreți, vă așteaptă aceeași soartă.

Era o replică lungă a taciturnului Winnetou, cum nu aveam să mai aud altele decît rareori și numai în ocazii de mare importanță. Așadar, soarta noastră îi stătea la inimă mai mult chiar decît găsea cu cale să mărturisească.

— Dar cum e posibil să ne declarăm dușmanii voștri, cînd de fapt vă sîntem prieteni? insistă Sam.

— Taci! Văd că ți-ai pus în gînd să mori cu o mare minciună pe buze. V-am lăsat pînă acum mai liber decît pe ceilalți prizonieri, ca să-l puteți ajuta pe Old Shatterhand. Dar nu meritați cruțare; de acum înainte, veți fi tratați mai aspru. Bolnavul nu mai are nevoie de voi. Urmați-mă! Am să vă arăt locul ce vă e destinat; de aci încolo, nu aveți voie să-l părăsiți.

— Asta nu, Winnetou, să nu faci una ca asta! se rugă Sam îngrozit. Nu pot să mă despart de Old Shatterhand!

— Vei putea. Îți poruncesc! Voința mea e lege!

— Dar te implorăm... Cel puțin să...

— Tăcere! îl puse la respect apașul. Să nu mai aud nici un cuvînt în această chestiune! Mă urmați, sau pun războinicii mei să vă lege și să vă ducă pe sus?

— Sîntem în puterea voastră şi, prin urmare, nevoiţi să te ascultăm. Cînd ne vei îngădui să-l revedem pe Old Shatterhand ?

— În ziua morţii lui şi a voastră.

— Mai înainte nu ?

— Nu !

— Atunci, pînă a te urma, dă-ne voie să ne luăm rămas bun de la el !

Îmi cuprinse mîna şi simţii barba lui stufoasă atingîndu-mi fruntea ; mă sărută. Parker şi Stone făcură la fel. Plecară apoi tustrei împreună cu Winnetou. Rămăsei o vreme singur, pînă veniră cîţiva apaşi şi mă ridicară ; nu ştiam încotro mă duc, eram prea slăbit ca să mai deschid ochii. În timp ce mă transportau, am adormit.

Nu ştiu cît a durat somnul. A fost un somn tămăduitor, care întotdeauna este adînc şi lung. Cînd m-am trezit nu mi-a fost greu să deschid ochii, nu mai eram nici pe departe atît de vlăguit. Puteam să mişc nitel limba şi să-mi duc mîna la gură ca să mă şterg de sînge şi puroi.

Spre mirarea mea, mă aflam într-o odaie pătrată, cu pereţi de zid. Lumina pătrundea printr-o intrare fără uşă. Patul meu se rezema de peretele opus. Aici se găseau cîteva blănuri de grizzly aşezate una peste alta ; o foarte frumoasă cuvertură indiană de Santillo îmi acoperea trupul. În colţ, lîngă intrare, şedeau două femei indiene, una în vîrstă, alta tînără. Mă îngrijeau şi mă păzeau totodată. Bătrîna era scofîlcită, urîtă, cum ajung cele mai multe *squaw*, adică femei roşii — ca urmare a vieţii lor trudnice. Ele îndeplinesc toate muncile, chiar şi cele mai grele, în timp ce bărbaţii se ocupă de război şi de vînătoare, iar în restul timpului nu fac nici o treabă. Tînăra era frumoasă, ba chiar foarte frumoasă. Îmbrăcată în veşminte europene, ar fi stîrnit admiraţie în orice

salon civilizat. Purta un fel de cămașă lungă de un albastru deschis, strîns încheiată la gît și cu mijlocul prins într-o centură din piele de șarpe cu clopoței. Nu avea nici o podoabă, cum ar fi, de pildă, mărgelele de sticlă sau monedele ieftine cu care se gătesc de obicei femeile indiene. Singura-i podoabă era părul minunat, lung, împletit în două cozi grele, negre-albăstrii, ce-i cădeau pînă la șolduri. Părul acesta mi-l amintea pe Winnetou. De altfel și trăsăturile feței semănau cu ale lui. Aceiași ochi negri-catifelați, pe jumătate ascunși sub gene lungi, umbroase, ca niște taine de nepătruns. Și nici urmă de pomeții aceia proeminenți, specifici fizionomiei indiene. Obrajii gingași, de un oval cald și plin, se încheiau la bărbie cu o gropiță care ar fi făcut farmecul oricărei europene. Vorbea în șoaptă cu bătrîna, probabil pentru a nu mă trezi din somn ; cînd surîdea cu gura-i frumoasă, ușor întredeschisă, dinții albi, asemenea celui mai curat fildeș, sclipeau între buzele-i roșii. Nasul fin, cu nări delicate, ar fi trădat mai curînd o obîrșie greacă decît indiană. Să tot fi avut optsprezece ani, și aș fi pus rămășag că e sora lui Winnetou.

Cele două *squaws* lucrau la o centură de piele albă, pe care o împodobeau cu arabescuri și cusături roșii.

Mă ridicai în capul oaselor ; da, mă ridicai, și nu mi-a fost deloc greu s-o fac, deși înaintea ultimei etape de somn nici nu izbuteam să deschid ochii de slăbiciune. Bătrîna auzi mișcarea, mă privi și, arătîndu-mă cu degetul, exclamă :

— Uf ! Aguan inta-hinta !

„Uf" este o exclamație de mirare și „aguan inta-hinta" înseamnă „e treaz". Fata își ridică privirea de la lucrul ei și, văzînd că șed se apropie de patul meu.

— Te-ai trezit, așadar ! spuse ea, folosind, spre marea mea surpriză, o englezească destul de corectă. Ai vreo dorință ?

Deschisei gura ca să-i răspund. Dar mi-am adus aminte că nu pot vorbi și că uitasem pentru moment starea în care mă găsesc. Totuși, așezîndu-mă comod, judecai în sine-mi că s-ar putea să-mi fi revenit și graiul. Făcui o încercare și reușii.

— Dar, am chiar... mai multe... dorințe...

Vai, cît mă bucuram să-mi aud iarăși glasul! Îmi suna mie însumi ca străin; cuvintele ieșeau precipitate, șuierătoare; îmi provocau dureri în fundul gurii; dar erau totuși cuvinte și le rosteam eu, care timp de trei săptămîni nu fusesem în stare să pronunț o silabă.

— Vorbește încet sau numai prin semne, mă sfătui ea. Nșo-ci vede că vorbitul îți face rău.

— Nșo-ci e numele tău? o întrebai.

— Da.

— Har celui ce ți l-a dat! Nu se putea un nume mai potrivit; ești ca o zi frumoasă de primăvară, cînd primele flori ale anului încep să-și dăruie mireasma.

Nșo-ci înseamnă „zi-frumoasă". Fata se îmbujoră ușor la față și îmi aminti:

— Ai vrut să vorbești de dorințele tale.

— Spune-mi mai întîi dacă stai din pricina mea.

— Da, am poruncă să te îngrijesc.

— Cine te-a trimis?

— Winnetou, fratele meu.

— Mi-am închipuit că ți-e frate. Semeni leit cu tînărul și viteazul luptător.

— Dar tu ai vrut să-l ucizi?!

Era numai pe jumătate o afirmație. Fata mă scrută din ochi, parcă ar fi vrut să-mi citească sufletul.

— Nu-i adevărat! i-am răspuns.

— El nu te crede și te socotește vrăjmașul lui. L-ai doborît de două ori, pe el, neînvinsul!

— Odată pentru a-l salva şi a doua oară pentru că trebuia să mă apăr. Îl îndrăgisem încă din prima clipă.

Ochii ei se aţintiră iarăşi prelung într-ai mei. Apoi rosti :

— El n-are încredere în tine, iar eu sînt sora lui. Te mai doare gura ?

— Acum nu.

— Poţi să înghiţi ceva ?

— Să încerc. Ai voie să-mi aduci apă de băut ?

— Da, şi pentru spălat. Îţi aduc numaidecît.

Ieşi împreună cu bătrîna. Ce însemnau toate acestea ? Ce interpretare să le fi dat ? Winnetou ne considera duşmanii lui, nu credea în asigurările noastre, şi totuşi a pus-o pe sora lui să îmi poarte de grijă ! Motivul l-am descoperit abia mai tîrziu.

După puţin, cele două *squaw* se înapoiară. Tînăra ducea un vas de forma unei cupe din argilă cafenie şi amintind meşteşugul olarilor pueblo indieni. Vasul era plin cu apă limpede. Mă socotea încă prea slab ca să beau fără ajutorul ei, aşa că-mi duse vasul la gură. Înghiţeam greu, chiar foarte greu ; suportam dureri mari ; dar mergea, trebuia să meargă ; băui cu înghiţituri mici şi cu pauze mari, pînă golii toată cupa.

Cîtă putere îmi dădu apa ! Nşo-ci observă efectul şi-mi zise :

— Ţi-a făcut bine. Mai tîrziu îţi aduc şi altceva. Trebuie să-ţi fie tare sete şi foame. Vrei să te speli ?

— Oare voi putea ?

— Încearcă !

Bătrîna aduse apă într-o coajă de dovleac tăiat în două. Nşo-ci mi-o aşeză lîngă pat şi-mi dădu o împletitură dintr-o scoarţă de copac, albă şi fină, semănînd cu un prosop. Am încercat să mă spăl, dar n-am reuşit din cauza slăbiciunii. Atunci fata

muie un capăt al prosopului în apă și mi-l trase pe obraz, pe mîini — mie, presupusului dușman de moarte al fratelui și al părintelui ei. Cînd sfîrși, mă întrebă cu un surîs blînd și cu vădită compasiune :

— Ai fost totdeauna uscățiv ca acum ?

Uscățiv ? Ah, la asta nici nu mă gîndisem ! Trei lungi săptămîni de febră și, pe deasupra, leșinul cataleptic care sfîrșește de obicei cu moartea ! Apoi nemîncat și fără strop de apă ! Normal că toate acestea nu puteau trece fără urme. Îmi umflai obrajii și răspunsei :

— N-am fost niciodată slab.

— Atunci privește-ți chipul în apă !

Mă uitai în tigva de dovleac și mă speriai de-a binelea : din apă răsărea un cap scheletic, de strigoi.

— Ce minune că mai trăiesc ! strigai aproape fără să vreau.

— Așa spune și Winnetou. Ai suportat și drumul lung călare pînă aici. Spiritul cel mare și bun ți-a dăruit multă putere ; altul n-ar fi dus-o așa cinci zile încheiate.

— Cinci zile ? Dar unde ne aflăm ?

— La noi, în pueblo, la Rio Pecos.

„Pueblo" este o așezare de piatră, un fel de cetate indiană.

— Oare s-au întors și războinicii voștri care fuseseră luați prizonieri ?

— Da, toți. Ei locuiesc nu departe de pueblo.

— Sînt și prizonierii kiowași aici ?

— Sînt și ei. De fapt, ar fi meritat să fie uciși. Orice alt trib i-ar fi chinuit și omorît, dar bunul Klekih-Petra, care a fost dascălul nostru, ne-a învățat blîndețea Marelui Spirit. Dacă ne plătesc prețul răscumpărării, atunci kiowașii se pot întoarce acasă.

— Și cei trei tovarăși ai mei ? Știi unde se află ?

— Într-o odaie ca asta, numai că sînt legaţi şi nu au lumină.

— Cum le merge ?

— Nu le lipseşte nimic ; cine va muri la stîlpul caznelor are nevoie de putere ca să reziste mult, să se chinuiască. Altminteri n-ar fi pedeapsă.

— Deci îi aşteaptă moartea ? Trebuie să moară ?

— Trebuie.

— Şi eu ?

— Şi tu !

Glasul ei nu trăda nici o urmă de compătimire. Era oare această fiinţă frumoasă atît de insensibilă, încît să nu o mişte moartea unui om ?

— Spune-mi, n-aş putea vorbi cu ei ? o rugai.

— E interzis.

— Nici să-i văd măcar odată, de departe ?

— Nici.

— Atunci poate îmi îngădui să le dau un semn de viaţă ?

— Nici asta nu se poate.

— Numai o vorbă, ca să afle cum mă simt ?...

Cumpăni o clipă, apoi răspunse :

— Am să-l rog pe Winnetou, fratele meu, să fie informaţi din cînd în cînd despre starea ta.

— Va trece Winnetou pe la mine ?

— Nu.

— Vreau să-i vorbesc ceva !

— Dar el nu are ce să-ţi vorbească.

— Ceea ce vreau să-i spun e de mare însemnătate.

— Pentru el ?

— Pentru mine şi pentru tovarăşii mei.

— Nu va veni. Dar îi comunic eu, dacă e un lucru pe care mi-l poţi încredinţa.

— Nu, îţi mulţumesc ! Aş putea să ţi-l spun şi ţie ; ţi-aş încredinţa chiar totul, totul. Dar dacă Winnetou

e prea mîndru ca să discute cu mine, atunci nici eu n-am să-i vorbesc prin mijlocitor.

— N-ai să-l vezi decît în ziua morții tale. Noi plecăm acum. Dacă dorești sau ai nevoie de ceva, dă-ne un semn. O să-l auzim și va veni cineva imediat.

Scoase din buzunar un fluieraș mic de argilă și mi-l dădu. Apoi ieși împreună cu bătrîna.

Se poate oare imagina o situație mai ciudată decît aceea în care mă găseam? Bolnav de moarte, urma să fiu bine îngrijit ca să-mi recapăt puterea de a îndura o moarte lungă și chinuitoare! Iar cel care-mi pregătea sfîrșitul poruncise să fiu îngrijit de însăși sora lui, nu de vreo bătrînă slută și murdară!

Cred că nu e nevoie să adaug că discuția mea cu Nșo-ci nu s-a desfășurat chiar atît de simplu cum am descris-o. Articularea cuvintelor îmi provoca dureri destul de mari. Vorbeam anevoie și trebuia să fac pauze lungi și dese pentru a-mi trage sufletul. Asta m-a obosit. După ce plecă „Zi-frumoasă", adormii numaidecît.

Trecură astfel cîteva ceasuri. La deșteptare, mi-era o sete cumplită și o foame de lup. M-am folosit de fluierașul acela fermecat. Imediat apăru bătrîna — pesemne că veghease afară, lîngă ușă —își iți capul și mă întrebă ceva. N-am deslușit decît cuvintele *ișa* și *ištla*, dar nici pe acestea nu le înțelegeam. De fapt, mă întreba dacă vreau să mănînc sau să beau. Făcui semne mimînd băutul și mestecatul, după care femeia dispăru. Peste puțin, sosi Nșo-ci cu o strachină de lut și o lingură. Îngenunchie lîngă patul meu și-mi dădu să mănînc, lingură cu lingură, ca și cum ai fi hrănit un copil care încă nu se descurcă singur. Indienii înapoiați nu folosesc asemenea vase și tacîmuri; dar bietul Klekih-Petra fusese și în această privință un dascăl al apașilor.

În strachină era zeamă de carne foarte concentrată și amestecată cu mălai pe care indienii îl prepară anevoie, măcinînd boabele între două pietre. Dar în gospodăria lui Inciu-Ciuna exista o morișcă de mînă, care, mai tîrziu, mi-a fost prezentată ca o raritate și pe care o construise Klekih-Petra.

Firește că-mi era și mai dificil să mănînc decît să beau ; suportam cu mare greutate durerile și-mi venea să țip la fiecare îmbucătură. Dar natura cerea hrană și, dacă nu voiam să mor de inaniție, trebuia să mănînc. Îmi dădeam chiar osteneala să nu se observe suferința mea ; totuși, de durere, îmi dădeau lacrimile și pe acestea nu le puteam stăpîni. Nșo-ci îmi sesiză suferința și, după ce biruii și ultima lingură, îmi spuse :

— Ești slab că abia te mai ții, dar ai voință și dîrzenie de viteaz. Măcar de te năsteai apaș, și nu o față palidă mincinoasă !

— Eu nu mint. Nu mint niciodată. Ai s-o recunoști și tu cîndva !

— Mult aș vrea să te cred ; dar nu a fost decît o singură față palidă pe lume care vorbea cinstit, și anume Klekih-Petra, pe care l-am iubit cu toții. Era urît, dar avea mintea limpede și o inimă bună, frumoasă. Voi l-ați ucis fără să vă fi jignit măcar ; de aceea trebuie să muriți și să fiți îngropați împreună cu el.

— Cum ? Nu l-ați îngropat încă ?

— Nu.

— Dar nu e posibil să se fi păstrat leșul atîta timp !

— Se află într-un coșciug bine închis, în care nu pătrunde aerul. Ai să vezi și tu coșciugul înainte de a muri.

După această consolare fata plecă. Este, oricum, o nespusă mîngîiere ca, sortit schingiuirilor și morții, să poți admira mai întîi sicriul altuia ! De fapt, însă,

nici nu luam în serios apropierea morții. Ba eram sigur că voi trăi. Posedam doar o mărturie infailibilă pentru a demonstra nevinovăția noastră, și anume șuvița ce o tăiasem din părul lui Winnetou pe cînd îl eliberam din captivitate.

Dar mai era oare la mine ? Nu cumva mi-a fost luată ? Mă îngrozii la gîndul acesta. În scurtele mele clipe de trezie nu-mi trecuse prin minte că indienii obișnuiesc să jefuiască prizonierii. Trebuia, deci, să-mi controlez buzunarele.

Mai purtam încă pe mine aceleași haine cu care căzusem în mîinile apașilor. Nu mă dezbrăcaseră. Nu-mi luaseră nimic din veșminte. Își poate oricine imagina ce înseamnă să zaci trei săptămîni încheiate așa, îmbrăcat, în arsura rănilor. Sînt împrejurări prin care treci aievea, dar pe care nu le poți istorisi într-o carte. Cititorii desigur că-l invidiază pe omul care a călătorit mult, care a trecut prin ciur și dîrmon ; dar dac-ar afla toate lucrurile, atunci s-ar feri ca de foc să-i calce pe urme. De cîte ori nu primesc scrisori de la cititori entuziaști, admiratori ai cărților mele, prin care mă anunță că vor să întreprindă și ei asemenea călătorii. Mă întreabă de cheltuieli, de echipament ; pe unii îi interesează ce cunoștințe trebuie să-ți însușești în prealabil și ce limbi e bine să înveți. Pe acești domni, care se dau în vînt după aventuri, îi vindec repede vorbindu-le deschis și trăgînd perdeaua de pe faptele ce le trecusem sub tăcere.

Îmi controlai deci buzunarele și, spre plăcuta mea surpriză, găsii totul neatins ; numai armele îmi fuseseră luate. Scosei la iveală cutia de sardele ; hîrtiile se găseau la locul lor, și printre ele, șuvița din părul lui Winnetou. O strînsei cu grijă și mă culcai liniștit. Către seară, cum mă trezii — deși nu dădusem semnalul — Nșo-ci se înfățișă iarăși cu bucate și cu

apă proaspătă. Mîncam acum fără ajutorul ei și, în răstimp, îi puneam fel de fel de întrebări ; ea îmi răspundea după caz, cu da sau nu, ori prefera să tacă. I se dăduseră, desigur, indicații stricte de comportare. Erau multe pe care nu trebuia să le știu. Am întrebat-o cum se face că mi-au fost lăsate toate lucrurile.

— Fratele meu Winnetou a poruncit astfel, mă lămuri ea.

— Cunoști și pricina ?

— Nu, nu l-am întrebat. Dar pot să-ți istorisesc altceva mai interesant.

— Ce anume ?

— Le-am văzut pe cele trei fețe palide care au fost prinse odată cu tine.

— Le-ai văzut cu ochii tăi ? întrebai cu bucurie.

— Da. Am fost să le dau de veste că te simți mai bine și că în curînd vei fi sănătos. Atunci, acela ce poartă numele de Sam Hawkens m-a rugat să-ți dau ceva din partea lui, un lucru pe care ți l-a pregătit în timpul celor trei săptămîni cît ai zăcut bolnav de moarte.

— Ce lucru ?

— L-am întrebat pe Winnetou dacă pot să ți-l aduc și el a încuviințat. Iată-l. Trebuie că ești un om puternic și viteaz dacă îndrăznești să înfrunți ursul cenușiu numai cu cuțitul în mînă. Sam Hawkens mi-a povestit totul.

Îmi dădu o salbă confecționată din dinții și ghearele acelui grizzly ; nu lipseau nici vîrfurile urechilor.

— Cum de a reușit să meșterească o asemenea salbă ? întrebai mirat. Fără nici o sculă ? Sau i-ați lăsat cuțitul și celelalte lucruri ?

— Nu. Numai ție nu ți s-a luat nimic. Însă Winnetou, aflînd de la dînsul că ar dori să facă o salbă, i-a înapoiat ghearele și dinții ursului, dîndu-i și

sculele necesare. Pune-ți salba la gît, fiindcă n-ai să te bucuri multă vreme de ea.

— Adică trebuie să mor curînd ?

— Da.

Îmi luă salba din mînă și mi-o petrecu după gît. Din acea zi am purtat-o mereu, cît am stat în vestul sălbatic. I-am răspuns frumoasei indiene :

— Darul acesta puteai să mi-l aduci și mai tîrziu. Nu era nici o grabă, căci sper să-l port încă mulți ani de-aci încolo.

— Greșești. Timpul e scurt, foarte scurt.

— Nu cred. Războinicii voștri nu mă vor ucide.

— Ba da ! S-a hotărît în sfatul bătrînilor.

— Atunci or să-și schimbe hotărîrea cînd vor afla că sînt nevinovat.

— Ei nu-ți dau crezare !

— Le voi dovedi și mă vor crede.

— Dovedește, dovedește ! M-aș bucura mult, foarte mult să aflu că nu ești un mincinos și un trădător ! Spune-mi, ce dovadă ai, să-l înștiințez pe fratele meu Winnetou.

— Să vină la mine și va afla.

— N-are să vină.

— Atunci am să tac. N-am obiceiul să cerșesc nimănui prietenia și nici să vorbesc prin mijlocire cu un om care mă poate vizita personal.

— Ce aspri mai sînteți și voi, războinicii ! Cu cîtă bucurie ți-aș fi adus iertarea lui Winnetou ! Însă n-ai s-o capeți.

— N-am nevoie de iertare, de vreme ce n-am comis nici o faptă care ar trebui iertată. Am să te rog totuși să-mi faci un serviciu.

— Și anume ?

— Dacă ai prilejul să-l mai vezi pe Sam Hawkens, spune-i să fie fără grijă. Cum mă fac sănătos ne dobîndim libertatea.

— Asta n-o mai cred ! E o speranţă deşartă.

— Nu e speranţă. Sînt absolut sigur. Vei vedea mai tîrziu că am dreptate.

Convingerea cu care vorbeam o făcu să renunţe la răspuns ; plecă fără să mai spună nimic.

Aşadar, închisoarea în care mă aflam era situată lîngă Rio Pecos, în orice caz, într-o vale lăuntrică, pentru că, ori de cîte ori privirea îmi scăpa dincolo de uşă, se izbea de peretele unei stînci nu prea depărtate ; or, valea lui Rio Pecos trebuia să fie mult mai întinsă. Mi-ar fi plăcut să vizitez acest pueblo în care vieţuiam. Dar cum să mă scol din pat ? Şi chiar dac-aş fi reuşit să mă ţin pe picioare şi să mă deplasez, nu ştiam dacă mi-era îngăduit să părăsesc încăperea.

Cînd se făcu întuneric intră bătrîna şi se aşeză într-un colţ. Adusese o lampă făcută dintr-o tărtăcuţă golită şi o ţinu aprinsă toată noaptea. Bătrîna avea de împlinit muncile mai grele, în timp ce Nşo-ci reprezenta, cum s-ar spune, principiul ospitalităţii.

Mi-am petrecut noaptea într-un somn adînc, întremător, şi dimineaţa m-am trezit mai înviorat. În ziua aceea mi se dădu de mîncare nu mai puţin de şase ori : tot zeamă de carne cu mălai. Era un aliment pe cît de nutritiv, pe atît de uşor de digerat, care avea să-mi fie servit şi în zilele următoare, pînă ce am ajuns să mestec mai bine şi să consum hrană mai solidă, îndeosebi carne.

Sănătatea îmi revenea văzînd cu ochii. Muşchii se refăceau şi umflătura din gură scădea rapid. Nşo-ci rămase mereu aceeaşi, prietenoasă, grijulie, deşi convinsă că mi se apropie sfîrşitul. De cîte ori se credea neobservată, surprindeam în ochii ei o privire tristă, ca un fel de întrebare mută, stăruind asupră-mi. Părea că începe să-i fie milă de mine. Greşisem, deci, crezînd-o fără inimă.

Mă hotărîi s-o întreb dacă pot să-mi părăsesc odaia a cărei intrare era veşnic deschisă ; îmi răspunse negativ. Totodată mă informă că, zi şi noapte, neobservaţi de mine, doi paznici făceau de serviciu în faţa intrării şi că voi fi păzit şi de-aci încolo. Dacă n-am fost legat, faptul se datora stării mele de slăbiciune ; după părerea ei, însă, urma să fiu legat cît de curînd în curele.

Această ştire m-a îndemnat să fiu prudent. Ce-i drept, îmi puneam nădejdea în şuviţa de păr ; era totuşi posibil să dau greş pe această cale ; într-o asemenea eventualitate, trebuia să mă bizui pe mine, pe forţa mea fizică, şi această forţă trebuia antrenată. Dar cum ?

Numai în timpul somnului zăceam întins pe blănurile de urs ; altminteri şedeam sau umblam cîte puţin prin cameră. I-am explicat frumoasei Nşo-ci că nu sînt obişnuit să şed pe moale şi am rugat-o să-mi procure, dacă poate, un pietroi. Dorinţa mea ajunse la urechile lui Winnetou, care-mi trimise bolovani de diferite mărimi. Cel mai mare cîntărea, fără îndoială, un chintal. Cu aceşti bolovani făceam exerciţii ori de cîte ori mă aflam singur în odaie. Faţă de îngrijitoarea mea simulam încă slăbiciune ; în realitate, după numai paisprezece zile, eram în stare să ridic cu uşurinţă, de cîteva ori la rînd, pietroiul cel mai greu. Făceam serioase progrese şi, la sfîrşitul celei de-a treia săptămîni, îmi simţii forţele pe deplin restabilite.

Se împliniseră, deci, şase săptămîni de cînd mă aflam aici şi nu-mi parvenise încă nici o ştire despre eliberarea prizonierilor kiowaşi. Era o performanţă să hrăneşti atîta timp două sute de oameni ! Oricum, kiowaşii îşi vor plăti hrana cu vîrf şi îndesat. Cu cît vor rămîne mai multă vreme aici fără

să accepte condițiile apașilor, cu atît mai ridicat va fi prețul răscumpărării.

Era într-o frumoasă și însorită dimineață de toamnă tîrzie, cînd Nșo-ci îmi aduse gustarea și, în timp ce îmbucam, se așeză lîngă mine, contrar obiceiului ei din ultimele zile de a se depărta imediat. Ochii i se opriră asupra mea cu licăriri neliniștite. Mă învălui într-o privire blîndă și o lacrimă i se rostogolea pe obraz.

— Plîngi ? o întrebai. S-a întîmplat ceva care te mîhnește ?

— Se va întîmpla astăzi.

— Ce ?

— Kiowașii au fost eliberați și pleacă. Trimișii lor au sosit azi-noapte la malul rîului și au adus toate avuțiile cerute de noi drept despăgubire.

— Și asta te întristează ? Ar trebui să te bucuri că pleacă, în sfîrșit, după ce v-au îndeplinit condițiile.

— Nu știi ce vorbești, nici nu bănuiești măcar ce te așteaptă ! Plecarea kiowașilor va fi sărbătorită ; adică tu și cei trei tovarăși ai tăi veți fi legați la stîlpul caznelor.

Presimțeam de mult că se apropie deznodămîntul, și totuși tresării aflînd înfricoșătoarea veste. Așadar, sosise ziua hotărîtoare, poate chiar ultima zi din viața mea ! Ce-mi va aduce oare această zi pînă la căderea serii ? Mă prefăcui nepăsător și mîncai aparent liniștit ; isprăvind, îi dădui strachina. O luă, se ridică și voi să iasă. Se întoarse însă din prag, veni iar lîngă mine, îmi întinse mîna și, fără a-și mai reține lacrimile, rosti :

— E ultima oară că-ți mai pot vorbi. Te las cu bine ! Ți se spune Old Shatterhand și ești un războinic viteaz. Să te ții tot așa de dîrz cînd te vor supune la chinuri ! Nșo-ci e foarte mîhnită de moartea

ta ; dar se va bucura nespus dacă durerea nu-ţi va smulge nici un strigăt, nici un vaiet. Fă-mi, te rog, bucuria să mori ca un un erou !

După această rugăminte, se grăbi să părăsească odaia. Mă apropiai de ieşire ca s-o urmăresc cu ochii. Dar mă pomenii cu două ţevi de puşcă îndreptate spre mine ; cei doi paznici îşi făceau datoria. Dacă mai înaintam un pas, desigur că m-ar fi împuşcat sau poate că m-ar fi rănit numai, ca să nu pot merge mai departe. La o evadare nici nu puteam visa ; aş fi eşuat, fără îndoială, cu atît mai mult cu cît nici nu cunoşteam locurile. M-am retras deci iarăşi în închisoarea mea.

Ce-mi rămînea de făcut ? În orice caz, cel mai bun lucru era să aştept liniştit desfăşurarea evenimentelor şi, la momentul oportun să încerc efectul ce l-ar produce şuviţa de păr. Mi-a fost suficientă privirea pe care am aruncat-o afară, ca să mă conving că orice gînd de fugă ar fi curată nebunie. Citisem, ce-i drept, multe despre aşezările pueblo, dar nu văzusem încă nici una. Ele sînt ridicate în scop de apărare şi, în ce priveşte construcţia lor, corespund în totul destinaţiei.

Îndeobşte, un pueblo e durat în golurile adînci ale stîncilor, din piatră tare şi din cărămidă. Clădirile se compun din mai multe caturi al căror număr variază după specificul locului. Etajul suprapus e zidit mai înăuntru, încît acoperişul celui inferior îl alcătuieşte un fel de platformă. Întregul oferă privelişteа unei piramide cu etaje, care, spre vîrf, sînt din ce în ce mai adînc săpate în stîncă. Prin urmare, parterul este cel mai ieşit în afară şi cel mai întins, pe cînd etajele superioare se îngustează mereu. Caturile acestea nu sînt legate laolaltă, ca la noi, prin trepte interioare ; se ajunge la ele din exterior, pe scări mobile, sprijinite de zid, care pot fi îndepărtate

la nevoie. Dacă se apropie vreun dușman, scara dispare și el nu va putea să urce decît folosindu-se de o scară proprie ; dar în acest caz, va trebui să ia cu asalt fiecare etaj în parte, fiind expus focului pe care îl deschid apărătorii de pe platforma superioară, bine adăpostiți în fața gloanțelor inamice.

Într-un asemenea pueblo-piramidă mă aflam eu, și anume — după aprecierea mea — la etajul opt sau nouă. Cum aș fi putut coborî ca să evadez de aici, cînd pe fiecare platformă vegheau indienii ? Nu. Trebuia să rămîn locului. Mă trîntii, așadar, pe pat, și așteptai. Erau ceasuri grele, aproape insuportabile ; timpul înainta cu pași de melc și se făcu aproape amiază fără să se fi petrecut ceva care să adeverească spusele fetei. În sfîrșit, auzii mișcîndu-se afară cîțiva oameni. Winnetou pătrunse în odaie, însoțit de cinci apași. Rămăsei culcat și, în aparență, nepăsător. Mă cercetă cu ochi stăruitori și rosti :

— Old Shatterhand să-mi spună dacă s-a făcut sănătos.

— Nu de tot, răspunsei.

— Dar, precum aud, graiul i-a revenit ?

— Da.

— Și poți umbla ?

— Cred.

— Știi să înoți ?

— Puțin.

— Atunci e în regulă ; va trebui să înoți. Ai aflat în ce zi fusese hotărît să ne revedem ?

— În ziua morții mele.

— Ai reținut bine. Ziua a sosit. Scoală-te ; vei fi legat.

Ar fi fost o copilărie să nu dau urmare ordinului. Aveam de-a face cu șase indieni, care, fără prea multă dificultate, m-ar fi luat pe sus. Aș fi fost în stare, nu-i vorbă, să dobor pe unul sau pe altul, dar

astfel n-aș fi reușit decît să-i înfurii și mai mult pe camarazii lor. Mă ridicai deci din pat și întinsei mîinile ; mi le-au legat în față, apoi mi-au pus curele la picioare, dar în așa fel, încît să pot merge încet și chiar să urc la nevoie cu pași mărunți, dar n-aș fi putut scăpa prin fugă. Pe urmă am fost scos afară, pe platformă.

De aici ducea o scară la etajul imediat inferior ; nu era o scară de felul celor folosite la noi, ci un stîlp gros de lemn cu crestături adînci alcătuind un fel de trepte. Trei apași mi-o luară înainte ; a trebuit să-i urmez, ceea ce — în pofida curelelor — nu-mi cădea peste măsură de greu ; în spate veneau ceilalți doi apași. Am coborît astfel de la etaj la etaj. Pe fiecare din platforme stăteau femei și copii, mă priveau curioși, tăcuți, coborînd apoi în urma noastră. Pînă să ajungem deasupra parterului se alcătuise un convoi de cîteva sute de persoane ; era publicul dornic să se desfete la spectacolul morții noastre.

Nu greșisem în presupunerile mele ; acest pueblo era situat într-o vîlcea îngustă, laterală, care dădea în valea largă a lui Rio Pecos. În direcția aceea mă duceau acum pe mine. Pecos nu e un rîu prea mare ; în timpul verii și al toamnei, apele sale sînt și mai sărace decît iarna și primăvara ; are însă și locuri adînci, unde apa nu scade în nici un anotimp ; acolo există și o vegetație abundentă — ierburi și copaci — fapt care-i determină pe indieni să se așeze în aceste locuri unde găsesc întotdeauna nutreț pentru cai.

Privelișteа unui asemenea loc se întindea înaintea ochilor mei. Albia rîului era largă de aproximativ o jumătate de oră de mers ; pe ambele maluri, la dreapta și la stînga noastră, creștea tufăriș și pădure străbătută de pajiști verzi. Chiar în fața noastră pădurea

era tăiată pe amîndouă malurile ; nu m-am întrebat de ce, nu aveam timp să meditez. În locul unde vîlceaua pe care o traversasem răspundea în valea largă a rîului, răsărea o fîşie de nisip de vreo cinci sute de metri lăţime, ducînd în linie dreaptă la rîu şi continuînd apoi pe malul celălalt ; semăna cu o dungă aurie trasă perpendicular peste valea verde. Pe această dungă de nisip nu creştea fir de iarbă, nici tufă, nici copac, cu excepţia unui cedru uriaş înfipt în pămîntul sterp şi străjuind malul opus. Datorită rezistenţei lui, arborele înfruntase toate toanele naturii care croiau de-a curmezişul văii acea limbă de nisip. Nu se afla chiar lîngă mal, ci la oarecare distanţă, şi fusese ales de Inciu-Ciuna ca să joace un anume rol în spectacolul de azi.

De partea astălaltă a rîului domnea o vie mişcare. Zării mai întîi carul nostru cu boi, pe care apaşii îl luaseră ca pradă. Dincolo de dunga stearpă de pămînt păşteau caii kiowaşilor, aduşi ca preţ al eliberării din captivitate. Acolo se înălţau corturile şi erau expuse feluritele arme intrînd, de asemenea, în preţul răscumpărării. Se afla acolo şi Inciu-Ciuna împreună cu oamenii care aveau să calculeze valoarea tuturor lucrurilor aduse de kiowaşi. Tangua era cu ei ; fusese eliberat şi dînsul împreună cu războinicii săi. O scurtă privire asupra acestei mulţimi îmbrăcate în veşminte fantastice, predominant roşii, îmi vădi prezenţa unui număr de minimum şase sute de apaşi.

Văzînd că ne apropiem, se adunară şi formară repede mai multe şiruri dispuse într-un semicerc larg în jurul carului cu boi spre care eram condus. Li se alăturară şi kiowaşii.

Odată, ajuns, îi văzui pe Sam Hawkens, pe Stone şi pe Parker legaţi fedeleş, însă nu de care, ci de nişte stîlpi înfipţi adînc în pămînt. Un al patrulea stîlp

îşi aştepta victima ; aici mă legară pe mine. Aşadar, aceştia erau stîlpii de tortură, la care urma să ne încheiem viaţa în mod jalnic, în chinuri şi batjocuri ! Stîlpii se înşirau pe un singur rînd, la intervale mici, în aşa fel încît să putem comunica între noi. După mine venea Sam, apoi Stone şi Parker. Prin preajmă zăceau numeroase legături de vreascuri. Urmau să fie adunate la picioarele noastre şi aprinse ca să ardem în vîlvătăile focului, după ce vom fi trecut prin celelalte torturi.

Prietenii mei nu păreau să se fi chinuit în timpul prizonieratului ; arătau bine hrăniţi, numai că nu dădeau semne de voioşie.

— Ah, *sir*, iată-vă şi pe dumneavoastră ! mă întîmpină Sam. E o tevatură jalnică, nespus de jalnică, la care au de gînd să ne supună. Asemenea chinuri şi lovituri năprasnice slăbesc în aşa măsură corpul omenesc încît rar se întîmplă să le supravieţuiască. Şi, în plus, se pregătesc să ne şi frigă, dacă nu mă-nşel. Ce spuneţi de afacerea asta, *sir* ?

— Ai vreo nădejde de salvare, Sam ?

— Nu văd cine ar putea să ne smulgă de aici. Mi-am frămîntat mintea săptămîni de-a rîndul, dar n-am găsit nici o soluţie. Am zăcut pe întuneric, într-o văgăună de piatră, şi pe deasupra legaţi cobză şi cu paznici în jur. Cum să scapi în asemenea condiţii ? ! Dar dumneavoastră cum aţi dus-o ?

— Foarte bine !

— Cred şi eu ; vi se citeşte pe faţă. V-au îndopat cum se îndoapă gîscanii pentru sfîntul Martin. Şi cu limba cum staţi ?

— Binişor. Precum auzi, pot vorbi ; umflătura, cît mai este, va trece şi ea curînd.

— Sînt convins ! Drăguţa de ea va fi astăzi radical vindecată ; nici urmă nu va rămîne. Dar nici din Old Shatterhand nu se va alege decît un pumn de

cenușă. Și totuși, chiar dacă nu văd vreo salvare, nu mă prea simt ca în pragul morții. Mă credeți ori nu, dar nici măcar nu mi-e teamă, nici nu mă frămînt. Mă simt ca și cum indienii ăștia nu ne-ar vrea răul, ca și cum pe undeva, pe neașteptate, ar trebui să apară un salvator.

— Posibil ! Nici eu nu mi-am pierdut speranța. Aș pune chiar rămășag că, deseară, la capătul acestei zile tragice, ne vom găsi într-o foarte bună dispoziție.

— Asemenea vorbă nu poate ieși decît din gura dumneavoastră, pentru că sînteți un *greenhorn* desăvîrșit. Auzi, într-o foarte bună dispoziție ! Prostii ! Nici nu mă gîndesc la una „foarte bună". I-aș mulțumi Domnului dacă deseară m-aș simți barem într-un oarecare fel.

— Ți-am repetat de atîtea ori și ți-am dovedit că *greenhorn*-ii sînt cu totul altfel de indivizi decît ceilalți.

— Așa ? Și la urma urmei ce vreți să spuneți ? Parcă folosiți un ton ciudat. Ați găsit vreo idee potrivită ?

— Da.

— Cînd ? Care ?

— În seara cînd Winnetou și tatăl său au fugit din prizonierat.

— Va să zică atunci ? Nici o scofală ! Ideea de atunci nu mai poate folosi astăzi ; doar nu aveați cum să prevedeți că vom fi cazați aici, la apași, în niște „garsoniere" atît de agreabile. Și cum îi zice, mă rog, ideii dumneavoastră ?

— Șuvița de păr.

— Șuvița de păr ? repetă Sam uluit. Ia spuneți-mi, *sir*, cum stați cu mansarda ? Aveți cumva un cuib de șoareci în cap ?

— Nu cred.

— Atunci ce-mi veniți cu șuvița de păr ? V-a oferit vreo iubită de pe vremuri cosița ei și vreți să le-o faceți cadou apașilor ?

— Dimpotrivă, e de la un bărbat.

Mă privi ca și cum s-ar fi îndoit de sănătatea mea psihică și, clătinînd din cap, zise :

— Ascultați-mă, scumpe *sir*, vă lipsește o doagă. Rana de la cap trebuie să fi lăsat urme. Probabil că șuvița de păr o purtați în creier, nu în buzunar. Eu, unul, nu pricep cum un smoc de păr ne-ar putea salva de stîlpii aștia.

— Hm ! Vezi că ideea aparține unui *greenhorn* și trebuie să așteptăm în liniște pînă să-și dovedească valoarea. Iar în ce privește stîlpii, te asigur că cel puțin eu unul n-am să rămîn veșnic legat.

— Firește ! După ce ajungeți cenușă, nu vă mai ține nimeni legat de stîlp.

— *Pshaw !* Îmi vor da drumul încă înainte de a începe tortura.

— Zău ? Și pe ce vă bizuiți ?

— Mă vor pune să înot.

— Să înotați ? întrebă el, aruncîndu-mi iarăși o privire cu coada ochiului, ca un psihiatru pacientului său.

— Da, să înot. Și asta nu se poate dacă ești legat de stîlp. Trebuie, deci, să-mi redea libertatea de mișcare.

— La naiba ! Cine v-a informat ?

— Winnetou.

— Și cînd o să înotați ?

— De bună seamă azi, chiar îndată.

— *Good luck* ! Dacă v-a spus-o însuși Winnetou, înseamnă că mijește printre noi o rază de soare. Pesemne că va trebui să vă cuceriți dreptul la viață.

— Așa cred.

— Atunci vor proceda la fel și cu noi ; nu-mi închipui să facă vreo excepție cu dumneavoastră. Deci situația nu e chiar atît de desperată cum credeam.

— Sînt de aceeași părere. Probabil că ne vom putea salva.

— Oho ! Nu vă faceți iluzii prea mari ! Dacă e vorba să ne cucerim libertatea, ne vor pune la încercări din cele mai grele. Cunosc însă și cazuri cînd unii prizonieri s-au salvat în felul acesta. Știți să înotați, *sir* ?

— Da.

— Bine ?

— Suficient ca să nu-mi fie frică de nici un indian.

— Vă previn încă odată : nu vă faceți iluzii ! Ăștia înoată ca șoarecii de apă, ca peștii !

— Și eu ca vidra, care prinde peștii și-i mănîncă.

— Prea vă lăudați !

— Deloc. Înotul a fost unul din sporturile mele preferate. Știi ce se cheamă a călca apa ?

— Am auzit.

— Știi și cum se procedează ?

— Nu, n-am văzut niciodată.

— Atunci e posibil să vezi chiar azi. Dacă mi se dă ocazia să-mi salvez viața înot, aproape că nu mă mai îndoiesc de reușită.

— Vă urez din inimă, *sir* ! Să sperăm că ni se oferă și nouă un asemenea prilej. Ar fi, oricum, mai bine decît să rămînem agățați de stîlp. Prefer să cad în luptă, decît să fiu chinuit pînă la moarte.

Nimeni nu ne împiedica să vorbim : Winnetou nu ne lua în seamă ; discuta cu tatăl său și cu Tangua ; iar războinicii care mă conduseră pînă aici menținеau ordinea mulțimii rînduite în semicerc...

În față ședeau copiii, iar în spatele lor fetele și femeile ; printre ele și Nșo-ci, care își lua rareori privirea de la mine. Veneau la rînd băieții și apoi

războinicii adulți. Cînd Sam pronunță ultimele cuvinte, ordinea devenise perfectă. Inciu-Ciuna, care se afla lîngă Winnetou și Tangua, înăuntrul semicercului, își înălță capul și rosti cu glasul tare, încît auzeam fiece cuvînt :

— Frații mei roșii, surori, copii și chiar voi, bărbați din tribul Kiowa, luați seama la ceea ce vă spun !

Făcu o pauză și, constatînd că atenția tuturor era îndreptată asupra lui, continuă.

— Fețele palide sînt dușmanii oamenilor roșii ; se află rareori printre ei cîte unul ai cărui ochi să ne privească limpede și cu prietenie. Cel mai nobil dintre aceștii puțini a venit cîndva încoace, la poporul apașilor, ca să-i fi prieten și părinte. Noi i-am dat numele de Klekih-Petra, părintele alb. Frații și surorile mele l-au cunoscut și l-au iubit. Să mărturisească deschis aici !

— *Howgh* ! răsună ca un cor solemn.

Căpetenia își reluă discursul.

— Klekih-Petra a fost învățătorul nostru în toate cîte nu le știam, dar care ne sînt de folos și binevenite ; ne-a vorbit și de credința albilor, și de Marele Spirit care îi naște și îi veghează pe toți oamenii. Acest Mare Spirit a poruncit ca roșii și albii să fie frați și să se iubească. Dar i-au împlinit oare albii voința ? Ne-au adus oare dragoste ? Nu ! Frații și surorile mele să mărturisească !

— *Howhg* ! răsună din nou.

— Au venit, de fapt, ca să ne prade avutul, să ne jefuiască. Ei pot s-o facă, pentru că sînt mai tari ca noi. Acolo unde altădată păștеau bizonii și mustangii, ei au ridicat orașe și zidării de unde pornesc toate relele în care ne zbatem. Pe unde vîna altădată omul roșu, străbătînd codrul străvechi și călărind prin savană, gonește astăzi calul de foc și trage după el sumedenie de care uriașe, pline cu dușmani trimiși

să ne ucidă. Şi dacă omul roşu fuge din calea lui şi se retrage să flămînzească şi să moară în pace pe locurile ce i-au mai rămas, nu trece mult şi iarăşi îl calcă feţele palide, îl alungă şi-l hăituiesc pentru a croi calului de foc alte drumuri pe glia noastră strămoşească. Am întîlnit asemenea feţe palide şi le-am vorbit paşnic. Le-am spus că ţara e a noastră şi nu a lor. N-au avut cum să nege şi au trebuit să recunoască. Dar cînd le-am cerut să se întoarcă acasă şi să renunţe de bună voie a mai deschide drum calului de foc pe imaşurile noastre, nu ne-au ascultat şi l-au ucis pe Klekih-Petra, omul iubit şi cinstit de noi. Fraţii mei şi surorile mele să întărească cele spuse !

— *Howgh !* răsună iarăşi, într-un glas, confirmarea.

— Am adus aici trupul său neînsufleţit şi l-am păstrat pînă în ziua răzbunării. Ziua aceasta a sosit. Klekih-Petra va fi înmormîntat şi, împreună cu el, vom îngropa pe ucigaş. De asemenea, i-am prins şi pe aceia care se aflau cu ucigaşul cînd a săvîrşit crima. Ei sînt prietenii lui şi ne-au dat pe mîna kiowaşilor. Dar tăgăduiesc fapta lor mîrşavă. Orice alt neam de oameni roşii, cunoscînd faptele ştiute de noi, ar osîndi pe loc aceste feţe palide la moarte chinuitoare. Noi însă vrem să urmăm sfaturile lui Klekih-Petra şi să fim judecători drepţi. Cum ei nu vor să-şi recunoască vina şi susţin că nu ne-au fost duşmani, haide să-i ascultăm şi să le hotărîm pe urmă soarta. Fraţii şi surorile mele să dea dezlegarea cuvenită !

— *Howgh !* se înalţă de jur-împrejur aprobarea.

— Auziţi, *sir ?* Sună a bine ! îmi şopti Sam. Dacă vor să ne asculte, înseamnă că nu stăm chiar atît de prost. Sper să-i putem convinge de nevinovăţia noastră. Am să-i lămuresc şi ne vor da drumul.

— Află, dragă Sam, că nu vei reuşi, i-am răspuns.

— Nu ? Şi din care motiv ? N-oi fi eu bun de gură ?

— O, nicidecum ! Cred că-ţi turuie gura încă din leagăn ; dar iată-ne de şase săptămîni prizonieri şi în tot răstimpul acesta n-ai izbutit să le schimbi părerea despre noi.

— Dar nici dumneavoastră, *sir !*

— Firește că nu. Întîi de toate, n-am putut vorbi, şi, pe urmă, cînd să mişc şi eu limba, nici un indian nu s-a mai apropiat de mine. Vei recunoaşte că n-a fost chip nici să încerc o pledoarie în faţa vreunuia din şefi.

— Nici să nu încercaţi !

— De ce ?

— Fiindcă n-o să iasă nimic. Sînteţi un *greenhorn* prea naiv în asemenea chestiuni ; puteţi fi sigur că, în loc să ne salvaţi o să ne înfundaţi şi mai rău. Ce-i drept, dispuneţi de nişte muşchi grozavi, dar aştia nu ne folosesc în cazul de faţă. Aici e nevoie, în primul rînd de experienţă, de agerime a minţii, de şiretenie, adică de o seamă de însuşiri care vă lipsesc. În fond, n-aveţi nici o vină : aşa v-a făcut natura. Dar tocmai de aceea zic să nu vă amestecaţi. Lăsaţi apărarea noastră în seama mea.

— Atunci, dragă Sam, nu-mi rămîne decît să-ţi urez mai mult succes ca pînă acum !

— Nici o grijă ; veţi auzi cu urechile proprii cît de bine o întorc.

Dialogul s-a desfăşurat nestingherit ; audierea noastră încă nu începuse. Inciu-Ciuna şi Winnetou se întreţineau pe şoptite cu Tangua, cercetîndu-ne din cînd în cînd cu privirea. Discutau, aşadar, despre noi. Ochii celor doi şefi ai apaşilor se întunecau treptat, se aspreau, în timp ce înfăţişarea şi gesturile kiowaşului trădau stăruinţa sa evidentă de a-i convinge pe interlocutori de vinovăţia noastră. Cine ştie ce minciuni îndruga pentru a ne duce la pierzanie ! În sfîrşit,

se apropiară de noi. Apașii se opriră la dreapta noastră, iar Tangua se postă lîngă mine, în stînga. Cu voce tare, ca toată lumea să-l audă, Inciu-Ciuna mi se adresă.

— Ați înțeles ce-am spus adineauri. Mărturisiți adevărul și pe urmă apărați-vă. Răspundeți la întrebările mele. Faceți parte dintre oamenii albi care au lucrat la măsurători pentru calul de foc ?

— Da, se grăbi Sam să confirme. Însă trebuie să știi că noi ăștia trei n-am făcut măsurători, ci am fost trimiși pentru pază. Iar în ce-l privește pe al patrulea, pe Old Shatterhand, cum i se mai spune...

— Taci ! îl întrerupse căpetenia. Să răspunzi numai la întrebările mele și să nu scoți o vorbă de prisos ! Altminteri, pun să te biciuiască pînă-ți plesnește pielea ! Prin urmare, faceți parte dintre acei albi ? Scurt : da sau nu ?

— Da ! rosti Sam, scurt, pentru a scăpa de bici.

— Old Shatterhand a lucrat și el la măsurători ?

— Da.

— Și voi făceați de strajă ?

— Da.

— Înseamnă că sînteți și mai răi ; cine îi apără pe hoți și pe tîlhari acela merită pedeapsă îndoită. Ucigașul Rattler e de-al vostru ?

— Da, însă trebuie să știi că nu i-am fost prieteni...

— Taci, cîine ! îl repezi Inciu-Ciuna. Îmi răspunzi la întrebare, nimic mai mult. Cunoști legile vestului sălbatic ?

— Da.

— Cum se pedepsesc hoții de cai ?

— Cu moartea.

— Ce e mai de preț : un cal, sau pămîntul cel mare al apașilor ?

Sam tăcu, pentru a nu-și pronunța el însuși sentința de moarte.

— Vorbește, că de nu, te biciuiesc pînă la sînge!"

Atunci mărunțelul, curajosul Sam mîrîi :

— N-ai decît ! Lovește ! Sam Hawkens nu e omul care să vorbească silit !

Auzindu-l îmi întorsei fața spre el și-l rugai :

— Vorbește, Sam. E mai bine pentru noi !

— *Well*, îmi răspunse, dacă doriți, voi accepta să vorbesc, deși ar trebui să tac.

— Spune : ce-i mai important, un cal, sau pămîntul nostru ?

— Pămîntul.

— Prin urmare, unul care fură pămînt merită mai curînd moartea decît hoțul de cai. Iar voi tocmai asta vreți : să ne furați pămîntul. Pe deasupra, mai sînteți și tovarășii ticălosului care l-a omorît pe Klekih-Petra. Aceasta înăsprește pedeapsa. Ca hoți de pămînt ați fi fost împușcați fără cazne ; dar ca ucigași, veți fi schingiuiți la stîlpul caznelor pînă veți muri. Totuși n-am încheiat încă șirul isprăvilor voastre. Ne-ați dat sau nu pe mîinile dușmanilor noștri kiowași ?

— Nu !

— Minți !

— Spun adevărul !

— N-ai venit tu după noi călare, împreună cu Old Shatterhand, după ce v-am părăsit ?

— Da.

— Iată dovada sigură a dușmăniei !

— Ba nu-i așa. Voi ne-ați amenințat și, după toate regulile de aici, din vestul sălbatic, trebuia să ne încredințăm că nu v-ați ascuns prin apropiere. Ați fi putut să vă ascundeți și să deschideți focul asupra noastră. Numai de aceea v-am urmărit.

— De ce nu ai făcut-o singur ? De ce l-ai luat și pe Old Shatterhand ?

— Ca să-l învăţ cum se citesc urmele ; dînsul e abia ucenic.

— Dacă dorinţele vă erau atît de paşnice şi nu ne-aţi urmărit decît din prevedere, atunci de ce i-aţi mai chemat în ajutor pe kiowaşi ?

— Pentru că am văzut că ai luat-o repede înainte. Voiai să-ţi aduci războinicii şi să ne ataci.

— Şi aveaţi mare nevoie de ajutorul kiowaşilor ?

— Fireşte.

— Altă cale nu găseaţi ?

— Nu.

— Iarăşi minţi ! N-aveaţi decît să vă supuneţi poruncii mele, să părăsiţi locul, şi aţi fi scăpat teferi.

— Nu puteam pleca înainte să fi terminat lucrul.

— Aşa, va să zică voiaţi să duceţi furtul pînă la capăt, deşi v-am prevenit. Pentru asta i-aţi chemat în ajutor pe kiowaşi. Dar cine-i atîţă pe duşmani împotriva noastră dovedeşte că şi el ni-e duşman, deci trebuie ucis. Iată încă un temei ca să vă condamnăm la moarte ! Dar nici măcar nu aţi lăsat pe seama kiowaşilor ca ei singuri să ne atace şi să ne biruie ; i-aţi sprijinit şi voi. Recunoşti ?

— N-am vrut decît să împiedicăm vărsarea de sînge.

— Îţi rîzi de mine ? Nu ai ieşit tu înaintea noastră la întoarcere ?

— Da.

— Şi nu ne-ai iscodit ?

— Da.

— Şi n-ai stat toată noaptea în preajma noastră ? Da ori ba ?

— Aşa e.

— Nu ai condus tu feţele palide pînă la rîu, ademenindu-ne acolo ? Nu i-ai ascuns pe kiowaşi în pădure ca să poată sări asupra noastră ?

— E adevărat, însă trebuia...

— Taci! Vreau un răspuns scurt, nu pălăvrăgeli. Ne-ați atras într-o cursă? Al cui a fost vicleșugul?

— Al meu.

— De astă dată ai spus adevărul. Unii de-ai noștri au fost răniți, alții omorîți, restul prinși. Și totul din pricina voastră. Sîngele vărsat vă dovedește vinovăția. Iată încă un temei ca să fiți dați morții.

— În planul meu era...

— Ține-ți gura! Nu te-am întrebat nimic. Marele și bunul Spirit ne-a trimis un salvator neștiut și nevăzut. Eu și fiul meu Winnetou am fost eliberați. Ne-am furișat pînă la caii noștri, dar nu am luat decît doi, cît ne trebuia. Restul l-am lăsat acolo fraților noștri prizonieri pentru ca, după ce-i vom fi scos în libertate, să se folosească de ei. Am pornit în goană ca să aducem războinicii și să-i zdrobim pe kiowași. Le descoperiserăm urmele, de aceea ne-am putut întoarce chiar a doua zi și să tăbărîm asupra dușmanului. A curs iarăși mult sînge; am avut cu totul șaisprezece morți, fără a mai socoti chinurile răniților. Așadar, încă un temei ca să fiți omorîți. Să nu vă așteptați nici la iertare, nici la milă și...

— Nu cerem iertare, ci dreptate! întrerupse Sam. Pot să...

— N-ai de gînd să taci odată, cîine? i-o tăie Inciu-Ciuna mînios. Să vorbești numai cînd te întreb. De altfel am terminat cu tine și cu voi toți. Dar pentru că vorbești de dreptate nu veți fi osîndiți numai după spusele tale; am să vă aduc și un martor. Tangua, căpetenia kiowașilor, să binevoiască a-și înălța glasul și să depună mărturie. Sînt aceste fețe palide prietenii noștri?

— Nu, răspunse kiowașul, pe chipul căruia se citea clar satisfacția că lucrurile iau o întorsătură atît de primejdioasă pentru noi.

— Au vrut să ne cruțe ?

— Nu. M-au aţîţat împotriva voastră, m-au îndemnat să nu avem milă de voi şi să vă ucidem, pe toţi să vă ucidem.

Acest neadevăr mă scoase pur şi simplu din sărite şi mă făcu să renunţ la tăcerea mea. Îi strigai în obraz :

— Ceea ce spui e o minciună atît de mare şi atît de sfruntată, încît, de-aş avea o singură mînă liberă, te-aş face una cu pămîntul !

— Cîine împuţit ! urlă Tangua. Ba eu am să te fac !

Ridică pumnul gata să lovească. I-am răspuns :

— Loveşte, dacă nu ţi-e ruşine să dai într-un om care nu se poate apăra ! Voi vorbiţi de ascultare şi de judecată dreaptă ? Asta înseamnă să fii ascultat ? Asta se cheamă dreptate, cînd nu ai voie să rosteşti ceea ce ai de spus ? Pasămite avem dreptul să ne apărăm ? Cum adică s-o facem ? Sub ameninţarea de a fi biciuiţi la sînge dacă scoatem un singur cuvînt în plus faţă de ceea ce vreţi să auziţi ? Inciu-Ciuna se poartă ca un judecător nedrept. Ne pune întrebări şi ne sileşte să dăm răspunsuri care ne-ar duce la pieire ; alte răspunsuri nu ne îngăduie. Cînd vrem să lămurim adevărul, ne întrerupe, ne interzice apărarea şi ne ameninţă cu bătaia. Nu ne trebuie asemenea ascultare şi dreptate. Mai bine schingiuiţi-ne, că tot v-aţi pregătit pentru asta. Nu veţi stoarce din noi nici un geamăt de durere !

— Iuf, iuf ! răsună cu admiraţie un glas de femeie.

Era sora lui Winnetou.

— Iuf, iuf, iuf ! repetară ca un ecou, mulţi dintre apaşi.

Curajul le impune indienilor ; ei îl admiră chiar şi la duşmani ; de aci exclamaţiile pe care le auzeam. Continuai :

— Întîlnindu-i întîia oară pe Inciu Ciuna și pe Winnetou, inima îmi spunea că sînt oameni viteji și drepți, pe care i-aș putea stima și iubi. M-am înșelat. Nu sînt cu nimic mai buni decît ceilalți, de vreme ce dau ascultare unui mincinos și nu vor să audă adevărul. Sam Hawkens s-a lăsat intimidat, dar mie nici nu-mi pasă de amenințările voastre; disprețuiesc pe oricine dacă-și bate joc de prizonieri, profitînd de faptul că nu se pot apăra. De-aș fi liber, v-aș vorbi cu totul altfel!

— Cîine, mă faci pe mine mincinos? strigă Tangua. Îți zdrobesc oasele!

Ținea pușca în mînă. O întoarse cu patul spre mine și dădu să mă lovească, dar Winnetou sări la el.

— Căpetenia kiowașilor să facă bine să stea liniștit. Old Shatterhand a vorbit foarte îndrăzneț, dar cu o parte din vorbele lui sînt și eu de acord. Inciu-Ciuna, părintele meu, șeful suprem al apașilor, să-i dea voie să termine ce are de spus!

Tangua fu nevoit să se potolească, iar Inciu-Ciuna hotărî să satisfacă dorința fiului său. Se apropie de mine și-mi zise:

— Old Shatterhand e ca o pasăre de pradă care mai lovește cu ciocul și după ce-a fost prinsă. Nu l-ai doborît tu în două rînduri pe Winnetou? Nu m-ai năucit și pe mine cu pumnul tău?

— Și crezi că am făcut-o de bună voie? Oare n-am fost silit să lovesc?

— Silit? făcu el mirat.

— Da. Am vrut să ne predăm fără nici o vărsare de sînge, dar războinicii voștri nici n-au stat să ne asculte. S-au năpustit asupra noastră și ne-au obligat la apărare. Și, totuși, întreabă-i dacă i-am rănit măcar, deși îi puteam ucide. Am preferat să ne retragem,

să fugim din calea lor, decît să lovim. Pe urmă ai venit tu şi m-ai atacat, fără să dai ascultare vorbelor mele. A trebuit să mă apăr şi aş fi putut să te tai cu cuţitul sau să te împuşc, dar n-am făcut decît să te ameţesc cu pumnul, fiindcă îţi sînt prieten şi voiam să te cruţ. Atunci a apărut Tangua, căpetenia kiowaşilor ; s-a repezit să-ţi jupoaie capul. Pentru că l-am împiedicat a tăbărît pe mine, dar l-am învins. Ţi-am cruţat astfel şi scalpul. Apoi...

— Javra blestemată ! Spune la minciuni ca şi cînd ar avea o sută de limbi în gură ! tună Tangua furios.

— Eşti sigur că minte ? îl întrebă Winnetou.

— Da ! Cred că fratele meu roşu nu se îndoieşte de spusele mele !

— Chiar atunci am sosit şi eu, lămuri Winnetou. Tu zăceai la pămînt, alături de tatăl meu. Aşa-i adevărul. Old Shatterhand să continue !

— Aşadar, îl doborîsem pe Tangua pentru a-l salva pe Inciu-Ciuna. Atunci a sosit Winnetou. Nu-l observasem, şi dînsul mă lovi cu patul puştii ; însă mă nimeri în cap. Apoi, cu cuţitul, îmi străpunse gura şi limba. Nu mai puteam vorbi, altminteri i-aşi fi spus că mi-e drag, că vreau să-i fiu prieten şi frate. Eram rănit. Braţul îmi atîrna ca mort. Totuşi, am reuşit să-l dobor. Zăcea ca şi Inciu-Ciuna sub ochii mei. Aş fi putut să-i ucid pe amîndoi. Am făcut-o, oare ?

— Ai fi făcut-o, interveni Inciu-Ciuna, dar un războinic de al nostru te-a doborît cu patul puştii.

— Nu, n-aş fi ucis. Oare aceste trei feţe palide, care se găsesc aici legaţi lîngă mine, nu vi s-au predat de bună voie ? S-ar fi predat ei, oare, dacă vă socoteau duşmani ?

— Nu mai aveau încotro. Au văzut că nu mai e scăpare şi au găsit că e mai cuminte să se predea.

Recunosc că în cuvîntul tău pare a fi ceva demn de crezare ; dar cînd l-ai doborît prima oară pe fiul meu Winnetou, atunci nimeni nu te-a silit.

— Ba da.

— Cine ?

— Simțul meu de prevedere. Am vrut să vă salvăm pe amîndoi. Voi sînteți războinici foarte viteji ; cu siguranță că v-ați fi apărat și ați fi fost răniți sau chiar uciși. Am vrut să împiedicăm aceasta. De aceea l-am scos din luptă pe Winnetou, iar pe tine au tăbărît acești prieteni albi. Sper că vei crede acum în vorbele mele.

— Minciuni ! Nimic decît minciuni ! se amestecă Tangua. Eu tocmai mă apropiam cînd te-a doborît la pămînt. Nu eu, ci el a vrut să te scalpeze. M-am repezit să-l opresc, dar am căzut sub pumnul lui în care locuiește parcă spiritul cel rău ; căci nimeni nu-i poate ține piept, nici cel mai puternic dintre oameni.

Mă întorsei din nou spre Tangua și rostii hotărît :

— Da. În fața pumnului meu nu rezistă nimeni. Totuși, nu-l folosesc decît pentru a nu vărsa sînge de om. Pe tine însă, dacă va mai fi să ne înfruntăm, n-am să te năucesc cu pumnul, ci am să te împușc. N-o să te mai alegi cu o simplă ameteală. Ține minte ce-ți spun !

— Tu să te înfrunți cu mine ? ! rîse el batjocoritor. Ai să arzi și-ți vom împrăștia cenușa în toate vînturile !

— Asta să ți-o scoți din cap ! Voi fi liber mai curînd decît îți închipui, și atunci am să-ți cer socoteală.

— Pot să ți-o dau de pe acum. Aș vrea ca vorbele tale să se împlinească. M-aș bate bucuros cu tine, ca să te fac praf și pulbere.

Inciu-Ciuna puse capăt acestui intermezzo.

— Old Shatterhand e prea încrezător în sine dacă-şi închipuie că va fi iarăşi slobod. Să se gîndească la cîte învinuiri îi stau împotrivă ; chiar dacă renunţăm la vreuna, încă nu înseamnă că soarta lui va fi schimbată. El susţine o seamă de lucruri, dar nu aduce nici un fel de dovezi în sprijinul lor.

— Nu l-am doborît eu pe Rattler cînd a tras asupra lui Winnetou şi glonţul l-a nimerit pe Klekih-Petra ? Nici asta nu e o dovadă ?

— Nu. Ai făcut-o poate din alte pricini. Mai ai ceva de spus ?

— Deocamdată nimic... Vom vedea mai tîrziu.

— Vorbeşte, căci pe urmă n-ai să mai poţi !

— Nu, acum nu vorbesc. Dar mai pe urmă vă veţi deschide urechile, căci Old Shatterhand nu e omul ale cărui vorbe să nu fie luate în seamă. Deocamdată păstrez tăcerea ; sînt curios să aud ce sentinţe veţi pronunţa împotriva noastră.

Inciu-Ciuna îşi întoarse spatele şi făcu un semn. Cîţiva războinici ieşiră din semicerc şi, împreună cu cele trei căpetenii, se aşezară la sfat. Tangua îşi dădea, firește, toată silinţa ca să-i determine la cel mai greu verdict. Între timp mai puturăm schimba între noi cîteva cuvinte.

— Sînt curios ce mai pun la cale, vorbi Dick Stone. În tot cazul, nimic bun.

— Ne vor frînge oasele, desigur, întregi Will Parker.

— Cred şi eu ! întări Sam Hawkens ! Aştia nici nu visează că le-am putea face bucata ! De altfel, *sir*, n-ai pledat rău ! Mă şi miram de Inciu-Ciuna.

— De ce ?

— Că v-a lăsat să trăncăniţi atîta. Mie mi-a închis gura de la bun început.

— Crezi, într-adevăr, că am trăncănit, Sam ?

— Oho !

— Mulţumesc de compliment !

— Eu numesc trăncăneală orice discurs fără rezultat, dacă nu mă-nşel. Şi rezultatul e nul, ca şi al străduinţelor mele, de altfel.

— Sînt de altă părere.

— Mă rog, dar fără temei.

— Ba cu foarte mult temei. Winnetou mi-a vorbit de încercarea cu înotul ; era un lucru hotărît. De aceea cred că interogatoriul a fost numai formal atît de aspru, pentru a ne băga în sperieţi. Sentinţa însă va fi mai blîndă.

— *Sir*, nu mai umblaţi cu fantezii ! Trageţi chiar nădejdea să vi se ofere ocazia de a scăpa înot ?

— Da.

— Ridicol, absolut ridicol ! Desigur, dacă asta e hotărîrea, vă vor pune să înotaţi ; dar ştiţi şi încotro ?

— Ei ?

— În gura morţii, na ! Cînd veţi fi dus dintre vii, amintiţi-vă de vorbele mele, hi-hi-hi-hi !

Omuleţul acesta ciudat reuşea, chiar într-o asemenea situaţie gravă, să facă glume îndoielnice şi să chicotească. Dar veselia lui nu dură mult, căci sfatul apaşilor luă sfîrşit ; războinicii care participaseră la consfătuire se retraseră în semicerc, iar Inciu-Ciuna pronunţă cu voce tare sentinţa :

— Războinici ai apaşilor şi ai kiowaşilor, ascultaţi hotărîrea ce am luat în legătură cu acele feţe palide, prizonierii noştri ! În sfatul bătrînilor ne-am înţeles mai dinainte să-i mînăm în apă, să-i lăsăm să se zbată şi apoi să-i ardem. Dar Old Shatterhand, cel mai tînăr dintre ei, a rostit cuvinte din care a răzbătut pe alocuri înţelepciunea bătrînească. Deşi ar

merita moartea, se pare totuşi că nu ne-au purtat gînduri atît de rele cum bănuisem. Iată de ce n-am rămas la hotărîrea noastră ; vom lăsa ca Marele Spirit să judece între noi şi el.

Tăcu o clipă, desigur, pentru a spori încordarea asistenţei. Sam profită de ocazie, strecurîndu-mi observaţia sa.

— Mii de trăsnete ! Devine interesant, cît se poate de interesant ! Ştiţi, *sir*, ce vrea să spună ?

— Bănuiesc.

— Ei ?

— O luptă în doi. O judecată divină, cum s-ar zice. Am ghicit ?

— Aşa e. În orice caz, e vorba de un duel. Dar între cine şi cine ? Sînt grozav de curios !

Şeful apaşilor îşi reluă discursul.

— Acela pe care îl cheamă Old Shatterhand pare a fi cel mai de seamă dintre ei ; vom pune aşadar hotărîrea în mîinile lui. Iar din partea noastră vom alege, de asemenea, pe cel mai mare în rang. Acela sînt chiar eu, Inciu-Ciuna, căpetenia apaşilor.

— Auzi drace ! Dumneavoastră şi el, şopti Sam agitat la culme.

— Iuf, iuf, iuf ! se auziră exclamaţii de mirare din rîndurile indienilor.

Erau surprinşi că însuşi Inciu-Ciuna se oferea să lupte. S-ar fi putut sustrage primejdiei care, desigur, îl pîndea şi pe el ; ar fi putut însărcina pe un altul. De altfel, şeful apaşilor se şi grăbi să explice.

— Inciu-Ciuna şi Winnetou au fost atinşi în faima lor, fiind doborîţi de Old Shatterhand dintr-o singură lovitură de pumn. Trebuie ştearsă ruşinea ; de aceea unul din noi va lupta cu această faţă palidă. Winnetou se cade să renunţe, pentru că eu sînt mai în vîrstă şi am rangul cel mai înalt. Fiul meu consimte. Uci-

gîndu-l pe Old Shatterhand, voi spăla și onoarea lui odată cu a mea.

Făcu o nouă pauză.

— Bucurați-vă, *sir!* îmi șopti Sam. Oricum, veți muri mai ușor decît mine. Ați vrut să-l cruțați și acum, în tot cazul, veți dispărea de pe fața pămîntului!

— Asta rămîne de văzut.

— Nu mai am ce vedea. Știu de pe acum. Vă închipuiți că veți lupta cu arme egale?

— Nu-mi fac iluzii.

— *Well!* În asemenea cazuri se stabilesc condiții prin care albul e dinainte sortit pieirii. Dacă pe undeva, cîndva, scapă vreunul cu viață, atunci e o excepție care întărește regula. Fiți atent!

Inciu-Ciuna reluă explicațiile.

— Îl vom dezlega pe Old Shatterhand; dînsul va coborî în apă și va trebui să treacă rîul înot. Armă n-o să-i dăm. Eu îl urmez avînd cu mine drept armă numai tomahawkul. Dacă Old Shatterhand ajunge viu pe celălalt mal, adică la cedrul din luminișul de colo, atunci, e salvat și tovarășii lui vor fi eliberați. Se vor putea duce încotro doresc. În schimb, dacă îl ucid înainte de a fi ajuns la țintă, atunci și ceilalți sînt meniți morții, dar fără cazne, fără a fi arși, ci prin împușcare. Toți războinicii aci de față să arate că au înțeles cuvintele mele și să le întărească.

— *Howgh!* veni răspunsul ca dintr-un singur glas.

Vă puteți imagina în ce agitație ne aflam, nu atît eu, cît Sam, Dick și Will. Cu vocea sugrumată Hawkens spuse:

— Vulpoii ăștia de apași au întors-o bine. Pentru că vă țin drept cel mai grozav dintre noi, poftim la înot! E absurd! Nu de alta, dar sînteți un *greenhorn!*

Să mă lase pe mine! Să le arăt eu cum umblă Sam Hawkens prin apă ca păstrăvii. Dar așa? Fiți atent la ceea ce vă spun, *sir*: viața noastră depinde de dumneavoastră! Dacă pierdeți partida și va fi să murim, atunci pe cuvîntul meu că nu vă mai vorbesc în vecii-vecilor, dacă nu mă-nșel!

— Nu-ți face griji, bătrîne Sam! I-am liniștit. Voi face tot ce-mi stă în putință. Contrar părerii dumitale, cred că apașii n-au făcut o alegere proastă. Sînt sigur că mie îmi va veni mai ușor să vă salvez decît ți-ar veni dumitale.

— Să sperăm! Așadar, pe viață și pe moarte! Nu cumva să-l cruțați pe Inciu-Ciuna! Nici să nu vă treacă prin cap asemenea idee!

— Vom vedea!

— Asta nu e un răspuns; aici nu e nimic de văzut. Dacă-l cruțați, sînteți pierdut și ne ducem cu toții dracului. Nu cumva vă bizuiți pe pumnul dumneavoastră?

— Da!

— N-are nici o valoare! e absolut inutil! Nu veți ajunge să vă luptați corp la corp.

— Dimpotrivă, sînt convins că vom ajunge.

— Nici gînd!

— Păi, atunci cum va încerca să mă omoare?

— Cu tomahawkul, firește. Știți doar că arma asta e bună nu numai în lupta de aproape; e la fel de primejdioasă și la distanță; indienii sînt atît de pricepuți în mînuirea ei, încît aruncînd-o de la o sută de pași, îți zboară vîrful degetului. Inciu-Ciuna n-o să vă toace cu securea; o va azvîrli după dumneavoastră și din prima aruncătură veți fi lichidat. Vă rog să mă credeți, oricît de bun înotător ați fi, nu veți ajunge teafăr la mal. Chiar în timpul înotului vă va trăsni cu tomahawkul în cap, sau mai curînd

în ceafă, pentru ca moartea să fie mai sigură. În această afacere nu vă mai ajută nici dibăcia, nici forța atletică.

— Știu și eu, dragă Sam. Dar mai știu că, în unele împrejurări, un gram de șiretenie valorează mai mult decît o tonă de mușchi.

— Șiretenie ? Cum naiba veți găsi tocmai șiretlicul salvator ? Bătrînul Sam e recunoscut drept șmecher fără pereche, și totuși nu prea vede cum l-ați putea învinge printr-un șiretlic pe însuși șeful apașilor. Ce-ți ajută toată viclenia din lume, cînd ai de-a face cu un tomahawk bine mînuit ?!

— Las' că ajută, Sam, ajută !

— Ei bine, cum ?

— Ai să vezi, sau mai bine spus n-ai să poți vedea nimic. Dar îți declar de pe acum că sînt aproape sigur de izbîndă.

— Ia nu vă mai făliți atît ! Vorbiți așa, numai ca să ne ușurați inima.

— Nu-i adevărat.

— Ba da. Vreți să ne consolați ! Dar ce folos de iluzii, cînd clipa următoare le va destrăma !

— Hai, liniștește-te odată ! Am eu un plan, și încă unul grozav.

— Plan ? Asta mai lipsea ! Aici nu există alt plan decît acesta : înotați către malul opus și, pînă-l atingeți, vă doboară tomahawkul.

— Te înșeli. Judecă bine. Dacă, de pildă, mă înec, atunci sîntem salvați.

— Înec... salvați ! *Sir*, vorbiți aiurea, ca în ceasul morții !

— Las' că știu eu ce spun. Bagă de seamă : dacă mă înec nu ne mai paște nici o primejdie.

Am rostit aceste cuvinte la mare repezeală, căci tustrei șefii se îndreptau spre noi. Inciu-Ciuna vorbi :

— Îl dezlegăm acum pe Old Shatterhand, dar să nu-şi închipuie că va putea fugi ! Cîteva sute de oameni sînt gata să-l urmărească.

— Nici nu mă gîndesc ! i-am răspuns. Chiar dac-aş putea fugi, ar fi o laşitate să-mi părăsesc tovarăşii.

Îmi desfăcură legăturile ; mişcai braţele ca să le încerc mobilitatea. Apoi zisei :

— E o mare cinste pentru mine să mă întrec la înot cu vestita căpetenie a apaşilor sau, mai bine zis, să înot pe viaţă şi pe moarte. În schimb pentru dînsul nu e nici o cinste.

— Şi de ce nu ?

— Fiindcă nu sînt un adversar demn de el. M-am scăldat uneori în gîrlă şi mi-am dat multă osteneală să nu cad la fund. Dar să trec înot un rîu atît de lat şi de adînc, asta întrece puterile mele.

— Iuf, iuf ! Nu mă bucur deloc. Eu şi Winnetou sîntem cei mai buni înotători din tribul nostru. Ce preţ are o izbîndă asupra unui înotător aşa de prost ?

— Unde mai pui că eşti înarmat, şi eu nu ! Plec aşadar în întîmpinarea morţii. Tovarăşii mei s-au resemnat, la rîndul lor. Aş vrea totuşi să ştiu cum se va desfăşura lupta. Cine va intra primul în apă ?

— Tu !

— Şi tu mă vei urma ?

— Da.

— Şi cînd va fi să mă ataci cu tomahawkul ?

— Cînd mi-o plăcea ! îmi răspunse zîmbind cu dispreţ, ca maestrul care vede în faţa sa un cîrpaci.

— Atunci mă vei lovi chiar în apă ?

— Da.

Mă prefăceam mereu mai neliniştit, mai îngrijorat şi deprimat ; întrebai în continuare :

— Va să zică, tu ai dreptul să mă omori. Dar eu pe tine ?

Făcu o mutră din care se vedea limpede răspunsul : „Sărmane vierme, ce-ți veni ?" Apoi cu voce puternică :

— Numai spaima morții putea să te ducă la o asemenea întrebare !

— E vorba să înoți și să te lupți pe viață și pe moarte. Prin urmare, mă poți ucide și tu, căci altminteri n-ai reuși să ajungi pînă la cedrul de colo.

— Și moartea ta nu-mi va cășuna nici un rău !

— Nu. Dacă te ucid, nu vei ajunge la țintă și atunci și tovarășii tăi vor trebui să moară ; în schimb dacă mă răpui tu pe mine, și ajungi la cedru, atunci nimeni nu mai rămîne prizonier, toți sînteți oameni liberi. Haide !

Îmi întoarse spatele, iar eu îmi lepădai surtucul și cizmele. Scosei din buzunar și din brîu toate lucrușoarele mele și le așezai pe pămînt. Între timp, Sam mă căină.

— O să iasă rău, *sir*, foarte rău ! Dacă v-ați vedea în oglindă ! Și cu ce glas miorlăit ați pus ultimele întrebări ! Mi se rupe inima de dumneavoastră și de noi !

Nu puteam să-i răspund, pentru că m-ar fi auzit cele trei căpetenii, dar eu știam de ce mă prefăcusem atît de plîngăreț. Voiam să-i inspir lui Inciu-Ciuna siguranță și, de fapt, cum s-ar zice vulgar, să-l duc de nas.

— Încă o întrebare ! îl rugai eu, înainte de a-l urma. Ne restituiți lucrurile noastre dacă scăpăm cu viață ?

Rîse scurt, nerăbdător, căci întrebarea i se părea de-a dreptul năstrușnică, și răspunse :

— Da, vă dăm totul înapoi.

— Totul ?

— Totul !

— Şi caii ? Şi armele ?

Atunci se răsti, scos din răbdări :

— Ţi-am spus doar, totul ! Sau n-ai urechi de auzit ? Broască vrea să se întreacă la zbor cu vulturul şi-l întreabă ce va obţine după victorie ! Dacă înoţi la fel de prost precum întrebi, atunci îmi pare rău că nu ţi-am oferit o babă să te măsori cu ea !

Înaintarăm spre mal, trecînd prin semicercul care se deschise în faţa noastră. O văzui de aproape pe Nşo-ci şi deslușii în ochii ei un salut de adio. Indienii ne urmară şi se aşezară pe jos, comod, ca să asiste în tihnă la un spectacol atît de interesant.

Se înţelege că mă aflam în cel mai mare pericol. Oricum aş fi înotat, de-a dreptul sau în zigzag, scăpare nu aveam ; tomahawkul, mînuit de căpetenia apaşilor, nu putea greşi. Nu exista decît o singură soluţie : să mă scufund. Şi în meşteşugul ăsta, din fericire, nu eram deloc ageamiu cum bănuia Inciu-Ciuna.

Dar nu ajungea să mă scufund şi atît. Trebuia, din timp în timp, să scot capul pentru a trage aer ; şi atunci m-aş fi oferit ca ţintă tomahakului. Am decis să mă apăr la suprafaţă sub ochii indienilor. Dar cum s-o fac ? Cercetai cu privirea lungul malului şi descoperii, cu multă satisfacţie, că natura îmi stă în ajutor.

Ne găseam, cum am mai spus, pe acea panglică de nisip, dar nu chiar la mijlocul ei. La capăt, fîşia se ridica în pantă către pădure, de care mă despărţea vreo sută de paşi. Mai încolo, în sus, rîul făcea o cotitură, ascunzîndu-se privirii mele. Dincoace, în jos, capătul fîşiei de nisip se afla cam la patru sute de paşi depărtare.

Dacă săream în apă şi nu mai apăream la suprafaţă, s-ar fi crezut că m-am înecat şi am fost dus la vale ; atunci apaşii mi-ar fi căutat corpul în josul

rîului ; salvarea era deci în direcția opusă, în susul apei. Zării mai întîi un loc unde apa rosese malul pe dedesubt ; mi s-a părut foarte potrivit pentru un scurt popas. Puțin mai încolo era o grămadă de bușteni, trunchiuri de copaci răsturnați, care îmi ofereau și ele adăpost. Deocamdată însă, era bine s-o fac pe speriatul.

Inciu-Ciuna se dezbrăcă pînă la brîu și rămase numai în niște pantaloni ușori, specifici indienilor ; își vîrî tomahawkul în cingătoare, după ce și-o golise de toate celelalte obiecte, și apoi rosti :

— Să începem ! Haide, sări !

— N-aș putea să încerc mai întîi cît de adîncă e apa ? întrebai sfios.

Un zîmbet ca de silă i se ivi pe față ; ceru să mi se aducă o suliță, pe care o vîrî în apă. Nu atingea fundul. Era tocmai pe placul meu, dar mă arătai și mai speriat ; mă lăsai pe vine și îmi răcorii fruntea cu apă, ca unul ce se teme să nu-l lovească damblaua dac-ar intra înfierbîntat în apa rece. În spatele meu se stîrni un murmur unanim de ironie și dispreț semn sigur că mi-am atins scopul. Iar Sam mă imploră :

— Pentru Dumnezeu, *sir*, mai bine vă întoarceți ! Nu mai suport priveliștea asta ! Prefer să ne jupoaie de vii, decît să asist la un spectacol lamentabil !

Fără să vreau îmi veni în minte Nșo-ci ; mă gîndeam ce părere și-o fi făcînd despre mine. Întorsei capul. Chipul lui Tangua era numai batjocură ; Winnetou stătea cam încruntat, cu buza de sus răsfrîntă, de i se vedeau dinții ; părea furios că îmi dăruise cîndva simpatie. Iar sora lui ținea ochii plecați ; nici nu se mai uita la mine.

— Eu sînt gata ! rosti cu glas poruncitor Inciu-Ciuna. Ce te mai codești ? Intră în apă !

— Oare trebuie numaidecît ? întrebai eu. Nu s-ar putea şi altfel ?

Atunci izbucni un hohot de rîs peste care se înălţă glasul lui Tangua.

— Daţi-i drumul broscoiului ! Lăsaţi-l în viaţă ! Nici un războinic n-ar trebui să se atingă de un laş ca ăsta !

Iar Inciu-Ciuna mă repezi, mîrîind ca un tigru întărîtat.

— Sări în apă, că de nu, îţi reped pe loc tomahawkul în ceafă !

Mă arătai extrem de speriat şi, aşezîndu-mă pe mal, mă prefăcui că lunec aproape fără voie în apă, mai întîi cu picioarele, apoi cu coapsele.

— Ci bagă-te odată ! mă somă iarăşi Inciu-Ciuna, lovindu-mă cu piciorul în spate.

Asta şi aşteptam. Îmi înălţai braţele a neputinţă, strigai de spaimă şi căzui bîldîbîc în apă. Dar în clipa aceea orice prefăcătorie încetă. Dădui de fund şi, aplecîndu-mi capul, începui să înot, bineînţeles dedesubt, luînd-o în susul rîului, cît mai aproape de mal. Aproape concomitent auzii un zgomot îndărătul meu ; Inciu-Ciuna sărise şi el în apă. Mi s-a povestit mai tîrziu că avusese de gînd să-mi lase mai întîi un avans, apoi să mă urmărească în direcţia malului opus şi să-mi înfigă securea. Dar de laş ce eram, a renunţat la prima sa intenţie, şi a sărit în apă imediat după mine, ca să mă lichideze îndată ce-aş apărea la suprafaţă. N-avea rost să-şi piardă timpul cu un asemenea om de nimic.

Ajuns în scobitura aceea din mal, ca sub o streaşină, îmi ridicai la aer capul pînă în dreptul gurii. Nu mă putea zări nimeni, afară de Inciu-Ciuna care se afla în apropiere. Observai bucuros că dînsul pri-

vea în altă direcție. Îmi umplui plămînii cu aer și mă dădui iarăși la fund, înotînd mai departe. Am ajuns apoi în dreptul grămezii de lemnărie și, la adăpostul ei, am ieșit la suprafață, pentru a inhala o nouă porție de aer. Eram atît de bine ascuns, încît mă încumetai să-mi prelungesc popasul. Îl privii pe Inciu-Ciuna cum plutește pe apă ca rechinul gata să se năpustească asupra prăzii. Îmi mai rămînea ultima, dar și cea mai lungă etapă pînă la liziera pădurii, unde tufărișul se lăbărțase peste mal, deasupra apei. Ajunsei și acolo cu bine. Ocrotit de vegetație, sării pe uscat.

Trebuia, firește, să ajung la cotitura rîului pomenită mai sus și apoi să-mi continui drumul înot. O luai deci la goană de-a lungul malului, în direcția respectivă. Dar înainte de a porni, mă uitai odată prin tufiș, la mulțimea de oameni pe care-i păcălisem. Strigau și gesticulau, în timp ce Inciu-Ciuna, tot așteptînd să răsar din apă, înota fără noimă în toate sensurile, deși era evident că n-aș fi putut rămîne atîta timp la fund fără să mă înec. Își amintea oare Sam Hawkens, în acele clipe, vorba mea : dacă mă înec, sîntem salvați ?

Fugii prin pădure cu toată viteza de care eram capabil, pînă lăsai în urmă cotul rîului ; apoi intrai iarăși în apă și ajunsei nespus de bucuros la punctul dorit. Firește că izbînda se datora vicleșugului meu, faptului că apașii ajunseră să mă creadă un prost înotător, un ins care se teme grozav de apă. Era, de altfel, un vicleșug destul de grosolan, dar care a prins ; indienii s-au lăsat păcăliți, deși — din cît mă cunoscuseră pînă atunci — n-ar fi avut motive să mă creadă laș.

Acum coborîi pînă la capătul pădurii. Adăpostit iarăși după tufăriș, observai spre marea mea satis-

facţie, că numeroşi indieni săriseră în apă şi, cu sulițele, sondau adîncimea ca să descopere leşul lui Old Shatterhand. Puteam, aşadar, să mă deplasez în toată liniştea pînă la cedru şi să cîştig astfel întrecerea. Dar n-am făcut-o, căci nu mă mulţumea să cîştig partida numai datorită şiretlicului; voiam să-i dau o lecţie lui Inciu-Ciuna şi să-l oblig la recunoştinţă.

Căpetenia apaşilor înota într-una, ba în sus, ba în jos, căutîndu-mă; dar nici prin gînd nu-i trecea să-şi îndrepte ochii spre celălalt mal. Coborîi din nou în apă şi mă lăsai pe spate; îmi ţineam la suprafaţă numai nasul şi gura. Vîsleam rar şi încet cu braţele, înaintînd lin, pentru ca nimeni să nu mă observe. Dar ajuns cam în dreptul mulţimii, mă dădui iarăşi la fund şi ţîşnii deodată la vedere, călcînd apa şi strigînd din răsputeri:

— Sam Hawkens, Sam Hawkens, am cîştigat... cîştigat!

Mă ţineam drept în picioare ca şi cînd aş fi mers pe uscat. Indienii mă auziră şi-şi holbară ochii. Vai, ce strigăt se dezlănţui! Părea că mii de diavoli s-ar porni să zbiere pe întrecute. Cine a auzit vreodată o asemenea izbucnire n-o mai uită cît trăieşte. Cum mă zări, Inciu-Ciuna porni înot spre mine, lopătînd avan cu braţele sale puternice. Nu trebuia să întind prea mult gluma; mă apropiai din nou de celălalt mal, mă căţărai pe uscat şi rămăsei în aşteptare.

— Daţi-i drumul *sir*, mai departe! Haide, la cedru! mă îndemnă Sam strigînd.

Da, nimeni nu mă mai putea împiedica să ajung la cedru; nici chiar Inciu-Ciuna nu era în stare să mă oprească; dar voiam să-i dau lecţia de care am

pomenit; de aceea nu mă depărtai înainte ca el să fi ajuns la vreo patruzeci de paşi de mine. Abia atunci dădui fuga în direcţia cedrului. Dacă mai eram în apă, m-ar fi învăţat minte tomahawkul lui Inciu-Ciuna; dar acum eram convins că şeful apaşilor nu se poate servi de arma aceasta decît cu condiţia să se urce pe mal.

Arborele se înălţa la trei sute de paşi depărtare de rîu. Cam la jumătatea drumului, pe care l-am străbătut în salturi repezi, mă oprii din nou şi privii îndărăt. Inciu-Ciuna ieşea tocmai din apă; căzuse, astfel, în cursa pe care i-am întins-o. Să mă ajungă din urmă nu mai putea, decît cel mult cu tomahawkul. Îl trase afară din cingătoare şi alergă spre mine. Dar nici nu mă mişcai din loc. Abia cînd se apropie primejdios de mult, îi întorsei spatele, ca şi cînd aş vrea s-o iau la fugă. Ce mi-am zis? Cîtă vreme stau pe loc şi-i urmăresc orice mişcare, nu va repezi securea după mine, pentru că aş putea să mă feresc la iuţeală. În schimb, dacă-i întorc spatele, prefăcîndu-mă că fug, situaţia se schimbă. Or, eu am tot interesul ca tomahawkul să nu rămînă în mîinile sale! Îmi jucai deci rolul şi numai după vreo douăzeci de salturi mă oprii brusc să văd ce face.

Exact! Ca să poată ţinti cu precizie, Inciu-Ciuna tocmai îşi rotea tomahawkul deasupra capului. În clipa următoare, îl şi aruncă. O săritură în lături — şi securea zbură pe lîngă mine, înfingîndu-se adînc în nisip.

Planul meu se realizase. Alergai într-acolo, ridicai securea şi, în loc să mă grăbesc la cedrul salvator ieşii calm în întîmpinarea apaşului. Dădu un strigăt de furie şi se repezi înnebunit spre mine. Înălţai atunci tomahawkul, ameninţîndu-l.

— Oprește-te, Inciu-Ciuma ! Te-ai înșelat din nou în privința lui Old Shatterhand ! Vrei să-ți retez capul cu propria-ți secure ?

Stătu și-mi strigă :

— Cîine, cum de mi-ai scăpat din apă ? Spiritul cel rău ți-a venit și acum în ajutor !

— Să nu crezi în cuvintele tale ! Dacă se poate vorbi aici de vreun spirit, atunci numai bunul Manitu m-a ocrotit.

Ochii lui mă fixau, ascunzînd parcă o hotărîre tainică. De aceea l-am prevenit.

— Pîndești clipa ca să mă ataci prin surprindere ; ți se citește în ochi. Dar să nu încerci, pentru că te-ar paște moartea ! Eu nu-ți doresc nici un rău ! Și tu, și Winnetou îmi sînteți într-adevăr dragi ; dar dacă mă ataci, trebuie să mă apăr. Știi doar că sînt mai puternic decît tine, chiar și neînarmat ; or acuma, privește, am și tomahawkul ! Fii deci cuminte și...

Nu putui continua. Furia îi răpise judecata... Se aruncă asupra mea cu mîinile întinse ca niște gheare uriașe, rășchirate. Crezu că m-a prins, dar mă eschivai, ghemuindu-mă ; și propria-i greutate, menită să mă strivească, îl trînti de pămînt. Într-o clipă sării pe el, îi imobilizai cu genunchii ambele brațe, îl apucai de mîna stîngă de gît și, jucînd în dreapta tomahawkul, vorbii hotărît.

— Inciu-Ciuna, te rogi de mine ca să te cruț ?

— Nu !

— Atunci îți retez capul !

— Ucide-mă, cîine ! gîfîi el, sforțîndu-se inutil să scape de sub apăsarea mea.

— Nu, tu ești tatăl lui Winnetou și vreau să-ți trăiești veacul, dar trebuie să te pun la respect. Mă silești s-o fac.

Îl lovii în cap cu latul securii ; un geamăt, apoi mădularele lui tresăriră convulsiv şi se întinseră ca ţepene. Dincolo, indienii avuseseră impresia că l-aş fi ucis pe Inciu-Ciuna. Se înălţă un huiet şi mai grozav ca adineauri. Cu cingătoarea mea îi legai strîns braţele de trup. Îl cărai în spinare pînă la cedrul cu pricina şi-l culcai acolo. Trebuia să fac şi drumul acesta inutil ; potrivit înţelegerii noastre, eram obligat să ajung la cedru. Îl lăsai pe Inciu-Ciuna lîngă copac şi alergai îndărăt, căci observasem că mulţi indieni, în frunte cu Winnetou, înotau încoace. În cazul că avea de gînd să-şi calce cuvîntul dat, situaţia putea deveni primejdioasă pentru mine şi pentru tovarăşii mei. De aceea, ajuns la rîu, le strigai :

— Înapoi ! Căpetenia voastră trăieşte ; nu i-am făcut nimic ! Dar dacă vă apropiaţi, îl ucid. Să vină numai Winnetou. Vreau să vorbesc cu el.

Apaşii nu ţinură seama de avertismentul meu. Însă Winnetou se înălţă deasupra apei, pentru a fi văzut de toţi, şi rosti cu glas tare cîteva cuvinte pe care nu le-am înţeles. Lui îi dădură ascultare şi făcură cale întoarsă. Winnetou se apropie singur de mine. L-am aşteptat la mal şi, pe cînd ieşea din apă, i-am spus :

— Ai făcut bine că le-ai poruncit să se întoarcă, altminteri îl puneau pe tatăl tău în mare primejdie.

— L-ai omorît cu tomahawkul ?

— Nu. Doar l-am ameţit un pic, fiindcă n-a vrut să se predea.

— Ai fi putut să-l ucizi. Era doar în mîinile tale!

— Eu nu ucid cu plăcere nici pe vrăjmaşii mei, dar încă pe tatăl lui Winnetou, al lui Winnetou care mi-e drag ! Uite aici arma lui. Hotărăşte tu dacă am învins şi dacă cuvîntul dat mie şi tovarăşilor mei va fi respectat.

Apucă tomahawkul din mîna mea şi mă privi îndelung, ca dus pe gînduri. Ochii i se înduioşară parcă, expresia lor creştea pînă la admiraţie. Nu se mai putu reţine şi exclamă :

— Ce fel de om mai e şi Olt Shatterhand acesta! Cine să-l înţeleagă ?

— Chiar tu însuţi vei începe să mă înţelegi.

— Îmi predai arma fără să ştii dacă ne vom respecta sau nu cuvîntul! Ai fi putut s-o păstrezi pentru apărare. Ştii că în felul acesta te dai pe mîinile mele ?

— *Pshaw!* Nu mi-e teamă. Pentru orice eventualitate, am braţele şi pumnii. Dar Winnetou nu e un viclean, ci un războinic nobil, care nu-şi calcă niciodată cuvîntul.

Atunci Winnetou îmi întinse mîna şi mă privi cu ochii sclipind.

— Ai dreptate! Eşti liber, împreună cu celelalte feţe palide, afară de omul pe care îl cheamă Rattler. Văd că-mi acorzi încredere, de aceea trebuie să mă încred şi eu în tine!

— Ai să te convingi, şi vei avea încredere în mine cum am şi eu în tine ; mai aşteaptă niţel. Acum haide la tatăl tău.

— Da, să mergem! Trebuie să-l îngrijesc ; unde loveşte Old Shatterhand, acolo e primejdie de moarte, chiar dacă n-a fost în intenţia lui să ucidă.

Ne apropiarăm de cedru şi îi dezlegarăm braţele lui Inciu-Ciuna. Winnetou îi cercetă starea şi stabili :

— Trăieşte, dar o să-şi revină tîrziu şi îl va durea multă vreme capul. Nu mai am timp să stau aici ; îi trimit îndată cîţiva oameni. Fratele meu Old Shatterhand să mă urmeze.

Era pentru întîia oară că mă numea „frate". De cîte ori, mai pe urmă, n-am auzit din gura lui cuvîntul acesta și cît de serios îl gîndea și-l rostea întotdeauna, cît de cinstit și adevărat!

Ne întoarserăm la rîu și-l traversarăm înot. Indienii ne așteptau pe mal, urmărindu-ne cu atenție încordată. Acum abia, văzînd cum înotăm prietenește, umăr lîngă umăr, își dădeau seama nu numai că sîntem împăcați, dar și ce mult se înșelaseră în privința mea cînd mă făcuseră obiectul zeflemelei și batjocurii lor.

Ieșind la mal, Winnetou îmi luă mîna și vorbi cu glas tare:

— Old Shatterhand a biruit! El ca și cei trei tovarăși ai lui sînt liberi!

— Iuf, iuf, iuf! exclamară apașii.

Numai Tangua stătea deoparte și se uita la noi cu ochii bîntuiți de umbre. Cu el mai aveam o răfuială, nu atît pentru a-i plăti minciuna și încercarea de a ne da morții, cît pentru soarta albilor cu care s-ar mai fi putut întîlni în viitor.

Winnetou trecu pe lîngă el, cu mîne alături, fără a-i arunca o singură privire. Mă conduse la stîlpii de care erau legați camarazii mei.

— Aleluia! strigă Sam. Am scăpat! Nu mai murim, măi omule, prietene, tinere, *greenhorn* ce sînteți! Cum de-ați făcut toate astea?

Winnetou îmi dădu cuțitul și-mi spuse:

— Taie-le legăturile. Meriți s-o faci cu mîna ta!

Le-am tăiat. Cum se văzură liberi, se aruncară la pieptul meu și mă strînseră în trei perechi de brațe, gata-gata să-mi strivească oasele. Sam îmi sărută chiar mîna și, în timp ce lacrimile i se rostogoleau din ochișori în stufărișul bărbii declară solemn:

— *Sir*, dacă am să vă uit vreodată, atunci să mă înghită cu păr cu tot și cu piele primul urs ce-mi va ieși în cale! Cum dracu ați reușit? Ați dispărut deodată, nu știu cum. Vă temeați de apă ca de foc și ne așteptam să cădeți la fund ca un pietroi.

— Nu ți-am spus eu că, dacă mă înec, sîntem salvați?

— A spus asta Old Shatterhand? se miră Winnetou. Așadar, totul n-a fost decît un șiretlic?

— Da, încuviințai eu.

— Va să zică fratele meu își pregătise planul. După cîte înțeleg, a înotat pe sub apă în sus și a ieșit în cealaltă parte. Fratele meu nu e numai puternic ca ursul, dar și viclean ca vulpea de prerie; dușmanii ar trebui să se ferească de el!

— Oare nu mi-a fost și Winnetou dușman?

— Ba da, însă acum s-au schimbat lucrurile.

— Așadar, mă crezi pe mine, nu pe mincinosul de Tangua?

Se uită lung, stăruitor la mine, ca și adineauri cînd ne aflam pe malul celălalt, îmi întinse mîna și-mi vorbi:

— Ochii tăi sînt calzi și pe chipul tău nu citesc fățărnicia. De aceea te cred.

Între timp mă îmbrăcasem. Scosei din buzunar cutia de sardele.

— De astă dată, fratele meu Winnetou judecă bine; am să i-o dovedesc. Poate va recunoaște lucrul ce vreau să-i arăt.

Desfăcui cutia și-i arătai șuvița de păr. Dădu s-o apuce, dar nu o atinse, ci, deosebit de surprins, se trase un pas înapoi și exclamă:

— E o șuviță din părul meu! Cine ți-a dat-o?

— Inciu-Ciuna spunea că, pe cînd erați legați de arborii aceia, Spiritul cel bun v-a trimis un salvator

nevăzut. Da, era nevăzut, căci trebuia să se ferească de ochii kiowaşilor ; acum nu mai are nevoie să se ascundă de ei. Acum mă vei crede şi tu că nu ţi-am fost duşman, ci prieten !

— Tu... chiar tu ne-ai dezlegat ! Prin urmare ţie îţi datorăm libertatea şi viaţa ! izbucni Winnetou uluit de-a binelea, el, care nu ştia ce înseamnă a fi surprins sau uimit.

Mă luă de mînă şi mă conduse la Nşo-ci, care stătea nemişcată la locul ei şi nu ne pierdea o clipă din ochi. Winnetou mă împinse uşurel pînă în faţa ei şi vorbi cu emoţie în glas.

— Nşo-ci, iată-l pe viteazul care ne-a eliberat în taină, pe mine şi pe tatăl tău, din mîinile kiowaşilor! Sora mea să-i mulţumească !

Acestea zise, mă îmbrăţişă şi mă sărută pe amîndoi obrajii. Nşo-ci îmi întinse mîna şi nu rosti decît un singur cuvînt :

— Iartă !

În loc să-mi mulţumească, îmi cerea iertare ! Pentru ce ? Am înţeles ; ea mă nedreptăţise în sinea ei. Ea, care mă îngrijise, ar fi trebuit să mă cunoască mai bine decît ceilalţi, şi totuşi, pe cînd jucam rolul fricosului, mă crezuse într-adevăr un papă-lapte. Mă ţinuse drept un nevrednic şi neputincios. Acum, pentru a-şi repara greşeala, i se părea mai potrivit să-mi ceară iertare decît să-mi mulţumească la îndemnul lui Winnetou. I-am strîns mîna şi i-am răspuns :

— Nşo-ci să-şi amintească de cele ce i-am spus. Acum vorbele mele s-au împlinit. Vrei, sora mea, să-mi dărui încrederea de acum înainte ?

— Îl cred din tot sufletul pe fratele meu alb!

Tangua se afla în preajmă. I se citea pe față mînia. Mă apropiai de el și, privindu-l țintă în ochi, întrebai :

— Este oare, Tangua, căpetenia kiowașilor, un mincinos ordinar, sau îi place adevărul ?

— Vrei să mă jignești ? se răsti el.

— Nu. Vreau să știu doar cu cine am de-a face. Răspunde ?

— Old Shatterhand să afle că-mi place adevărul.

— Vedem noi ! Zici că obișnuiești să te ții de cuvînt ?

— Da.

— Așa și trebuie. Cine spune una și face alta e un ticălos. Îți amintești ce mi-ai spus ?

— Cînd ?

— Cînd eram legat.

— Am spus de toate.

— Într-adevăr. Dar bănuiești, desigur, la care din vorbele tale mă refer.

— Nu.

— Atunci îți amintesc eu. Spuneai că vrei să te răfuiești cu mine.

— Am spus eu asta ? întrebă el, ridicînd sprîncenele a mirare.

— Da. Și ai declarat că tare ți-e poftă să te încaieri cu mine, fiindcă știi dinainte că mă faci praf.

Se vede că tonul meu îl punea pe gînduri, căci îmi răspunse șovăind :

— Nu-mi amintesc să fi rostit asemenea lucruri. Old Shatterhand trebuie să fi înțeles greșit.

— Winnetou era de față și poată să întărească.

— E adevărat, întări bucuros Winnetou. Tangua voia să ajungă la o răfuială cu Old Shatterhand și

s-a lăudat că e gata să se bată cu el și să-l zdrobească.

— Recunoști că ai pronunțat asemenea vorbe? Le mențiî?

— Îmi ceri tu asta?

— Da. M-ai făcut broscoi și laș; m-ai ponegrit și ți-ai dat osteneala să ne duci la pieire. Cine cutează să se poarte astfel, acela trebuie să aibă și curajul de a se lupta cu mine.

— *Pshaw!* Nu mă înfrunt decît cu oameni de rangul meu.

— Sînt și eu o căpetenie!

— Dovedește!

— Bine! Dacă refuzi să-mi dai socoteală, ți-o dovedesc spînzurîndu-te de primul copac.

Să amenințî pe un indian cu spînzurătoarea e una din injuriile cele mai grele. Își smulse imediat cuțitul de la brîu și strigă:

— Cîine, vrei să te tai?

— Da. Însă nu așa, tam-nesam, cum ți-ar place ție, ci în luptă dreaptă, bărbat contra bărbat, cuțit contra cuțit.

— Nici prin gînd nu-mi trece. N-am nimic de-a face cu Old Shatterhand!

— Dar adineauri, cînd eram legat cobză și nu puteam să mă apăr, aveai de-a face, lașule!

Dădu să se repeadă la mine, dar Winnetou sări între noi și vorbi:

— Fratele meu Old Shatterhand are dreptate. Tangua l-a batjocorit și trebuie să-i dea socoteală. Dacă nu vrea, înseamnă că e un nemernic și merită să fie alungat din tribul său. Treaba aceasta se cuvine să fie rezolvată pe loc, să nu spună nimeni

că războinicii apașilor au ținut în ospeție niște lași. Ce are de gînd căpetenia kiowașilor ?

Pînă a răspunde, Tangua își roti privirea în jur. Apașii erau aproape de patru ori mai mulți decît kiowașii ; în plus, aceștia din urmă se aflau pe teritoriul gazdelor ; să încerce a stîrni o nouă bătălie era cu neputință acum, cînd convenise să plătească răscumpărarea și cînd, de fapt, mai era pe jumătate prizonier.

— Să mă mai gîndesc, zise kiowașul, ocolind răspunsul.

— Un războinic netemător nu mai stă pe gînduri într-un astfel de caz. Ori primești lupta, ori ești o cîrpă.

Atunci Tangua se încruntă din nou.

— Tangua cîrpă ? Cine îndrăznește să mi-o spună? Acuși îți vîr cuțitul în burtă !

— Eu, eu o spun ! răsună glasul lui Winnetou, calm și cu mîndrie. Eu o spun, fiindcă nu respecți cuvîntul pe care l-ai dat lui Old Shatterhand.

— Îl respect !

— Adică ești gata de luptă ?

— Da !

— Imediat ?

— Fără nici o amînare ! Abia aștept să-i văd culoarea sîngelui !

— Perfect ! Atunci să se hotărască arma cu care veți lupta.

— Și cine hotărăște ?

— Old Shatterhand !

— De ce ?

— Fiindcă l-ai jignit.

— Ba eu hotărăsc.

— Tu ?

— Eu, eu ! Am fost şi eu jignit ! Şi, pe deasupra, sînt o căpetenie, nu un alb oarecare ca dînsul. Am rang mai mare.

— Old Shatterhand e cu mult mai mare decît o căpetenie a pieilor-roşii.

— Asta spune şi el, dar cum o dovedeşte ? Fără dovezi, degeaba !

Am intervenit pentru a pune capăt disputei.

— Să aleagă Tangua ; mi-e totuna cu ce armă îl voi zdrobi.

— N-ai să mă zdrobeşti ! tună el mînios. Crezi că am să aleg lupta cu pumnul în care te pricepi să-i dobori pe toţi, sau am să aleg cuţitul cu care l-ai înjunghiat pe Cuţit-Fulger, sau cumva tomahawkul cu care l-ai răpus pe însuşi Inciu-Ciuna ?

— Dar ce atunci ?

— Puşca. Vom trage unul asupra celuilalt. Glonţul meu îţi va pătrunde în inimă.

— Bine. Sînt de acord. Dar cred că fratele meu Winnetou a înţeles cele mărturisite acum de Tangua ?

— Ce ?

— Că am luptat cu Cuţit-Fulger şi l-am înjunghiat. Am făcut-o pentru a-i salva de la cazne pe apaşii prizonieri. Numai că Tangua a tăgăduit pînă acum adevărul. Se vede că n-am greşit făcîndu-l mincinos.

— Mincinos ? Eu ? urlă kiowaşul. Asta mi-o plăteşti cu viaţa ? Puştile încoace ! Repede ! Începem imediat lupta. Vreau să-i astup botul acestei potăi care latră !

Prinse puşca în mînă. Winnetou trimise un apaş în pueblo să-mi aducă şi mie arma şi muniţiile. Fuseseră păstrate în bună regulă, căci Winnetou — deşi mă credea duşman — se îngrijise cu atenţie de toate lucrurile mele. Acum mi se adresă :

— Fratele meu alb să-mi spună de la ce depărtare și cîte focuri veți trage.

— Mi-e indiferent, am răspuns. Cine a ales arma să hotărască și restul !

— Da, eu hotărăsc, se grăbi Tangua. Tragem de la două sute de pași cîte focuri vor fi necesare pînă ce unul din noi va cădea fără să se mai ridice.

— Bine ! consimți Winnetou. Voi băga de seamă eu. Trage unul, apoi celălalt. Așadar, pe rînd. Eu veghez cu pușca în mînă ; dacă vreunul trage înainte de a-i veni rîndul, îl ucid cu un glonț în cap. Cine face începutul ?

— Eu, firește ! strigă kiowașul.

Winnetou era de altă părere.

— Tangua vrea să aibă toate avantajele de partea sa. Să tragă Old Shatterhand primul.

— Nu ! am răspuns. Facă-se voia lui. Trage el un foc, pe urmă eu și basta.

— Ba nu, se împotrivi Tangua. Tragem într-una pînă cade unul din doi.

— Bineînțeles ; numai că tu ai să cazi din primul meu glonț.

— Lăudărosule !

— *Pshaw !* De fapt, ar trebui să te ucid, dar n-am nici o plăcere. Pedeapsa cea mai ușoară va fi să te schilodesc. Îți voi sfărîma genunchiul drept. Ține minte !

— Ați auzit ? hohoti el. O față palidă, căreia și prietenii îi spun *greenhorn*, se fălește că, de la două sute de pași are să mă împuște în genunchi ! Rîdeți, oameni buni ! Rîdeți, că aveți de ce !

Își roti ochii peste mulțime, provocator — însă nimeni nu rîse. Atunci adăugă :

— Vă temeți de el ! Dar veți vedea cum îl fac de batjocura lumii. Haide, să numărăm două sute de pași !

Între timp mi se aduse doborîtorul meu de urşi. Îmi cercetai arma : era în cea mai bună stare. Amîndouă ţevile erau încărcate. Pentru a fi mai sigur, slobozii ambele focuri şi încărcai iarăşi arma, cu atenţia cuvenită unei asemenea împrejurări. Sam se apropie de mine, plîngîndu-se :

— *Sir*, am o sută de probleme să le discut cu dumneavoastră, şi nu găsesc prilejul ! Acum doar una : vreţi într-adevăr să ochiţi la genunchi ?

— Da.

— Numai atît ?

— Îi ajunge.

— Nu, hotărît nu ! O asemenea scîrbă trebuie stîrpită, dacă nu mă-nşel. Gîndiţi-vă numai cîtă vină are şi cîte s-au petrecut din cauza tentativei sale de a fura caii apaşilor !

— Aceeaşi vină o poartă şi albii care l-au îndemnat la furt.

— Să nu-i fi ascultat ! De-aş fi în locul dumneavoastră, i-aş găuri scăfîrlia. Fără îndoială că el va ţinti în cap !

— Sau în piept ; sînt convins că aşa va face.

— Dar nu va nimeri. Puşcoacele ăstora nu fac două parale.

Distanţa fusese măsurată şi ne deplasarăm fiecare spre locurile noastre. Eram calm, ca întotdeauna ; în schimb, Tangua nu înceta să-mi arunce sumedenie de ocări, imposibil de redat. Atunci Winnetou, care se postase pe margine, la jumătatea distanţei dintre noi, îl preveni :

— Căpetenia kiowaşilor să tacă şi să fie atent ! Număr pînă la trei, apoi se trage ! Dar cine o ia înainte numai cu o clipită, pe acela îl fulger cu un glonţ în cap !

Lesne de închipuit că toată asistența era cuprinsă de o încordare fără margini. Se așezaseră în două șiruri pe dreapta și pe stînga, despărțiți de o pîrtie largă, la capetele căreia ne aflam noi. Se lăsase o tăcere adîncă.

— Începe căpetenia kiowașilor! rosti Winnetou și numără: Unu... doi... trei!

Stăteam liniștit oferind adversarului pieptul. De la primele cuvinte ale lui Winnetou, șeful kiowașilor își duse arma la ochi și țintì cu atenție — apoi trase. Glonțul trecu șuierînd pe lîngă mine. Nu se auzi nicăieri nici o șoaptă, nici un comentariu.

— Acum va trage Old Shatterhand, mi se adresă Winnetou. Unu... doi...

— Oprește! l-am întrerupt. Eu am stat în fața lui Tangua drept și cinstit, fără a mă clinti din loc; dar el uite cum stă pe jumătate întors; nu-mi arată fața, ci coasta.

— Ce, n-am voie?! răspunse Tangua. Cine mă poate opri? Nu s-a hotărît cum să stăm.

— E drept, am răspuns. Tangua poate sta cum îi place. El îmi întoarce coasta ca să am o țintă mai mică și crede că astfel îmi va fi mai greu să-l ochesc: dar se înșală amarnic, o să-l nimeresc cu siguranță. Aș fi putut să trag imediat, fără nici o vorbă, dar vreau să fiu cinstit. Am să-l lovesc în genunchiul drept, cu condiția ca să se întoarcă cu fața la mine: altminteri, dacă rămîne așa, îi voi zdrobi amîndoi genunchii. Iată deci diferența! Să stea cum poftește, dar să nu zică pe urmă că nu l-am prevenit!

— Nu mai trage cu vorba, trage cu pușca! mă luă el peste picior, neglijîndu-mi avertismentul și rămînînd în aceeași poziție.

— Trage, Old Statterhand! repetă Winnetou. Unu, doi... trei!

Arma trosni. Tangua scoase un strigăt avan, scăpă din mînă puşca, îşi desfăcu braţele, se bălăbăni o vreme — şi căzu.

— Iuf, iuf, iuf ! răsună pretutindeni, şi mulţimea se îngrămădi să vadă unde l-am nimerit.

Mă apropiai şi eu ; toată lumea îmi făcea loc, dîndu-se cu respect la o parte.

— Genunchii, amîndoi genunchii ! auzeam de peste tot.

L-am găsit pe Tangua tăvălindu-se pe jos de durere. Winnetou se aplecase asupra lui şi-i cercetă rana. Îmi zise :

— Glonţul a pătruns exact cum a prevăzut fratele meu : amîndoi genunchii sînt zdrobiţi. Tangua nu va mai umbla călare ca să-şi arunce ochii după caii altor triburi.

Cînd rănitul mă zări, dădu să-mi arunce un puhoi de înjurături. Dar mă răstii la el atît de energic, încît tăcu pentru cîteva clipe.

— Ţi-am spus dinainte ce se va întîmpla şi n-ai vrut să-mi asculţi sfatul. Eşti singur de vină !

Se îndîrjea să nu geamă ; ca indian, nu-i era îngăduit să se vaite, oricît de mare ar fi fost suferinţa ; îşi muşca buzele şi se uita sălbatic în pămînt. Apoi spuse, scrîşnind din dinţi :

— Sînt rănit. Nu mă pot întoarce acasă. Trebuie să rămîn aici printre apaşi.

Dar Winnetou clătină din cap şi răspunse ferm :

— Ba trebuie să te întorci acasă ; n-avem loc aici pentru hoţii de cai şi pentru ucigaşii oamenilor noştri. Noi nu ne-am răzbunat prin vărsare de sînge ; ne-am mulţumit cu dobitoace şi cu diferite lucruri. Mai mult nu ne poţi cere. Nici un kiowaş nu mai are ce căuta la noi în pueblo.

— Dar nu pot călări !

— Old Shatterhand era şi mai greu rănit ; nici el nu putea călări. Totuşi a trebuit să vină cu noi. Învaţă de la el, şi-ţi va folosi ! Kiowaşii voiau să plece încă astăzi din ţinutul nostru. Să plece aşadar ! Cine va întîrzia pînă mîine lîngă păşunile noastre va avea soarta pe care i-aţi dorit-o voi lui Old Shatterhand ! Am zis ! *Howgh !*

Mă luă de mînă şi mă duse cu el. Cînd ieşeam din îmbulzeală, Inciu-Ciuna tocmai venea înot, împreună cu cei doi oameni care îi fuseseră trimişi de Winnetou. Acesta se grăbi să-l întîmpine, iar eu plecai în căutarea lui Sam Hawkens, Dick Stone şi Will Parker.

— În sfîrşit ! În sfîrşit vă putem vedea şi noi în mijlocul nostru ! se bucură Sam. Dar înainte de toate, ia spuneţi : ce-a fost cu părul acela pe care i l-aţi arătat lui Winnetou ?

— I-l tăiasem eu.

— Cînd ?

— Pe cînd îi dezlegam, pe el şi pe Inciu-Ciuna.

— Adică... dracu să mă ia ! Dumneavoastră... un *greenhorn*... i-aţi... i-aţi eliberat ?

— Eu.

— Fără să ne suflaţi o vorbuliţă ? !

— Nu era nevoie.

— Dar cum, păcatele mele, aţi reuşit ?

— Aşa, după metoda mea de *greenhorn.*

— Nu-mi vorbiţi în dodii, *sir* ! Doar asta era o treabă grozav de anevoioasă !

— Într-adevăr, pînă şi dumneata te îndoiai că ai putea s-o scoţi la capăt.

— Şi aţi lucrat de unul singur ! Zău că nu pricep : ori nu am cap, ori mi-a îngheţat mintea !

— Prima ipoteză, Sam, prima e cea justă !

— Lăsați glumele ! Auzi ce pramatie ! Îi eliberează pe șefii apași, duce cu el o șuviță fermecată și nu scapă o vorbă ! Te uiți la mutra asta cumsecade și nu te poți dumiri ! Să mai ai încredere în oameni ? ! Și unde mai pui cele petrecute azi ! Una însă n-o înțeleg și pace. Parcă vă înecaserăți și, hocus-pocus, ați înviat !

I-am istorisit totul, după care Sam izbucni :

— Omule, prietene, *greenhorn*, ticălos și porc-de-cîine fără pereche, dacă nu mă-nșel ! Trebuie totuși să vă mai întreb : chiar n-ați călcat vreodată măcar așa, de leac, prin vestul sălbatic ?

— Nu.

— Nici prin Statele Unite ?

— Nici.

— Atunci să vă înțeleagă dracu, nu eu ! Sînteți un boboc sadea și iaca, toate vă merg strună ! Zău dacă am întîlnit vreodată o pușlama mai teribilă ! Și nici nu am încotro, sînt obligat să vă laud. Ce mai încolo, ați întors-o de minune, hi-hi-hi-hi ! Viața noastră atîrna de un fir de păr, mai bine zis de o șuviță. Dar dacă vă laud, nu care cumva să vă umflați în pene ! O să mai faceți destule prostii, și încă gogonate. M-aș mira să iasă din dumneavoastră, în cele din urmă, un *westman* onorabil !

Ar fi continuat astfel încă mult și bine, dar Winnetou și Inciu-Ciuna se apropiară de noi. Ca și fiul său cu puțin înainte, conducătorul apașilor mă privi atent și grav în ochi.

— Am auzit totul de la Winnetou. Fii liber și iartă-ne. Ești un războinic foarte viteaz și foarte isteț la minte. Înțelept e acela care-ți cîștigă prietenia. Vrei să fumezi cu noi pipa păcii ?

— Da, vreau să fiu prietenul și fratele vostru!

— Atunci urmați-mă sus, în pueblo, tuspatru, împreună cu fiica mea Nșo-ci. Voi alege o locuință vrednică pentru biruitorul meu. Winnetou rămîne aici, ca să facă ordine.

Urcarăm cu toții, ca oameni liberi, scările cetății piramidale, aceeași pe care o părăsisem ca prizonieri, pentru a fi duși la execuție...

CUPRINS

Cuvîntul traducătorului V
Tabel cronologic IX
Cuvînt înainte 1

Capitolul I. Un «greenhorn» 7
Capitolul II. Klekih-Petra 33
Capitolul III. Winnetou încătuşat 116
Capitolul IV. De două ori în ghearele morţii

karl may

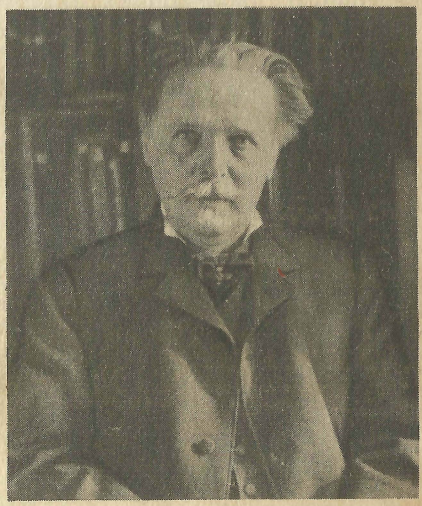

«Intenția mea de a-mi prezenta personajele, pe de o parte în mediul triburilor indiene, pe de alta în țările orientale, m-a condus în mod firesc la o adîncă compasiune pentru soarta popoarelor respective. Mă preocupa tot mai mult prăbușirea rasei pieilor-roșii, considerată ca fiind inevitabilă. Mi-am propus să accentuez mereu acest lucru, să trezesc în cititorii mei dragostea pentru rasa pieilor roșii...»

KARL MAY (1906)

editura minerva

Vol. I—V, lei 25